

**LỊCH SỬ
ĐẢNG BỘ XÃ PHƯƠNG GIAO
(1946 - 2014)**

**ĐẢNG BỘ HUYỆN VĨNH NHAI
BAN CHẤP HÀNH ĐẢNG BỘ XÃ PHƯƠNG GIAO**

**LỊCH SỬ
ĐẢNG BỘ XÃ PHƯƠNG GIAO
(1946 - 2014)**

NHÀ XUẤT BẢN HỒNG ĐỨC

BAN CHỈ ĐẠO BIÊN SOẠN

Đặng Thanh Lực

Bí thư Đảng ủy xã - Trưởng ban

Dương Hữu Kiều

Phó Bí thư Đảng ủy, Chủ tịch UBND xã - Phó ban

Đặng Văn Tuân

Phó Bí thư Thường trực Đảng ủy xã - Phó ban

Đỗ Mạnh Độ

Chủ tịch Ủy ban Mặt trận Tổ quốc xã - Ủy viên

Dương Công Yên

Kế toán Ngân sách xã - Ủy viên

Chu Thị Liễu

Văn phòng Đảng ủy, UBND xã - Ủy viên

BAN SỬU TÀM TƯ LIỆU

Đặng Văn Tuân

Phó Bí thư Thường trực Đảng ủy xã - Trưởng ban

Dương Hữu Kiều

Phó Bí thư, Chủ tịch UBND xã - Phó ban

Đặng Minh Thông

Phó Chủ tịch UBND xã - Phó ban

Đỗ Mạnh Độ

Chủ tịch Ủy ban Mặt trận Tổ quốc xã - Ủy viên

Đặng Văn Huyền

Chủ tịch Hội Nông dân xã - Ủy viên

Đặng Văn Loan

Chủ tịch Hội Cựu chiến binh xã - Ủy viên

Đặng Thị Phin

Chủ tịch Hội Phụ nữ xã - Ủy viên

Hoàng Văn Thúc

Trưởng Công an xã - Ủy viên

Đặng Thành Quang

Chỉ huy trưởng Ban chỉ huy quân sự xã - Ủy viên

Chu Thị Liễu

Văn phòng Đảng ủy, UBND xã - Ủy viên

Nguyễn Văn Tuấn

Cán bộ Văn hóa xã - Ủy viên

Đặng Minh Ngọc

Cán bộ Địa chính Xây dựng xã - Ủy viên

Đặng Đình Thượng

Nguyên Bí thư Đảng ủy xã, nguyên Phó Chủ tịch UBND huyện Võ Nhai - Ủy viên

Dương Xuân Tuyết

Nguyên Bí thư Đảng ủy xã - Ủy viên

Đặng Đình Đốc

Nguyên Bí thư Đảng ủy xã - Ủy viên

Đặng Quốc Điện

Nguyên Chủ tịch Ủy ban nhân dân xã - Ủy viên

BAN NGHIÊN CỨU - BIÊN SOẠN

Thạc sỹ, Nhà báo: **Nguyễn Nguyên Hạnh**

Thạc sỹ Lịch sử Đảng: **Phạm Thị Hoạt**

Cử nhân Chính trị học: **Đình Văn Mười**

Cử nhân Tư tưởng Hồ Chí Minh: **Trần Thị Du**

LỜI MỞ ĐẦU

Phương Giao là một trong 15 xã, thị trấn của huyện miền núi Võ Nhai, tỉnh Thái Nguyên. Đây là địa phương giàu truyền thống yêu nước, truyền thống lịch sử văn hóa và cách mạng. Trong kháng chiến chống Pháp, xã từng được chọn là địa điểm đặt trụ sở của cơ quan Tổng Đài truyền thanh Trung ương, là nơi đơn vị bộ đội bảo vệ cán bộ Trung ương về đóng quân và đặc biệt có hang Tối (làng Phương Giao) là nơi từng vinh dự được Trung ương và Bác Hồ chọn làm nơi tổ chức lớp huấn thị cán bộ năm 1947.

Người dân Phương Giao cần cù, sáng tạo trong lao động, sản xuất; thủy chung son sắt, nghĩa tình trong lối cư xử; dũng cảm, kiên cường trong chiến đấu. Để có cuộc sống bình yên, tươi đẹp như hôm nay, các thế hệ người dân ở Phương Giao đã phải trải qua quá trình đấu tranh lâu dài để chống chọi với thiên tai, địch họa cùng với sự thăng trầm của lịch sử dân tộc.

Năm 1858, thực dân Pháp xâm lược nước ta. Khi Pháp chính thức đặt ách cai trị lên Võ Nhai, cũng như các địa phương khác, nhân dân các dân tộc ở Phương Giao bị bóc lột đến tận xương tủy. Khắp các bản làng đâu đâu cũng tan hoang, phần lớn nhân dân cơm không đủ ăn, áo

không có mặc, sống lầm than cực khổ. Năm 1930, Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời, dưới ánh sáng soi đường của Đảng, nhân dân các dân tộc ở Phương Giao đã cùng cả nước nhất thể đứng lên cướp chính quyền, giành độc lập tự do cho quê hương, đất nước. Khi thực dân Pháp quay lại xâm lược nước ta, do địa hình hiểm trở, rất phù hợp cho chiến tranh du kích, nên Phương Giao cùng với các xã trong huyện Võ Nhai được Trung ương chọn xây dựng thành An toàn khu (ATK) kháng chiến.

Trải qua 68 năm dưới sự lãnh đạo trực tiếp của Chi bộ, Đảng bộ Phương Giao (từ 1946-1965 là Chi bộ Phương Giao, từ 1965 là Đảng bộ xã Phương Giao), cán bộ, đảng viên và nhân dân các dân tộc trong xã đã đoàn kết cùng với nhân dân cả nước vượt qua mọi hy sinh gian khổ, đấu tranh giành thắng lợi trong 2 cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp và đế quốc Mỹ, hoàn thành sự nghiệp giải phóng dân tộc.

Sau năm 1975, Đảng bộ và nhân dân xã Phương Giao cùng cả nước tiếp tục đi lên chủ nghĩa xã hội. Trong gần 30 năm thực hiện đường lối đổi mới của Đảng (1986-2014), Đảng bộ và nhân dân xã Phương Giao đã vận dụng sáng tạo những chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước vào thực tiễn phát triển kinh tế - xã hội ở địa phương, cùng chung tay xây dựng quê hương ngày thêm giàu đẹp.

Nhìn lại lịch sử hào hùng của địa phương, Ban Chấp hành Đảng bộ xã Phương Giao các khóa luôn mong muốn có một công trình khoa học lịch sử để ghi lại quá trình hình thành và phát triển của quê hương qua các thời kỳ.

Đồng thời để tổng kết công tác lãnh đạo, chỉ đạo và rút ra bài học kinh nghiệm qua quá trình thực hiện nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc; Góp phần giúp cho công tác xây dựng Đảng của Đảng bộ Phương Giao đạt kết quả tốt hơn trong những giai đoạn sau.

Trên cơ sở đó cùng với việc thực hiện Chỉ thị số 15-CT/TW (28-08-2002) của Ban Bí thư Trung ương Đảng về việc đẩy mạnh công tác nghiên cứu lịch sử Đảng, Chỉ thị số 17-CT/TU ngày 31-12-2002 của Ban Thường vụ Tỉnh ủy Thái Nguyên và Kế hoạch số 47-KH/HU ngày 27-6-2008 của Ban Thường vụ Huyện ủy Võ Nhai về việc nghiên cứu, xuất bản lịch sử Đảng bộ các xã, Ban Chấp hành Đảng bộ xã Phương Giao (nhiệm kỳ 2010-2015) đã ra nghị quyết về việc nghiên cứu - biên soạn cuốn sách **“Lịch sử Đảng bộ xã Phương Giao (1946-2014)”**.

Cuốn sách gồm 6 chương, phản ánh một cách đầy đủ, trung thực quá trình, diễn biến của lịch sử Phương Giao dưới sự lãnh đạo của Đảng qua các thời kỳ lịch sử. Đây cũng là tài liệu quan trọng phục vụ việc nghiên cứu, tuyên truyền, giáo dục cán bộ, đảng viên và nhân dân trong toàn xã.

Trong quá trình tổ chức biên soạn cuốn sách, Ban Chấp hành Đảng bộ xã Phương Giao đã nhận được sự giúp đỡ của Ban Tuyên giáo Huyện ủy Võ Nhai, sự cộng tác, góp ý của các đảng viên lão thành, các vị lãnh đạo qua các thời kỳ và toàn thể nhân dân trong xã cùng sự cố gắng, nỗ lực của Ban Nghiên cứu - Biên soạn.

Tuy nhiên, do nguồn tài liệu thành văn bị thất lạc, nhân chứng lịch sử người mất, người còn nên cuốn sách chắc chắn không thể tránh khỏi những hạn chế, thiếu sót. Vì vậy, Ban Chấp hành Đảng bộ xã Phương Giao (nhiệm kỳ 2010-2015) xin trân trọng đón nhận những ý kiến đóng góp, bổ sung và xây dựng của các đồng chí cán bộ, đảng viên và nhân dân trong xã cùng bạn đọc gần xa để cuốn sách được hoàn chỉnh hơn trong lần tái bản sau.

T/M BAN CHẤP HÀNH ĐẢNG BỘ XÃ
Bí thư Đảng ủy - Trưởng Ban chỉ đạo

Đặng Thanh Lực

Chương I

VÙNG ĐẤT, CON NGƯỜI VÀ TRUYỀN THỐNG LỊCH SỬ - VĂN HÓA XÃ PHƯƠNG GIAO

I. KHÁI QUÁT CHUNG VỀ VỊ TRÍ ĐỊA LÝ, ĐIỀU KIỆN TỰ NHIÊN VÀ ĐIỀU KIỆN KINH TẾ - XÃ HỘI

1. Vị trí địa lý và điều kiện tự nhiên

Xã Phương Giao nằm ở phía nam huyện Võ Nhai cách trung tâm huyện (thị trấn Đình Cả) 20km và cách trung tâm thành phố Thái Nguyên 59km. Về địa giới hành chính, phía bắc xã Phương Giao giáp xã Phú Thượng, phía nam giáp xã Bình Long và xã Dân Tiến, phía tây giáp xã Tràng Xá và phía đông giáp xã Tân Thành (huyện Bắc Sơn, tỉnh Lạng Sơn). Từ năm 2003, Phương Giao đã có đường nhựa nối liền trung tâm xã đến thị trấn Đình Cả và các xã Dân Tiến, Tràng Xá...

Theo số liệu thống kê năm 2014, tổng diện tích tự nhiên của xã là 5.770,65ha, trong đó: đất nông nghiệp là 5.528,35ha, đất sản xuất nông nghiệp là 733,510ha, đất lâm nghiệp chiếm 4.792,34ha, đất nuôi trồng thủy sản là 2,5ha, đất phi nông nghiệp là 144,28ha và đất chưa sử dụng là 98,02ha. Diện tích đất sản xuất nông nghiệp tương

đôi lớn là điều kiện thuận lợi để người dân phát triển sản xuất nông nghiệp, góp phần đảm bảo an ninh lương thực trên địa bàn xã.

Xã Phương Giao có tiềm năng lớn về tài nguyên đá, rừng và đặc biệt đất đai rất phì nhiêu, màu mỡ. Diện tích rừng của xã chiếm 76,37% diện tích tự nhiên, là tiềm năng lớn để phát triển kinh tế lâm nghiệp trên địa bàn. Bên cạnh đó, xã còn có nguồn tài nguyên về đá vôi và đất sét, là điều kiện thuận lợi cho phát triển ngành sản xuất vật liệu xây dựng.

Địa hình xã Phương Giao có tính đặc thù với những dãy núi đá vôi dốc đứng bị chia cắt bởi các khe nước ngầm. Hướng dốc chính của địa hình là theo hướng Đông Bắc - Tây Nam và từ các sườn núi dốc về thung lũng chạy dọc theo các trục đường của xã. Cao độ địa hình thay đổi tương đối nhiều, diện tích phân bố theo cao độ.

Phương Giao nằm trong vùng khí hậu nhiệt đới gió mùa của vùng Bắc bộ. Mùa hạ nóng ẩm, mưa nhiều, mùa đông ít mưa, khô và giá lạnh, nhiều sương mù, sương muối, ảnh hưởng lớn đến sản xuất nông - lâm nghiệp. Nhiệt độ trung bình năm là 24,5°C, độ ẩm trung bình là 81,5%. Lượng mưa trung bình trong năm là 2.000mm, mùa mưa từ tháng 5 đến tháng 10, mưa tập trung nhiều nhất vào tháng 6 với tổng lượng mưa chiếm 75% lượng mưa cả năm. Số giờ nắng bình quân trong năm là 1200h. Khí hậu này đã tạo nên đặc thù riêng cho Phương Giao với các loại cây trồng chính như: lúa, ngô, khoai, keo, mỡ, vải, na, nhãn, quýt, đậu tương.

Ở Phương Giao phổ biến có hai hướng gió chính: Hướng Đông Nam và hướng Đông Bắc. Vận tốc gió trung bình theo hướng Đông Bắc đạt 1,2 m/s. Riêng gió mùa Đông Bắc thổi từ tháng 10 năm trước đến tháng 4 năm sau mang theo hơi lạnh và mưa phùn, kéo dài mỗi đợt từ 3-5 ngày, tốc độ gió dao động từ cấp 3 đến cấp 6, đôi khi có cả sương muối. Gió mùa Đông Bắc mang theo mưa thuận lợi cho các loại cây trồng nông nghiệp, tuy nhiên lại ảnh hưởng xấu đến sự sinh trưởng, phát triển và khả năng ra hoa kết trái của các loại cây trồng lấy gỗ.

Nhìn chung, vị trí địa lý và điều kiện tự nhiên của Phương Giao rất thuận lợi để phát triển nông - lâm nghiệp với nhiều loại cây trồng có giá trị kinh tế cao như cây lương thực, trồng rừng, trồng cây ăn quả và trồng rau sạch. Thuận lợi để phát triển về ngành công nghiệp (sản xuất vật liệu xây dựng). Đặc biệt trong tương lai, khi các dự án công nghiệp và tiểu thủ công nghiệp trên địa bàn xã đi vào hoạt động sẽ thu hút nhiều lao động địa phương và các vùng lân cận. Những ưu đãi này đang được Đảng bộ và nhân dân các dân tộc xã Phương Giao từng bước khai thác, sử dụng có hiệu quả trong công cuộc đẩy mạnh sự nghiệp công nghiệp hóa - hiện đại hóa nông nghiệp nông thôn, làm giàu cho quê hương, đất nước.

2. Điều kiện kinh tế - xã hội

Xã Phương Giao là địa bàn cư trú của cộng đồng 4 dân tộc: Kinh, Tày, Dao, H'Mông. Mỗi dân tộc trong cộng đồng đều có những nét đặc trưng về tập quán sản xuất và

bản sắc văn hóa riêng tạo nên một nền văn hóa phong phú, đa dạng, có nhiều nét độc đáo và giàu bản sắc dân tộc.

Theo số liệu thống kê năm 2010, xã Phương Giao có 4.276 nhân khẩu, trong đó nữ chiếm 2.348 người; dân tộc Kinh chiếm 71%; dân tộc Dao chiếm 19%; H'Mông chiếm 8,4%; Dân tộc khác chiếm 1,2%. Được phân bố trong 14 xóm. Nguồn lực lao động ở Phương Giao rất dồi dào, số người trong độ tuổi lao động chiếm 61,1% dân số (2.616 người), lao động qua đào tạo 31 người, đạt tỷ lệ 1,12%; lao động đang được đào tạo là 25 người, đạt 0,93%. Người dân trong xã sinh sống chủ yếu bằng nông nghiệp, ngoài ra, một số hộ làm trang trại, dịch vụ.

Những năm gần đây, được sự quan tâm của Trung ương, của tỉnh, huyện, sự thống nhất trong chỉ đạo thực hiện của Đảng uỷ - Hội đồng nhân dân - Ủy ban nhân dân xã cùng với sự đồng thuận nỗ lực vươn lên của toàn thể đồng bào các dân tộc, kinh tế - xã hội của xã có sự phát triển rõ nét và vượt bậc. Kinh tế nông nghiệp chuyên dịch đúng hướng và có hiệu quả; hình thành các vùng sản xuất hàng hóa tập trung như vùng sản xuất: lúa, ngô tại các xóm: Nà Canh, Na Bả, xóm Bản, xóm Cao, xóm Là Mè, xóm Mìn, xóm Làng Hang, xóm Làng Cũ, Xuất Tác, Đồng Dong; vùng sản xuất ngô cao sản, đỗ tương, cây ăn quả ở các xóm Nà Canh, Na Bả, Xuất Tác, Đồng Dong, Làng Hang, xóm Kẽn, xóm Giữa, Phương Đông... Năng suất cây trồng, vật nuôi, chất lượng và hiệu quả sản xuất ngày càng được nâng cao; các hình thức tổ chức sản xuất tiếp tục được đổi mới.

Về cơ sở hạ tầng, toàn xã hiện nay có 14 tuyến giao thông nông thôn, tổng chiều dài 32,5km (bao gồm chiều dài đường giao thông về đến trung tâm xã và từ trung tâm xã về đến các xóm, đường liên xóm); trong đó rải nhựa mặt đường 3km và bê tông hóa là 2km chiếm tỷ lệ 11,69%; có 3 ngầm và 1 cầu, trong đó cầu và ngầm bê tông cốt thép, tạo điều kiện thuận lợi cho việc thông thương buôn bán và đi lại của nhân dân.

Hệ thống thủy lợi tuy chưa đáp ứng yêu cầu phát triển sản xuất và phục vụ dân sinh nhưng đã có bước tiến mới đáp ứng cơ bản nhu cầu phát triển kinh tế của xã. Hiện nay, xã quản lý 9 đập (bao gồm cả các đập nhỏ lẻ), trong đó đã kiên cố được 2 đập. Có 13,8 km kênh mương do xã quản lý, trong đó đã kiên cố được 1,8km, đạt 13%.

Được sự quan tâm của Đảng và Nhà nước, đến nay, xã đã có 5 trạm biến áp 350,4KVA và 11,25km đường dây hạ thế; số hộ sử dụng điện thường xuyên là 518/968 hộ, đạt 53,51%. Còn 4 xóm chưa có điện.

Về y tế, giáo dục, năm 2014, Phương Giao có trạm y tế với quy mô diện tích 800m², có 2 bác sỹ, 1 y sỹ và 02 điều dưỡng, xã đã được công nhận đạt chuẩn Quốc gia về y tế. Đối với giáo dục, xã có 4 trường học (71 phòng); trong đó, trường mầm non có 7 phòng (5 phòng học), trường tiểu học có 30 phòng (17 phòng học), trường trung học cơ sở có 17 phòng (8 phòng học). Tỷ lệ phòng học kiên cố chiếm 61,36%, bán kiên cố 31,82%, phòng tạm chiếm 6,81%. Hiện tại xã có 1/4 trường đạt chuẩn quốc

gia. Tổng số học sinh tốt nghiệp trung học cơ sở là 61 em, trong đó được tiếp tục học lên trung học (phổ thông, bổ túc, học nghề) là 48 em, đạt tỷ lệ 78,69% so với tổng số học sinh tốt nghiệp trung học cơ sở.

Về văn hóa, 14/14 xóm trong xã đã có nhà văn hoá nhưng là nhà gỗ bán kiên cố chưa đạt chuẩn và các xóm đều chưa có khu thể thao. Hiện nay đã có 1 buro điện văn hóa xã. Số máy điện thoại cố định trong toàn xã năm 2011 là 30 máy, mật độ đạt 3 máy/100 hộ dân. Xã đã có tủ sách pháp luật đặt tại trụ sở Ủy ban nhân dân xã, song số lượng người dân đến tìm đọc còn hạn chế. Mạng đường truyền internet trên địa bàn xã đã đến 3/14 xóm, có 6 hộ sử dụng mạng Internet (số liệu năm 2012).

Về hệ thống chính trị, Đảng bộ, chính quyền xã hàng năm đạt tiêu chuẩn “trong sạch, vững mạnh”. Các tổ chức đoàn thể chính trị của xã đều đạt danh hiệu tiên tiến trở lên. Tình hình an ninh trật tự an toàn xã hội trên địa bàn luôn được đảm bảo. Hàng năm, Đảng ủy đều có nghị quyết chuyên đề về quốc phòng - an ninh, Ủy ban nhân dân xã có kế hoạch về công tác đảm bảo quốc phòng - an ninh, trật tự an toàn xã hội. Tăng cường hiệu quả hoạt động của lực lượng công an và dân quân xã, đảm bảo tính cơ động, sẵn sàng chiến đấu cao, tích cực đấu tranh phòng ngừa trấn áp các loại tội phạm, bảo vệ Đảng, chính quyền và nhân dân.

Bên cạnh những thuận lợi, xã Phương Giao cũng còn nhiều khó khăn: trình độ dân trí không đồng đều, địa hình phức tạp, hạ tầng kinh tế kỹ thuật lạc hậu, dân cư không

tập trung, kinh tế chậm phát triển cộng với tác động của mặt trái thị trường đã gây nhiều ảnh hưởng tới việc xây dựng và phát triển kinh tế - xã hội của địa phương.

II. QUÁ TRÌNH HÌNH THÀNH, PHONG TỤC TẬP QUÁN VÀ TRUYỀN THỐNG YÊU NƯỚC, ĐẤU TRANH CÁCH MẠNG XÃ PHƯƠNG GIAO

1. Lịch sử hình thành xã Phương Giao

Mảnh đất Phương Giao có cư dân đầu tiên đến sinh cơ lập nghiệp từ khi nào, đến nay vẫn chưa có lời giải đáp chính thức. Tuy nhiên, căn cứ vào các truyền thuyết, các câu chuyện kể dân gian và những phát hiện khảo cổ học tại Mái Đá Ngườm (Thần Sa) và Hang Ốc (Bình Long) đã chứng minh địa bàn huyện Võ Nhai nói chung và xã Phương Giao nói riêng là cái nôi của người nguyên thủy. Từ khoảng 18.000-30.000 năm trước con người đã xuất hiện tại các vùng đất này và sinh sống bằng nghề chủ yếu là săn bắt và hái lượm. Sau hàng nghìn năm, dân số tăng lên, nguồn thức ăn cạn dần, họ đi dọc các triền sông, khe suối, mở rộng địa bàn cư trú, sinh cơ lập nghiệp ra các xã như Phương Giao, Dân Tiến, Tràng Xá, Liên Minh...

Theo truyền thuyết, từ những năm 40 của thế kỉ I sau Công nguyên, khi cuộc khởi nghĩa của Hai Bà Trưng thất bại, một số nghĩa quân chạy về nơi đây khai khẩn ruộng nương, xây dựng làng bản. Về sau, dân số Võ Nhai nói chung cứ tăng dần do những đợt di cư của đồng bào Tày, Nùng, Dao... từ phía bắc xuống và nhiều gia đình từ miền đồng bằng Bắc Bộ chuyển lên.

Đến thời kì kháng chiến chống thực dân Pháp (1945 - 1954), nhiều hộ gia đình từ các tỉnh miền xuôi tản cư đến sinh sống, cùng tham gia các hoạt động kháng chiến với nhân dân địa phương và coi Phương Giao là quê hương thứ hai của mình. Vào những năm 1962-1965, theo chủ trương của Đảng và Chính phủ, xã Phương Giao đã tiếp nhận 30 hộ, 120 nhân khẩu ở các tỉnh miền xuôi lên tham gia xây dựng và phát triển kinh tế, văn hoá.

Về mặt hành chính, theo sử cũ, vào thời thuộc Đường, huyện Võ Nhai có tên gọi là huyện Vũ Lễ. Thời Lý - Trần (thế kỉ X-XIV), gọi là châu Vạn Nhai. Đến thời thuộc Minh (1407-1427) đổi thành châu Vũ Lễ. Đầu thời Lê, châu Vũ Lễ đổi thành huyện Võ Nhai, thuộc phủ Phú Bình, do phiên thần họ Ma nối đời cai quản. Đến năm Minh Mệnh thứ 16 (1835), huyện Võ Nhai gồm 8 tổng, Phương Giao là 1 trong 29 xã, trại, được cai trị theo chế độ lưu quan. Đến niên hiệu Đồng Khánh (1885-1889), vùng đất Phương Giao thuộc tổng Lâu Thượng.

Năm 1894, thực dân Pháp tiến hành chia cắt lại địa giới hành chính, huyện Võ Nhai đổi thành châu Võ Nhai, gồm 6 tổng: Lâu Thượng, Tràng Xá, Phương Giao, Cúc Đình, Thượng Nùng, Vân Lãng với 22 xã, 1 phố, 5 trại. Tổng Phương Giao được thiết lập dưới sự sáp nhập của 5 xã, trại: xã Phương Giao, xã Xuất Tác, xã Bình Long, xã Phù Trì và trại Đồng Bản. Tháng 3-1945, kết hợp cùng một bộ phận Cứu quốc quân, cơ sở Đảng địa phương và quần chúng nhân dân các làng Phương Giao, Xuất Tác, Phù Trì đã nổi dậy giành chính quyền. Tháng 2-1946,

thực hiện chủ trương của cấp trên các làng Bình Long, Phương Giao, Xuất Tác, Phù Trì, Đồng Bản hợp nhất thành xã Phương Giao.

Ngày 25-3-1948, Chủ tịch nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa kí Sắc lệnh số 148-SL bãi bỏ các đơn vị hành chính cấp phủ, châu, quận. Châu Võ Nhai đổi thành huyện Võ Nhai. Phương Giao là một xã lớn thuộc huyện Võ Nhai. Ngày 12-4-1954, đại diện Ủy ban hành chính huyện Võ Nhai đã về xã Phương Giao, chỉ đạo việc chia tách xã Phương Giao (cũ) thành 2 xã Phương Giao và Bình Long như hiện nay. Phương Giao được thành lập với 3 xóm: Phương Giao, Xuất Tác, Phù Trì. Từ đó cho đến nay, qua quá trình đấu tranh cách mạng và xây dựng quê hương, để phù hợp với tình hình các xóm mới lần lượt được hình thành. Năm 2014, cả xã có 14 xóm bản với 4.331 nhân khẩu, đó là: Làng Bản, Là Mè, làng Giữa, làng Mìn, làng Cao, làng Kẽn, Đồng Dong, Là Canh, Là Khoan, Xuất Tác, Phương Đông, làng Cũ, làng Hang, Na Bả. Có 20 chi bộ¹ với 215 đảng viên. Nhân dân các dòng họ, các dân tộc sống đoàn kết, hòa thuận và tương trợ lẫn nhau.

2. Phong tục tập quán và truyền thống yêu nước, đấu tranh cách mạng

Người dân các dân tộc xã Phương Giao từ xa xưa đã gắn liền với cây lúa nước, tra lúa đôi, trồng ngô cùng với việc trồng bông dệt vải. Tuy mỗi dân tộc có phong tục tập quán khác nhau nhưng giữa các dân tộc trong xã Phương

---

1. Gồm có 14 chi bộ nông thôn và 6 chi bộ sự nghiệp.

Giao luôn có mối quan hệ tốt đẹp, đoàn kết gắn bó với nhau từ lâu đời. Ngoài mối quan hệ dòng tộc, họ hàng, tình làng nghĩa xóm cũng luôn được gắn bó bền chặt. Từ việc ma chay, cưới xin đến việc làm nhà, đào nương, đắp phai, xây dựng cọn nước, ngự trị thiên nhiên, chống lại thú dữ... mọi người đều quan tâm giúp đỡ lẫn nhau.

Sự hình thành khá sớm các phường, hội mà nhân dân trong xã thường gọi là “hội phường”, “hội phe” là những nét đặc trưng của tính cộng đồng giữa đồng bào các dân tộc ở xã Phương Giao nói riêng, thể hiện tinh thần đoàn kết giữa nhân dân các dân tộc trong xã. Chính truyền thống đoàn kết, tinh thần tương thân, tương ái là tiền đề, động lực để nhân dân các dân tộc trong xã giúp đỡ nhau trong xây dựng kinh tế cũng như xây dựng đời sống văn hóa, góp phần đẩy mạnh sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Đây cũng là điều kiện thuận lợi để nhân dân Phương Giao thực hiện hiện đại hóa nông nghiệp nông thôn.

Quá trình giữ gìn những nét văn hóa truyền thống của các dân tộc ở Phương Giao gặp nhiều khó khăn trong thời kỳ Pháp thuộc, do thực dân Pháp duy trì tập tục mê tín dị đoan và các tệ nạn xã hội khác nhằm phá hoại những thuần phong, mỹ tục tốt đẹp của đồng bào. Tuy nhiên, với lòng tự tôn dân tộc, nhân dân xã Phương Giao luôn giữ được bản sắc văn hóa dân tộc góp phần làm thất bại âm mưu của thực dân Pháp.

Trải qua quá trình xây dựng và phát triển, cộng đồng các dân tộc ở xã Phương Giao đã gắn bó với nhau trong

suốt quá trình lịch sử đấu tranh chống kẻ thù xâm lược, giành tự do, độc lập và xây dựng quê hương, đất nước. Các dân tộc ở xã luôn có mối quan hệ gắn bó, xây dựng nên tinh thần thân ái, đùm bọc lẫn nhau trong cơn hoạn nạn, giúp đỡ nhau trong lao động sản xuất, tôn trọng nhau trong sinh hoạt, phong tục tập quán, tự do tín ngưỡng, tạo nên cuộc sống hài hòa về kinh tế, văn hóa, xã hội.

Cũng như mọi người dân Việt Nam, nhân dân các dân tộc xã Phương Giao thờ cúng ông bà, tổ tiên. Những người hay gia đình nào bỏ ông bà tổ tiên không thờ phụng bị coi là mất gốc, bất nhân, bất nghĩa. Từ lâu, thờ cúng tổ tiên ông bà đã trở thành một phong tục, là chuẩn mực đạo đức và nguyên tắc làm người, đồng thời là một phần quan trọng trong đời sống tâm linh của nhân dân các dân tộc trong xã.

“Cây có gốc mới nở cành xanh ngon

Nước có nguồn mới bể rộng nông sâu”

Về tôn giáo, những tư tưởng cơ bản của Phật giáo đã thực sự ăn sâu vào đạo lý truyền thống, ảnh hưởng sâu sắc đến tâm lý, lối sống, phong tục, tập quán của người dân xã Phương Giao. Trong đời nhân xử thế hàng ngày, nhân dân các dân tộc xã Phương Giao vẫn luôn tâm niệm “thương người như thể thương thân”, luôn trọng nghĩa tình, giúp đỡ nhau khi khó khăn, hoạn nạn.

Trong công cuộc xây dựng quê hương, trải qua những biến cố thăng trầm, nhân dân các dân tộc xã Phương Giao đã cùng nhau vun đắp các giá trị truyền thống quý báu.

Truyền thống cần cù trong lao động sản xuất

Từ bao đời nay nhân dân các dân tộc xã Phương Giao vẫn lưu giữ và phát huy truyền thống lao động cần cù, sáng tạo thể hiện ở tinh thần quật cường chống thiên tai, không ngại nắng mưa, cần cù lao động để sản xuất ra của cải vật chất.

Do đặc thù là xã thuần nông, sống chủ yếu bằng sản xuất nông nghiệp, nên người dân Phương Giao sớm khai phá các vùng đồi gò làm nương rẫy để trồng lúa, ngô, khoai, sắn và các loại cây họ đậu, đỗ, các loại cây ăn quả. Bên cạnh đó, nhân dân cũng chăn nuôi thêm gia súc, gia cầm theo phương thức tự cung, tự cấp là chính. Trong sinh hoạt, nhân dân Phương Giao đã biết tận dụng dòng chảy để bắc máng nước về tận nhà. Ngoài ra, nhân dân còn biết lợi dụng sức nước để làm cối giã gạo thay cho sức người. Ngoài việc đồng áng, nương rẫy, người nam giới thường đi săn thú rừng và đảm đương những công việc lớn trong gia đình. Người phụ nữ trồng bông kéo sợi, dệt vải, thêu thùa, đan lát để tự cung cấp cho gia đình.

Phát huy truyền thống tốt đẹp trong lao động, sản xuất, trong những năm kháng chiến chống Pháp và chống Mỹ cứu nước, người dân Phương Giao đã tích cực sản xuất lương thực, “một người sản xuất bằng hai” để phục vụ cho công cuộc kháng chiến chống ngoại xâm và xây dựng đất nước.

Ngày nay, dưới sự lãnh đạo của Đảng bộ xã Phương Giao, truyền thống cần cù, sáng tạo trong lao động sản xuất vẫn tiếp tục được phát huy mạnh mẽ. Thể hiện trong

học tập, vận dụng các thành tựu khoa học - kỹ thuật tiên tiến vào công cuộc xây dựng quê hương. Đó là giá trị tinh thần to lớn, trở thành sức mạnh và động lực thúc đẩy Đảng bộ và nhân dân các dân tộc xã Phương Giao vững bước trên con đường đi tới ấm no, hạnh phúc và chủ nghĩa xã hội.

Truyền thống hiếu học

Cùng với truyền thống cần cù, chăm chỉ trong lao động sản xuất, nhân dân các dân tộc xã Phương Giao rất tự hào về truyền thống hiếu học và sáng tạo của cha ông. Đó là một nét đẹp văn hóa gắn liền với quá trình sinh cơ lập nghiệp, tạo cho người dân trong xã luôn có “hương mở” trong cả suy nghĩ và hành động trước đòi hỏi, yêu cầu của sự phát triển.

Ngoài việc học tập để nâng cao dân trí, nhân dân còn tích cực học để xóa đói giảm nghèo, làm giàu, vươn lên trong cuộc sống. Như một dòng chảy không ngừng nghỉ, truyền thống hiếu học, trọng chữ, trọng hiền tài của cha ông được nhân dân Phương Giao hôm nay trân trọng, lưu truyền và không ngừng phát huy. Nhân dân các dân tộc xã Phương Giao hôm nay hiểu được giá trị, sự cần thiết của tri thức trong thời đại đất nước đổi mới, hội nhập. Các thế hệ học sinh xã đang ra sức thi đua rèn luyện để có sức khỏe tốt, học tập tốt. Trong nghị quyết của Đảng bộ xã mỗi nhiệm kỳ đều coi trọng việc nâng cao chất lượng giáo dục. Khi triển khai nghị quyết, Đảng ủy xã giao nhiệm vụ cụ thể cho tổ chức Đảng ở các trường, trong từng khu dân cư. Cán bộ, đảng viên có trách nhiệm,

gương mẫu đi đầu trong việc chăm lo, tạo điều kiện, môi trường giáo dục trong chính gia đình mình. Trong những năm gần đây, hàng năm, trên địa bàn xã có hàng chục người thi đỗ vào các trường đại học, cao đẳng. Đây chính là nguồn nhân lực quan trọng để góp phần xây dựng quê hương, xứng đáng với sự hy sinh, hy vọng của biết bao thế hệ cha anh đi trước.

Truyền thống yêu nước, chống giặc ngoại xâm

Cũng như ở các xã khác trong huyện, nhân dân các dân tộc xã Phương Giao giàu lòng yêu nước, thiết tha với độc lập, tự do của Tổ quốc. Bởi vậy, khi có giặc ngoại xâm, người dân ở đây trước sau một lòng đoàn kết chiến đấu đến cùng, góp phần cùng cả nước đánh đuổi kẻ thù, mang lại sự bình yên cho Tổ quốc. Là một đơn vị hành chính của Võ Nhai nên lịch sử xã Phương Giao gắn liền với lịch sử đấu tranh của huyện.

Trong cuộc kháng chiến chống quân Tống xâm lược, khi vua Lê Đại Hành (Lê Hoàn) trực tiếp dẫn quân truy đuổi quân Tống đến tận đất Vạn Nhai (Võ Nhai) năm 981. Được sự giúp đỡ và ủng hộ của nhân dân, Ông đã bắt được tướng giặc Quách Quân Biện, diệt toàn bộ tàn quân giặc.

Trong cuộc kháng chiến chống giặc Tống xâm lược lần thứ hai (1076), nhân dân châu Vạn Nhai (Võ Nhai) đã có công cùng quan quân triều đình nhà Lý, lợi dụng địa hình hiểm trở, phục kích, tấn công, ngăn chặn làm chậm bước tiến của quân địch do Quách Quỳ chỉ huy khi chúng tìm cách tiến đến bờ sông Phú Lương (đoạn trung lưu, thuộc huyện Đồng Hỷ ngày nay). Đến khi thực dân

Pháp xâm lược (năm 1884), chúng đã gặp phải sự kháng cự rất quyết liệt của nhân dân trong vùng. Tuy đã chiếm đóng được Đình Cả, nhưng trong một thời gian dài, thực dân Pháp vẫn không dám lòng sục vào các làng bản. Tinh thần đấu tranh của nhân dân Phương Giao nói riêng và Võ Nhai nói chung, khiến cho thực dân Pháp hoảng sợ và gọi Võ Nhai là đất nghịch. Trong suốt 40 năm chiếm đóng huyện Võ Nhai, thực dân Pháp vẫn chưa thiết lập được chế độ thuế khóa rõ ràng, chưa đo đạc được ruộng đất, chưa lập được sổ địa chính.

Truyền thống yêu nước, đoàn kết, bất khuất đã tạo điều kiện thuận lợi cho nhân dân các dân tộc xã Phương Giao dễ dàng tiếp thu ảnh hưởng cách mạng do Đảng Cộng sản Đông Dương lãnh đạo. Vì vậy, các cơ sở cách mạng hình thành khá sớm ở Võ Nhai. Năm 1937, tổ chức Đảng ra đời ở xã Phú Thượng, Trảng Xá rồi lan rộng ra các địa phương khác, trong đó có Phương Giao.

Dưới sự lãnh đạo của Đảng, tinh thần yêu nước của nhân dân Phương Giao được nâng lên gấp bội, điều đó được chứng minh trong 2 cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp và đế quốc Mỹ, trong thời kỳ chiến tranh bảo vệ Tổ quốc. Nhân dân các dân tộc ở Phương Giao đã góp phần tạo nên sức mạnh lật đổ ách đô hộ, thống trị của thực dân phong kiến, đánh đuổi kẻ thù khỏi bờ cõi mang lại độc lập, tự do cho đất nước. Hàng trăm thanh niên không tiếc tuổi xuân lên đường đi đánh giặc, đi thanh niên xung phong, đi dân công hỏa tuyến, hàng trăm tấn lương thực - thực phẩm được người dân tích góp đưa ra

chiến trường, góp phần vào thắng lợi chung của cả nước trong 2 cuộc kháng chiến. Dem lại độc lập, tự do cho quê hương, cho đất nước.

Nhân dân các dân tộc xã Phương Giao rất tự hào về truyền thống yêu nước, tinh thần dũng cảm trong chiến đấu, vì độc lập, tự do của dân tộc. Những truyền thống đó là di sản quý báu đã, đang và sẽ in đậm trong tiềm thức của các thế hệ người dân xã Phương Giao.

Chương II

DƯỚI SỰ LÃNH ĐẠO CỦA ĐẢNG, NHÂN DÂN PHƯƠNG GIAO THAM GIA GIÀNH CHÍNH QUYỀN TRONG CÁCH MẠNG THÁNG TÁM NĂM 1945 VÀ KHÁNG CHIẾN CHỐNG THỰC DÂN PHÁP XÂM LƯỢC (1946-1954)

I. TÌNH HÌNH KINH TẾ, CHÍNH TRỊ, VĂN HÓA - XÃ HỘI PHƯƠNG GIAO DƯỚI THỜI PHÁP THUỘC

Năm 1858, thực dân Pháp nổ súng xâm lược nước ta. Đến năm 1884, sau Hiệp ước Hác-măng và Hiệp ước Patơ-nôt, nước ta trở thành thuộc địa của Pháp. Năm 1884, thực dân Pháp bắt đầu đem quân đánh chiếm thị xã Thái Nguyên, đến tháng 5-1885, thực dân Pháp từng bước cho quân đánh chiếm các huyện. Từ đó, cùng cả nước, nhân dân Phương Giao nằm trong hoàn cảnh chung của dân tộc, phải mang trên mình nỗi nhục của người dân mất nước, cuộc sống vô cùng cực khổ về mọi mặt.

Trên đất Võ Nhai nói chung, chúng đã cho tiến hành xây dựng các đồn bót, đặt ách cai trị nơi đây, đồng thời tiến hành đàn áp phong trào đấu tranh của nhân dân ta. Năm 1902, thực dân Pháp lập đồn ở Trảng Xá. Năm 1914 chúng lập đồn ở Đình Cả, La Hiên. Để dễ bề cai trị, thực

dân Pháp còn thành lập chính quyền tay sai dưới sự cai quản của chánh tổng, phó tổng, lý trưởng, phó lý, trưởng bạ... Phần lớn những người này là đội ngũ tay sai phục vụ đắc lực cho thực dân Pháp. Đồng thời chúng dựa vào thế lực của thực dân Pháp quay lại đàn áp, bóc lột nhân dân làm giàu cho chúng.

Về chính trị, thực dân Pháp còn thi hành đường lối cai trị rất chặt chẽ. Đứng đầu Võ Nhai là tri châu, đặt dưới quyền chỉ huy của một tên đồn trưởng người Pháp. Dưới tri châu là đội ngũ quan lại ở tổng, xã, làng. Về quân sự, Pháp đặt ra châu đoàn (ở cấp huyện), tổng đoàn (ở cấp tổng), xã đoàn (ở cấp xã) cùng với lực lượng lính đồng. Chúng tăng cường thực hiện chính sách chia để trị, đưa dân tộc này đi đàn áp dân tộc khác nhằm gây mối hằn thù lâu dài trong nhân dân, chia rẽ các dân tộc.

Ngoài ra, chính quyền thực dân - phong kiến thường xuyên bắt nhân dân đi phu phen, tạp dịch. Hàng năm, chúng bắt nhân dân đi làm đường, xây đồn bốt, phục vụ bọn quan lại, kỳ hào như gánh nước, hái củi, cắt cỏ ngựa, làm vệ sinh công đường, sửa sang nhà cửa.

Về kinh tế, thực dân Pháp ra sức vơ vét bóc lột nhân dân các dân tộc ở tổng Phương Giao với nhiều thứ thuế vô lý như thuế thân, thuế ruộng... Trong đó, thuế thân là thứ thuế vô lý nhất: Một người đàn ông từ 18 tuổi trở lên phải nộp 2,5 đồng ngoài ra còn phải đóng thêm 0,3 đồng cho lý trưởng, chánh tổng và người viết thẻ cho chánh tổng. Nếu là chủ gia đình còn phải lấy 1 thẻ chính là 3,5 đồng. Tính

trung bình, mức thuế thân của 1 trai đinh đã cao hơn 1 tạ thóc loại I vào thời điểm đó¹.

Do bị đàn áp, bóc lột đến cùng cực, đời sống nhân dân hết sức cực khổ. Nạn đói, rét vì không có cơm ăn, áo mặc thường xuyên xảy ra. Vào những ngày giáp hạt hầu hết các gia đình đều phải lên rừng đào củ mài, hái măng để khỏi chết đói. Nhiều gia đình phải phiêu bạt đi nơi khác kiếm sống, một số khác tìm cách chạy vạy vay của nhà giàu, vay một trả hai hoặc cao hơn nữa. Một năm thường chỉ có từ 3-4 tháng là no đủ, năm nào được mùa thì được 6-7 tháng. Thời gian còn lại, nhân dân phải lên núi săn bắn, hái lượm, đào củ mài để sống qua ngày. Xã hầu như không có địa chủ, chỉ có một số gia đình có điều kiện kinh tế (xếp vào hàng phú nông).

Dưới thời Pháp thuộc, đường đi lại giữa các vùng gặp ghềnh chủ yếu là những lối mòn, đường liên xã chỉ đủ cho người và ngựa thồ đi lại, dẫn đến việc thông thương giữa các vùng rất khó khăn.

Bên cạnh những chính sách áp bức bóc lột nhân dân về mặt kinh tế, thực dân Pháp còn cho thi hành những chính sách áp bức về mặt văn hóa - xã hội. Thực dân Pháp thực hiện chính sách “ngu dân” nhằm để cai trị. Chúng khuyến khích các tệ nạn xã hội như mê tín dị đoan, cờ bạc, rượu chè, thuốc phiện. Chúng chia rẽ mối

---

1. Theo cuốn “Tiểu chí Thái Nguyên”: thóc loại I là 3,5 đồng/tạ, thóc loại II là 3,2 đồng/tạ, thóc loại III là 2,8 đồng/tạ.

đoàn kết giữa các dân tộc, cấm mở trường, mở lớp, cả châu Võ Nhai nói chung và tổng Phương Giao nói riêng không có một trường học nào, tuyệt đại đa số nhân dân không biết chữ. Đời sống nhân dân vốn đã khó khăn nay càng thêm cực khổ làm than. Cả tổng chỉ có một số gia đình có điều kiện mời thầy về dạy riêng. Không có bệnh viện hay trạm xá, ốm đau dựa vào kinh nghiệm dân gian và thuốc nam tự chế.

“Ăn đói, mặc rách, vệ sinh kém” là điều kiện thuận lợi cho bệnh tật, ốm đau phát sinh đe dọa đời sống nhân dân các dân tộc. Sốt rét là một trong những bệnh dịch phổ biến và kéo dài làm cho người dân các dân tộc ở tổng Phương Giao luôn xanh xao, vàng vọt. Tình trạng hữu sinh, vô dưỡng diễn ra phổ biến phản ánh cuộc sống bi đát của nhân dân dưới thời thực dân phong kiến. Câu truyền miệng trong dân gian: “Lũ khừ lừ khừ, chẳng Đại Từ cũng Võ Nhai” đã nói lên thảm trạng đó.

II. DƯỚI SỰ LÃNH ĐẠO CỦA ĐẢNG, NHÂN DÂN PHƯƠNG GIAO THAM GIA CUỘC VẬN ĐỘNG GIẢI PHÓNG DÂN TỘC VÀ ĐẤU TRANH GIÀNH CHÍNH QUYỀN TRONG CÁCH MẠNG THÁNG TÁM NĂM 1945

1. Phong trào yêu nước, đấu tranh cách mạng ở Phương Giao trước năm 1945

Khi thực dân Pháp xâm chiếm Võ Nhai, chúng đã gặp phải sự kháng cự quyết liệt của nhân dân các dân tộc thuộc các tổng trong châu, làm chúng phải hao binh tổn tướng và mất nhiều thời gian. Rất nhiều lần, dưới tầng áp

bức bóc lột của chính quyền thực dân - phong kiến cùng với truyền thống yêu nước nồng nàn, nhân dân Phương Giao đã đoàn kết đứng lên đấu tranh chống bắt phu, đi lính. Đây là những dấu hiệu đầu tiên cho thấy một thời kỳ mới đang đến với nhân dân Phương Giao. Đó là thời kỳ nhân dân Phương Giao vùng lên đấu tranh chống ách áp bức bóc lột của chính quyền thực dân, tạo điều kiện thuận lợi để nhân dân Phương Giao tiếp thu ánh sáng cách mạng của Đảng, góp phần vào công cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc của nhân dân cả nước.

Mùa xuân năm 1930, Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời đã đánh dấu bước ngoặt quan trọng cho phong trào cách mạng ở Việt Nam nói chung và các địa phương nói riêng (trong đó có tổng Phương Giao). Ngay sau khi ra đời, Đảng Cộng sản Việt Nam đã lãnh đạo nhân dân cả nước đứng lên đấu tranh chống thực dân Pháp với phong trào cách mạng 1930-1931 với đỉnh cao là phong trào Xô Viết - Nghệ Tĩnh. Phong trào đấu tranh của nhân dân ta bị thực dân Pháp đàn áp đẫm máu, hàng nghìn chiến sĩ cộng sản bị địch bắt bớ, giam cầm, nhiều cơ sở Đảng đã bị phá vỡ. Phong trào cách mạng trong nước gặp rất nhiều khó khăn, thử thách và tạm thời lắng xuống một thời gian.

Trước tình hình đó, tháng 3-1935, tại Ma Cao (Trung Quốc), Đại hội Đảng lần thứ nhất đã ra nghị quyết phục hồi các tổ chức Đảng bị phá vỡ, liên lạc lại với các đồng chí đảng viên bị địch bắt, khủng bố, đưa họ hoạt động trở lại, ra sức xây dựng cơ sở cách mạng và phát triển Đảng từ các hầm mỏ, đồn điền và trung tâm chính trị, kinh tế, văn hóa.

Thái Nguyên những năm 30 của thế kỷ XX nói chung, nổi tiếng là miền kỹ nghệ, có nhiều hầm mỏ, đồn điền, là nơi tập trung nhiều công nhân nên được Chi bộ Hải Ngoại của Đảng ở Long Châu (Trung Quốc) hết sức coi trọng. Sau Đại hội lần thứ nhất, chi bộ Hải Ngoại đã quyết định phân công đồng chí Đặng Tùng về hoạt động ở Thái Nguyên. Nhờ sự hoạt động tích cực của đồng chí Đặng Tùng, nên sau khi cơ sở Đảng đầu tiên được thành lập tại xã La Bằng (Đại Từ) ngày 25-9-1936 thì đến đầu năm 1937, tại làng Cao, xã Phú Thượng, tổ chức Đảng đầu tiên ở Võ Nhai được thành lập với 3 đồng chí: Chu Văn Tấn, Lục Văn Đủ và Nông Văn Cần. Cũng trong năm 1937, tổ chức Đảng Cộng sản ở Tràng Xá được thành lập. Sau sự ra đời của tổ chức Đảng tại làng Cao (Phú Thượng) (năm 1937) và tổ chức Đảng Tràng Xá (năm 1937), từ cuối năm 1938 đến giữa năm 1939, cơ sở Đảng và cơ sở cách mạng ở Võ Nhai phát triển nhanh chóng. Nhiều tổ đọc sách báo công khai được thành lập đã tuyên truyền tư tưởng Mác - Lê Nin, kêu gọi nhân dân Võ Nhai (trong đó có Phương Giao) đứng lên đấu tranh chống lại thực dân Pháp.

Sau thất bại của cuộc khởi nghĩa Bắc Sơn, dưới sự chỉ đạo của Trung ương Đảng, khu căn cứ Bắc Sơn - Võ Nhai được thành lập, lực lượng du kích Bắc Sơn được củng cố. Từ năm 1940-1945, đồng chí Hoàng Quốc Việt¹, đồng chí Đào Văn Trường về khu căn cứ Bắc Sơn - Võ Nhai hoạt động bí mật. Một số quần chúng tại Phương Giao đã tham

---

1. Lúc này là Ủy viên Thường vụ Trung ương Đảng.

gia làm liên lạc, bảo vệ cán bộ (8 người)¹. Phong trào cách mạng ở Võ Nhai lên cao. Cuối năm 1944 thực dân Pháp và tay sai đã tiến hành dồn dân vào các làng tập trung hòng dễ bề kiểm soát, chia cắt sự liên lạc giữa nhân dân với cách mạng.

Năm 1941, đội du kích Bắc Sơn được phát triển thành Đội Cứu quốc quân, lực lượng nòng cốt xây dựng và bảo vệ khu căn cứ địa Bắc Sơn - Võ Nhai. Sau khi ra đời, được quần chúng hết lòng tin yêu, giúp đỡ và bảo vệ, Cứu quốc quân đã tiến hành trừ gian, diệt phản động, đẩy mạnh công tác tuyên truyền, vận động và tổ chức quần chúng, đồng thời tích cực luyện tập quân sự. Nằm ở khu trung tâm của căn cứ địa, nhân dân tổng Phương Giao từ sớm đã được tiếp thu với tư tưởng cách mạng. Nhiều gia đình ở Phương Giao đã đóng góp lương thực, thực phẩm... để đội Cứu quốc xây dựng cơ quan bí mật.

Những hoạt động tích cực của Cứu quốc quân dưới sự lãnh đạo của cơ sở Đảng địa phương đã có tác dụng thúc đẩy phong trào cách mạng ở Võ Nhai (trong đó có tổng Phương Giao) phát triển nhanh chóng. Nhân dân trong xã đã cùng với nhân dân trong huyện đứng lên chống bắt phu làm đường, khai thác mỏ, vơ vét của cải, chống bắt lính,

---

1. Sau này, Phương Giao có 8 đồng chí tham gia Cứu quốc quân II là Đặng Văn Niên, Đặng Văn Giá, Đặng Văn Tiến, Đặng Vĩnh Phụng, Đặng Văn Khai, Đặng Văn Do, Đặng Văn Cử, Đặng Văn Trì, trong đó có 7 đồng chí hy sinh anh dũng (riêng đồng chí Đặng Vĩnh Phụng sau này mất vì tuổi già).

tăng thuế, vạch mặt bọn quan lại địa phương; cùng với các hội ái hữu, tương tế, vận động nhân dân đoàn kết phát triển sản xuất, đảm bảo cuộc sống.

Nhiệm vụ xây dựng lực lượng vũ trang cũng được chú trọng. Sau khi tiếp thu kiến thức quân sự do các đồng chí Lê Xuân Thụ - cán bộ Xứ ủy Bắc Kỳ về Võ Nhai huấn luyện, phong trào xây dựng lực lượng vũ trang ngày càng thu hút được nhiều thanh niên tham gia. Cùng với các tổng trong châu Võ Nhai, tổng Phương Giao còn tập hợp, tổ chức lực lượng thanh niên và thành lập Đoàn Thanh niên dân chủ. Dưới sự lãnh đạo của tổ chức Đảng, đoàn viên thanh niên dân chủ của tổng Phương Giao tích cực trong phong trào học chữ quốc ngữ, mở mang dân trí, bài trừ mê tín dị đoan, sẵn sàng đứng lên giành chính quyền khi có thời cơ.

2. Nhân dân Phương Giao tham gia đấu tranh giành chính quyền trong Cách mạng tháng Tám năm 1945

Bước sang năm 1945, chiến tranh thế giới thứ hai đi vào hồi kết, trục phát xít Đức - Ý - Nhật đang đứng trước nguy cơ thất bại do sức tấn công của quân Đồng minh, đứng đầu là Hồng quân Liên Xô. Ngày 9-3-1945, Nhật hất cẳng Pháp độc chiếm Đông Dương rồi lập Chính phủ bù nhìn Trần Trọng Kim và tuyên bố trao trả độc lập cho Việt Nam để lừa bịp nhân dân ta.

Trưa ngày 11-3, quân Nhật từ thị xã Thái Nguyên lên chiếm Võ Nhai, tên chỉ huy Pháp ở Đình Cả bị Nhật bắt giam. Ngay đêm ngày 11-3-1945, Ban chỉ huy Cứu quốc

quân và Đảng bộ địa phương đã triệu tập hội nghị tại làng Phạt (xã Phú Thượng). Hội nghị đã phân tích, đánh giá tình hình, quyết định cử người gấp rút về Phú Bình xin chỉ thị của Xứ ủy và Trung ương, đồng thời củng cố lại đội ngũ chuẩn bị phát động quần chúng nổi dậy giành chính quyền làm chủ.

Ngay sau khi Nhật đảo chính Pháp, đêm ngày 9-3-1945, Ban Thường vụ Trung ương Đảng đã họp và ngày 12-3-1945 ra Chỉ thị “Nhật - Pháp bắn nhau và hành động của chúng ta”, xác định kẻ thù trước mắt của nhân dân ta lúc này là phát xít Nhật, đấu tranh theo kiểu “đả đảo phát xít Nhật”, tiến tới “thành lập chính quyền cách mạng của nhân dân Đông Dương. Phát động cao trào, làm tiền đề cho cuộc tổng khởi nghĩa khi thời cơ đến”. Ở Võ Nhai, đội Cứu quốc quân và tự vệ được giao trọng trách đánh chiếm các vị trí đóng quân của giặc, tước vũ khí của chúng để trang bị cho ta, làm nòng cốt cho nhân dân khởi nghĩa giành chính quyền.

Dưới áp lực của quần chúng nhân dân với sự hỗ trợ của Cứu quốc quân, ngày 21-3-1945, viên tri châu cùng bọn quan quân buộc phải đầu hàng, trao vũ khí, đạn dược cùng toàn bộ hồ sơ cho lực lượng cách mạng. Chính quyền địch ở La Hiên, Đình Cả bị xóa bỏ. Châu lỵ Võ Nhai được giải phóng. Ngày 21-3, một cuộc mít tinh lớn được tổ chức tại châu lỵ La Hiên, Ủy ban cách mạng lâm thời châu chính thức ra mắt trước quần chúng nhân dân các dân tộc, ông Bùi Văn Tịch được cử làm Chủ tịch.

Thắng lợi của cuộc khởi nghĩa ở La Hiên đã cổ vũ tinh thần đấu tranh của nhân dân ta. Ngay sau đó, từ ngày 21-3 trở đi, đoàn cán bộ của Mặt trận Việt Minh và Cứu quốc quân chia thành 2 bộ phận để tiến hành giải phóng các xã còn lại. Ngày 26-3-1945, được sự giúp đỡ của đoàn cán bộ Mặt trận Việt Minh và Cứu quốc quân, nhân dân các làng Phù Trì, Xuất Tác và Phương Giao đã nổi dậy khởi nghĩa giành chính quyền và thành lập Ủy ban giải phóng cùng với các địa phương khác trong huyện. Làng Phương Giao do đồng chí Đặng Văn Đắc làm Chủ tịch, làng Phù Trì do đồng chí Tô Đình Thông làm Chủ tịch, làng Xuất Tác do đồng chí Hoàng Văn Trung làm Chủ tịch. Đến giữa tháng 4-1945, chính quyền cách mạng xã Phương Giao và các nơi trong huyện đều về tay nhân dân. Bộ máy cai trị thực dân - phong kiến được xóa bỏ, chính quyền cách mạng được thiết lập. Sau khi được thành lập chính quyền cách mạng ở Phương Giao, Phù Trì, Xuất Tác đã nhanh chóng thực hiện nhiều chủ trương và biện pháp nhằm đem lại quyền tự do dân chủ và xây dựng cuộc sống mới cho nhân dân.

Như vậy, sau 15 năm đấu tranh với những hy sinh gian khổ, dưới sự lãnh đạo của Đảng, lần đầu tiên trong lịch sử, nhân dân Phương Giao được quyền làm chủ thực sự, chấm dứt cảnh làm than nô lệ, được sống trong tự do và được hưởng mọi quyền lợi do cách mạng đem lại. Đây là thắng lợi của quá trình đấu tranh bền bỉ và anh dũng của nhân dân các dân tộc ở Phương Giao nói riêng và toàn châu Võ Nhai nói chung dưới ánh sáng soi đường của

Đảng. Trong quá trình đấu tranh ấy, nhiều cán bộ đảng viên và quần chúng bị địch tra tấn, giam cầm. Nhiều gia đình tan hoang, nhiều người con của Phương Giao đã ngã xuống để bảo vệ cơ sở cách mạng. Từ đây, nhân dân các dân tộc ở Phương Giao dưới sự lãnh đạo của Đảng tiếp tục bước vào thời kỳ mới, thời kỳ đấu tranh, bảo vệ và phát huy thành quả cách mạng.

III. CHI BỘ ĐẢNG XÃ PHƯƠNG GIAO ĐƯỢC THÀNH LẬP, LÃNH ĐẠO NHÂN DÂN THAM GIA XÂY DỰNG, BẢO VỆ CHÍNH QUYỀN CÁCH MẠNG (1945-1946) VÀ KHÁNG CHIẾN CHỐNG THỰC DÂN PHÁP THẮNG LỢI (1946-1954)

1. Phương Giao trong giai đoạn củng cố và bảo vệ chính quyền cách mạng (1945-1946)

Cuối tháng 8-1945, dưới sự lãnh đạo của Đảng, chính quyền ở cả nước đã về tay nhân dân, ngày 2-9-1945, tại Quảng trường Ba Đình, Chủ tịch Hồ Chí Minh đọc bản Tuyên ngôn độc lập, khai sinh ra nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa - Nhà nước công nông đầu tiên ở khu vực Đông Nam Á. Đồng thời, Người kêu gọi toàn dân đoàn kết, kiên quyết bảo vệ nền độc lập dân tộc vừa giành được.

Bên cạnh những thuận lợi cơ bản như: Phương Giao là địa phương giành được chính quyền cách mạng sớm, nhân dân có truyền thống đấu tranh anh dũng, có sự ủng hộ lớn của khối đoàn kết nhân dân các dân tộc Phương Giao cũng như sự chỉ đạo trực tiếp của Tỉnh ủy và Ủy ban cách mạng lâm thời tỉnh.

Tuy nhiên, thời gian mới thành lập, bộ máy chính quyền non trẻ, chưa có kinh nghiệm, còn đang trong giai đoạn khó khăn. Tình hình an ninh, chính trị, trật tự an toàn xã hội còn nhiều phức tạp, kinh nghiệm quản lý chưa có. Trong khi đó, năm 1945 là năm nạn đói hoành hành khắp miền Bắc, đi cùng với đó là nạn mù chữ và giặc ngoại xâm. Vì vậy, nhiệm vụ đặt ra đối với chính quyền mới rất nặng nề. Để bảo vệ vững chắc thành quả cách mạng và cuộc sống cho nhân dân, nhiệm vụ trước mắt của Đảng bộ và nhân dân các dân tộc xã Phương Giao là thực hiện tốt chỉ thị của Trung ương Đảng về kháng chiến kiến quốc, chống “giặc đói”, “giặc dốt” và giặc “ngoại xâm”.

Phương Giao là vùng rừng núi rộng, người thưa, diện tích đất canh tác nông nghiệp hạn hẹp, trình độ canh tác lạc hậu, nền kinh tế vẫn mang tính tự cung, tự cấp là chủ yếu. Thêm vào đó, khí hậu thất thường hay xảy ra hạn hán, sâu bệnh, thú rừng phá hoại nên năng suất, sản lượng thu hoạch thấp. Thiên tai và những hậu quả nặng nề của thực dân phong kiến đã khiến tình trạng ăn đói, mặc rét thường xuyên xảy ra, những tháng giáp hạt nhiều gia đình phải đi đào củ mài, hái măng rừng để sống qua ngày. Vì vậy, một trong những nhiệm vụ hàng đầu của Đảng và chính quyền lúc này là đẩy lùi nạn đói, đảm bảo lương thực cho nhân dân.

Thực hiện lời kêu gọi của Chủ tịch Hồ Chí Minh “tăng gia sản xuất ngay”, chính quyền và các tổ chức đoàn thể đã vận động nhân dân tích cực sản xuất, khai hoang phục hóa, đẩy mạnh gieo trồng lúa và các loại hoa màu, chăm lo bảo vệ chống thú rừng phá hoại.

Các hội cứu quốc đã tích cực vận động nhân dân quyên góp tiền bạc, thóc gạo ủng hộ các gia đình nghèo đói, neo đơn, già yếu. Chính quyền tuyên bố bãi miễn thuế cho nhân dân hai năm liền, các thứ thuế bất công dưới chế độ thực dân phong kiến đặt ra như thuế thân, thuế rừng, cùng các khoản nợ trước đây được xóa bỏ; những văn tự, khế ước của địa chủ, phú nông, đều bị chính quyền cách mạng tịch thu, đem thiêu hủy trước đông đảo nhân dân.

Cùng với việc đẩy mạnh sản xuất, thực hiện khẩu hiệu “tắc đất, tắc vàng”, công tác vận động nhân dân thực hành tiết kiệm đã được tổ chức Đảng, chính quyền xã Phương Giao đẩy mạnh thực hiện. Phát huy truyền thống tương thân tương ái, nhân dân Phương Giao đã đồng cam cộng khổ, thương yêu đùm bọc lẫn nhau, động viên nhân dân tham gia hưởng ứng Lời kêu gọi của Chủ tịch Hồ Chí Minh cứ 10 ngày nhịn ăn một bữa (mỗi bữa một bọ gạo), đem gạo tiết kiệm đó chia cho dân nghèo, nhờ đó nạn đói được đẩy lùi.

Cùng với giặc đói thì giặc dốt cũng là một trong những vấn đề cấp bách nhất của cách mạng Việt Nam lúc bấy giờ. Cuộc vận động xóa nạn mù chữ có ý nghĩa sâu sắc về chính trị, tư tưởng. Được cách mạng đem lại độc lập, tự do, cuộc sống không còn cảnh áp bức bóc lột như trước nhưng trong bối cảnh hơn 95% dân số mù chữ, nhân dân các dân tộc ở Phương Giao lại càng thấu hiểu hơn bao giờ hết lời dạy của Bác Hồ: “Một dân tộc dốt là một dân tộc yếu”, “Mọi người Việt Nam phải hiểu biết quyền lợi của mình, phải có kiến thức mới để có thể tham gia vào

công cuộc xây dựng nước nhà và trước hết phải biết đọc, biết viết chữ quốc ngữ”.

Dưới sự lãnh đạo của Ủy ban cách mạng lâm thời, Ban Bình dân học vụ xã Phương Giao được thành lập, chỉ đạo xóa nạn mù chữ cho nhân dân. Xã đã tổ chức hai lớp học bình dân học vụ, do ông Dương Văn Đô và ông Lý Văn Nghiệp (người xã Bình Long) đảm nhiệm dạy học. Tuy chưa có trường, các lớp phải học nhờ nhà dân, giáo viên còn thiếu, chưa có giáo trình dạy học đạt chuẩn nhưng do làm tốt công tác tuyên truyền, vận động nên nhân dân theo học ngày càng đông.

Để động viên khuyến khích nhân dân đi học, các lớp bình dân học vụ đã tổ chức các hình thức thi câu đố, thi hát lượn, thơ ca, vẽ, dựng các vở kịch với nội dung động viên học tập, phê phán lười biếng trong học tập... Nhờ đó, phong trào đã lôi cuốn đông đảo các tầng lớp nhân dân tham gia. Từ các em thiếu nhi đến phụ nữ và người già đều hăng say học tập.

Sau một thời gian ngắn, hơn 50% dân số mù chữ trong xã đã được xóa nạn mù. Kết quả bước đầu của phong trào diệt giặc dốt vừa là thắng lợi của công tác giáo dục để nâng cao trình độ hiểu biết, vừa là thắng lợi về chính trị. Đây là sự khẳng định tính ưu việt của chế độ mới, tạo tiền đề thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội.

Ngày 17-10-1945, Chính phủ ra Sắc lệnh số 51-SL về tổng tuyển cử Quốc hội khóa I. Nhận thức rõ đây là cuộc vận động chính trị rộng lớn có tác dụng giáo dục lòng yêu nước và ý thức làm chủ cho nhân dân. Từ đầu

tháng 11-1945, chính quyền và Mặt trận Việt Minh xã Phương Giao đã chỉ đạo tuyên truyền cổ động nhân dân các xóm bản, chuẩn bị mọi điều kiện cho cuộc bầu cử ngày 23-12-1945. Trong không khí tung bừng của ngày hội lớn, đông đảo nhân dân các dân tộc xã Phương Giao đã đi bầu cử đại biểu Quốc hội khóa I, khu vực tỉnh Thái Nguyên. Tiếp theo, là bầu cử đại biểu Hội đồng nhân dân cấp tỉnh và cấp xã.

Từ tháng 2-1946, thực hiện chủ trương của cấp trên về việc bỏ đơn vị hành chính cấp tổng và thành lập cấp xã, tổng Phương Giao đổi thành xã Phương Giao với 5 làng (3 làng của Phương Giao và 2 làng của Bình Long). Đội ngũ cán bộ lãnh đạo xã gồm các đồng chí: Đặng Văn Kỳ làm Chủ tịch (người Phương Giao), Dương Ngọc Khanh làm Phó Chủ tịch xã (người Bình Long), Hoàng Ninh Quang phụ trách quân sự (người Xuất Túc), Dương Văn Tuân phụ trách an ninh (người Xuất Túc), Đặng Văn Thăng làm Bí thư Thanh niên (người Phương Giao), Dương Thị Thau làm Bí thư Phụ nữ (người Phù Trì). Ban Bình dân học vụ do đồng chí Dương Văn Đô (người Xuất Túc) làm Trưởng ban, đồng chí Lý Văn Nghiệp (người Bình Long) là Phó ban. Các đảng viên ở Phương Giao sinh hoạt tại Chi bộ Liên chi Trảng Xá - Phương Giao, đồng chí Đặng Quốc Chung (người Phương Giao) làm Bí thư Chi bộ. Cuối năm 1946, Chi bộ Phương Giao được thành lập trên cơ sở tách ra từ Chi bộ ghép Trảng Xá - Phương Giao với 8 đảng viên là các đồng chí: Đặng Quốc Chung, Lao Văn Kế, Đỗ Văn Tài, Dương Văn Tuân, Đặng Đình Tạ, Hoàng Ninh

Quang (Nhiều), Dương Văn Mão (Vượng), Phương Văn Phụng (người Bình Long), đồng chí Đặng Quốc Chung làm Bí thư. Như vậy, đến hết năm 1946, hệ thống chính quyền từ xã đến huyện ở Võ Nhai nói chung đã được kiện toàn, củng cố một bước, thể hiện được tinh thần đoàn kết, ý chí cách mạng của các tầng lớp nhân dân.

Như vậy, thắng lợi của cuộc tổng tuyển cử bầu Quốc hội và Hội đồng nhân dân các cấp, thành lập chính quyền dân chủ từ Trung ương đến địa phương có thể coi là một đòn giáng mạnh vào âm mưu chia rẽ, lật đổ và xâm lược của đế quốc và tay sai. Đồng thời, thắng lợi đó tạo cơ sở pháp lý vững chắc cho Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa trên trường quốc tế.

Thực hiện sự chỉ đạo của Hội nghị quân sự toàn quốc (tháng 8-1946) về công tác xây dựng lực lượng toàn quốc kháng chiến chống Pháp, Tỉnh ủy Thái Nguyên đã xây dựng đề án chỉ đạo chuẩn bị mọi mặt cho cuộc kháng chiến. Quán triệt Nghị quyết của Tỉnh ủy, Huyện ủy, lực lượng vũ trang của xã được củng cố và tăng cường về số lượng, chất lượng nhằm bảo vệ chính quyền cách mạng non trẻ, bảo vệ trật tự trị an tạo điều kiện cho nhân dân phát triển sản xuất. Trên địa bàn xã, mỗi xóm thành lập một tiểu đội du kích, cả xã xây dựng một trung đội du kích.

Dưới sự lãnh đạo của Đảng, nhân dân cả nước nói chung và nhân dân các dân tộc xã Phương Giao nói riêng đã đạt được nhiều thành tựu to lớn. Công tác củng cố chính quyền được đẩy mạnh, “giặc đói”, “giặc dốt” được

đẩy lùi. Quốc phòng an ninh được đảm bảo. Những kết quả to lớn đó đã trở thành động lực cổ vũ mạnh mẽ nhân dân tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng, quyết tâm bảo vệ và giữ vững chính quyền cách mạng.

Từ cuối năm 1946, tình hình đất nước ngày càng phức tạp. Thực dân Pháp có những hành động phá hoại bản Hiệp định sơ bộ và Tạm ước mà Chủ tịch Hồ Chí Minh đã ký trước đó. Nhận thấy nền hòa bình không thể cứu vãn được, Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh đã quyết định tiến hành kháng chiến kiến quốc. Ngày 18, 19-12-1946, Ban Thường vụ Trung ương Đảng đã họp Hội nghị mở rộng và quyết định phát động cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp trên phạm vi cả nước. Lời kêu gọi toàn quốc kháng chiến được phát đi vào sáng ngày 20-12-1946. Hưởng ứng lời kêu gọi của Đảng và của Chủ tịch Hồ Chí Minh, cùng với nhân dân cả nước, nhân dân các dân tộc xã Phương Giao chính thức bước vào cuộc kháng chiến trường kỳ chống thực dân Pháp xâm lược.

2. Xây dựng hậu phương vững mạnh, tích cực chi viện cho tiền tuyến, góp phần cùng cả nước giành thắng lợi trong cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp xâm lược (1947-1954)

Sau khi phát động toàn quốc kháng chiến, Trung ương Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh đã quyết định di dời cơ quan đầu não về lại căn cứ địa Việt Bắc. Trong thời gian đó, thực dân Pháp đã tiến hành đánh chiếm ra nhiều khu vực đặc biệt là khu vực nội thành Hà Nội.

Võ Nhai là một trong những huyện có vị trí chiến lược quan trọng trong căn cứ địa Việt Bắc - thủ đô kháng chiến của cả nước. Cùng với các xã trong huyện, Phương Giao được Trung ương chọn làm nơi xây dựng ATK kháng chiến. Với sứ mệnh đó, Chi bộ Đảng Phương Giao và Đảng bộ huyện Võ Nhai nói chung có trách nhiệm giáo dục toàn quân, toàn dân quán triệt các nghị quyết, chỉ thị của Trung ương, của Liên khu ủy và Tỉnh ủy về kháng chiến kiến quốc để nhân dân hiểu rõ về đường lối chủ trương kháng chiến của Đảng và cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp của nhân dân ta nhất định thắng lợi. Trên cơ sở đó, chi bộ Phương Giao đã hướng mọi hoạt động của các tổ chức chính quyền, đoàn thể và nhân dân vào cuộc kháng chiến của dân tộc vì độc lập, tự do. Chi bộ đã vận động nhân dân vượt qua khó khăn gian khổ tích cực tham gia sản xuất đảm bảo lương thực cho bộ đội an tâm đánh giặc.

Cùng với cuộc vận động nhân dân đẩy mạnh sản xuất, đảm bảo đời sống, Chi bộ, Ủy ban kháng chiến hành chính xã tiếp tục lãnh đạo, chỉ đạo củng cố và xây dựng lực lượng vũ trang. Ban chỉ huy huyện đội dân quân Võ Nhai do đồng chí Mông Phúc Quyền làm huyện đội trưởng, trực tiếp xuống chỉ đạo, Ban chỉ huy Xã đội dân quân Phương Giao được thành lập do đồng chí Đặng Văn Khôi làm Xã đội trưởng. Dưới sự lãnh đạo chỉ đạo của Chi bộ Đảng Phương Giao và cấp trên, Ban chỉ huy xã đội dân quân du kích tích cực tham mưu xây dựng lực lượng vũ trang, huấn luyện đại đội du kích địa phương về cách thức sử dụng vũ khí thô sơ, tín hiệu, hiệu lệnh báo động,

truyền tin và nhiệm vụ tuần tra canh gác, bảo vệ an ninh xóm bản; bồi dưỡng chính trị về đường lối kháng chiến của Đảng; huấn luyện kỹ thuật, chiến thuật chiến đấu, kỹ thuật bắn súng bộ binh, ném lựu đạn, gài mìn, cắm chông, chống quân địch nhảy dù và kế hoạch tác chiến với các lực lượng vũ trang khác.

Bước sang năm 1947, cuộc chiến tranh du kích của nhân dân ta đã phát triển trên khắp chiến trường, kế hoạch đánh nhanh thắng nhanh của thực dân Pháp đã bị phá sản. Tuy nhiên, Pháp đã chiếm được đại đa số các địa bàn chiến lược nhất là vùng đồng bằng Bắc Bộ.

Tháng 5-1947, sau hội nghị toàn quốc tại Định Hóa, Huyện ủy Võ Nhai chỉ thị các xã đưa các cán bộ Đảng, chính quyền và đoàn thể về cơ sở, để xây dựng và huấn luyện dân quân, du kích về kỹ, chiến thuật đánh du kích, cách chế tạo, sử dụng vũ khí thô sơ, cài cắm chông mìn, chống quân nhảy dù. Nhân dân Phương Giao cùng nhân dân các xã trong huyện thực hiện triệt để “vườn không nhà trống”, tiêu thổ kháng chiến. Những nhà to được phá hủy, cầu cống trên đường bị đánh sập, cây to được chặt bỏ làm vật cản không cho địch tiến lên.

Về phía địch, chúng thực hiện kế hoạch đánh nhanh, thắng nhanh. Thu Đông năm 1947, Bộ chỉ huy quân đội Pháp ở Hà Nội quyết định tập trung một lực lượng lớn binh lính và phương tiện chiến tranh hiện đại với 12.000 quân gồm 5 trung đoàn bộ binh, 3 tiểu đoàn dù, 2 tiểu đoàn pháo, 2 tiểu đoàn công binh, 800 xe quân sự, 40 máy bay các loại chia làm 3 hướng tấn công lên Việt

Bắc nhằm tiêu diệt cơ quan đầu não kháng chiến của ta. Mặt khác, chúng khóa chặt biên giới Việt - Trung, ngăn chặn sự liên hệ cách mạng giữa nước ta với nước ngoài, thúc đẩy thành lập chính quyền bù nhìn thân Pháp, nhanh chóng kết thúc chiến tranh.

Trong hai ngày 7 và 8-10-1947, quân Pháp nhảy dù đánh chiếm một số nơi của tỉnh Bắc Kạn. Đồng thời, địch cho hai cánh quân tiến từ Lạng Sơn lên Cao Bằng và Hà Nội lên Tuyên Quang tạo thành hai gọng kìm kẹp chặt căn cứ địa Việt Bắc. Trước âm mưu và những hành động của địch, ngày 8-10-1947, Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư kêu gọi bộ đội, dân quân du kích và nhân dân ra sức tiêu diệt địch. Ngày 15-10-1947, Ban Thường vụ Trung ương Đảng ra chỉ thị phải phá tan cuộc tấn công của thực dân Pháp.

Thực hiện lời kêu gọi của Chủ tịch Hồ Chí Minh, chỉ thị của Ban Thường vụ Trung ương Đảng, dưới sự lãnh đạo, chỉ đạo của Huyện ủy và Ủy ban hành chính huyện, toàn thể nhân dân xã Phương Giao đã vượt qua khó khăn, tích cực tăng gia sản xuất đồng thời chuẩn bị mọi điều kiện sẵn sàng chiến đấu. Chi bộ Đảng xã Phương Giao đã vận động nhân dân làm tốt công tác phòng gian, bảo mật, ủng hộ mọi nhu cầu thiết yếu cho các cơ quan, đoàn thể của Trung ương, Chính phủ, Liên khu Việt Bắc đóng trên địa bàn huyện.

Từ sau ngày toàn quốc kháng chiến, thực hiện sắc lệnh của Chính phủ, Ủy ban kháng chiến xã Phương Giao được thành lập để lãnh đạo toàn dân chuẩn bị kháng chiến. Các mặt hoạt động chuẩn bị kháng chiến trong toàn xã được

đẩy mạnh. Tuy nhiên, trình độ và năng lực của các ủy viên Ủy ban còn nhiều hạn chế, trong quá trình hoạt động, Ủy ban hành chính và Ủy ban kháng chiến nhiều khi chông chéo lên nhau, choán quyền nhau. Vì vậy, tháng 10-1947, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã ra Sắc lệnh số 91-SL về việc hợp nhất Ủy ban hành chính và Ủy ban kháng chiến thành Ủy ban kháng chiến kiêm hành chính¹ xã Phương Giao. Ông Đặng Văn Khôi được cử làm Chủ tịch.

Để đảm bảo cho cuộc kháng chiến lâu dài, chi bộ, chính quyền và các tổ chức đoàn thể xã Phương Giao đã vận động cán bộ, đảng viên và nhân dân tích cực ủng hộ cách mạng. Ủy ban kháng chiến kiêm hành chính xã Phương Giao đã lập kho thóc dự trữ với hơn 7 tấn thóc do nhân dân đóng góp ủng hộ được giao cho 4 cán bộ du kích canh gác, số thóc này do Ban Thanh niên Cứu quốc vận chuyển tiếp tế đến các đơn vị bộ đội chủ lực.

Sau hơn một tháng tấn công lên Việt Bắc, về cơ bản quân Pháp đã bị thất bại. Chúng bị nhân dân các tỉnh Lạng Sơn, Cao Bằng, Bắc Kạn, Tuyên Quang chặn đánh và thiệt hại nặng nề, tuy nhiên chúng chưa từ bỏ hi vọng tiêu diệt cơ quan đầu não của ta. Thực dân Pháp phán đoán cơ quan đầu não kháng chiến của ta đóng ở núi đá Võ Nhai, bộ đội chủ lực của ta khoảng từ 20 đến 25 tiểu đoàn đóng ở Định Hóa, Đại Từ, Võ Nhai (Thái Nguyên), Yên Thế (Bắc Giang), lưu vực sông Đáy và phía Tây Tam

---

1. Một thời gian ngắn Ủy ban kháng chiến kiêm hành chính đổi thành Ủy ban kháng chiến hành chính, bỏ chữ “kiêm”

Đào. Bộ chỉ huy quân Pháp đã thực hiện cuộc hành quân mang mật danh Xanh tuya, nhằm mục đích bao vây, càn quét tứ giác Tuyên Quang - Thái Nguyên - Việt Trì và Phủ Lạng Thương mà trong đó hướng chính là Thái Nguyên, nhằm lung sục bằng được cơ quan đầu não kháng chiến, tiêu diệt bộ đội chủ lực của ta, nhanh chóng dập tắt cuộc kháng chiến của nhân dân. Cuộc càn quét theo kế hoạch hành quân Xanh tuya tập trung ở khu vực Võ Nhai, lúc này quân và dân Phương Giao thực sự bước vào cuộc kháng chiến quyết liệt với địch để bảo vệ cách mạng.

Nhận định cơ quan đầu não Trung ương và một số cán bộ quan trọng của ta đang có mặt ở Võ Nhai nên từ 9 giờ đến 11 giờ ngày 26-11-1947 (14-10-1947 âm lịch), thực dân Pháp đã huy động 23 máy bay ném bom bắn phá và thả khoảng 500 tên lính dù xuống đánh chiếm La Hiên. Khoảng 12 giờ trưa, chúng huy động tiếp 17 máy bay ném bom, bắn phá và thả khoảng 200 tên lính nhảy dù xuống chiếm đóng Tràng Xá nhằm chốt giữ Quốc lộ 1B La Hiên - Thái Nguyên, La Hiên - Đình Cả - Bắc Sơn, La Hiên - Vũ Chấn - Thượng Nung. Chúng chốt giữ mọi ngã đường liên lạc giữa các khu vực trong huyện, từ huyện sang các tỉnh Lạng Sơn, Bắc Giang; chúng càn quét nhằm tiêu diệt lực lượng kháng chiến của ta, thu thập tin tức và móc nối với các phần tử phản cách mạng để bắt bớ cán bộ Việt Minh. Ngay sau khi quân Pháp nhảy dù đánh chiếm phố La Hiên, càn quét các xóm làng lân cận, chúng đặt 4 vọng gác chặn 4 phía Phương Giao, Vân Hán, Đình Cả và thị xã Thái Nguyên.

Về phía ta, từ mùa thu năm 1947, tại Võ Nhai có một đại đội quân chính quy do đồng chí Triệu Khánh Phương và ông Hoàng Quang Thảo chỉ huy đã bí mật đóng tại thung lũng Thượng Kằng (Vũ Chấn) gần 3 tháng để bắt liên lạc, củng cố xây dựng với các đơn vị để chuẩn bị kháng chiến lâu dài. Nhận thấy địa bàn Phương Giao an toàn, bí mật, nhân dân đoàn kết và tin theo cách mạng nên từ cuối năm 1947 nhiều cán bộ và cơ Quan Trung ương đã về Phương Giao hoạt động.

Ngày 29-11-1947 (tức ngày 17-10-1947 âm lịch), đơn vị Tổng Đài truyền thanh Trung ương về đóng ở Phù Trì, còn đơn vị bộ đội bảo vệ Trung ương về đóng ở làng Phương Giao. Trong mùa đông năm 1947, tại hang Tối (làng Phương Giao), Bác Hồ đã về giáo huấn cán bộ. Cũng trong thời gian này một số cơ quan Trung ương đóng trên địa bàn Phương Giao như: Trường Thiếu sinh quân¹ Trung ương về đóng tại xóm Cao, đơn vị in tiền của Bộ Tài chính về địa bàn xóm Bản, bác sỹ Thư (tức là Trần Duy Hưng) về ở và hoạt động tại hang Tối, xóm Min.

Ngay trong ngày 29-11-1947 (17-10-1947 âm lịch), thực dân Pháp tiến quân vào xã Phương Giao để thực hiện âm mưu bắt sống cán bộ chủ chốt của ta. Tuy nhiên, lực lượng dân quân dưới sự chỉ đạo của Huyện đội và bộ đội chính quy cùng toàn thể cán bộ, đảng viên và nhân dân

---

1. Ông Đặng Văn Chiêu và ông Đặng Văn Khôi là 2 người địa phương được chọn để giữ tài liệu bí mật của Trung ương, đến ngày 20-7-1954, thì bàn giao lại đầy đủ cho Trung ương.

Phương Giao đã hết sức bảo vệ che chở đê Bác Hồ cùng các cán bộ và các đơn vị trú ẩn an toàn.

Về phía thực dân Pháp, chúng tiến quân vào xã Phương Giao là theo chỉ điểm vì thế khi không đạt được mục đích chúng đã đốt sạch làng Phương Giao, gây nhiều thiệt hại về người và của cho nhân dân. Tiếp đó, chúng nỗ lực huy động binh lính mở các cuộc hành quân, càn quét lên căn cứ Việt Bắc nhưng dưới sự lãnh đạo của Đảng cùng với việc vận dụng cách đánh linh hoạt hợp lý, các lực lượng vũ trang của ta đã đánh bại các đợt bao vây, tấn công của Pháp và gây cho chúng nhiều tổn thất. Tình hình đó buộc thực dân Pháp phải rút quân, đến ngày 7-12-1947 tên lính Pháp cuối cùng đã phải rút khỏi Võ Nhai. Chi bộ Đảng, chính quyền và nhân dân các dân tộc xã Phương Giao nói riêng và huyện Võ Nhai nói chung đã hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ bảo vệ quê hương đồng thời đẩy mạnh ủng hộ chi viện cho cách mạng. Đây là thắng lợi lớn của quân và nhân dân Võ Nhai nói chung, trong đó có sự đóng góp của nhân dân các dân tộc xã Phương Giao, góp phần làm thất bại âm mưu bao vây, tiêu diệt cơ quan đầu não cách mạng của thực dân Pháp.

Thắng lợi của quân và dân ta trong thu đông năm 1947 đã đưa cuộc kháng chiến chuyển sang giai đoạn mới. Cách mạng Việt Nam từ thế phòng ngự tích cực chuyển sang giai đoạn giằng co và sẵn sàng tổ chức những trận đánh, những đợt tấn công nhằm đánh tiêu hao sinh lực địch. Sau thất bại ở chiến dịch Việt Bắc thu đông 1947, thực dân Pháp chưa từ bỏ âm mưu bao vây, tấn công tiêu diệt cơ quan đầu não của ta, chúng tiếp tục cho

quân tăng cường ở biên giới Việt - Trung với hệ thống đồn bốt dày đặc nhằm chặn con đường liên lạc của ta với các nước bên ngoài. Bên cạnh đó, sau khi âm mưu “đánh nhanh thắng nhanh” thất bại, thực dân Pháp đã chuyển sang thực hiện âm mưu thâm độc hơn “lấy chiến tranh nuôi chiến tranh”, “dùng người Việt đánh người Việt”, tăng cường vơ vét, bóc lột nhân dân ta nhằm phục vụ nhu cầu cho cuộc chiến của chúng.

Đầu năm 1948, huyện Võ Nhai được các cơ quan của Liên khu, của tỉnh bạn và một số đơn vị quân sự, dân sự và quân sự của Trung ương trở lại đặt trụ sở. Phương Giao là một trong những địa bàn chiến lược trong cuộc kháng chiến chống Pháp nên ngay từ đầu, Chi bộ Đảng xã Phương Giao đã vận động nhân dân thực hiện tốt hai nhiệm vụ chiến lược là vừa kháng chiến vừa kiến quốc.

Trong thời gian này, Đảng bộ huyện Võ Nhai đang tập trung xây dựng và phát triển các lực lượng vũ trang, bán vũ trang. Đảng bộ đã cử nhiều cấp ủy, đảng viên tham gia lực lượng bộ đội, dân quân và du kích. Hầu hết những đảng viên nếu đảm nhiệm được những công việc lớn đều phải tham gia vào đội du kích nhằm tăng cường sức chiến đấu của đội. Mặt khác, Đảng bộ huyện Võ Nhai đã tăng cường chỉ đạo cho các chi bộ Đảng cấp xã đẩy mạnh xây dựng các tổ chức, các lực lượng, mở rộng xây dựng các tổ chức Đảng ở cơ sở, thực hiện tốt các kế hoạch cấp trên giao cho.

Tiếp thu sự chỉ đạo của Đảng bộ huyện Võ Nhai, Chi bộ Đảng xã Phương Giao đã đẩy mạnh hơn nữa công tác

xây dựng các lực lượng, nâng cao chất lượng về mọi mặt. Trước hết, Chi bộ Đảng đã tiến hành xây dựng lực lượng vũ trang đủ sức chiến đấu bảo vệ căn cứ, bảo vệ cơ quan đầu não của cách mạng. Bộ máy chính quyền dân chủ cũng được củng cố, các quyền tự do, dân chủ của nhân dân được đảm bảo. Trên địa bàn xã Phương Giao, tổ chức Lão du kích ra đời và hoạt động rất hiệu quả.

Đối với công tác tổ chức Đảng, Chi bộ Đảng xã Phương Giao đã tiến hành xét kết nạp đảng viên từ những quần chúng ưu tú trong lực lượng dân quân, du kích qua đợt chống càn quét năm 1947, điển hình như đồng chí Đặng Quốc Chung...

Về công tác tổ chức chính quyền, bước đầu mới sáp Ủy ban hành chính và Ủy ban kháng chiến, Ủy ban hành chính kháng chiến xã còn thiếu kinh nghiệm, trình độ năng lực còn nhiều hạn chế, do chưa được học tập, bồi dưỡng. Sang năm 1949, công tác xây dựng, củng cố chính quyền, các tổ chức đoàn thể có bước phát triển mới. Để nâng cao trình độ năng lực của cán bộ, từ ngày 30-10 đến ngày 18-11-1948, cán bộ Ủy ban kháng chiến hành chính xã Phương Giao đã được đi dự lớp bồi dưỡng nghiệp vụ do Ủy ban kháng chiến hành chính tỉnh Thái Nguyên tổ chức. Qua các đợt bồi dưỡng nghiệp vụ, các đồng chí đã nắm được nội dung của các Sắc lệnh của nhà nước; nắm được những lề lối làm việc trước nhân dân. Từ đó, chính quyền ngày càng được củng cố vững chắc, có đủ năng lực tổ chức thực hiện thắng lợi mọi chủ trương, đường lối kháng chiến, kiến quốc của Đảng và nhà nước đề ra.

Cùng với việc kiện toàn bộ máy chính quyền, các tổ chức đoàn thể, quần chúng nhân dân như tổ chức Mặt trận Việt Minh, Hội Thanh niên cứu quốc, Ban Cứu tế xã hội, Ban thông tin tuyên truyền, Ban bình dân học vụ cũng được củng cố... Việc xây dựng và củng cố lực lượng dân quân của xã cũng luôn được chi bộ Đảng quan tâm nhằm tăng cường sức mạnh chiến đấu bảo vệ quê hương đồng thời sẵn sàng bổ sung lực lượng cho quân chính quy.

Thực hiện Nghị quyết số 103, ngày 7-7-1949 của Chính phủ, đến cuối năm 1949 lực lượng du kích xã được thành lập. Tổ chức lực lượng được chia làm 2 cấp, đó là cấp xã đội, cấp thôn đội dưới sự lãnh đạo trực tiếp của Chi bộ. Đầu năm 1950, lực lượng bộ đội địa phương huyện Võ Nhai được thành lập theo Sắc lệnh ngày 7-4-1949 của Chủ tịch nước. Phương Giao là một xã nghèo, đời sống kinh tế còn thấp, việc nuôi dưỡng cho cán bộ địa phương gặp rất nhiều khó khăn. Tuy nhiên, hưởng ứng phong trào toàn dân đóng góp ủng hộ bộ đội địa phương do Huyện ủy, Ủy ban kháng chiến hành chính huyện Võ Nhai phát động, toàn thể nhân dân các dân tộc xã Phương Giao đã nhiệt tình hưởng ứng và thực hiện tốt việc quyên góp lương thực, thực phẩm, quần áo, vũ khí để bộ đội địa phương đủ sức hoạt động. Kết quả là toàn xã đã ủng hộ được 4 tấn gạo và 129.260đ tiền mặt cho bộ đội địa phương.

Trước tình hình cách mạng Việt Nam ngày càng phát triển, khu căn cứ cách mạng được mở rộng, các lực lượng vũ trang được thành lập và phát triển nhanh chóng, Đảng đã đẩy mạnh chuẩn bị tổ chức chiến dịch Biên giới nhằm

phá vỡ thế bao vây của thực dân Pháp. Quán triệt Chỉ thị ngày 21-7-1950 của Tỉnh ủy, tổ chức Đảng, Ủy ban kháng chiến hành chính xã Phương Giao đã tập trung chỉ đạo Ban chỉ huy xã đội, tổ chức cho cán bộ nhân dân, du kích xây dựng các làng bản, khu vực chiến đấu, chuẩn bị sơ tán, di dân đề phòng máy bay ném bom, bắn phá. Trong cuộc phát động chiến dịch của cấp trên, Ủy ban kháng chiến hành chính xã Phương Giao đã thực hiện tốt cuộc vận động nhân dân cùng dân quân du kích san lấp, sửa chữa đường sá, cầu cống trên toàn tuyến Quốc lộ 1B để chuẩn bị cho chiến dịch Biên giới 1950.

Để tăng cường lực lượng cho các đơn vị bộ đội chủ lực, trong 2 năm (1950-1951), xã Phương Giao đã có 11 chiến sĩ tham gia nhập ngũ vào các đơn vị chủ lực, 3 chiến sĩ tham gia bộ đội địa phương, 4 chiến sĩ tham gia thanh niên xung phong.

Để thực hiện phục vụ cho chiến dịch Biên giới năm 1950, xã đã thành lập Ban vận động để huy động dân quân tham gia chiến dịch, kết quả đã có 39 lượt người tham gia, thời gian phục vụ 2 đến 3 tháng để vận chuyển lương thực, vũ khí đạn dược cho chiến dịch, góp phần vào thắng lợi của cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp.

Sau chiến thắng Biên giới, ngày 1-5-1951, Chính phủ đã ban hành chính sách thuế nông nghiệp. Theo quy định phần vượt sản lượng không phải đóng thuế, quy định những đối tượng khá giả, có nhiều ruộng đất phải đóng thuế nhiều hơn. Những chính sách này đã có sự khuyến

khích tích cực đối với đông đảo quần chúng nhân dân. Theo Sắc lệnh 78/SL ngày 14-7-1949 về chính sách giảm tô 25%, hội đồng giảm tô của huyện, xã được thành lập. Ủy ban kháng chiến hành chính đã làm tốt công tác tuyên truyền cho nhân dân về Sắc lệnh thuế Nông nghiệp của Nhà nước, làm cho nhân dân hiểu rõ những tội ác dã man của thực dân Pháp đối với nhân dân Việt Nam, qua đó hiểu rõ những ưu việt của chế độ mà Đảng ta và Bác Hồ đã lựa chọn.

Để củng cố chính quyền ngày càng vững mạnh, Ủy ban kháng chiến hành chính huyện Võ Nhai đã về Phương Giao chỉ đạo tách xã. Ngày 12-04-1954, xã Phương Giao (cũ) được chia tách thành 2 xã Phương Giao và Bình Long như ngày nay, theo đó Chi bộ Đảng xã Phương Giao được thành lập trên cơ sở chia tách chi bộ cũ. Lúc này toàn Chi bộ gồm 9 đồng chí đảng viên. Đồng chí Đặng Đình Trần được chỉ định làm Bí thư Chi bộ lâm thời.

Cũng trong tháng 4-1954, dưới sự chỉ đạo của Đội giảm tô của huyện, cuộc bầu cử bằng phiếu kín (phiếu bầu dưới dạng hạt ngô) để bầu ra các ủy viên của bộ máy lãnh đạo và Ủy ban kháng chiến hành chính xã Phương Giao. Kết quả ông Đặng Đình Trần được bầu làm Bí thư Chi bộ kiêm Chủ tịch Ủy ban. Trụ sở làm việc của xã còn rất sơ sài, chỉ là nhà gỗ lợp mái cỏ tranh. Sau khi chia tách, dân số xã Phương Giao chỉ có gần 100 hộ gia đình với hơn 400 nhân khẩu, gồm có 3 dân tộc sinh sống chủ yếu là: Kinh, Tày, Dao.

Sau khi thành lập xã, tình hình kinh tế - xã hội còn gặp nhiều khó khăn, cơ sở hạ tầng còn hạn chế. Phương Giao từng là nơi rừng thiêng nước độc, núi rừng heo hút, có nhiều thú dữ, dân cư thưa thớt, hệ thống giáo dục mới hình thành, đại đa số nhân dân chưa biết chữ, mạng lưới y tế chưa phát triển. Trong khi đó, cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp đang ở đỉnh điểm huy động sức người sức của cho chiến dịch Điện Biên Phủ. Tuy là an toàn khu (ATK) Võ Nhai đang là khu giải phóng nhưng còn gặp nhiều phức tạp trên lĩnh vực an ninh chính trị và trật tự an toàn xã hội. Nhiệm vụ quan trọng đặt ra đối với cấp ủy chi bộ và Ủy ban kháng chiến hành chính xã là phải lãnh đạo, củng cố tổ chức các ban ngành, đoàn thể, tổ chức tốt công việc sản xuất, phát triển kinh tế, ổn định đời sống nhân dân.

Về xây dựng Đảng, dưới sự lãnh đạo, chỉ đạo của cấp ủy Đảng, công tác phát triển Đảng ở Phương Giao có bước phát triển tích cực. Từ năm 1948-1952 chi bộ đã kết nạp được 10 đồng chí vào Đảng.

Ngoài ra, chính quyền xã Phương Giao đã làm tốt việc huy động dân công phục vụ chiến dịch trong đó có 23 lượt người tham gia Chiến dịch Hòa Bình đầu năm 1952 và chiến dịch Tây Bắc năm 1953, góp phần làm cho thực dân Pháp bị đẩy vào thế bị động, lực lượng ngày càng tổn thất nặng nề.

Trước nguy cơ thất bại tại Đông Dương, thực dân Pháp đã cử tướng Nava sang làm tổng chỉ huy quân đội

Pháp ở Đông Dương. Nava đã đề ra kế hoạch Nava, tập trung lực lượng, giành thắng lợi trong vòng 18 tháng. Theo đó, thực dân Pháp đã tập trung lực lượng cơ động mạnh ở chiến trường chính Bắc Bộ. Chúng đã mở các đợt hành quân càn quét nhằm tiêu diệt lực lượng của ta.

Thực hiện chủ trương của Đảng về mở cuộc tiến công chiến lược Đông Xuân 1953-1954 tiến đánh địch trên nhiều mặt trận vừa phân tán địch vừa đánh tiêu hao sinh lực địch. Lực lượng cách mạng của ta đã tiến đánh Pháp ở Tây Bắc, mở các chiến dịch Thượng Lào, Hạ Lào, Đông Bắc Lào và Tây Nguyên buộc Pháp phải phân tán lực lượng ra các chiến trường.

Thực dân Pháp nhận thấy lực lượng quân chủ lực của ta di chuyển lên phía Tây Bắc, thực dân Pháp quyết định xây dựng tập đoàn cứ điểm mạnh ở Điện Biên Phủ nhằm vừa bảo vệ vùng Thượng Lào đồng thời chặn đánh, tiêu diệt bộ đội chủ lực của ta nhanh chóng kết thúc chiến tranh. Xác định tầm quan trọng của Điện Biên Phủ, tướng Nava đã cho tăng cường thêm lính ở đây lên đến 16.200 tên đưa Điện Biên Phủ trở thành tập đoàn cứ điểm mạnh nhất Đông Dương. Cả Pháp và Mỹ nhận định rằng “Điện Biên Phủ là pháo đài bất khả xâm phạm”, là một Boong ke không thể công phá, là con nhím không lồ giữa núi rừng Tây Bắc”.

Trước tình hình đó, Bộ Chính trị đã quyết định mở chiến dịch Điện Biên Phủ nhằm đập tan ý chí xâm lược của thực dân Pháp. Đảng đã chỉ đạo cho các địa phương

tập trung mọi nguồn lực cho chiến dịch. Một mặt, bộ đội địa phương và dân quân du kích tiến hành đánh địch nhằm giam chân chúng, một mặt đẩy mạnh tăng gia sản xuất cung cấp lương thực cho chiến trường Điện Biên Phủ.

Hòa chung vào không khí sôi nổi của cả nước, thực hiện cuộc vận động phong trào ủng hộ Chính phủ, cung cấp cho chiến dịch Điện Biên Phủ về sức người, sức của, xã Phương Giao đã thành lập Ban vận động của xã do đồng chí Phó Chủ tịch Ủy ban kháng chiến hành chính làm Trưởng ban. Sau một thời gian thực hiện, xã Phương Giao đã đóng góp được 7 con trâu mộng, 20 người đi dân công phục vụ chiến dịch từ ngày 16-1-1954.

Sau 56 ngày đêm chiến đấu đến ngày 7-5-1954, chiến dịch Điện Biên Phủ đã kết thúc với thắng lợi hoàn toàn thuộc về ta. Tập đoàn cứ điểm Điện Biên Phủ mạnh nhất Đông Dương của Pháp đã bị đánh sập. Nhân dân các dân tộc xã Phương Giao đã góp phần công sức cùng với nhân dân cả nước làm lên chiến thắng lịch sử lừng lẫy năm châu, chấn động địa cầu. Chiến thắng Điện Biên Phủ đã buộc thực dân Pháp phải ký Hiệp định Giơnevơ lập lại nền hòa bình trên toàn cõi Đông Dương.

Cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp kết thúc thắng lợi, miền Bắc được hoàn toàn giải phóng và tiến lên xây dựng chủ nghĩa xã hội đồng thời chi viện sức người sức của cho miền Nam. Miền Nam tiếp tục thực hiện cuộc cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân tiến tới thống nhất nước nhà. Cùng với nhân dân miền Bắc, nhân dân các dân tộc xã Phương Giao bước vào thời kỳ mới: vừa đẩy mạnh

tăng gia sản xuất vừa chi viện sức người, sức của cho miền Nam ruột thịt.

Trải qua 9 năm kháng chiến chống thực dân Pháp gian khổ, thực hiện đường lối kháng chiến đúng đắn của Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh “toàn dân, toàn diện, trường kỳ và tự lực cánh sinh”, Chi bộ Đảng xã Phương Giao quán triệt và vận dụng linh hoạt, chủ động, sáng tạo vào hoàn cảnh của địa phương. Chi bộ đã tăng cường đoàn kết nhân dân, chính quyền và các đoàn thể cách mạng trong Mặt trận để thực hiện chiến tranh nhân dân, lãnh đạo nhân dân tích cực sản xuất, tăng cường chi viện sức người, sức của cho cuộc kháng chiến trường kỳ của dân tộc. Trong cuộc kháng chiến này, toàn xã có 50 người đi bộ đội, riêng trong các chiến dịch Biên giới, Thượng Lào, Điện Biên Phủ, mỗi đợt xã huy động từ 30-60 người đi dân công; chi viện hàng nghìn tấn lương thực thực phẩm và nhiều phương tiện vận tải vũ khí, lương thực để phục vụ cho các chiến dịch. Toàn xã có 12 liệt sĩ và hàng chục người khác đã để lại một phần xương máu mình trên chiến trường. Với sự nỗ lực đó, Chi bộ và nhân dân các dân tộc xã Phương Giao đã góp phần vào thắng lợi to lớn của dân tộc, đem lại hòa bình cho quê hương. Đó là cơ sở, là tiền đề và là động lực giúp cho Chi bộ Đảng và nhân dân các dân tộc xã Phương Giao tiếp tục thực hiện thắng lợi các nhiệm vụ kinh tế chính trị trong giai đoạn cách mạng tiếp theo.

Chương III

CHI BỘ, ĐẢNG BỘ XÃ PHƯƠNG GIAO LÃNH ĐẠO NHÂN DÂN XÂY DỰNG CHỦ NGHĨA XÃ HỘI VÀ GÓP PHẦN ĐẤU TRANH THỐNG NHẤT ĐẤT NƯỚC (1954-1975)

I. CHI BỘ ĐẢNG XÃ PHƯƠNG GIAO LÃNH ĐẠO NHÂN DÂN KHÔI PHỤC, CẢI TẠO VÀ PHÁT TRIỂN KINH TẾ, XÃ HỘI (1954-1965)

1. Hàn gắn vết thương chiến tranh, khôi phục kinh tế, phát triển văn hóa xã hội (1954-1957)

Sau khi Hiệp định Giơ-ne-vơ được kí kết, theo các điều khoản của Hiệp định, nước ta tạm chia làm hai miền. Vĩ tuyến 17 là giới tuyến quân sự tạm thời. Sau 2 năm sẽ tổ chức tổng tuyển cử thống nhất đất nước. Miền Bắc được giải phóng bước vào thời kỳ quá độ đi lên chủ nghĩa xã hội. Nhân dân miền Nam tiếp tục cuộc đấu tranh chống đế quốc Mỹ xâm lược và bọn tay sai để thống nhất Tổ quốc.

Bước vào giai đoạn cách mạng mới, trong bối cảnh chung của huyện và tỉnh, nhân dân các dân tộc ở xã Phương Giao cũng chịu những hậu quả nặng nề do cuộc chiến tranh xâm lược của thực dân Pháp gây ra. Về kinh

tế, sản xuất nông nghiệp trong cảnh độc canh, lạc hậu, đồng ruộng manh mún, chưa có công trình thủy lợi. Sản xuất phụ thuộc vào thiên nhiên, phương tiện sản xuất thiếu thốn. Đàn trâu, bò cày kéo sụt giảm. Sau chiến tranh, cuộc sống của nhân dân thiếu thốn về mọi mặt. Về văn hóa - xã hội, những năm bị giặc chiếm đóng, tình trạng nhân dân bị mù chữ lại tái diễn. Các hủ tục lạc hậu dưới chế độ thực dân phong kiến tái lập. Mặt khác, trong chiến tranh, đội ngũ cán bộ đảng viên bị tổn thất nặng, số còn lại trình độ lãnh đạo còn nhiều hạn chế trong khi đó lực lượng quần chúng chưa được tập hợp do bị tan vỡ trong những năm bị địch chiếm đóng. Nhiệm vụ cách mạng chuyển giai đoạn, trong khi đội ngũ cán bộ, đảng viên chưa được kiện toàn, nhận thức và trình độ tổ chức, quản lý chưa cao, chưa đáp ứng được yêu cầu của tình hình mới. Mặt khác, trường học, cơ sở y tế và những người làm công tác chuyên môn chưa được xây dựng. Những khó khăn trên ảnh hưởng về nhiều mặt đối với sự lãnh đạo của Chi bộ.

Được huyện chỉ đạo, từ cuối tháng 7 đầu tháng 8-1954, Chi bộ Đảng xã Phương Giao đẩy mạnh công tác tuyên truyền, vận động giải thích về Hiệp định Giơ-ne-vơ, về thắng lợi của quân và dân ta, về các chính sách của Chính phủ đã ban hành như: Chính sách tôn giáo, chính sách khoan hồng và 10 chính sách khuyến khích sản xuất.

Thực hiện chủ trương của Đảng về khôi phục kinh tế, hàn gắn vết thương chiến tranh, Ban Chi ủy, Ủy ban kháng chiến hành chính xã Phương Giao đã tập trung lãnh đạo, chỉ đạo, động viên nhân dân phát huy truyền thống

cách mạng yêu nước đoàn kết một lòng, vượt qua khó khăn, hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao.

Phương Giao là một xã nằm trên địa bàn miền núi, vùng gò đồi lại chưa có sự phân hóa xã hội sâu sắc. Do đó, ở xã Phương Giao không thuộc diện tiến hành cải cách ruộng đất mà chỉ thực hiện chính sách giảm tô tháng 10 - 1954. Trong quá trình thực hiện, các tổ Đội giảm tô do cấp trên cử xuống đã kết hợp chinh đốn các tổ Đảng, chính quyền, đoàn thể, sắp xếp lại cơ cấu phát triển nông nghiệp. Sau giảm tô, bộ máy lãnh đạo Đảng, chính quyền và các đoàn thể trong xã từng bước được củng cố, kiện toàn, vững mạnh.

Trong 2 năm (1954-1955), Chi bộ mới được thành lập, trình độ cán bộ còn hạn chế, kinh nghiệm chưa nhiều, công tác lãnh đạo còn nhiều yếu kém. Bên cạnh đó, một số đảng viên sa sút về phẩm chất đạo đức lối sống, rệu rã bê tha. Đặc biệt, đã có đảng viên chống lệnh đi dân công, vi phạm việc khám xét người trái phép.

Để củng cố tổ chức Đảng, kiện toàn đội ngũ cán bộ xã, năm 1954, Chi bộ Đảng xã Phương Giao đã tổ chức Đại hội chi bộ nhiệm kỳ 1954-1955. Đồng chí Đặng Đình Trần được bầu làm Bí thư Chi bộ¹. Các chức danh khác cũng được kiện toàn gồm: đồng chí Đỗ Văn Hoè làm Phó Chủ tịch xã kiêm Trưởng Công an; đồng chí Hoàng Ninh Quang làm Xã Đội trưởng; đồng chí Lao Văn Xuân làm Bí thư Đoàn Thanh niên, đồng chí Đặng Văn Trường làm

---

1. Sau đó được bầu kiêm Chủ tịch Ủy ban hành chính xã.

Chủ tịch Mặt trận, đồng chí Đặng Văn Vượng làm Bí thư Nông hội, đồng chí Đặng Thị Phần làm Chủ tịch Phụ nữ, đồng chí Dương Văn Đô làm Trưởng Ban bình dân học vụ.

Sau Đại hội Chi bộ bắt tay vào lãnh đạo cán bộ, đảng viên và nhân dân trong xã thực hiện những nhiệm vụ chính trị đã đặt ra. Trong quá trình chỉ đạo, phát động nhân dân đấu tranh đòi thực hiện giảm tô triệt để, Đội giảm tô đã mắc phải bệnh chủ quan, giáo điều, không nắm chắc quy định thành phần giai cấp của Đảng nên đã mắc phải những sai lầm, khuyết điểm. Đó là việc tổ chức đấu tố tràn lan, quy sai thành phần đối với một số hộ gia đình. Cán bộ giảm tô không tuân thủ chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước, dùng biện pháp mệnh lệnh, truy bức một số đảng viên kiểm điểm, quy sai, xử lý cán bộ không chính xác, đã có 6 đảng viên bị khai trừ ra khỏi Đảng gây không khí căng thẳng trên địa bàn xã.

Sau giảm tô, ở xã Phương Giao còn tồn tại những thiếu sót, hạn chế trong công tác lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội, đội ngũ cán bộ cơ sở còn nhiều hạn chế, yếu kém chưa đáp ứng được yêu cầu nhiệm vụ đề ra. Việc quản lý thu thuế nông nghiệp trong những năm đầu thành lập xã và những năm giảm tô rất khó khăn. Hàng năm, xã không xây dựng được kế hoạch cụ thể về chương trình phát triển kinh tế - xã hội. Từ năm 1955 - 1957, mỗi năm xã thu được 3.500kg thóc thuế, mới chỉ đạt 54% theo yêu cầu.

Để xây dựng niềm tin trong nhân dân cũng như củng cố vai trò, trách nhiệm của cấp ủy Đảng, chính quyền và

các tổ chức đoàn thể quần chúng, Ban Chi ủy, Ban hành chính xã tập trung lãnh đạo, chỉ đạo, thực hiện tốt công tác tuyên truyền, giáo dục chính trị, tư tưởng; động viên cán bộ, đảng viên và nhân dân trong xã đẩy mạnh đoàn kết, từng bước sửa chữa những khuyết điểm, sai lầm trong thời kỳ giảm tô, nhằm củng cố niềm tin trong nhân dân thực hiện tốt chủ trương, đường lối chính sách của Đảng và Nhà nước.

Thực hiện lời kêu gọi của Chủ tịch Hồ Chí Minh “Thi đua yêu nước” cấp ủy, chính quyền xã Phương Giao đã đẩy mạnh công tác giáo dục, tuyên truyền, làm cho cán bộ đảng viên và nhân dân thấy rõ thắng lợi của Đảng trong việc ký Hiệp định Giơnevơ. Qua đó, nhân dân phấn khởi, chấm dứt tình trạng nhân dân di cư, yên tâm lao động sản xuất, ổn định cuộc sống. Ngoài ra, Chi bộ xã đã thực hiện tốt việc lãnh đạo nhân dân hưởng ứng cuộc vận động lấy chữ ký kiến nghị đòi các nước liên quan thi hành nghiêm chỉnh những điều khoản của Hiệp định Giơnevơ.

Chi bộ, chính quyền xã đã tích cực lãnh đạo nhân dân khôi phục và phát triển kinh tế, từng bước giải quyết nạn đói, ổn định đời sống nhân dân. Chi bộ đã phát động phong trào sản xuất, tiết kiệm, khai hoang, từng bước từ bỏ lối sống du canh du cư, thực hiện định canh định cư. Chi bộ Đảng đã đẩy mạnh phòng chống bệnh tật, phát triển cán bộ y tế, củng cố các lớp học chữ quốc dân.

Trên toàn quốc, sau khi phát hiện những sai lầm trong thời kỳ giảm tô và cải cách ruộng đất, Ban Chấp hành Trung ương Đảng đã họp Hội nghị lần thứ X, ra Nghị

quyết sửa sai. Tháng 11-1956, dưới sự chỉ đạo của Huyện ủy, chính quyền, các đoàn thể xã Phương Giao bước vào thực hiện sửa sai. Dưới sự chỉ đạo của Đội sửa sai do tỉnh và huyện cử xuống, Ban Chi ủy và Ủy ban hành chính xã Phương Giao đã tập trung lãnh đạo, chỉ đạo và tổ chức cho cán bộ đảng viên và nhân dân học tập, quán triệt về những đường lối, chính sách sửa sai của Đảng và Nhà nước.

Tuy nhiên, trong quá trình lãnh đạo, tổ chức học tập, quán triệt và triển khai thực hiện chính sách sửa sai của Trung ương, Chính phủ tại xã chưa tốt sau dẫn đến sau đợt cải cách ruộng đất một số đảng viên xin thôi công tác, số đảng viên còn lại chán nản, công tác kém hiệu quả. Trước thực trạng đó, Chi bộ Đảng xã Phương Giao đã kịp thời chấn chỉnh, tiến hành xem xét tư cách và xử lý kỷ luật một số đảng viên, bằng hình thức xóa tên đảng viên.

Để nâng cao vai trò lãnh đạo của Cấp ủy Đảng, công tác quản lý của chính quyền, trong năm 1956 Ban chấp hành Đảng bộ huyện Võ Nhai đã chỉ đạo các cơ sở tổ chức Đại hội để kiện toàn, sắp xếp lại công tác tổ chức và cán bộ. Đại hội Chi bộ xã Phương Giao nhiệm kỳ 1956-1958 được tiến hành, Chi bộ đã bầu ra Ban Chi ủy mới gồm có 5 đồng chí. Trong đó, đồng chí Đặng Đình Trán được bầu làm Bí thư Chi bộ, đồng chí Đặng Đình Thượng được bầu làm Phó Bí thư chi bộ.

Kể từ sau Đại hội Chi bộ xã, tình hình chung của Phương Giao từng bước được cải thiện. Trong sản xuất nông nghiệp, nhân dân trong xã bắt đầu thực hiện thâm canh, tăng vụ, khai hoang mở rộng diện tích; áp dụng

những tiến bộ khoa học kỹ thuật góp phần nâng cao năng suất cây trồng. Các mặt y tế, chất lượng đời sống của nhân dân được nâng lên, an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội được giữ vững; các chính sách xã hội được quan tâm; hệ thống giáo dục được mở rộng, cơ sở y tế được hình thành, cán bộ nữ hội sinh được quan tâm phát triển ở các xóm. Tuy nhiên, Phương Giao vẫn là xã sản xuất nông nghiệp kém phát triển, đời sống nhân dân vẫn còn gặp nhiều khó khăn, nạn đói vẫn thường xuyên xảy ra vào thời kỳ giáp hạt.

Được sự quan tâm của cấp trên, dưới sự lãnh đạo của Chi bộ xã, cuối năm 1956, trường học ở Phương Giao được thành lập do thầy Vương Văn Vĩnh phụ trách. Trong những ngày đầu mới thành lập, nhà trường rất khó khăn và thiếu thốn đủ bề, phải dựng tạm lán trại để làm lớp học. Tuy nhiên, với truyền thống hiếu học, thầy và trò ở Phương Giao đã cùng nhau vượt qua khó khăn, số lượng học sinh đến lớp tăng theo từng năm, chất lượng giảng dạy không ngừng được nâng lên. Qua đó, đã góp phần đặt nền móng chắc cho giáo dục xã nhà. Lúc này trường gồm có 2 lớp 1 và 2. Mỗi lớp có khoảng từ 20-30 học sinh.

Như vậy, sau 3 năm thực hiện chủ trương của Đảng về khắc phục hậu quả chiến tranh tuy còn gặp nhiều khó khăn nhưng nhìn chung Chi bộ Đảng xã Phương Giao đã lãnh đạo nhân dân hàn gắn vết thương chiến tranh, khôi phục kinh tế. Những thành tựu đã đạt được trong 3 năm (1954-1957) đã tạo tiền đề cho Phương Giao thực hiện thành công công cuộc cải tạo xã hội chủ nghĩa.

2. Phương Giao trong 3 năm thực hiện kế hoạch cải tạo xã hội chủ nghĩa, tiếp tục phát triển kinh tế - văn hóa (1958-1960)

Bước sang thời kỳ thực hiện kế hoạch 3 năm cải tạo xã hội chủ nghĩa (1958-1960), Chi bộ Đảng xã Phương Giao đã tổ chức tuyên truyền cho các cán bộ, Đảng viên và nhân dân học tập, quán triệt chủ trương cải tạo xã hội chủ nghĩa đối với các thành phần kinh tế do Nghị quyết của Hội nghị Trung ương XIV đề ra. Qua quá trình học tập, nhìn chung đại đa số cán bộ đảng viên và nhân dân trong xã hưởng ứng chủ trương của Đảng, đưa nông dân vào con đường làm ăn tập thể, từ trình độ thấp lên trình độ cao, từ tổ đổi công lên hợp tác xã, từ hợp tác xã bậc thấp lên hợp tác xã bậc cao.

Đầu năm 1958, Chi bộ Phương Giao đã lãnh đạo xây dựng hợp tác xã thí điểm để rút ra kinh nghiệm rồi nhân ra toàn xã. Tuy nhiên, do trình độ quản lý, năng lực điều hành của hợp tác xã còn yếu, ít kinh nghiệm nên hiệu quả hoạt động thấp. Chi bộ đã thống nhất chủ trương phân công đảng viên tham gia vào Ban Quản trị hợp tác xã, để trực tiếp lãnh đạo hợp tác xã hoạt động. Mặc dù Chi bộ xã đã có những cố gắng nhưng do địa bàn miền núi phức tạp, việc đi lại khó khăn, dân cư sống thưa thớt, đã ảnh hưởng không nhỏ đến hiệu quả hoạt động của Hợp tác xã.

Cuối năm 1958, Chi bộ Đảng xã Phương Giao đã tổ chức Đại hội để tổng kết, rút kinh nghiệm quá trình lãnh đạo hợp tác hóa, đồng thời đề ra nhiệm vụ và mục tiêu cho

giai đoạn tiếp theo... Đại hội đã đánh giá những kết quả đạt được trong quá trình lãnh đạo, chỉ đạo việc khôi phục và phát triển kinh tế. Trong đó, Chi bộ Đảng đã đánh giá kết quả đạt được và những hạn chế yếu kém trong phát triển kinh tế hợp tác xã nông nghiệp. Đại hội đã đề ra nhiệm vụ trong thời gian tới trong đó nhấn mạnh 3 nhiệm vụ lớn, trong đó quan trọng nhất là củng cố xây dựng Tổ đổi công, tiến tới xây dựng hợp tác xã nông nghiệp.

Qua Đại hội, Chi bộ bầu Ban Chi ủy mới gồm 5 đồng chí. Đồng chí Đặng Đình Đôn được bầu làm Bí thư Chi bộ. Sau Đại hội, quán triệt Nghị quyết Hội nghị Trung ương lần thứ 14 và thực hiện nhiệm vụ tăng cường xây dựng và củng cố chính quyền cơ sở do Nghị quyết Đại hội Chi bộ, ngày 3-6-1959. Ban Chi ủy xã Phương Giao đã tập trung lãnh đạo các tầng lớp nhân dân học tập Nghị quyết.

Dưới ánh sáng Nghị quyết của cấp trên, trong 3 năm (1958 - 1960), cả xã đã thành lập được 3 hợp tác xã nông nghiệp đó là: Hợp tác xã nông nghiệp Hợp tác Liên Hợp (của làng Phương Giao, thành lập năm 1958) do đồng chí Đặng Văn Nghi làm Chủ nhiệm. Hầu hết diện tích canh tác 1 năm 1 vụ, năng suất trong kháng chiến chống Mỹ bình quân đạt 80-100 kg/sào/vụ. Bình quân lương thực đạt 12-13 kg/người/tháng. Hợp tác xã nông nghiệp Đồng Tâm (Xuất Túc) thành lập do đồng chí Hoàng Ninh Quang làm Chủ nhiệm, Dương Xuân Tuyết Phó Chủ nhiệm, Hoàng Quang Đạt Trưởng kiểm soát (thành lập năm 1960) và Hợp tác xã Trung Kiên (làng Phù Trì) thành lập do đồng chí Tô Hiến Dung làm Chủ nhiệm.

Từ kết quả xây dựng thành công Hợp tác xã Đồng Tâm, Liên Hiệp và Trung Kiên, Chi bộ Phương Giao đã lãnh đạo đẩy mạnh sản xuất, áp dụng những phương thức sản xuất mới vào sản xuất. Qua đó đã đem lại những thắng lợi nhất định, xã viên hăng hái sản xuất, uy tín của Đảng trong nhân dân ngày càng được nâng lên.

Tuy nhiên, trong quá trình hoạt động của 3 hợp tác xã đã bộc lộ những khó khăn, hạn chế. Trước hết là trình độ quản lý, năng lực điều hành của một bộ phận cán bộ còn hạn chế. Công tác chỉ đạo ứng dụng khoa học kỹ thuật trong sản xuất chưa tốt, việc thâm canh cây lúa chưa đúng quy trình, công tác bảo vệ thực vật còn nhiều hạn chế, chưa chú trọng đến chất lượng sản phẩm. Những khó khăn trên đã làm cho năng suất lao động thấp, bình quân ngày công chỉ đạt 1,5-2kg thóc tươi. Nguyên nhân chủ yếu là do năng lực cán bộ còn nhiều hạn chế, chưa có kinh nghiệm. Việc sử dụng cán bộ trong Ban Quản trị hợp tác xã còn mang nặng tính áp đặt, chưa coi trọng năng lực quản lý, điều hành của cán bộ hợp tác xã. Công tác vận động nhân dân vào hợp tác xã còn nặng tính gò ép... làm cho cán bộ xã viên thiếu yên tâm, tin tưởng gắn bó vào chủ trương làm ăn tập thể theo mô hình hợp tác xã.

Đến cuối năm 1960, xã Phương Giao tuy chưa có 100% nhân dân vào hợp tác xã, chủ yếu những gia đình có đảng viên vào hợp tác xã nhưng phong trào hợp tác xã ở 4 xóm vẫn tiếp tục phát triển. Trong thời gian này, các xóm hình thành 2 bộ phận quản lý dân cư. Số hộ tham gia hợp tác xã do Ban Quản trị hợp tác xã điều hành sinh hoạt

gắn với các phong trào chung của địa phương; còn lại số hộ chưa vào hợp tác xã do Ban xóm điều hành sinh hoạt.

Trong công tác giáo dục, Ban Chi ủy Chi bộ xã đã lãnh đạo, chỉ đạo đẩy mạnh phong trào bỏ tục văn hóa, xóa nạn mù chữ. Từ năm 1958 - 1960 công tác giáo dục của xã Phương Giao phát triển rầm rộ, người biết nhiều dạy cho người biết ít, người đã biết dạy cho người chưa biết. Phong trào xóa nạn mù chữ ngày càng được mở rộng. Những nỗ lực của Chi bộ Đảng Phương Giao đã được Ủy ban kháng chiến hành chính huyện đánh giá, ghi nhận thành tích.

Phương Giao là một xã có thời tiết khắc nghiệt, công tác phát triển y tế gặp rất nhiều khó khăn, ốm đau, bệnh tật thường xảy ra, nổi lên các bệnh như bệnh cúm, bệnh sốt rét... Được sự hỗ trợ giúp đỡ của các ngành chuyên môn, Ban chi ủy Phương Giao đã lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện phong trào 3 sạch: Ăn sạch, ở sạch và uống sạch. Bên cạnh đó, các ban ngành đã chỉ đạo nhân dân tiến hành vệ sinh chuồng trại, phát quang bụi rậm xung quanh nhà ở. Nhờ có sự nỗ lực của toàn thể nhân dân cũng như sự chỉ đạo sát sao của các ban ngành mà các bệnh truyền nhiễm đã được đẩy lùi.

3. Chi bộ Đảng xã Phương Giao lãnh đạo nhân dân thực hiện kế hoạch nhà nước 5 năm lần thứ nhất (1960-1965)

Sau khi hoàn thành công cuộc khắc phục hậu quả chiến tranh, xây dựng và cải tạo xã hội chủ nghĩa, tình

hình miền Bắc đã có nhiều thay đổi. Kinh tế miền Bắc đã được phục hồi và bước đầu phát triển, đời sống nhân dân từng bước được cải thiện và ngày càng nâng cao.

Tháng 9-1960, Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ III đã xác định nhiệm vụ chiến lược cách mạng Việt Nam là tiến hành xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, hoàn thành cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân ở miền Nam, thực hiện thống nhất nước nhà. Sau thắng lợi của công cuộc cải tạo xã hội chủ nghĩa, miền Bắc đã bắt tay vào thực hiện kế hoạch Nhà nước 5 năm lần thứ nhất, bước đầu xây dựng cơ sở vật chất kỹ thuật cho chủ nghĩa xã hội (1961-1965). Những nhiệm vụ nặng nề, phức tạp ấy đòi hỏi Đảng phải nâng cao tính giai cấp, tính tiên phong, vững mạnh cả về tư tưởng, tổ chức để không ngừng nâng cao sức chiến đấu và năng lực lãnh đạo.

Năm 1960, Chi bộ xã Phương Giao đã tiến hành Đại hội nhiệm kỳ 1960-1963. Đại hội đã tiến hành tổng kết, đánh giá những mặt tích cực và kiểm điểm những hạn chế còn tồn tại trong nhiệm kỳ IV. Đại hội đã đề ra nhiệm vụ, phương hướng cho nhiệm kỳ mới. Đại hội đã đề bầu ra Ban chỉ ủy gồm có 5 đồng chí. Đồng chí Đặng Đình Đôn được tái đắc cử làm Bí thư chi bộ.

Bước sang năm 1961-1962, phong trào Hợp tác xã Phương Giao tiếp tục được duy trì và đẩy mạnh. Tỷ lệ hộ tham gia hợp tác xã ở những xóm có Hợp tác xã chiếm 70%. Huyện ủy đã ra chủ trương phát triển nông nghiệp toàn diện, Ủy ban hành chính huyện Võ Nhai ra chỉ thị

phát động chiến dịch sản xuất vụ xuân 1961-1962. Để triển khai thực hiện chủ trương đó, Phương Giao đã thành lập Ban chỉ đạo do đồng chí Chủ tịch Ủy ban hành chính xã làm trưởng ban. Kết quả đạt khá trong vụ mùa năm 1961, ở các Hợp tác xã, xã viên thực hiện đầy đủ nghĩa vụ đối với Nhà nước.

Giữa năm 1961, thi hành Hiến pháp năm 1959, Pháp lệnh về bầu cử Hội đồng nhân dân và Ủy ban hành chính các cấp (được Quốc hội thông qua ngày 28-1-1961)¹, dưới sự lãnh đạo của Chi bộ Phương Giao, cử tri xã Phương Giao nô nức tham gia bầu cử Hội đồng nhân dân xã khóa I. Ông Dương Văn Sách làm Phó Chủ tịch Ủy ban hành chính xã. Thắng lợi của Cuộc bầu cử Hội đồng nhân dân đã giúp cho việc củng cố chính quyền dân chủ nhân dân ở cơ sở xã ngày càng vững mạnh. Bộ máy các cơ quan của xã như công an, quân sự, giáo dục... ngày càng được củng cố, kiện toàn.

Cuối năm 1961, Chi bộ xã Phương Giao đã tổ chức Hội nghị quán triệt cho cán bộ, đảng viên Nghị quyết Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ III. Thông qua Hội nghị, Chi bộ Đảng đã đặt quyết tâm cao thực hiện tốt nhiệm vụ kế hoạch 5 năm lần thứ nhất 1961-1965 do Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ III đề ra.

---

1. Theo quy định của Hiến pháp (năm 1959) và các điều khoản tại Pháp lệnh bầu cử Hội đồng nhân dân và Ủy ban hành chính các cấp (ban hành tháng 1-1961), các đơn vị hành chính đều lập Hội đồng nhân dân cấp tương đương.

Để thực hiện tốt nhiệm vụ của Tỉnh ủy và Huyện ủy đề ra, sau hội nghị quán triệt, học tập, đồng chí Bí thư Chi bộ, Chủ tịch Ủy ban hành chính xã Phương Giao và các chủ nhiệm hợp tác xã đã tập trung xây dựng các chỉ tiêu, kế hoạch cụ thể. Các hợp tác xã tuyên truyền đến cán bộ, nhân dân xã viên về kế hoạch và chỉ tiêu năm 1962. Xã đã đề nghị các cơ quan chuyên môn của huyện mở các lớp tập huấn kỹ thuật về gieo cấy, chăm sóc lúa và hoa màu. Huyện thường xuyên cử cán bộ về chỉ đạo thực hiện sản xuất, thực hiện khẩu hiệu “Phát cờ hồng tháng tám”, hăng hái thi đua lập thành tích trong lao động sản xuất; xây dựng hậu phương lớn ở miền Bắc. Đây mạnh phát triển sản xuất và củng cố phong trào xây dựng hợp tác xã nông nghiệp. Xã đã tiến hành xây dựng và củng cố cửa hàng mua bán xã, tăng cường thêm nhiều mặt hàng tiêu dùng thiết yếu trong nhân dân.

Năm 1963, hợp tác xã mua bán thành lập do đồng chí Dương Văn Thuận làm Chủ nhiệm. Hợp tác xã ra đời có vai trò quan trọng trong việc phân phối các mặt hàng nhu yếu phẩm, phục vụ nhu cầu của nhân dân.

Được sự quan tâm, chỉ đạo của các cấp ủy Đảng và chính quyền địa phương, công tác văn hóa giáo dục tiếp tục có bước phát triển mới. Xã Phương Giao đã có 4 lớp học do 6 giáo viên lên lớp. Nhiệm vụ trọng tâm của nhà trường là xóa nạn mù chữ, dạy bổ túc văn hóa.

Cùng với công tác văn hóa, giáo dục, công tác y tế chăm sóc sức khỏe cho nhân dân luôn được quan tâm.

Xã đã thành lập Ban phòng chống dịch bệnh của xã, do đồng chí Chủ tịch ủy ban hành chính xã làm Trưởng ban. Trong 2 năm (1962-1963) trong xã thường xuyên có các dịch bệnh xảy ra như bệnh cúm, đậu mùa, sởi. Ban phòng bệnh xã đã tích cực tuyên truyền, vận động nhân dân thực hiện ăn ở hợp vệ sinh, tích cực phòng bệnh, tránh muỗi đốt do vậy đã hạn chế được một số bệnh thông thường. Trong công tác phòng chống bệnh, xã đã có nhiều cố gắng, nhưng trên địa bàn vẫn xảy ra tình trạng trẻ em chết do bạch cầu, sởi.

Trong công tác quân sự địa phương, cấp ủy và chính quyền xã Phương Giao thường xuyên quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo, củng cố kiện toàn Ban Chỉ huy xã đội. Năm 1962, xã đã có nhiều xóm xây dựng được lực lượng dân quân. Những xã có lực lượng dân quân đều được học tập, huấn luyện đủ về kiến thức xây dựng và củng cố quốc phòng. Ủy ban hành chính xã đã tổ chức triển khai công tác giáo dục pháp luật cho cán bộ và nhân dân, nhằm ngăn chặn tình trạng vi phạm Luật hôn nhân và gia đình, xóa bỏ các hủ tục lạc hậu về ma chay, cưới xin.

Bên cạnh những kết quả to lớn mà Chi bộ Đảng cùng nhân dân xã Phương Giao đạt được thì vẫn còn một số hạn chế. Trong 2 năm 1962-1963, xã Phương Giao còn để xảy ra nhiều vấn đề gây mất ổn định, tình trạng trộm cắp nhỏ nổi lên. Cách tính công điểm của xã viên chưa thống nhất, quyền lợi và nghĩa vụ của xã viên chưa rõ ràng, các phong trào còn trì trệ; năng suất lao động kém, sản lượng thấp, đời sống của xã viên còn gặp khó khăn hơn so với những

hộ không vào hợp tác xã; nhiều mâu thuẫn nảy sinh dẫn đến một bộ phận nhân dân bị quan, chán nản, thiếu gắn bó với hợp tác xã.

Ngày 24-6-1963, Phường Giao tổ chức Đại hội Chi bộ nhiệm kỳ 1963-1965. Đại hội đã đánh giá kết quả lãnh đạo thực hiện nhiệm kỳ 1960-1963. Đại hội đã đề ra những nội dung, nhiệm vụ và phương hướng thực hiện trong nhiệm kỳ tiếp mới.

Đại hội đã bầu Ban Chấp hành mới gồm có 5 ủy viên. Đồng chí Đặng Đình Thượng được bầu làm Bí thư Chi bộ, đồng chí Hoàng Ninh Quang được bầu làm Phó Bí thư chi bộ.

Thực hiện Nghị quyết của Đảng bộ huyện Võ Nhai lần thứ VI và Nghị quyết Đại hội Chi bộ xã Phường Giao nhiệm kỳ 1963-1965, Chi bộ và Ủy ban hành chính xã Phường Giao đã tập trung lãnh đạo nhân dân đẩy mạnh phát triển kinh tế - xã hội. Sau thắng lợi của vụ sản xuất đông - xuân năm 1964, Chi bộ Đảng xã Phường Giao đã chỉ đạo nhân dân sản xuất lúa theo phương châm cây nhanh, cây gọn, làm cỏ, bón phân, tăng diện tích trồng các loại cây hoa màu. Từ đó, sản xuất nông nghiệp luôn được mùa, đời sống nhân dân ngày càng được nâng lên.

Trong 2 năm (1963-1964), xã Phường Giao gặp nhiều khó khăn. Tình hình an ninh trật tự, an toàn xã hội có những diễn biến phức tạp, hiện tượng trộm cắp, cờ bạc nổi lên. Bên cạnh đó, phong trào hợp tác xã có dấu hiệu đi xuống, số hộ xin ra hợp tác xã ngày càng nhiều, còn

lại chủ yếu gia đình có cán bộ, đảng viên tham gia làm ăn trong hợp tác xã.

Để giữ vững an ninh trật tự, an toàn xã hội, Ủy ban hành chính xã Phường Giao đã phối hợp với công an huyện, tăng cường công tác quản lý hộ tịch, hộ khẩu, kiểm tra người tạm trú, tạm vắng trên địa bàn. Cuối năm 1963, Ban Chấp hành Đảng bộ huyện Võ Nhai đã triệu tập 4 kỳ họp để bàn củng cố phong trào hợp tác xã. Sự nỗ lực của Đảng bộ huyện chưa mang lại kết quả như mong muốn, số hộ xin ra khỏi hợp tác xã ngày càng nhiều. Nguyên nhân chủ yếu dẫn đến tình trạng đó là do trình độ quản lý hợp tác xã không tốt, tính công bằng chưa cao, sản lượng không tăng, năng suất lao động thấp, đời sống xã viên còn gặp nhiều khó khăn. Mặt khác, một số cán bộ, đảng viên chưa nêu cao tinh thần trách nhiệm, thiếu gương mẫu, ý thức tập thể chưa cao. Để khắc phục được tình trạng trên đòi hỏi Chi bộ Đảng cùng với nhân dân trong xã đoàn kết hơn từng bước vượt qua khó khăn, hoàn thành tốt nhiệm vụ cấp trên giao.

Cũng trong năm 1963, đồng bào Hưng Yên lên xây dựng kinh tế mới khoảng 30 hộ được tổ chức thành 3 đội sản xuất ở Phù Trì. Chi bộ và chính quyền xã Phường Giao hết sức tạo điều kiện và giúp đỡ để bà con sớm ổn định cuộc sống.

Năm 1964, Ban Thông tin xã được thành lập, có trưởng ban và phó ban. Tuy là trang thiết bị ban đầu còn nghèo nàn, chỉ có loa truyền thanh cầm tay nhưng Ban

Thông tin tham mưu cho cấp ủy, chính quyền xã tuyên truyền hiệu quả trong nhân dân về các chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước. Xã đã vận động đồng bào dân tộc Dao định canh, định cư, tích cực khai hoang, phục hóa, mở rộng diện tích, thực hành tiết kiệm, ổn định đời sống nhân dân. Công tác chăm sóc, chính sách thương binh - xã hội luôn được quan tâm. Qua tổng kết công tác thương binh - xã hội thời kỳ kháng chiến chống Pháp, Phương Giao có 14 người con tham gia bộ đội kháng chiến chống Pháp; 14 gia đình được tặng Bằng vàng danh dự, 11 người anh dũng hy sinh, 26 cá nhân được tặng huân, huy chương kháng chiến.

Sau 10 năm từ tháng 7-1954 đến cuối năm 1964, dưới sự lãnh đạo của Chi bộ Đảng xã Phương Giao đã giành được nhiều thành tựu quan trọng trên tất cả các lĩnh vực kinh tế, văn hóa, chính trị, xã hội. Đời sống của nhân dân ngày càng được cải thiện. Đảng bộ không ngừng lớn mạnh về tư tưởng và tổ chức, ổn định từ trên xuống dưới làm cho sự lãnh đạo của Chi bộ Đảng có hiệu quả hơn. Năng lực điều hành, quản lý của chính quyền được nâng lên, vai trò của các đoàn thể quần chúng được phát huy mạnh mẽ.

Tuy còn một số hạn chế, khuyết điểm nhưng những thành tựu trong 10 năm (1954-1964) đã tạo đà cho Chi bộ Đảng xã Phương Giao lãnh đạo nhân dân vươn lên giành nhiều thắng lợi vẻ vang trong giai đoạn cách mạng mới đầy thử thách cam go nhưng cũng vô cùng hào hùng, oanh liệt.

II. ĐẢNG BỘ XÃ PHƯƠNG GIAO THÀNH LẬP, LÃNH ĐẠO NHÂN DÂN TÍCH CỰC XÂY DỰNG HẬU PHƯƠNG, ĐẨY MẠNH CHI VIỆN CHO CHIẾN TRƯỜNG MIỀN NAM, GÓP PHẦN THỐNG NHẤT ĐẤT NƯỚC (1965-1975)

1. Vừa sản xuất vừa chiến đấu, góp phần chiến thắng cuộc chiến tranh phá hoại lần thứ nhất của đế quốc Mỹ (1964-1968)

Kế hoạch 5 năm lần thứ nhất đang được thực hiện thì đế quốc Mỹ đã tiến hành cuộc chiến tranh phá hoại miền Bắc lần thứ nhất. Cả miền Bắc chuyển từ kinh tế thời bình sang kinh tế thời chiến. Đảng đã chỉ đạo toàn thể nhân dân miền Bắc vừa chống chiến tranh phá hoại của Mỹ đồng thời tăng cường sản xuất, đẩy mạnh chi viện cho chiến trường miền Nam. Chi bộ Đảng xã Phương Giao đã cùng với nhân dân miền Bắc chuyển sang thực hiện nhiệm vụ chiến lược mới.

Thực hiện sự chỉ đạo của Tỉnh ủy, Ủy ban hành chính tỉnh Thái Nguyên, ngày 25 - 5 - 1965, Huyện ủy Võ Nhai đã triệu tập Hội nghị mở rộng toàn huyện. Hội nghị đã quyết định những nhiệm vụ chủ yếu trong 2 năm (1965-1966) và những nhiệm vụ tiếp theo về quốc phòng, an ninh, nhiệm vụ lãnh đạo và phát triển kinh tế thời chiến; vừa đảm bảo hậu cần tại chỗ, vừa đảm bảo nguồn cung cấp cho chiến trường miền Nam.

Ngày 26-5-1965, trên cơ sở thực hiện Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ III của Đảng Lao động Việt Nam (tháng 9-1960). Theo nghị quyết, Chi bộ Đảng có từ

30 đảng viên trở lên được thành lập Đảng bộ cơ sở, cấp ủy Đảng đổi tên từ Chi ủy thành Đảng ủy. Căn cứ vào công văn của Huyện ủy Võ Nhai, Tỉnh ủy Bắc Thái¹ đã ra quyết định chuẩn y Chi bộ Đảng xã Phương Giao được thành lập Đảng bộ hai cấp. Việc thành lập Đảng bộ xã Phương Giao đã đánh dấu bước trưởng thành của Chi bộ Đảng xã, đáp ứng được nhiệm vụ lãnh đạo cách mạng trong tình hình mới của địa phương. Đảng bộ xã Phương Giao sau khi thành lập có 31 đảng viên sinh hoạt trong 3 chi bộ, do đồng chí Hoàng Ninh Quang làm Bí thư, đồng chí Đặng Văn Khôi làm Phó Bí thư, đồng chí Dương Xuân Tuyết làm trực Đảng.

Trước tình hình phong trào hợp tác xã có phần đi xuống, để vực dậy phong trào, Ban Đảng ủy xã Phương Giao đã tập trung lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức học tập, quán triệt nghị quyết, nhằm làm cho cán bộ, đảng viên và nhân dân hiểu sâu sắc về chủ trương, đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước; hiểu rõ về kinh tế hợp tác xã, quyết tâm củng cố và giữ vững phong trào hợp tác xã, ổn định đời sống. Trên tinh thần quyết tâm cao độ của Đảng bộ sau gần 1 năm việc củng cố hợp tác xã ở Phương Giao cơ bản đã ổn định.

Thực hiện theo sự chỉ đạo của huyện ủy Võ Nhai, Đảng bộ xã Phương Giao đã quyết định thành lập Ban phòng không, không quân ở huyện và ở xã. Theo đó, Ban phòng không, không quân xã Phương Giao được

---

1. Năm 1965, Chính phủ nước Việt Nam dân chủ cộng hòa quyết định sáp nhập 2 tỉnh Thái Nguyên và Bắc Kạn thành tỉnh Bắc Thái.

thành lập do đồng chí Chủ tịch ủy ban hành chính xã làm Trưởng ban, đồng chí Xã đội trưởng làm Phó ban. Ban phòng không, không quân đã tham mưu giúp xã xây dựng các điểm trực chiến và các điểm báo động phòng không, không quân, đào đắp được 569 căn hầm trú ẩn tại các gia đình. Xã đã xây dựng củng cố mỗi thôn 1 hợp tác xã dân quân (cả xã 3 trung đội) được trang bị súng trường K44 và súng máy phòng không 12 ly 7.

Để nâng cao chất lượng lực lượng dân quân du kích, xã đã quán triệt sâu sắc các chủ trương của Huyện ủy Võ Nhai. Trong các cấp ủy xã, đồng chí Bí thư Đảng bộ phải trực tiếp phụ trách công tác quân sự tại địa phương. Trong ban xã đội phải có cấp ủy phụ trách, cán bộ trung đội, tiểu đội phải là đảng viên. Từ những yêu cầu nhiệm vụ đó, Đảng ủy đã phân công rõ nhiệm vụ cho từng đồng chí đảng viên còn trong độ tuổi dân quân du kích. Trong xã đã thành lập 2 trung đội và 6 tiểu đội dân quân du kích, trong đó có 1 tiểu đội luôn trực chiến và sẵn sàng nhận bất cứ nhiệm vụ gì cần thiết.

Năm 1965, cục diện cuộc chiến tranh leo thang của đế quốc Mỹ càng ngày càng ác liệt. Ngày 16-11, đế quốc Mỹ đã huy động 18 máy bay ném 22 quả bom, bắn nhiều rocket và tên lửa xuống cầu Mỏ Gà, cầu Suối Cạn, cầu Rắn, kho thóc Suối Cạn đã làm cho khu vực xã Phú Thượng ít nhất 10 người chết, 24 người bị thương, 17 ngôi nhà bị phá hủy hoàn toàn. Đây là cuộc ném bom bắn phá đầu tiên của đế quốc Mỹ trên địa bàn huyện Võ Nhai. Đến thời điểm này, Phương Giao và các xã trong huyện gặp nhiều khó khăn nhưng nhân dân Phương Giao đã cùng với nhân

dân trong huyện cùng cả nước vừa sản xuất vừa chiến đấu chống chiến tranh phá hoại đồng thời đẩy mạnh tăng cường chi viện cho miền Nam.

Đề đối phó với chiến tranh phá hoại của đế quốc Mỹ, Đảng bộ, chính quyền xã Phương Giao đã lãnh đạo nhân dân thực hiện tốt nhiệm vụ chiến đấu tại chỗ, hướng dẫn nhân dân đào hầm trú ẩn vững chắc. Tuyên truyền, vận động con em trong xã hăng hái đi bộ đội bảo vệ Tổ quốc. Đến tháng 8 năm 1965, xã đã có 8 thanh niên lên đường nhập ngũ. Đồng thời, Đảng bộ đã có phương án nhằm động viên toàn thể nhân dân thực hiện tốt nhiệm vụ phát triển sản xuất, sẵn sàng chiến đấu và phục vụ chiến đấu.

Năm 1966, dưới sự chỉ đạo của Huyện ủy, Đảng bộ xã Phương Giao đã tổ chức Đại hội nhiệm kỳ 1966-1969. Đại hội đã chỉ rõ nguyên nhân sâu sắc của những hạn chế trong nhiệm kỳ vừa qua, xã định rõ phương hướng, nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội trong nhiệm kỳ tiếp theo. Đại hội đã xác định mục tiêu trong nhiệm kỳ tiếp theo đó là: Các hoạt động đời sống sản xuất của xã chuyển từ thời bình sang thời chiến. Xã tiếp tục duy trì các hoạt động sản xuất nhằm đảm bảo cuộc sống của người dân cũng như duy trì khả năng cung cấp sức người sức của cho chiến trường miền Nam. Kiên quyết đánh trả mọi đợt bắn phá của đế quốc Mỹ nhằm cùng với nhân dân miền Bắc chiến thắng kẻ thù.

Đại hội đã bầu Ban chấp hành khóa mới. Đồng chí Hoàng Ninh Quang được bầu làm Bí thư Đảng ủy, đồng chí Đặng Văn Khôi được bầu làm Phó Bí thư.

Sau Đại hội, trước tình hình đế quốc Mỹ leo thang chiến tranh trên diện rộng cả 2 miền Nam, Bắc, ngày 17-7-1966 Chủ tịch Hồ Chí Minh đã ra lời kêu gọi chống Mỹ cứu nước: “Chiến tranh có thể kéo dài 5 năm, 10 năm, 20 năm hoặc lâu hơn nữa. Hà Nội, Hải Phòng và một số thành phố, xí nghiệp có thể bị tàn phá, nhưng nhân dân Việt Nam quyết không sợ. Không có gì quý hơn độc lập tự do, đến ngày thắng lợi, nhân dân ta sẽ xây dựng lại đất nước ta đàng hoàng hơn, to đẹp hơn”.

Hưởng ứng lời kêu gọi cứu nước của Chủ tịch Hồ Chí Minh, Đảng bộ và nhân dân xã Phương Giao thực hiện chương trình lãnh đạo của Huyện ủy, Ủy ban hành chính huyện, tổ chức các đợt tuyển chọn vào lực lượng vũ trang và dân quân du kích. Nhằm từng bước nâng cao chất lượng, góp phần cùng toàn huyện xây dựng đủ số lượng dân quân trong thời chiến. Cùng với nhiệm vụ lãnh đạo phong trào sản xuất nông nghiệp và sẵn sàng chiến đấu, Đảng bộ đã có nhiều cố gắng hoàn thành chỉ tiêu kế hoạch đề ra. Tính đến tháng 5-1967, đàn trâu của xã đạt 94,5% kế hoạch, đàn lợn đạt 85,2% so với năm 1966; bình quân mỗi hộ 3 con, đời sống nhân dân xã Phương Giao được nâng lên, đảm bảo đời sống của người lao động, giữ vững an ninh chính trị, an toàn xã hội, từ nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội, kết hợp chặt chẽ khai hoang mở rộng diện tích đất đai thực hiện chính sách định canh, định cư.

Trong quá trình lãnh đạo công tác văn hóa - xã hội, Đảng ủy, Đảng bộ, Ủy ban hành chính xã được coi trọng từng bước, trong 4 năm phá hoại ác liệt 1965-1968 sự

nghiệp văn hóa, giáo dục tiếp tục phát triển, góp phần quan trọng vào sự nghiệp giáo dục, ý thức quốc phòng, xây dựng lực lượng vũ trang địa phương vững mạnh cho mọi người dân. Các hoạt động văn hóa, văn nghệ, thể dục thể thao được duy trì thường xuyên, tạo cho lớp trẻ có cuộc sống lành mạnh, có sức khỏe để sản xuất và bảo vệ tổ quốc. Trong thời điểm đó, xã Phương Giao là 1 trong những xã chưa có trạm y tế xã nhưng đã có cán bộ y tế và nữ hộ sinh. Dưới sự chỉ đạo của Ủy ban hành chính huyện Võ Nhai, xã thành lập được ban y tế phòng không tại xã để làm nhiệm vụ sơ cấp cứu, trong khi máy bay Mỹ ném bom bắn phá và thành lập tủ thuốc trị giá từ 100-400 nghìn đồng.

Ngày 15-2-1969, Đảng bộ xã Phương Giao đã tổ chức Đại hội nhiệm kỳ 1969-1971, Đại hội đã tiến hành kiểm điểm đánh giá nhiệm kỳ (1966-1969), những mặt được và chưa được, những mặt hạn chế yếu kém, năng lực cán bộ, đồng thời ra nghị quyết về nhiệm vụ lãnh đạo và phát triển kinh tế - xã hội trong nhiệm kỳ tiếp theo. Đại hội bầu Ban Chấp hành khóa mới. Đồng chí Đặng Đình Đôn¹ được bầu làm Bí thư Đảng ủy, đồng chí Hoàng Ninh Quang được bầu làm Phó Bí thư. Trước đó, Hội đồng nhân dân xã được triệu tập với đầy đủ số lượng biểu. Tại kỳ họp thứ nhất của Hội đồng nhân dân đã bầu các chức danh, Chủ tịch, Phó Chủ tịch, Ủy viên và trưởng các ban ngành trong xã. Đồng chí Hoàng Ninh Quang được bầu làm Chủ tịch

---

1. Tháng 12-1969, đồng chí Đặng Đình Đôn được điều lên huyện, đồng chí Đặng Văn Khôi lên làm Bí thư Đảng ủy.

Ủy ban hành chính xã, Phó Chủ tịch Ủy ban gồm 2 đồng chí là: Giáp Hiến Từu (phụ trách nội chính), Lương Kim Lâm (văn xã).

Sau Đại hội, Đảng bộ xã Phương Giao đã chỉ đạo các ban ngành đoàn thể và nhân dân địa phương, đẩy mạnh phát triển sản xuất nông nghiệp, củng cố hợp tác xã, mở rộng giáo dục ở các xóm bản, phát triển mạng lưới y tế và hợp tác xã mua bán để cung cấp các mặt hàng thiết yếu phục vụ nhân dân. Đảng ủy, Ủy ban hành chính xã chỉ đạo nhanh chóng khắc phục hậu quả chiến tranh, khôi phục và phát triển kinh tế, đẩy mạnh sản xuất, tiếp tục tăng cường chi viện cho miền Nam. Đồng thời, Đảng bộ xã Phương Giao cũng tập trung lãnh đạo phát triển công tác dân quân, du kích và xây dựng lực lượng hậu bị trong tình hình mới, theo tinh thần:

Một là, tăng cường sự lãnh đạo của Đảng về xây dựng lực lượng dân quân du kích, tăng cường giáo dục cho cán bộ chiến sĩ theo Nghị quyết 12-1965 của Trung ương Đảng, lời kêu gọi chống Mỹ cứu nước ngày 17-7-1966 của Chủ tịch Hồ Chí Minh.

Hai là, bảo đảm 100% cán bộ Ban chỉ huy xã đội, 50% cán bộ trung đội, 20% cán bộ tiểu đội là đảng viên, mỗi xã có một tiểu đội trực chiến.

Ba là, đảm bảo 100% cán bộ xã đội, trung đội phải được dự các lớp tập huấn và triển khai đến cán bộ chiến sĩ được quán triệt tinh thần diễn biến trong thời chiến, đề phòng mọi âm mưu, thủ đoạn của đế quốc Mỹ.

Bón là, mỗi xã có một tổ trực chiến bắn máy thấp và báo động phòng không, không quân để phục vụ sản xuất và sơ tán nhân dân địa phương.

Năm là, giáo dục động viên thanh niên hiểu rõ luật nghĩa vụ quân sự và nhiệm vụ bảo vệ tổ quốc, vận động 100% thanh niên trong độ tuổi tham gia nghĩa vụ quân sự. Từ năm 1966 đến năm 1969 Đảng bộ, chính quyền địa phương đã tổ chức 7 đợt, 22 thanh niên lên đường nhập ngũ bổ sung cho chiến trường miền Nam.

Trong 5 năm thực hiện kế hoạch 5 năm lần thứ nhất, Đảng bộ xã Phương Giao đã lãnh đạo nhân dân vượt qua khó khăn đạt được nhiều thành tựu quan trọng trên tất cả các lĩnh vực kinh tế, văn hóa, xã hội, quốc phòng an ninh.

Trên lĩnh vực kinh tế - chính trị, Đảng bộ xã Phương Giao đã chỉ đạo nhân dân thực hiện nghiêm túc Nghị quyết của Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ III. Hoạt động sản xuất của xã Phương Giao luôn được duy trì, sản lượng lương thực, thực phẩm luôn đạt và vượt chỉ tiêu. Diện tích đất canh tác không ngừng được mở rộng. Công tác tổ chức Đảng được đảm bảo, các đảng viên luôn gương mẫu luôn là những người đi đầu trong các phong trào.

Trên lĩnh vực văn hóa - xã hội, tình hình xã hội tương đối ổn định, các hoạt động văn hóa, văn nghệ luôn được duy trì, các lễ hội truyền thống được duy trì và ngày càng phát triển. Công tác giáo dục được đẩy mạnh, tỷ lệ người biết đọc, biết viết ngày càng cao. Công tác chăm sóc sức khỏe cho người cao tuổi, thương bệnh binh luôn được xã quan tâm.

Bên cạnh những thành tựu đạt được, trong thời gian qua Đảng bộ xã Phương Giao vẫn còn tồn tại một số hạn chế. Công tác xây dựng và phát triển hợp tác xã còn nhiều hạn chế, công tác quản lý, điều hành tồn tại nhiều yếu kém dẫn đến hiệu quả của mô hình hợp tác xã không cao.

Như vậy, từ những thành công và những hạn chế trong những năm 1964-1968, Đảng bộ xã Phương Giao đã rút được những kinh nghiệm trong quá trình lãnh đạo. Đảng bộ phát huy những điểm mạnh, khắc phục những khó khăn, hạn chế đưa xã Phương Giao tiếp tục phát triển giành nhiều thắng lợi trong thời gian tiếp theo.

2. Khắc phục hậu quả chiến tranh, phát triển kinh tế xã hội, góp phần đánh thắng cuộc chiến tranh phá hoại lần thứ hai của đế quốc Mỹ (1969-1973)

Cuộc tổng tiến công và nổi dậy tết Mậu Thân (1968) đã làm cho chiến lược “chiến tranh cục bộ” của Mỹ thất bại. Mỹ buộc phải chuyển sang chiến lược “Việt Nam hóa chiến tranh” nhằm giảm mức độ thiệt hại xương máu quân Mỹ trên chiến trường miền Nam. Mỹ đã buộc phải tuyên bố ngừng ném bom ở miền Bắc nước ta, từ vĩ tuyến 20 trở ra. Đảng đã chỉ đạo nhân dân miền Bắc tiến hành khắc phục hậu quả chiến tranh, tiếp tục duy trì các hoạt động sản xuất, đồng thời tăng cường chi viện cho chiến trường miền Nam.

Trước tình hình có nhiều thay đổi, Đảng đã nêu rõ cần phải tranh thủ thời gian đế quốc Mỹ ngừng ném bom, nhanh chóng hàn gắn vết thương chiến tranh, khôi phục

và phát triển kinh tế - văn hóa, củng cố hậu phương vững mạnh, tiếp tục chi viện cho miền Nam.

Thực hiện sự chỉ đạo của Đảng, Huyện ủy Võ Nhai, Đảng bộ xã Phương Giao đã chỉ đạo nhân dân thực hiện chuyển từ nền kinh tế thời chiến sang nền kinh tế thời bình. Dưới sự chỉ đạo của Huyện ủy Võ Nhai, Ủy ban hành chính huyện Võ Nhai, Đảng bộ và chính quyền xã Phương Giao đã lãnh đạo nhân dân trong xã tập trung sản xuất nhằm đảm bảo đời sống nhân dân. Đảng bộ xã Phương Giao đã thực hiện Nghị quyết Đại hội Đảng bộ huyện Võ Nhai lần thứ VI đề ra, trong bất kỳ tình huống nào cũng phải quyết tâm, củng cố, giữ vững phong trào hợp tác xã nông nghiệp.

Trong hoàn cảnh cả nước có chiến tranh, nhiệm vụ hàng đầu là phải vừa sản xuất vừa chi viện cho chiến trường miền Nam. Cùng với nhân dân miền Bắc, nhân dân xã Phương Giao đã cố gắng huy động mọi nguồn lực hoàn thành nhiệm vụ mà cấp trên giao. Tuy nhiên, những hạn chế yếu kém của thời kỳ trước chưa được khắc phục thì đến thời kỳ này những khó khăn mới đã nảy sinh. Mọi nguồn lực của xã đã tập trung chi viện cho miền Nam, đời sống nhân dân gặp nhiều khó khăn. Những hạn chế, yếu kém trong công tác quản lý, điều hành hợp tác xã ngày càng nhiều, nghĩa vụ đóng góp gò ép nên phong trào hợp tác xã Phương Giao đến cuối năm 1968 thì tan vỡ. Sau đó khoảng năm 1970, hợp tác xã có được củng cố song hoạt động không hiệu quả. Ruộng các gia đình đóng góp trước hợp tác được các gia đình nhận lại.

Về công tác xây dựng Đảng, phát triển đảng viên của Đảng bộ, của cấp ủy và phong trào tổ chức đoàn thể có phần giảm sút, công tác giáo dục chính trị trì trệ dẫn đến một số đảng viên bỏ sinh hoạt Đảng. Trước tình hình đó, Đảng bộ đã tiến hành củng cố lại tổ chức, 3 đồng chí đảng viên bị xóa tên, khai trừ những đảng viên vi phạm kỷ luật. Từ năm 1968-1970, Đảng bộ xã không kết nạp được đảng viên nào mới, đây là những hạn chế của Đảng bộ trong 2 năm.

Thực hiện Nghị quyết 15 của Bộ chính trị Ban chấp hành Trung ương Đảng về thực hiện cuộc vận động “Tất cả để đánh thắng giặc Mỹ xâm lược”, thực hiện khẩu hiệu “Thóc không thiếu một cân quân không thiếu một người”, Đảng bộ xã Phương Giao đã quán triệt nhiệm vụ, gọi thanh niên lên đường nhập ngũ là nhiệm vụ hàng đầu trong 2 năm (1969-1970). Trong thời gian này, sau 4 lần giao quân xã đã tiễn 10 người con của xã lên đường nhập ngũ, hoàn thành kế hoạch của huyện giao, trong đó có người tái xuất ngũ lần hai.

Với nhiệm vụ lãnh đạo phát triển sản xuất sau khi hợp tác xã tan vỡ, thực hiện nghĩa vụ đóng thuế cho nhà nước năm 1969-1970, Đảng bộ xã Phương Giao đã huy động nhân dân nộp đầy đủ chỉ tiêu cho Nhà nước về lương thực, thực phẩm.

Bên cạnh những kết quả đã đạt được, trong quá trình lãnh đạo Đảng bộ xã Phương Giao còn bộc lộ một số hạn chế, yếu kém về mặt lãnh đạo, chỉ đạo, quản lý, điều hành. Công tác tổ chức bầu chức danh trưởng, phó xóm, nhiều

xóm bầu xong lại bỏ, không thực hiện nhiệm vụ nhân dân. Việc củng cố các tổ chức đoàn thể có phần hạn chế, nội bộ Đảng bộ không phát huy được tính dân chủ trong lãnh đạo, chỉ đạo điều hành. Cuối năm 1970, trong nội bộ Đảng bộ mất đoàn kết, đồng chí bí thư Đảng bộ lợi dụng chức vụ, quyền hạn trù dập cán bộ cấp dưới, thậm trí khai trừ ra đảng không thông qua cấp ủy. Bản thân đồng chí Bí thư Đảng bộ cũng vi phạm nguyên tắc đảng, vi phạm đạo đức lối sống.

Tháng 6-1971, Đảng bộ xã Phương Giao họp Đại hội Đảng bộ nhiệm kỳ 1971-1974. Sau khi phân tích đánh giá, kết quả thực hiện nhiệm vụ nhiệm kỳ trước, đồng thời chỉ ra những khó khăn, hạn chế, yếu kém đồng thời đề ra phương hướng, nhiệm vụ cho nhiệm kỳ 1971-1974.

Tại Đại hội, Đảng bộ xã Phương Giao đã đưa ra nhiệm vụ chiến lược trong thời kỳ mới. Nhiệm vụ quan trọng nhất lúc này là đẩy mạnh, tăng cường chi viện cho tiền tuyến miền Nam cả về người và của. Mặt khác, đẩy mạnh công tác chinh đồn lại tổ chức, khắc phục những khó khăn trong sản xuất nhằm ổn định đời sống nhân dân.

Đại hội đã bầu Ban Chấp hành nhiệm kỳ (1971-1974), đồng chí Đặng Văn Khôi được bầu làm Bí thư¹. Thực hiện Nghị quyết Đại hội, Đảng bộ xã Phương Giao đã kiện toàn lại bộ máy tổ chức, các đoàn thể, trường các xóm.

---

1. Trước đó, tại kỳ họp thứ nhất, Hội đồng nhân dân khóa mới đã bầu đồng chí Khôi làm Chủ tịch Ủy ban hành chính xã Phương Giao.

Về kinh tế, Đảng bộ đã tập trung chỉ đạo sửa chữa những hạn chế mắc phải từ thời kỳ trước. Với thái độ làm việc nghiêm túc, thời kỳ này sản xuất đã có những bước phát triển đáng kể. Trong vụ mùa năm 1971-1972, tổng diện tích được gieo cấy trong toàn xã ngày càng được mở rộng, sản lượng đạt khá cao, thuế nông nghiệp đóng cho Nhà nước được hoàn thành.

Trong công tác văn hóa xã hội, Đảng bộ xã Phương Giao thành lập Ban thông tin để phục vụ tuyên truyền các chủ trương, chính sách của Đảng và của nhà nước tới nhân dân. Mạng lưới y tế thôn bản được củng cố, có một tổ y tá, nữ hộ sinh đi làm phòng chống vệ sinh trong các thôn bản. Hệ thống giáo dục thôn bản tuy còn gặp nhiều khó khăn nhưng xã đã tổ chức, xây dựng các lớp học ở trung tâm xã.

Công tác quốc phòng quân sự địa phương, Ban Đảng ủy đã quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo, củng cố Ban Chỉ huy quân sự xã và tiểu đội các xóm. Đảng bộ đã quán triệt nhiệm vụ mới về quan điểm chiến tranh nhân dân, quốc phòng toàn dân, nâng cao ý thức cách mạng, đập tan mọi âm mưu của đế quốc Mỹ và tay sai. Ban Chấp hành Đảng bộ, Ủy ban hành chính xã Phương Giao đã tổ chức lãnh đạo và thực hiện chỉ thị của Huyện ủy, Ủy ban hành chính huyện Võ Nhai đã xây dựng được 2 cụm bắn máy bay tầm thấp, xây dựng 4 điểm sơ tán phòng không cho nhân dân. Đảng bộ xã Phương Giao đã vận động nhân dân mỗi hộ có 1 hầm trú ẩn để phòng máy bay địch ném bom phá hoại. Trong đợt vận động cuối năm 1971 đầu năm 1972, toàn xã đã đào được hàng nghìn hầm trú ẩn cá nhân.

Đầu năm 1972, quân và dân miền Nam đã tiến hành cuộc tiến công chiến lược Xuân - Hè gây cho địch nhiều thiệt hại. Trước tình hình đó, Mỹ đã buộc phải tiến hành cuộc chiến tranh phá hoại lần hai. Ngày 6-4-1972, đế quốc Mỹ đã huy động máy bay bắn phá trên diện rộng ở một số tỉnh thuộc Khu IV cũ. Ngày 16-4-1972, tập đoàn Ních xon chính thức thông qua kế hoạch ném bom trở lại miền Bắc Việt Nam. Ngày 25-5-1972, máy bay Mỹ đã ném 12 quả bom tinh khôn và 1 loạt đạn rocket xuống nhà máy điện Cao Ngạn (Đồng Hỷ) mở đầu cuộc chiến tranh phá hoại của đế quốc Mỹ trên địa bàn tỉnh Bắc Thái. Cũng trong đợt này, có 1 chiếc máy bay Mỹ bị lực lượng pháo cao xạ bắn rơi xuống Lân Báng.

Thực hiện chỉ thị ngày 19-4-1972 của Ủy ban hành chính tỉnh, Chỉ thị 20 của tỉnh Bắc Thái, dưới sự lãnh đạo, chỉ đạo của Huyện ủy, Ủy ban hành chính huyện Võ Nhai, Đảng ủy, Ủy ban hành chính xã Phương Giao đã kịp thời tổ chức cho cán bộ Đảng viên và nhân dân trong xã, học tập, quán triệt chỉ thị của Tỉnh ủy, Huyện ủy về công tác quân sự. Công tác phòng không quân nhân dân được Ban chỉ huy xã đội và trung đội dân quân được củng cố và kiện toàn. Dưới sự lãnh đạo của Ban chỉ huy quân sự huyện Võ Nhai, Đảng bộ xã Phương Giao đã thành lập phân đội dân quân trực chiến phòng không, làm nhiệm vụ phục kích, bắn máy bay địch bay thấp bằng súng bộ binh, hệ thống hầm hào phòng không của xã được xây dựng và củng cố.

Đúng 8 giờ 15 phút ngày 6-10-1972, máy bay Mỹ thả 4 quả bom phá và bom hơi xuống khu vực cầu Mỏ Gà, xã

Phú Thượng và kéo theo dãy núi Nặm lồng lù, chân đào bạc về xã Phương Giao gồm 9 quả bom phá. Mở đầu cuộc chiến tranh phá hoại của đế quốc Mỹ bằng không quân lần thứ hai trên địa bàn huyện Võ Nhai. Tiếp đó, từ ngày 13-15 và ngày 17-10-1972, Mỹ đã huy động máy bay ném bom phá, bom hơi xuống các xã Quang Sơn, Thần Sa, Phú Thượng, Lâu Thượng, La Hiên. Đêm ngày 17-10-1972, máy bay ném một loạt bom xuống xóm Nhò (Lam Sơn) xã Cúc Đường.

Rút kinh nghiệm từ cuộc chiến tranh phá hoại lần thứ nhất của đế quốc Mỹ, Đảng bộ huyện Võ Nhai đã chỉ đạo cho các xã địa phương nhanh chóng chuyển mọi hoạt động từ thời bình sang thời chiến, hạn chế những tổn thất, đặc biệt hạn chế những thương vong về người. Đảng bộ xã đã vận động nhân dân làm tốt công tác quốc phòng, chống gián điệp, biệt kích, bảo vệ tốt các nơi sơ tán của cơ quan Z16 trên địa bàn. Động viên các hộ có con em lên đường làm nhiệm vụ, từ năm 1970-1972, xã đã thực hiện 4 đợt giao quân hoàn thành chỉ tiêu với 11 thanh niên lên đường nhập ngũ và thực hiện chính sách hậu phương quân đội với khẩu hiệu “Thóc không thiếu một quân, dân không thiếu một người”. Góp phần vào cuộc chiến tranh chống Mỹ xâm lược, giải phóng miền Nam thống nhất đất nước, Đảng bộ và nhân dân xã Phương Giao đã cùng với lực lượng vũ trang huyện Võ Nhai đập tan âm mưu dùng máy bay ném bom bắn phá miền Bắc của đế quốc Mỹ.

Sau 12 ngày đêm chiến đấu, quân và dân miền Bắc đã bắn rơi 81 máy các loại trong đó có 34 máy bay B52

buộc tổng thống Mỹ Ních - xon phải tuyên bố chấm dứt các hoạt động quân sự, ném bom phá hoại miền Bắc. Đây là thất bại chưa từng có trong lịch sử các cuộc chiến tranh của đế quốc Mỹ. Thất bại trên bầu trời Hà Nội trong 12 ngày đêm đã buộc đế quốc Mỹ ký hiệp định Pari chấm dứt chiến tranh, lập lại hòa bình ở Việt Nam. Đây là thắng lợi to lớn của nhân dân cả nước nói chung và nhân dân Phương Giao nói riêng.

Năm 1973, Hiệp định Pari được ký kết, miền Bắc được hòa bình, nhân dân tập trung vào khôi phục và phát triển kinh tế, thực hiện nghĩa vụ hậu phương lớn cho tiền tuyến miền Nam. Đảng bộ xã Phương Giao đã cùng với nhân dân cả nước thực hiện di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh “Đánh cho Mỹ cút, đánh cho Ngụy nhào”. Hiệp định Pari được ký kết, Mỹ phải rút toàn bộ quân khỏi Việt Nam, nhân dân ta đã thực hiện được một nửa di chúc của Người đó là đánh cho Mỹ cút. Giờ đây, nhân dân Phương Giao sát cánh cùng với nhân dân miền Bắc, dốc toàn lực cho chiến trường miền Nam thực hiện “đánh cho Ngụy nhào” hoàn thành cuộc cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân, thống nhất đất nước. Sau khi Hiệp định Pari được ký kết, ngày 28-3-1973, Trung ương Đảng, Chính phủ đã ra lời kêu gọi quân và dân cả nước tăng cường đoàn kết, đề cao cảnh giác, ra sức phấn đấu để củng cố thắng lợi ở miền Bắc, tăng cường chi viện tiến tới giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước.

Thực hiện sự lãnh đạo của Huyện ủy, Đảng bộ xã Phương Giao đã mở đợt sinh hoạt chính trị học tập, nghiên

cứu, quán triệt, tuyên truyền lời kêu gọi của Trung ương Đảng, Chính phủ tới cán bộ đảng viên và nhân dân các dân tộc xã Phương Giao. Đảng bộ đã phát động phong trào thi đua lập thành tích trong lao động, sản xuất, thực hành tiết kiệm, làm tốt công tác hậu phương quân đội, đóng góp sức người, sức của cho tiền tuyến. Tháng 12-1973, Đảng bộ đã lãnh đạo nhân dân phát triển sản xuất, khai hoang, phục hóa, thực hiện chính sách định canh, định cư đảm bảo đời sống của nhân dân, củng cố mạng lưới y tế, phát triển giáo dục trên địa bàn. Trong 2 năm (1972-1973), xã đã mở rộng 11 lớp ở các thôn bản. Công tác động viên tuyển quân, chi viện cho chiến trường miền Nam trong 3 năm (1973-1975), với 6 đợt tuyển quân, xã Phương Giao đã tiễn 24 thanh niên lên đường nhập ngũ. Nghĩa vụ nộp thuế cho Nhà nước xã đều hoàn thành vượt chỉ tiêu.

Đảng bộ xã Phương Giao có 3 Chi bộ với 35 đảng viên. Ngày 16-8-1974, Đảng bộ xã Phương Giao đã tổ chức Đại hội nhiệm kỳ 1974-1976. Đại hội bầu Ban chấp hành nhiệm kỳ mới, trong đó đồng chí Đặng Đình Trần được bầu làm Bí thư Đảng ủy; đồng chí Dương Xuân Tuyết được bầu làm Phó Bí thư Đảng ủy. Sau Đại hội, Đảng ủy đã quán triệt nghị quyết Đại hội tới toàn thể cán bộ đảng viên và nhân dân trong xã tăng cường nâng cao chất lượng hoạt động của các tổ chức chính trị, xã hội.

Cuối năm 1974 đầu năm 1975 nhận thấy thời cơ đã đến, Bộ Chính trị đã quyết định mở chiến dịch Hồ Chí Minh lịch sử, giải phóng hoàn toàn miền Nam, thống nhất đất nước. Ngày 30-4-1975, chiến dịch Hồ Chí Minh toàn

thắng, miền Nam hoàn toàn được giải phóng, sự nghiệp chống Mỹ cứu nước của dân tộc ta kết thúc thắng lợi. Toàn thể dân tộc Việt Nam hân hoan đón ngày vui toàn thắng.

Nhìn lại chặng đường đi lên từ năm 1954 đến ngày 30-4-1975, Đảng bộ xã Phương Giao lãnh đạo toàn thể nhân dân trong xã đạt nhiều thành tích trong xây dựng và phát triển kinh tế - xã hội. Đảng bộ xã Phương Giao một mặt đẩy mạnh sản xuất đồng thời chi viện cho chiến trường miền Nam. Trong suốt cuộc kháng chiến chống Mỹ, xã Phương Giao đã có 49 lượt thanh niên nhập ngũ tham gia góp phần cùng nhân dân cả nước “đánh cho Mỹ cút, đánh cho Ngụy nhào” hoàn thành cuộc cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân, thống nhất đất nước. Nhân dân các dân tộc xã Phương Giao đã tích cực lên đường đánh Mỹ, phục vụ chiến đấu ở khắp các chiến trường. Nhiều người đã lập được những chiến công xuất sắc được Đảng và Nhà nước trao tặng nhiều huân huy chương. Đồng thời trong thời gian hơn 20 năm đó, Đảng bộ xã Phương Giao lãnh đạo nhân dân thực hiện tốt các nhiệm vụ mà Đảng và Nhà nước đề ra. Đã lãnh đạo nhân dân thực hiện cải cách ruộng đất; khắc phục hậu quả chiến tranh phá hoại của đế quốc Mỹ; thực hiện thành công kế hoạch Nhà nước 5 năm lần thứ nhất. Cùng với quân và dân miền Bắc đập tan hai đợt tấn công phá hoại của đế quốc Mỹ, góp phần không nhỏ vào thắng lợi chung của cả nước. Song song với sản xuất và chiến đấu, công tác xây dựng đội ngũ viên được Đảng bộ xã Phương Giao quan tâm. Trong quá trình phát triển tuy còn gặp phải một số khó khăn nhưng nhìn chung Đảng bộ đã vượt qua khó khăn tiếp tục vươn lên. Đội ngũ

cán bộ đảng viên của Đảng bộ ngày càng vững mạnh, phát triển cả về số lượng và chất lượng. Các cán bộ, đảng viên luôn thực hiện tốt các nhiệm vụ chính trị trong thời kỳ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Trải qua những năm tháng đấu tranh cách mạng, cán bộ, đảng viên và nhân dân các dân tộc xã Phương Giao đã rèn cho mình lập trường chính trị vững vàng, ý chí kiên cường trong đấu tranh cũng như trong lao động sản xuất. Những thành công và bài học kinh nghiệm rút ra từ sự chỉ đạo của Đảng bộ xã Phương Giao trong thời gian qua vừa là niềm tự hào, vừa là cơ sở quan trọng để Phương Giao bước vào thời kỳ xây dựng và tiến lên chủ nghĩa xã hội.

Chương IV

ĐẢNG BỘ XÃ PHƯƠNG GIAO LÃNH ĐẠO NHÂN DÂN HÀN GẮN VẾT THƯƠNG CHIẾN TRANH, KHÔI PHỤC VÀ PHÁT TRIỂN KINH TẾ - XÃ HỘI (1976-1985)

I. KHÔI PHỤC VÀ PHÁT TRIỂN KINH TẾ, THỰC HIỆN KẾ HOẠCH NHÀ NƯỚC 5 NĂM LẦN THỨ HAI (1976-1980)

Cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước thắng lợi đã mở ra cho toàn Đảng, toàn quân và toàn dân ta bước vào giai đoạn cách mạng mới: Cả nước đi lên chủ nghĩa xã hội và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Bước vào giai đoạn cách mạng mới, Phương Giao cũng như những địa phương khác trong cả nước đứng trước những khó khăn do hậu quả nặng nề của cuộc chiến tranh mà đế quốc Mỹ gây ra. Những năm đầu đất nước thống nhất đã có những vấn đề phức tạp, nhất là về an ninh chính trị, về vấn đề biên giới tây nam sau đó là biên giới phía Bắc. Trên lĩnh vực kinh tế, tình trạng thiếu nguyên vật liệu, nhiên liệu, năng lượng phục vụ sản xuất ngày một căng thẳng. Cơ chế quản lý kinh tế chậm đổi mới. Trên địa bàn xã Phương Giao, khó khăn tồn tại vẫn là kinh

tế chưa phát triển. Cơ sở vật chất nghèo nàn, đời sống của nhân dân rất khó khăn. Song những thuận lợi cơ bản của cán bộ và nhân dân Phương Giao là lực lượng lao động trong các đội sản xuất được bổ sung thêm những quân nhân hoàn thành nhiệm vụ trở về địa phương. Nhiều đồng chí trưởng thành trong quân đội, là sỹ quan, đảng viên. Đó là nguồn lực quan trọng bổ sung cho sự lãnh đạo và công tác tổ chức cán bộ của Đảng bộ.

Bước vào thời kỳ mới, để cán bộ và nhân dân các dân tộc trong xã phấn khởi, tự hào hơn nữa với thắng lợi mùa xuân năm 1975, Đảng bộ đã tập trung lãnh đạo, chỉ đạo, tuyên truyền về ý nghĩa thắng lợi của cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước. Trong thời gian này, cả nước đang hân hoan chuẩn bị kỷ niệm các ngày lễ lớn của dân tộc: 85 năm ngày sinh của Chủ tịch Hồ Chí Minh; 30 năm ngày thành lập nước Việt Nam dân chủ cộng hòa, học tập Nghị quyết 23 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng, cùng với việc đẩy mạnh sản xuất nông nghiệp, nâng cao chất lượng đời sống của nhân dân. Đến thời kỳ này, Hợp tác xã không còn, nền sản xuất nông nghiệp có bước phát triển, nhân dân tích cực khai hoang mở rộng diện tích canh tác cùng với việc thâm canh tăng vụ, chăn nuôi được chú trọng đã giúp cho đời sống của nhân dân được nâng lên đáng kể.

Ngày 18-6-1976, Đảng bộ xã Phương Giao đã tiến hành tổ chức Đại hội nhiệm kỳ 1976-1979. Dưới sự chỉ đạo của Huyện ủy, Đại hội đã tổng kết nhiệm kỳ khóa IV đồng thời đề ra những phương hướng, nhiệm vụ trong nhiệm kỳ tiếp theo. Đại hội đã bầu ra Ban chấp hành Đảng

bộ khóa V. Đồng chí Đặng Đình Trần được bầu làm Bí thư Đảng ủy, đồng chí Đặng Quốc Chung được bầu làm Phó Bí thư Đảng ủy.

Sau Đại hội, Đảng ủy xã đã xây dựng kế hoạch tổ chức triển khai các nghị quyết Đại hội đề ra tới toàn thể cán bộ, đảng viên và nhân dân. Đồng thời tăng cường lãnh đạo công tác phát triển kinh tế, xây dựng quốc phòng an ninh.

Về kinh tế, xã đã vận động nhân dân từ bỏ phương thức canh tác đốt nương làm rẫy, vận động đồng bào định canh định cư, phát quang mở đường liên xóm, bắc cầu tạm phục vụ đời sống của nhân dân, con em đến lớp, đến trường. Ngành chăn nuôi của địa phương tiếp tục được phát triển. Một số loại gia súc như trâu, bò được chăn nuôi ở hợp tác xã và trong từng hộ gia đình. Ngoài ra, với một số ao, hồ sẵn có, xã còn tiến hành nuôi thả cá, góp phần nâng cao sản lượng thực phẩm, cải thiện đời sống từng hộ gia đình xã viên.

Dưới sự chỉ đạo trực tiếp của Huyện ủy Võ Nhai, phong trào làm giao thông ở Phương Giao phát triển khá. Cũng giống như nhiều xã khác trên địa bàn huyện, Đảng bộ Phương Giao đã huy động nhân dân đóng góp hàng nghìn ngày công làm đường và sửa chữa cầu cống. Bên cạnh đó, nhân dân trong xã còn tham gia cùng nhân dân các xã khác đào đắp được 38.000m³ đất đá, khôi phục lại được 84 công trình... Cũng trong năm 1978, Phương Giao đã có đường thuận lợi từ Đình Cả đến trung tâm xã, góp phần đảm bảo giao thông vận tải cũng như tạo thuận

lợi cho việc định canh định cư của nhân dân trong xã và nhân dân các tỉnh khác lên xây dựng vùng kinh tế mới.

Cùng với phong trào làm đường giao thông, công tác thủy lợi cũng được đẩy mạnh và trở thành phong trào rộng rãi trong nông thôn. Mỗi hợp tác xã của Phương Giao đều thành lập được một đội chuyên làm thủy lợi, cải tạo đồng ruộng.

Bên cạnh đó, Đảng bộ xã Phương Giao luôn chú trọng chăm lo đến các lĩnh vực văn hóa, xã hội, giáo dục, y tế. Đảng bộ, chính quyền và nhân dân trong toàn xã luôn xem đây là một trong những công tác trọng tâm trong sự phát triển chung của xã. Công tác phục vụ, chăm sóc sức khỏe nhân dân ngày một tốt hơn. Đặc biệt việc phòng chống các bệnh dịch được chú trọng. Cán bộ y tế xã tích cực trong công tác tuyên truyền rộng rãi cho nhân dân về công tác vệ sinh phòng bệnh, tổ chức tiêm chủng phòng bệnh cho các cháu nhỏ, phun và phòng trị muỗi, ruồi... trong các xóm, bản.

Các đoàn thể quần chúng như Hội Phụ nữ, Đoàn Thanh niên, Mặt trận Tổ quốc ngày càng hoạt động sôi nổi, tích cực vận động nhân dân xây dựng nếp sống văn minh, gia đình văn hóa mới; thực hành tiết kiệm, chống lãng phí trong việc cưới, việc tang, ngày lễ, ngày hội... Công tác thông tin văn hóa được thực hiện tốt nhằm tuyên truyền các chủ trương, đường lối của cấp ủy Đảng, Chính phủ, tin tức về tình hình sản xuất, gương người tốt việc tốt... cũng được truyền đi đến từng xã viên và cổ động các phong trào trong xã.

Ban Văn hóa xã đã đẩy mạnh các hoạt động thông tin văn hóa, bám sát nhiệm vụ chính trị địa phương, tuyên truyền kịp thời, phục vụ đời sống nhân dân trong xã. Hệ thống truyền thanh được tăng cường nhằm mục đích đưa các chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước tới nhân dân cũng như kế hoạch sản xuất mùa vụ của hợp tác xã. Các đội văn nghệ được củng cố, phục vụ cho nhu cầu giải trí của nhân dân trong các dịp lễ, tết. Một số công trình phục vụ cho hoạt động văn hóa - xã hội, đời sống sinh hoạt của nhân dân trong xã được nâng cấp, tu sửa, phong trào xây dựng nếp sống văn hóa mới được phát huy tới từng xóm, bản.

Công tác quốc phòng - an ninh, trong giai đoạn 1976-1980 tiếp tục được giữ vững. Đảng ủy và chính quyền đã quán triệt đến mọi cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân về nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới. Đồng thời xác định lực lượng vũ trang là lực lượng sẵn sàng chiến đấu và xung kích trên mặt trận kinh tế cũng như đối phó với kẻ thù để bảo vệ quê hương. Do làm tốt công tác tuyên truyền, công tác tuyển quân của xã luôn đạt và vượt mức trên giao. Công tác an ninh chính trị, trật tự xã hội được giữ vững. Các biểu hiện tiêu cực trong xã hội được đẩy lùi một bước, tài sản Nhà nước và nhân dân được bảo vệ, tình trạng trộm cắp được hạn chế.

Cùng với phát triển kinh tế - xã hội, quốc phòng - an ninh, công tác xây dựng Đảng đã được Đảng ủy xã chú ý đẩy mạnh, thực hiện đồng đều trên cả 3 lĩnh vực: chính trị, tư tưởng và tổ chức. Đặc biệt, sau Đại hội Đảng toàn quốc

lần thứ IV, Đảng bộ Phương Giao đã tiến hành các đợt học tập, sinh hoạt chính trị rộng rãi trong cán bộ, đảng viên và các tầng lớp nhân dân về phương hướng, mục tiêu, nhiệm vụ Nghị quyết Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ IV gắn với việc lãnh đạo nhân dân thực hiện các chỉ thị, nghị quyết của Tỉnh ủy Bắc Thái và Huyện ủy Võ Nhai.

Từ đầu năm 1978, các thế lực thù địch quốc tế tăng cường hoạt động tuyên truyền, xuyên tạc đường lối chính sách của Đảng và Nhà nước, phá hoại công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở nước ta. Một số người dân trên địa bàn huyện Võ Nhai đã bị kẻ xấu lợi dụng, lôi kéo nhằm gây mất ổn định trật tự xã hội. Trên địa bàn huyện có nhiều người Việt gốc Hoa đã từng sinh sống gần bó lâu đời đã bỏ nhà cửa về Trung Quốc. Trước tình hình đó, Đảng bộ xã Phương Giao đã ra nghị quyết nhằm giáo dục, tuyên truyền khẳng định đường lối chính sách đúng đắn của Đảng và Nhà nước. Đảng bộ cũng vận động nhân dân đề cao tinh thần cảnh giác, không nghe theo lời dụ dỗ của kẻ xấu gây mất tình đoàn kết trong nhân dân.

Từ cuối năm 1978 đầu năm 1979, tình hình biên giới Tây nam và biên giới phía Bắc càng trở nên nghiêm trọng. Tháng 12-1978, chính quyền Pôn Pốt Iêng Xary (Cam-pu-chia) cho quân tiến công trên tuyến biên giới Tây Nam. Chúng đã bị quân dân ta đánh bại. Theo tiếng gọi của nhân dân Cam-pu-chia, ngày 7-1-1979, quân tình nguyện Việt Nam đã giúp nhân dân Cam-pu-chia thoát khỏi nạn diệt chủng.

Ở biên giới phía Bắc, ngày 17-2-1979, Trung Quốc cho quân tấn công trên toàn tuyến suốt từ Lai Châu đến Quảng Ninh. Nhiệm vụ chiến đấu bảo vệ Tổ quốc được đặt lên hàng đầu.

Trước tình hình đó, Ủy ban nhân dân tỉnh Bắc Thái đã chỉ thị cho các cấp, các ngành triển khai công tác chuẩn bị, đáp ứng yêu cầu sẵn sàng chiến đấu của lực lượng vũ trang địa phương. Dưới sự lãnh đạo và chỉ huy trực tiếp của Ban Chỉ huy quân sự thống nhất huyện Võ Nhai, Đảng bộ xã Phương Giao lãnh đạo cán bộ, chiến sỹ các lực lượng vũ trang và nhân dân các dân tộc trong xã phối hợp với cán bộ, chiến sỹ các lực lượng vũ trang và nhân dân các dân tộc các xã Dân Tiến, Liên Minh, Bình Long, Tràng Xá (đây là cụm chiến đấu số 14 trong các cụm của huyện) tiến hành diễn tập theo phương án phòng, chống gây rối, bạo loạn kết hợp với phòng chống các hoạt động phá hoại của biệt kích.

Thực hiện sự chỉ đạo của các cấp ủy, Chính quyền các cấp, nhận rõ yêu cầu nhiệm vụ cách mạng trong thời kỳ mới, Đảng bộ và Ủy ban nhân dân xã Phương Giao đã ra Nghị quyết lãnh đạo, củng cố lực lượng dân quân tự vệ, biên chế đầy đủ số lượng theo quy định. Xây dựng phương án, khu sơ tán cho nhân dân, khu phòng thủ tại xã, chỉ trong vòng 1 tháng xã đã đào đắp được nhiều địa điểm, phòng thủ, ở các xóm và đóng góp 572 ngày công, 400m³ đất đá, và xây dựng các tuyến giao thông hào... Đảng bộ đã phân công các bộ phận bảo vệ dân tạm lánh khi chiến tranh nổ ra.

Sáng ngày 17-2-1979, Đảng bộ tỉnh ra thông báo về cuộc chiến tranh biên giới phía Bắc. Đồng thời, Đảng bộ kêu gọi toàn thể nhân dân, các lực lượng vũ trang trong tỉnh bình tĩnh, sẵn sàng chuyên mọi hoạt động từ thời bình sang thời chiến, đảm bảo sản xuất và tăng cường chi viện cho các tỉnh phía Bắc. Đảng bộ tỉnh đã chỉ đạo tổ chức công tác phòng không nhân dân, sẵn sàng chi viện sức người, sức của cho chiến tranh. Thực hiện chỉ đạo của Tỉnh ủy, Huyện ủy, Đảng bộ xã Phương Giao đã lãnh đạo các lực lượng vũ trang và nhân dân hoàn thành 3 đợt tuyển quân với 15 thanh niên lên đường nhập ngũ làm nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc.

Tại Tiểu đoàn 30, trong vòng 20 ngày, cán bộ chiến sỹ, dân quân du kích xã Phương Giao đã cùng với cán bộ, chiến sỹ dân quân, du kích các xã khác trong huyện đào đắp được hơn 1.000m chiến hào, xây dựng hàng trăm hố bắn, công sự chiến đấu, hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ được giao. Tại Tiểu đoàn 379, du kích tập trung của huyện, từ ngày 13 đến ngày 28-2-1979, cán bộ, du kích, dân quân xã Phương Giao cùng các xã Tràng Xá, Bình Long... và Tiểu đoàn đào đắp gần 2.000 mét khối đất đá, xây dựng được 15 trận địa phòng thủ trên tuyến Quốc lộ 1B và các xã Sảng Mộc, Nghinh Tường, Tràng Xá, Dân Tiến, Bình Long.

Trong thời kỳ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, Đảng bộ và nhân dân xã Phương Giao đã phát huy tinh thần đoàn kết, đấu tranh anh dũng, đặc biệt là truyền thống trong hai cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp và đế quốc Mỹ,

phấn đấu hết mình vì mục tiêu bảo vệ đất nước. Xã đã có hàng trăm đoàn viên, thanh niên lên đường bảo vệ Tổ quốc (đặc biệt là trong hai cuộc chiến tranh bảo vệ biên giới Tây Nam và phía Bắc).

Ngày 16-3-1979, Trung Quốc rút quân về nước. Cũng từ thời điểm này, tình hình kinh tế xã hội của đất nước thêm khó khăn mới, vừa có hòa bình, vừa có chiến tranh. Vượt lên trên mọi khó khăn, thử thách, thực hiện chủ trương “Nền quốc phòng toàn dân, cả nước là một chiến trường, toàn dân là lính”, Đảng bộ Phương Giao đã lãnh đạo nhân dân quyết tâm cùng nhân dân cả nước bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa và xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội. Đây cũng là thời điểm Đảng bộ và nhân dân Phương Giao hoàn thành kế hoạch gieo cấy vụ chiêm xuân năm 1979.

Chiến thắng bảo vệ biên giới năm 1979 đã góp phần củng cố vững chắc nền độc lập dân tộc, đem lại hòa bình, tạo ra môi trường thuận lợi cơ bản để xây dựng đất nước. Tuy nhiên vào thời gian này, nền kinh tế của nước ta lâm vào khủng hoảng trầm trọng. Sản xuất trì trệ, năng suất lao động và hiệu quả kinh tế bị giảm sút, nhiều mặt bị mất cân đối nghiêm trọng. Đời sống nhân dân khó khăn, nhu cầu tối thiểu về lương thực, thực phẩm, hàng hóa không được đáp ứng. Những thiếu sót, khuyết điểm trong tổ chức, quản lý và chỉ đạo thực hiện các kế hoạch Nhà nước cùng với chế độ quản lý hành chính bao cấp coi nhẹ hiệu quả kinh tế là những nguyên nhân chủ quan rất lớn. Bên cạnh đó còn có nguyên nhân khách quan là thời tiết khắc nghiệt,

thiên tai, lũ lụt thường xuyên xảy ra làm cho sản xuất nông nghiệp đình trệ, sản lượng lương thực giảm sút... Điều đó đặt ra yêu cầu bức thiết đòi hỏi Đảng và Nhà nước phải tìm biện pháp tháo gỡ để đưa nước ta nhanh chóng thoát khỏi khủng hoảng, ổn định đời sống nhân dân.

Để khắc phục khó khăn về sản xuất, từng bước giải phóng sức lao động và nâng cao hiệu quả kinh tế, Hội nghị lần thứ 6 Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa IV (tháng 8-1979) đã đề ra những nhiệm vụ cấp bách nhằm đẩy mạnh sản xuất, ổn định và đảm bảo đời sống nhân dân.

Đây là một Hội nghị quan trọng bởi vì Đảng ta đã có những quan điểm, chủ trương đổi mới. Mục tiêu chủ yếu là “Làm cho sản xuất bung ra” nghĩa là phải khắc phục những khuyết điểm trong quản lý kinh tế, trong cải tạo xã hội chủ nghĩa để phát triển lực lượng sản xuất. Trong lĩnh vực nông nghiệp, một trong những nhận định, chủ trương có tính chất đổi mới thể hiện ở điểm: phải ban hành các chính sách phát triển nông - lâm - ngư nghiệp, hàng tiêu dùng và hàng xuất khẩu, trước hết là sản xuất nông nghiệp với việc ổn định định mức nghĩa vụ lương thực trong 5 năm, phần còn lại bán cho Nhà nước với giá thỏa thuận. Khuyến khích các hợp tác xã, gia đình xã viên tận dụng đất, mặt nước còn bỏ hoang, ổn định mức bán thực phẩm, phần còn lại bán theo giá thỏa thuận cho Nhà nước hoặc lưu thông tự do.

Trong thời gian này, tuy xã đã đạt được những thành tích rất đáng ghi nhận nhưng công tác xây dựng Đảng của Đảng bộ còn gặp nhiều khó khăn, yếu kém. Công tác bồi

dưỡng, giáo dục chính trị, tư tưởng đối với đảng viên, bồi dưỡng nâng cao trình độ cho cán bộ đoàn thể, chính quyền thời kỳ này chưa được quan tâm đúng mức. Đời sống kinh tế còn gặp nhiều khó khăn dẫn đến một số đồng chí đảng viên làm đơn xin ra khỏi Đảng. Qua đánh giá, cuối năm 1979 có đến 1/3 số đảng viên còn nhiều hạn chế trong sinh hoạt, học tập các chỉ thị, nghị quyết của cấp trên.

Quá trình lãnh đạo sản xuất vụ xuân năm 1979, Đảng ủy đã tổ chức tốt cuộc bầu cử Hội đồng nhân dân xã nhiệm kỳ 1979-1981, bầu các đại biểu Hội đồng. Ủy ban nhân dân xã do đồng chí Dương Xuân Tuyết làm Chủ tịch.

Tháng 9-1979, Đại hội Đảng bộ xã Phương Giao nhiệm kỳ 1979-1982 đã được tổ chức. Nhằm cụ thể hóa chủ trương của Đảng trong tình hình mới, Đại hội đã ra Nghị quyết đẩy mạnh sản xuất nông nghiệp, tiểu thủ công nghiệp, phát triển chăn nuôi, phát triển y tế, văn hóa, giáo dục; tăng cường công tác quốc phòng, an ninh, xây dựng Đảng, chính quyền và các đoàn thể quần chúng vững mạnh.

Đại hội đề ra một số nhiệm vụ phát triển kinh tế, văn hóa - giáo dục, y tế, quốc phòng - an ninh, địa phương và công tác xây dựng Đảng, bầu Ban Chấp hành Đảng bộ xã nhiệm kỳ 1979-1982 và bầu đại biểu đi dự Đại hội Đảng bộ huyện Võ Nhai. Đồng chí Đặng Đình Trán được bầu làm Bí thư Đảng ủy, đồng chí Dương Xuân Tuyết được bầu làm Phó Bí thư.

Dưới sự lãnh đạo trực tiếp của Ban Chấp hành Đảng bộ xã nhiệm kỳ 1979-1981, nhân dân các dân tộc xã Phương

Giao đã quyết tâm khắc phục mọi khó khăn, thử thách, vừa tham gia chiến đấu vừa xây dựng quê hương, giành được nhiều thành tựu trong phong trào thi đua thực hiện kế hoạch 5 năm 1976-1980. Trong thời gian này, Đảng bộ Phương Giao đã tích cực vận động nhân dân ủng hộ quân và dân chiến đấu ở các mặt trận 150kg thực phẩm. Đồng thời xã đã huy động được hơn 3.200 ngày công, đào đắp, giao thông hào, tu sửa đường, đào kênh mương, vận chuyển, đất đá, nâng cấp đường giao thông...

Dưới sự lãnh đạo trực tiếp của Ban Chấp hành khóa mới, cán bộ, đảng viên và nhân dân các dân tộc xã Phương Giao cũng tích cực và chủ động khôi phục, ổn định và phát triển sản xuất trên mọi mặt. Từ trong và sau kế hoạch, nhiều ngành kinh tế phát triển ngày càng vững chắc; Cơ sở vật chất được cải thiện; Đời sống của nhân dân được nâng lên một cách rõ rệt. Kết quả đó đã góp phần tạo bước chuyển biến mới để tiếp tục phát triển kinh tế - xã hội của xã theo phương hướng nhiệm vụ kế hoạch Nhà nước 1981-1985. Năm 1980, Phương Giao kết thúc thực hiện kế hoạch Nhà nước 5 năm lần thứ hai. Mặc dù giành được những kết quả đáng khích lệ trên nhiều phương diện, nhưng nhìn chung các chỉ tiêu đạt được vẫn còn thấp, lương thực, thực phẩm còn thiếu, đời sống của cán bộ và nhân dân gặp nhiều khó khăn. Tình hình đó đặt ra cho cấp ủy Đảng, chính quyền và các ngành, các cấp nhiệm vụ cần phải phát huy tinh thần trách nhiệm, ý chí tự chủ, sáng tạo để tạo ra bước chuyển biến mới trên phương diện kinh tế, văn hóa, xã hội. Sau 5 năm đẩy mạnh khôi phục và phát triển kinh tế - xã hội, từ năm 1976 đến năm

1980 tình hình nước ta đã có nhiều biến chuyển. Nền kinh tế nước ta đã có nhiều khởi sắc, về cơ bản nước ta đã hoàn thành công cuộc khắc phục hậu quả sau chiến tranh. Đời sống nhân dân phần nào được cải thiện.

Tuy nhiên, những năm cuối thập niên 70 đầu thập niên 80, các thế lực thù địch nước ngoài ra sức chống phá Việt Nam. Nhân dân cả nước tiến hành cuộc chiến tranh bảo vệ biên giới Tây Nam và biên giới phía Bắc. Trong nước, mâu thuẫn cung cầu và sự thiếu thốn nghiêm trọng về vật tư đã dẫn đến tình trạng mất ổn định về tài chính, giá cả. Mặc dù, Đảng đã có sự đổi mới từ cơ chế hành chính bao cấp sang hạch toán kinh doanh nhưng do kinh nghiệm còn thiếu đã làm cho tình hình sản xuất, kinh doanh trong mọi lĩnh vực ở địa phương đều hết sức khó khăn, lúng túng. Tình trạng lạm phát có chiều hướng gia tăng đã ảnh hưởng không nhỏ tới đời sống của cán bộ và nhân dân.

Trước tình hình trên, Đảng và Nhà nước đã kịp thời đề ra những kế hoạch mới để nhanh chóng đưa đất nước thoát ra khỏi khủng hoảng, ổn định đời sống nhân dân. Ngày 9-1-1980, Hội đồng Chính phủ đã ban hành Nghị quyết số 09-NQ/CP về việc ổn định nghĩa vụ lương thực 5 năm trong cả nước từ năm 1980. Đây là một quyết định có ý nghĩa quan trọng thúc đẩy tăng nhanh tổng sản lượng lương thực trong cả nước, đáp ứng yêu cầu bảo vệ Tổ quốc.

Về công tác xây dựng Đảng, trong nhiệm kỳ Đảng bộ tích cực thực hiện Chỉ thị số 72-CT/TW, (ngày 8-5-1979) của Ban Bí thư Trung ương về cuộc vận động xây dựng cơ sở Đảng trong sạch vững mạnh. Nhìn chung, đảng viên

của Đảng bộ xã nghiêm túc tiến hành tự phê bình và phê bình, tìm ra mặt mạnh, mặt yếu, rà xét các trường hợp đảng viên không đủ tư cách. Tiếp đó, vào dịp kỷ niệm 50 năm ngày thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam (3-2-1980), Đảng ủy triển khai thực hiện Chỉ thị số 83-CT/TW, ngày 26-11-1979 của Ban Bí thư Trung ương Đảng về phát huy đảng viên. Các chi bộ đã tiến hành chặt chẽ nghiêm túc những yêu cầu đề ra của Chỉ thị số 83.

Qua những năm tổ chức lại sản xuất theo Chỉ thị số 208-CT/TW của Ban Bí thư Trung ương, những khuyết điểm trong cơ chế quản lý kinh tế - xã hội theo hình thức tập trung bao cấp ngày càng bộc lộ, chi phối đến sản xuất và đời sống nhân dân. Do duy trì cơ chế bao cấp, lao động hưởng theo chế độ công điểm, giá trị ngày công thấp. Trên địa bàn xã, xã viên không gắn bó với hợp tác xã. Đó là thực trạng chung của cả tỉnh và cả nước, đòi hỏi cần phải cải tiến cơ chế quản lý kinh tế một cách bức thiết.

Tháng 10-1980, Ban Bí thư Trung ương ra Thông báo số 22 về khoán sản phẩm đến nhóm và người lao động. Do vậy từ năm 1981, cán bộ và nhân dân Phương Giao chuyển sang thời kỳ mới.

II. PHƯƠNG GIAO NHỮNG NĂM THỰC HIỆN KHOÁN SẢN PHẨM TRONG NÔNG NGHIỆP THEO CHỈ THỊ 100 (1981-1986)

Căn cứ Thông báo số 22 của Ban Bí thư Trung ương Đảng, ngày 25-11-1980, Ban Thường vụ Huyện ủy Võ Nhai đã ra Nghị quyết số về công tác khoán sản phẩm

trong hợp tác xã nông nghiệp. Nghị quyết đề ra 4 yêu cầu về nội dung và cách khoán sản phẩm đến nhóm và người lao động ở đội sản xuất cơ bản.

Tiếp theo Thông báo số 22, ngày 13-1-1981, Ban Bí thư Trung ương ra Chỉ thị số 100-CT/TW về cải tiến công tác khoán mở rộng khoán sản phẩm đến nhóm và người lao động trong hợp tác xã sản xuất nông nghiệp.

Thực hiện Chỉ thị số 100-CT/TW của Ban Bí thư Trung ương và Nghị quyết của Ban Thường vụ Huyện ủy Võ Nhai, ngay từ vụ xuân năm 1981, Đảng bộ xã Phương Giao lãnh đạo Ban quản trị hợp tác xã nông nghiệp triển khai công tác khoán đối với cây lúa. Đảng bộ tổ chức quán triệt học tập, tuyên truyền sâu rộng trong cán bộ, đảng viên và nhân dân về sự cần thiết phải thay đổi phương pháp quản lý trong các hợp tác xã mới thúc đẩy sản xuất nông nghiệp phát triển. Đảng ủy - Ủy ban nhân dân xã quán triệt sâu sắc những yêu cầu trong công tác khoán như: Bảo đảm 3 lợi ích (Nhà nước, hợp tác xã và cá nhân người lao động). Thực hiện khoán phải thích hợp với điều kiện cụ thể hợp tác xã, phải dựa trên chính sách và tuân thủ nghiêm những nguyên tắc chung của phương thức quản lý kinh tế - xã hội chủ nghĩa mà vận dụng linh hoạt các hình thức khoán cho sát với thực tế đồng ruộng ở địa phương và từng loại cây trồng.

Là xã có thế mạnh về sản xuất nông - lâm nghiệp, bước vào thực hiện Chỉ thị số 100, Phương Giao có khá nhiều thuận lợi. Căn cứ vào Nghị quyết của Huyện

ủy và sự chỉ đạo của huyện, Đảng bộ, chính quyền, hợp tác xã quyết định khoán theo lao động chính, lao động phụ và ngành nghề. Hợp tác xã đảm nhiệm 5 khâu: thủy lợi (nước), phân hóa học, giống, làm đất và bảo vệ. Xã viên chủ động 3 khâu: cấy, chăm sóc và thu hoạch. Về sức kéo của hợp tác xã, Ban Quản trị căn cứ vào diện tích của các đội sản xuất mà điều ghép trâu bò cày kéo. Về chăn nuôi lợn, Đảng bộ - chính quyền - Ban Quản trị hợp tác xã chỉ đạo theo hướng xã viên nuôi gia công cho hợp tác xã với mức khoán từ 3 đến 4 kg thóc/1kg lợn hơi.

Thực hiện khoán theo Chỉ thị số 100 đã tạo điều kiện cho nông dân Phương Giao bước đầu có quyền làm chủ trong sản xuất nông nghiệp, gắn lao động của mình với kết quả cuối cùng, làm cho xã viên quan tâm hơn đến sản xuất. Các hộ gia đình tận dụng được lao động phụ, đầu tư vật chất và sức lao động để vượt mức khoán do hợp tác xã đề ra, tăng thu nhập cho gia đình; khai thác và kích thích mạnh mẽ xã viên tăng năng suất lao động, huy động thêm nguồn vốn, phân bổ, tận dụng khả năng lao động của từng gia đình, từng người, thúc đẩy sản xuất phát triển, đồng thời thúc đẩy tinh thần làm chủ của xã viên trong từng khâu, từng việc về gieo trồng, cấy, gặt.

Trong thời gian thực hiện Khoán 100, Đảng bộ xã Phương Giao vẫn duy trì mô hình chi bộ Đảng theo các đội sản xuất. Đảng bộ lãnh đạo một số nhiệm vụ nổi bật khác như tiếp tục thực hiện tốt nhiệm vụ bảo vệ an ninh chính trị, xây dựng tổ nhóm an ninh theo đội sản xuất, gắn liền sản xuất với bảo vệ sản xuất; giữ gìn trật tự an toàn xã

hội; hoàn thành công tác phát thẻ đảng viên gắn liền với củng cố chi bộ; lãnh đạo cuộc bầu cử Hội đồng nhân dân các cấp vào ngày 11-11-1981. Trong phiên họp đầu tiên, Hội đồng nhân dân xã đã bầu các chức danh Chủ tịch, Phó Chủ tịch Ủy ban nhân dân và các Ủy viên gồm ban. Ông Dương Xuân Tuyết được bầu làm Chủ tịch, đồng chí Hoàng Đông làm Phó Chủ tịch Ủy ban hành chính xã.

Sản xuất nông nghiệp trong năm 1981 ở Phương Giao chưa cao. Tổng diện tích gieo cấy lúa và hoa màu (gồm ngô, khoai, sắn) thấp. Do hạn hán, thiên tai và việc triển khai công tác khoán ở vụ xuân, Ban Quản trị và xã viên chưa có điều kiện để chuẩn bị nên nhiều hộ bị thua lỗ, nợ đọng sản phẩm ngay từ năm 1981. Toàn xã có nhiều hộ nợ thóc. Bình quân mức ăn theo đầu người chỉ đạt thấp. Số hộ thiếu lương thực chiếm tới 80%, thời gian từ 2 đến 3 tháng. Năm 1981, mức huy động lương thực của toàn xã đạt 10.197kg, bằng 100% kế hoạch. Về thực phẩm, cán bộ và nhân dân trong xã bán 10 tấn thịt lợn hơi.

Về công tác văn hóa xã hội giai đoạn này đáng chú ý là sự nghiệp giáo dục. Năm 1981, Đảng bộ và nhân dân trong xã thực hiện tốt chủ trương của trên về triển khai cải cách giáo dục theo hệ 12 năm. Đảng bộ tiếp tục quan tâm chỉ đạo đầu tư về cả cơ sở vật chất, trang thiết bị và chất lượng đào tạo. Song nhìn tổng thể công tác dạy và học vẫn gặp rất nhiều khó khăn do địa bàn rộng, đường sá đi lại không thuận tiện.

Trong 3 năm (1979-1981), đời sống kinh tế còn gặp nhiều khó khăn, các xóm đồng bào Dao vẫn thường xuyên

sử dụng hình thức canh tác du canh du cư, trình độ canh tác còn lạc hậu. Phương thức canh tác chủ yếu của đồng bào người Dao vẫn là phát nương làm rẫy, tra lỗ, tra hạt, nhiều cánh rừng bạt ngàn màu mỡ bị tàn phá nhưng đời sống của người dân vẫn không được cải thiện. Trong khi đó, các hộ dân người Tày khai phá các thung lũng, nơi có địa hình tương đối bằng phẳng, nguồn nước tương đối dồi dào thuận tiện cho canh tác lúa nước. Nhờ những chuyển biến mới về tư duy sản xuất mà đời sống nhân dân đã từng bước được cải thiện.

Năm 1982, Đảng bộ xã Phương Giao tổ chức Đại hội nhiệm kỳ 1982 - 1985. Đại hội đưa ra phương hướng, nhiệm vụ mới trong thời gian này: Một là Đại hội quán triệt chỉ thị 100 về khoán sản phẩm của Ban Bí thư Trung ương Đảng. Hai là đẩy mạnh phát triển sản xuất, nâng cao đời sống cho nhân dân trong toàn xã. Ba là giữ vững an ninh trật tự, cảnh giác trước các âm mưu, chống phá của các thế lực thù địch. Bốn là ra sức củng cố, xây dựng và phát triển tổ chức cơ sở đảng, phát triển đảng viên.

Đại hội bầu Ban chấp hành khóa mới. Đồng chí Đồng chí Đặng Đình Trấn¹ được bầu làm Bí thư Đảng ủy, đồng chí Đặng Đình Đốc được bầu làm Phó Bí thư.

Nhằm bảo đảm công tác giữ gìn trật tự xã hội, Đảng bộ xã Phương Giao đã vận động nhân dân xây dựng phong trào quần chúng bảo vệ an ninh Tổ quốc. Đảng

---

1. Tháng 12-1982, đồng chí Đặng Đình Đốc nghỉ, từ tháng 1-1983, đồng chí Dương Xuân Tuyết lên làm Bí thư Đảng.

bộ đã giao cho Ủy ban nhân dân xã chỉ đạo Ban Công an xây dựng kế hoạch rà soát các đối tượng đảo ngũ, bỏ ngũ đề nghị đưa đi cải tạo, sàng lọc thu hồi vũ khí quân dụng trên địa bàn.

Từ cuối năm 1982 đến hết năm 1983, Đảng bộ xã đã đề nghị đưa 6 đồng chí quân nhân đảo ngũ, bỏ ngũ đi cải tạo theo quy định, thu hồi 21 khẩu súng quân dụng sử dụng trái phép trên địa bàn xã. Xã đã xử lý triệt để những trường hợp thanh niên chống lệnh nhập ngũ và lấp đầy lực lượng dự bị động viên của xã.

Cũng trong năm 1982, xã triển khai thực hiện chỉ thị 100-CT, đến đầu năm 1983 xã khôi phục lại hoạt động của hợp tác xã. Hợp tác xã toàn xã được thành lập do ông Đặng Văn Nhu làm Chủ nhiệm, Đặng Quốc Điện, Đặng Hồ Bắc Phó Chủ nhiệm, Đặng Đình Thuyết làm trưởng Kiểm soát, Đặng Thanh Lực làm Kế toán trưởng.

Dưới sự chỉ đạo của Huyện ủy Võ Nhai, các ngành ban ngành chuyên môn đã xuống xã để khôi phục phong trào hợp tác xã nông nghiệp. Dưới sự chỉ đạo của Đảng bộ đã khôi phục các hợp tác xã ở các xóm. Các hợp tác xã tổ chức làm ăn chia theo công điểm, không phù hợp với đặc điểm, địa hình phân bố ruộng đất, dân cư, tập quán canh tác của người dân địa phương và năng lực quản lý điều hành của cán bộ còn nhiều hạn chế do đó hiệu quả của các hợp tác xã mang lại không nhiều. Nhân dân xã Phương Giao không đồng tình với ủng hộ chủ trương khôi phục các hợp tác xã nông nghiệp. Trong nhiều năm qua, mặc dù chính quyền đã sử dụng nhiều biện pháp khác nhau ra sức

tuyên truyền, vận động nhân dân vào hợp tác xã nhưng kết quả thu được không đáng kể.

Đi đôi với việc lãnh đạo, chỉ đạo phát triển kinh tế, Đảng bộ không ngừng quan tâm phát triển sự nghiệp y tế, văn hóa, giáo dục. Công tác giáo dục đạt kết quả tốt, chất lượng giảng dạy hàng năm được nâng lên, các lớp vỡ lòng, nhà trẻ vẫn được duy trì thường xuyên. Các trường cấp I, cấp II được trang bị thêm nhiều bàn ghế, đồ dùng dạy học, phòng học đã được xây dựng và lợp ngói. Các nhà trẻ đã thu hút tới đông đảo số cháu trong độ tuổi đến tham gia. Về y tế, công tác chăm sóc sức khỏe ban đầu và phòng chống dịch bệnh cùng việc vận động sinh đẻ có kế hoạch cũng có nhiều chuyển biến tích cực. Trạm xá xã Phương Giao luôn được huyện biểu dương, khen ngợi. Phong trào thực hiện nếp sống mới, văn nghệ, thể dục thể thao góp phần làm cho cuộc sống tinh thần ở địa phương thêm vui tươi, phấn khởi.

Hoạt động văn hóa, thông tin đã thực hiện theo tinh thần Chỉ thị 24 của Ban Bí thư Trung ương Đảng và Nghị quyết 159 của Hội đồng Bộ trưởng về công tác văn hóa thông tin: đẩy mạnh công cuộc xây dựng nền văn hóa mới, con người mới, bám sát yêu cầu của cách mạng và phù hợp với khả năng kinh tế, thúc đẩy tốt hơn nữa công cuộc xây dựng chế độ mới và nền kinh tế mới. Đảng bộ Phương Giao đã chỉ đạo tăng cường đấu tranh xóa bỏ các tệ nạn xã hội cũ, những tàn dư của nền văn hóa phản động. Cuộc xây dựng nếp sống văn hóa mới có nhiều tiến bộ. Phong trào thể dục thể thao tiếp tục được duy trì, đội

bóng đá, bóng chuyền của xã thu hút nhiều thanh niên tham gia tích cực.

Tổ văn hóa thông tin xã Phương Giao thường xuyên tuyên truyền, phổ biến các chỉ thị, nghị quyết của Đảng và Nhà nước, đồng thời tích cực động viên nhân dân ra quân trong các chiến dịch làm thủy lợi, giao thông, bảo vệ mùa màng... Phong trào văn hóa, văn nghệ diễn ra sôi nổi, góp phần cải thiện và nâng cao đời sống tinh thần cho nhân dân trong xã. Những biến đổi sâu sắc trong lĩnh vực đời sống tinh thần đã góp phần tạo nên những con người mới trong lao động và sản xuất.

Cùng với việc tập trung xây dựng và phát triển kinh tế, văn hóa - xã hội, Đảng bộ, chính quyền xã Phương Giao còn chú trọng tăng cường công tác quốc phòng - an ninh. Lực lượng dân quân được củng cố và phát triển với quy mô lớn hơn trước, biên chế thành các trung đội gắn với các đội sản xuất, thường xuyên kết hợp sản xuất với luyện tập quân sự, sẵn sàng chiến đấu, bảo vệ trật tự trị an thôn xóm. Hàng năm, Phương Giao luôn hoàn thành xuất sắc chỉ tiêu nghĩa vụ tuyến quân. Lực lượng an ninh xã đã phối hợp với lực lượng dân quân làm tốt công tác bảo vệ trật tự, trị an ở các xóm. Công an xã luôn đi đầu trong việc đấu tranh chống chiến tranh tâm lý, phá hoại nhiều mặt của địch, phát hiện và ngăn chặn kịp thời hành vi gây bạo loạn, chống mê tín dị đoan, chống văn hóa đồi trụy, bảo vệ tốt các sự kiện diễn ra trên địa bàn xã.

Dưới sự lãnh đạo của Đảng bộ, chính quyền địa phương ngày càng được củng cố. Ủy ban nhân dân xã

phát huy trách nhiệm trong quản lý xã hội, đảm bảo lợi ích của nhân dân. Chính quyền thực hiện các chính sách hợp lý, đồng thời kiên quyết xử lý các trường hợp vi phạm kỷ luật, đảm bảo trật tự an ninh trong xã. Các kỳ bầu cử Hội đồng nhân dân đều được tiến hành nghiêm túc, đúng luật định. Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể trong xã phát huy được tính chủ động, tích cực của mỗi tổ chức.

Công tác xây dựng Đảng được quan tâm, chú trọng. Ý thức tổ chức, tinh thần trách nhiệm trước Đảng, trước dân được nâng cao. Các chi bộ ổn định được tổ chức, đi vào hoạt động có nề nếp, có chất lượng, triển khai các chủ trương của Đảng đến cán bộ, đảng viên đầy đủ, kịp thời.

Sau 2 năm thực hiện Chỉ thị số 100 của Ban Bí thư Trung ương Đảng, năng suất, sản lượng lương thực trên địa bàn toàn tỉnh nâng cao. Tuy vậy, việc khoán sản phẩm còn một số hạn chế như: khoán trắng cho xã viên, chưa quan tâm đến phát triển cây màu, cây công nghiệp, chăn nuôi, thủy lợi, các cơ quan lãnh đạo, các ngành cấp tỉnh, cấp huyện chưa nhận thức sâu sắc chỉ đạo thực hiện Khoán 100. Nhằm khắc phục tình trạng nói trên, tiếp tục thúc đẩy sản xuất nông, lâm, ngư nghiệp, tháng 6-1983, Ban Thường vụ Tỉnh ủy ra Chỉ thị số 02 chỉ đạo các ngành, các cấp, các hợp tác xã nông nghiệp sửa chữa sai lệch trong việc thực hiện Chỉ thị 100.

Nhìn chung, khoán theo Chỉ thị 100 là một bước tiến so với cách quản lý kinh tế trước đó, vừa phát huy được vai trò điều hành vừa hướng dẫn chuyên môn của hợp tác xã, vừa phát huy tính sáng tạo, ý thức trách nhiệm của

người lao động. Với cơ chế này, bà con xã viên đã chủ động hơn trong việc thâm canh tăng vụ, mở rộng diện tích và hiệu quả sản xuất vụ đông. Nhờ đó, năng suất, sản lượng tăng lên rõ rệt. Năm 1985, 3 hợp tác xã trên địa bàn xã là Đồng Tâm, Trung Thành và Trung Kiên đều thu được những thành tựu đáng khích lệ. Các ngành nghề được phục hồi và phát triển, đời sống nhân dân từng bước được cải thiện, phong trào ngói hóa và mua sắm dụng cụ sinh hoạt gia đình phát triển khá nhanh.

Thực hiện Nghị quyết số 06-NQ/TU của Tỉnh ủy, Đảng bộ tiếp tục chỉ đạo nhân dân trong xã phát triển chăn nuôi gia súc, gia cầm. Đội chăn nuôi của hợp tác xã chăm sóc tốt đàn lợn nái, đảm bảo về chất lượng và số lượng, tăng 10% so với cùng kỳ. Toàn xã có 90% số hộ trong hợp tác xã có trâu, bò, góp phần đảm bảo cho xã viên và hợp tác xã cày bừa, gieo cấy đúng thời vụ. Đàn vịt, gà... tiếp tục tăng về số lượng và chất lượng.

Đi đôi với việc lãnh đạo, chỉ đạo phát triển kinh tế, Đảng bộ xã đã không ngừng quan tâm phát triển sự nghiệp văn hóa, giáo dục, y tế. Công tác giáo dục ở Phương Giao tiếp tục được chú trọng và gặt hái được nhiều kết quả đáng khích lệ. Chất lượng giảng dạy, học tập ngày càng được nâng cao. Tỷ lệ học sinh lên lớp ở các trường luôn đạt trên 90%.

Công tác y tế cũng đạt được những tiến bộ nhất định. Cơ sở vật chất được củng cố, trạm xá xã tiến hành khám và điều trị bình quân mỗi năm hàng nghìn lượt bệnh nhân, đảm bảo chăm sóc sức khỏe cho nhân dân.

Tổ chức các đợt kết hợp với y tế cấp trên về khám và cấp thuốc cho nhân dân.

Công tác văn hóa, thông tin được Đảng ủy chú trọng, tuyên truyền, phổ biến các chủ trương, chính sách của Đảng, nâng cao tinh thần cảnh giác cách mạng, phê phán các hiện tượng tiêu cực trong xã hội. Bên cạnh đó, Phương Giao cũng đẩy mạnh tuyên truyền cho người dân về nếp sống mới ở khu dân cư. Phong trào văn hóa, văn nghệ, thể dục, thể thao có bước phát triển mới. Các ngày luyện tập, thi đấu thể dục - thể thao và biểu diễn văn hóa - văn nghệ trong xã cũng như giao lưu với các xã khác trong huyện được các đoàn thể như Hội Phụ nữ, Đoàn Thanh niên, Đội Thiếu niên... tổ chức văn diễn ra đều đặn hàng năm. Tệ nạn mê tín dị đoan dần được hạn chế. Các tập tục cũ lạc hậu được xóa bỏ, các hiện tượng tiêu cực trong xã hội bị đẩy lùi.

Chính sách xã hội được thực hiện đúng, đủ, kịp thời và quan tâm công tác đền ơn đáp nghĩa, giúp đỡ các gia đình thương binh, liệt sỹ, neo đơn và gia đình có hoàn cảnh khó khăn. Ngoài việc dành ruộng tốt, ruộng gàn, xã còn thực hiện miễn giảm đóng góp công ích, giúp cày bừa... cho các gia đình chính sách. Miễn giảm học phí, tiền xây dựng cho con em thương binh, liệt sỹ.

Cùng với việc tập trung xây dựng và phát triển kinh tế, văn hóa - xã hội, Đảng bộ, chính quyền xã Phương Giao còn chú trọng tăng cường công tác quốc phòng - an ninh. Lực lượng dân quân được củng cố và phát triển, sẵn sàng chiến đấu, tích cực tham gia phong trào bảo vệ trị an,

đi đầu trong công tác phòng chống bão lụt, thường trực sẵn sàng chiến đấu, tuần tra canh gác và làm nhiệm vụ đột xuất của địa phương. Đảng bộ cũng đã tổ chức tuyên truyền, thực hiện Luật nghĩa vụ quân sự. Các đợt giao quân đều vượt chỉ tiêu trên giao.

Thực hiện Chỉ thị 92 của Bộ Chính trị về “Xây dựng lực lượng công an nhân dân trong sạch vững mạnh, phong trào quần chúng bảo vệ an ninh Tổ quốc trong tình hình mới”, Ban Thường vụ Đảng ủy xã đã chỉ đạo xây dựng đội ngũ cán bộ công an nhân dân vững mạnh, thành lập mạng lưới an ninh thôn, xóm. Nhờ vậy, tình hình an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội của xã được giữ vững.

Cùng với việc ổn định, phát triển kinh tế, công tác xây dựng, phát triển Đảng và các đoàn thể quần chúng cũng được củng cố và đẩy mạnh. Việc sinh hoạt từ các chi bộ đến tổ Đảng được duy trì đều đặn, chất lượng sinh hoạt ngày càng được nâng cao. Trong điều kiện tình hình đất nước, địa phương còn khó khăn, Đảng bộ đã đẩy mạnh công tác tuyên truyền giáo dục, nâng cao giác ngộ chính trị - tư tưởng, làm rõ bản chất, âm mưu, thủ đoạn thâm độc của các thế lực thù địch. Từ đó, nâng cao ý thức cảnh giác, tinh thần trách nhiệm trước Đảng, trước dân và quyết tâm khắc phục khó khăn, gian khổ hoàn thành các nhiệm vụ được giao trong hàng ngũ cán bộ, đảng viên. Công tác xây dựng cơ sở Đảng được Đảng ủy phân công đến từng Đảng ủy viên phụ trách chỉ đạo, đôn đốc, kiểm tra. Do đó, các chi bộ đã nhanh chóng ổn định tổ chức, đi vào hoạt động có nề nếp, có chất lượng, triển khai các chủ trương của

Đảng đến cán bộ, đảng viên đầy đủ, kịp thời. Thực hiện Chỉ thị số 72, số 83 của Trung ương Đảng và nghị quyết của Huyện ủy, căn cứ vào tình hình cụ thể của địa phương, Đảng bộ xây dựng kế hoạch, tăng cường lãnh đạo cấp ủy, phát triển đảng viên mới, nâng cao chất lượng sinh hoạt các cấp ủy, các kỳ họp phải có nội dung, đề ra nhiệm vụ, nghị quyết lãnh đạo và giám sát, kiểm tra thực hiện.

Công tác xây dựng Đảng được chú trọng, đẩy mạnh tự phê bình và phê bình nhằm hoàn thành các nhiệm vụ của người đảng viên và củng cố tinh thần đoàn kết, nhất trí trong Đảng, xây dựng Đảng bộ ngày càng trong sạch, vững mạnh, đồng thời nâng cao chất lượng, số lượng đảng viên.

Công tác kiểm tra dân chủ, giữ vững kỷ luật trong Đảng được tiến hành thường xuyên đối với từng chi bộ, từng đảng viên. Đảng bộ kiên quyết xử lý kỷ luật đối với những cán bộ, đảng viên lệch lạc về tư tưởng, làm mất lòng tin của quần chúng đối với Đảng. Công tác kiểm tra đã góp phần xây dựng khối đại đoàn kết trong Đảng bộ để hoàn thành tốt các nhiệm vụ và xây dựng Đảng bộ trong sạch, vững mạnh. Với những thành tích đạt được trong công tác xây dựng Đảng và trong quá trình lãnh đạo cách mạng tại địa phương, Đảng bộ xã Phương Giao nhiều năm liền được Huyện ủy Võ Nhai công nhận là Đơn vị khá.

Dưới sự lãnh đạo của Đảng bộ, chính quyền địa phương ngày càng được củng cố. Các kỳ bầu cử Hội đồng nhân dân được tiến hành nghiêm túc, đúng luật định. Hội đồng nhân dân đề ra những nghị quyết sát thực với tình hình, thực hiện chức năng giám sát nghiêm túc. Ủy ban

nhân dân xã phát huy trách nhiệm trong quản lý xã hội, đảm bảo lợi ích của nhân dân, tích cực triển khai chủ trương của các cấp ủy Đảng, điều hành quản lý phát triển kinh tế, văn hóa - xã hội...

Công tác vận động quần chúng được quan tâm thường xuyên. Đảng bộ đã tiến hành tuyên truyền các chủ trương, đường lối của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước thông qua chức năng, nhiệm vụ của các đoàn thể. Mặt trận và các đoàn thể đã tích cực hưởng ứng các phong trào thi đua lao động sản xuất, xây dựng Đảng, chính quyền. Mặt trận Tổ quốc đã làm tốt công tác hiệp thương, giới thiệu đại biểu ứng cử vào Hội đồng nhân dân các cấp, xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân. Đoàn Thanh niên luôn là lực lượng xung kích trong các phong trào thi đua sản xuất và chiến đấu bảo vệ Tổ quốc. Hội Phụ nữ xã nhiệt tình hưởng ứng cuộc vận động tham gia xây dựng “Người phụ nữ mới xây dựng và bảo vệ Tổ quốc”.

Trong những năm 1982-1985, bên cạnh những thành tích đạt được, trong giai đoạn này xã vẫn còn tồn tại một số hạn chế, khó khăn: bộ máy quản lý còn cồng kềnh, sức sáng tạo và tinh thần làm chủ của xã viên bị hạn chế. Những tiêu cực trong bộ máy quản lý hợp tác xã vẫn còn tồn tại.

Để chuẩn bị chào mừng Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VI của Đảng, chủ trương của Đại hội Đảng bộ tỉnh Bắc Thái, và Đại hội Đảng bộ huyện Võ Nhai. Tháng 10-1985, Đại hội Đảng bộ xã Phương Giao nhiệm kỳ 1985-1987 được tổ chức. Đại hội đã đánh giá nghiêm túc việc lãnh đạo phát triển kinh tế - xã hội nhiệm kỳ 1982-1985,

xác định nguyên nhân của những hạn chế, yếu kém trong giai đoạn đó. Từ đó, đề ra phương hướng, nhiệm vụ, mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội của Phương Giao trong giai đoạn mới. Về văn hóa - xã hội đảm bảo cơ sở vật chất cho giáo dục, y tế nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy và khám chữa bệnh.

Đại hội bầu Ban Chấp hành gồm 9 đồng chí, Ban Chấp hành bầu 3 đồng chí vào Ban Thường vụ. Đồng chí Dương Xuân Tuyết được bầu làm Bí thư Đảng ủy, đồng chí Đặng Đình Đốc được bầu làm Phó Bí thư, đồng chí Đặng Văn Nhu¹ được bầu làm Ủy viên Thường vụ, trực Đảng.

Qua 10 năm (1975-1985), vượt qua khó khăn thử thách sau khi đất nước được thống nhất, với sự đoàn kết nhất trí cao, Đảng bộ và nhân dân các dân tộc xã Phương Giao đã nhanh chóng khắc phục hậu quả chiến tranh, ổn định lại sản xuất, vươn lên hoàn thành mục tiêu kinh tế - xã hội mà Đảng bộ xã đã đề ra. Trong quá trình lãnh đạo, Đảng bộ luôn giữ vững nguyên tắc “Tập thể lãnh đạo, cá nhân phụ trách” phát huy dân chủ trong Đảng, tạo được niềm tin của dân chúng vào sự lãnh đạo của Đảng. Thành tựu nổi bật của xã Phương Giao thời kỳ này chính là việc thực hiện thắng lợi Chỉ thị số 100-CT/TW của Ban Bí thư Trung ương Đảng khóa IV về khoán sản phẩm đến nhóm và người lao động, bước đầu tạo đà cho nền kinh tế nông nghiệp của xã phát triển. Tuy còn nhiều hạn chế, thiếu sót,

---

1. Năm 1986, đồng chí Đặng Quốc Điện thay đồng chí Đặng Văn Nhu làm trực Đảng.

song những kết quả đạt được trong giai đoạn này ngày càng khẳng định rõ vai trò lãnh đạo của Đảng bộ, chính quyền và sức mạnh của quần chúng nhân dân. Những kinh nghiệm đó trở thành bài học quý giá cho Đảng bộ và nhân dân, là cơ sở để Đảng ta tiếp tục lãnh đạo nhân dân bước vào thực hiện công cuộc đổi mới đất nước.

Chương V

ĐẢNG BỘ XÃ PHƯƠNG GIAO LÃNH ĐẠO NHÂN DÂN THỰC HIỆN CÔNG CUỘC ĐỔI MỚI (1986-2000)

I. PHƯƠNG GIAO NHỮNG NĂM ĐẦU THỰC HIỆN ĐƯỜNG LỐI ĐỔI MỚI CỦA ĐẢNG (1986-1990)

Trên con đường đi lên chủ nghĩa xã hội của đất nước vào những năm đầu thập niên 80 của thế kỷ XX, dưới sự lãnh đạo của Đảng, toàn dân ta đã đạt được nhiều thành tựu to lớn trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Tuy nhiên, mô hình kinh tế cũ mà đặc trưng là cơ chế tập trung, quan liêu bao cấp ngày càng phát sinh nhiều khiếm khuyết, trở thành lực cản lớn trên con đường đi lên chủ nghĩa xã hội, dẫn đến cuộc khủng hoảng kinh tế - xã hội trên địa bàn cả nước.

Cơ chế “Khoán 100” bộc lộ nhiều nhược điểm, thu nhập của xã viên trong hợp tác xã tuy có tăng nhưng vẫn chưa tương xứng với năng lực lao động, do đó không tạo được sự hứng thú trong lao động sản xuất. Trong khi đó, tình trạng khoán trắng của hợp tác xã đã làm giảm sút hiệu quả sản xuất. Tình trạng xã viên bỏ ruộng khoán ngày càng nhiều, việc nợ đọng sản phẩm còn diễn ra. Khủng

hoảng kinh tế ngày càng nặng nề, sản xuất đình trệ, hàng hóa khan hiếm... Mặt khác, cuộc điều chỉnh giá - lương - tiền năm 1985 khiến cho lạm phát tăng cao, giá cả leo thang... đời sống nhân dân hết sức khó khăn, tiêu cực trong xã hội ngày một gia tăng, lĩnh vực văn hóa - xã hội có biểu hiện xuống cấp. Các nước xã hội chủ nghĩa ở Liên Xô và Đông Âu đang lâm vào tình trạng khủng hoảng sâu sắc, tác động không nhỏ đến tình hình nước ta.

Trước tình hình đó, ngay từ Hội nghị Trung ương lần 6 (khóa IV) họp vào tháng 8-1979, Đảng ta đã bắt đầu có những quyết sách theo hướng đổi mới từng phần, trước hết là đổi mới tư duy lý luận. Những văn kiện đầu tiên được coi như bước chuyển về tư duy lý luận của Đảng, định hướng về tư tưởng cho các địa phương như Chỉ thị 100-CT/TW, Báo cáo chính trị của Ban Chấp hành Trung ương Đảng tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ V của Đảng (tháng 3-1982).

Từ ngày 15 đến ngày 18-12-1986, Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VI của Đảng đã diễn ra tại Thủ đô Hà Nội. Đại hội đã kiểm điểm sâu sắc tình hình phát triển kinh tế, chính trị - xã hội của đất nước sau hơn 10 năm thống nhất, đồng thời, khẳng định con đường đi lên chủ nghĩa xã hội của nước ta là cả một thời kỳ lịch sử lâu dài, khó khăn, phải trải qua nhiều chặng và hiện chúng ta đang ở chặng đường đầu tiên. Từ đó, Đại hội nêu ra nhiệm vụ, phải kiên quyết xóa bỏ cơ chế tập trung quan liêu bao cấp, xây dựng cơ chế mới phù hợp với quy luật khách quan và trình độ phát triển của nền kinh tế. Đại hội đề ra nội dung

đổi mới: đổi mới tư duy, nhất là tư duy kinh tế, đổi mới phong cách lãnh đạo... Có thể nói, Đại hội lần VI của Đảng đã thể hiện bước đột phá mới về cả tư duy và thực tiễn của Đảng ta, mở ra thời kỳ phát triển mới trong tiến trình phát triển của đất nước.

Thực hiện nghị quyết Đại hội Đảng các cấp, Nghị quyết Đại hội Đảng bộ xã nhiệm kỳ 1985-1987, Đảng bộ xã Phương Giao đã tập trung lãnh đạo, chỉ đạo nhân dân khai thác mọi tiềm năng đất đai vào lao động sản xuất, phát triển nông, lâm nghiệp, tiểu thủ công nghiệp, dịch vụ. Tập trung đầu tư phát triển ngành chăn nuôi, trồng cây ăn quả, phát triển trang trại theo hướng sản xuất hàng hóa. Phát triển kinh tế gắn với xây dựng và chỉnh đốn Đảng, xây dựng hệ thống chính trị vững mạnh toàn diện, đáp ứng yêu cầu công cuộc đổi mới kinh tế - xã hội nông thôn.

Nhằm thực hiện đổi mới trong cơ chế quản lý kinh tế, Đảng bộ chỉ đạo kiên toàn lại hợp tác xã. Sau khi được kiên toàn lại tổ chức, Hợp tác xã đã bắt tay vào thực hiện các khâu do tập thể đảm nhận, tạo điều kiện thuận lợi cho nông dân đảm bảo sản xuất. Hợp tác xã đẩy mạnh công tác làm thủy lợi nội đồng, chủ động nguồn nước tưới tiêu cho đồng ruộng, chú trọng công tác làm giống và ứng dụng tiến bộ khoa học - kỹ thuật vào sản xuất. Nhờ có những biện pháp tích cực đó, trong các năm 1986-1987, mặc dù gặp nhiều khó khăn song nền kinh tế Phương Giao vẫn khá ổn định.

Bên cạnh những mặt tích cực đó, trên thực tế Khoán 100 đã bộc lộ rất nhiều hạn chế, cơ chế quản lý hợp tác xã còn bất hợp lý, bộ máy quản lý cồng kềnh, kém hiệu quả. Sản xuất tăng chậm, bình quân lương thực theo đầu người giảm sút.

Thực hiện sự chỉ đạo của huyện ủy Võ Nhai, tháng 8-1987, Đảng bộ xã Phương Giao tổ chức Đại hội Đảng bộ xã lần thứ (nhiệm kỳ 1987-1989). Đại hội đã bổ sung quyết tâm giành thắng lợi trong thực hiện 3 chương trình kinh tế lớn của Đảng, Nhà nước, xác định các mục tiêu cơ bản trong phát triển kinh tế xã hội cho những năm tiếp theo.

Đại hội bầu Ban Chấp hành Đảng bộ (nhiệm kỳ 1987-1989) gồm 9 đồng chí. Ban Thường vụ gồm 3 đồng chí. Đồng chí Dương Xuân Tuyết được bầu làm Bí thư Đảng ủy, đồng chí Dương Quang Tường làm Phó Bí thư Đảng ủy, đồng chí Đặng Quốc Điện là Ủy viên Ban Thường vụ, trực Đảng.

Sau Đại hội, Đảng bộ Phương Giao nhanh chóng triển khai Nghị quyết Đại hội đến cán bộ, đảng viên và nhân dân trong xã. Lãnh đạo dân nhân thực hiện thắng lợi nhiệm vụ kinh tế chính trị, văn hóa xã hội đã đề ra.

Thực hiện đường lối đổi mới của Đảng và thực hiện nghị quyết Đại hội Đảng bộ xã nhiệm kỳ (1987-1991), Đảng bộ và nhân dân xã Phương Giao đã giành được những thành tích to lớn trong sự nghiệp Đổi mới. Đến cuối năm 1987 đầu năm 1988, sau 7 năm thực hiện cơ chế khoán theo Chỉ thị số 100-CT/TW của Ban Bí thư Trung ương Đảng về khoán sản phẩm trong nông nghiệp

đã bộc lộ những hạn chế, khó khăn trong phát triển nông nghiệp, nông thôn. Giá ngày công và thu nhập của xã viên ngày càng giảm xuống, nông dân trả lại ruộng khoán, nợ đọng sản phẩm của hợp tác xã có xu hướng tăng lên. Ở Võ Nhai nói chung và Phương Giao nói riêng, phong trào hợp tác và khoán 100 vốn đã có những đặc thù của địa phương. Tại Phương Giao, từ những năm 1985, 1986, 1987, nhiều hộ xã viên đã tự động rút ra khỏi hợp tác xã, canh tác độc lập.

Trước tình hình đó, tháng 4-1988, Bộ Chính trị ban hành Nghị quyết số 10 “Về đổi mới quản lý kinh tế nông nghiệp” (gọi tắt là Khoán 10). Nghị quyết nêu rõ tình trạng nông nghiệp phát triển chậm, nhiều vùng chưa thoát khỏi tình trạng tự cấp, tự túc, chia cắt và sản xuất độc canh. Từ đó, nghị quyết nhấn mạnh chủ trương đổi mới quản lý kinh tế nông nghiệp, giải phóng sức sản xuất, chuyển mạnh nền sản xuất nông nghiệp sang sản xuất hàng hóa theo hướng chuyên môn hóa kết hợp với kinh doanh tổng hợp, giải quyết cơ bản vấn đề lương thực, thực phẩm, tăng thêm nguồn nguyên liệu cho sản xuất hàng tiêu dùng và hàng xuất khẩu. Hộ nông dân được xác định là đơn vị kinh tế tự chủ, có quyền chủ động trong sản xuất và tiêu thụ, sản phẩm bán cho Nhà nước theo giá thỏa thuận, không bị áp đặt về số lượng như trước.

Để tăng cường công tác chỉ đạo phát triển kinh tế - xã hội của xã trong những năm đầu thực hiện công cuộc đổi mới, đồng thời, nhằm phát huy hơn nữa tính tích cực của tháng 10-1989, Đại hội Đảng bộ xã Phương Giao nhiệm

kỳ 1989-1991 được tổ chức. Đại hội đã thông qua Báo cáo Chính trị, đánh giá về tình hình, những kết quả đạt được, những hạn chế và nguyên nhân của những ưu, khuyết điểm trong nhiệm kỳ trước. Đại hội đề ra phương hướng, mục tiêu, nhiệm vụ hoạt động cho nhiệm kỳ 1989-1991. Từ đó, đưa ra những biện pháp trước mắt nhằm thúc đẩy sản xuất như: quy hoạch và xây dựng hệ thống thủy lợi phục vụ tốt công tác tưới tiêu, thực hiện hạch toán kinh doanh đến từng hộ gia đình và tập thể, quản lý và sử dụng tiền vốn, vật tư có trọng tâm và hiệu quả...

Đại hội bầu Ban Chấp hành Đảng bộ gồm 9 đồng chí, Ban Chấp hành bầu 3 đồng chí vào Ban Thường vụ. Đồng chí Đặng Đình Đốc được bầu làm Bí thư Đảng ủy, đồng chí Đặng Quốc Điện làm Phó Bí thư, đồng chí Đặng Đình Bát làm Ủy viên Thường vụ - Thường trực Đảng ủy.

Quan triệt chủ trương của cấp ủy Đảng, chính quyền, hợp tác xã đã tiến hành phân bổ đất đai, định sản lượng khoán, phân chia sản phẩm đúng chính sách, đảm bảo công bằng. Ngày 1-9-1989, Phương Giao triển khai khoán sản phẩm đến các hộ gia đình xã viên và đến ngày 30-9 thì cơ bản hoàn thành. Cơ chế khoán mới đã tạo nên bước phát triển mạnh mẽ trong nông nghiệp.

Trên mặt trận sản xuất nông nghiệp, sản xuất lương thực có những bước tiến đáng kể, năng suất, sản lượng đều tăng. Khoán 10 không chỉ đảm bảo cho mọi người đều có ruộng cày cấy, mà còn có tác dụng khuyến khích các gia đình có điều kiện, khả năng về vốn mạnh dạn mở rộng đầu tư. Nhờ đó tinh thần làm chủ và tính sáng tạo

của người lao động được phát huy. Với những ưu điểm đó, Khoán 10 đã đi vào cuộc sống, trở thành một đòn bẩy thúc đẩy sản xuất phát triển. Người nông dân phấn khởi, tích cực đầu tư vào giống, vốn, chăm sóc và thâm canh tăng năng suất cây trồng. Nhờ vậy, mặc dù điều kiện thời tiết hết sức phức tạp, năm 1989, sản lượng lương thực của xã vẫn tăng, năng suất đạt 5,8 tấn/ha/năm, đời sống nhân dân cơ bản ổn định. Chăn nuôi được giữ vững, ngoài chăn nuôi gia súc gia cầm, nhân dân còn kết hợp vừa chăn nuôi cá vừa đảm bảo nước tưới phục vụ cho sản xuất. Hàng năm, xã giao nộp cho Nhà nước 110 tấn thóc, 27 tấn thịt lợn hơi. Các ngành nghề dịch vụ, phân phối, lưu thông hàng hóa đều chuyển hướng theo cơ chế thị trường. Bộ máy quản lý hợp tác xã được sắp xếp gọn nhẹ hơn.

Đảng bộ xã Phương Giao đã lãnh đạo nhân dân nhanh chóng ổn định tổ chức sản xuất, kiện toàn cấp ủy, chính quyền và các đoàn thể quần chúng. Cuối năm 1990, Đảng bộ đã lãnh đạo các hợp tác xã tiến hành sơ kết, rút kinh nghiệm trong 2 năm thực hiện Nghị quyết số 10 của Trung ương. Nhìn chung, bà con xã viên tích cực đón nhận Khoán 10, yên tâm đầu tư vào sản xuất, thâm canh tăng vụ, tận dụng tối đa hiệu suất thửa ruộng của mình. Nhiều gia đình đã chủ động trong sản xuất, chăn nuôi: mua trâu, bò, mua máy móc nông nghiệp như máy cày, máy tuốt lúa, máy bơm nước vừa để sản xuất, vừa làm dịch vụ. Đặc biệt, để thúc đẩy sản xuất nông nghiệp, hợp tác xã đã quy hoạch ruộng đất, đầu tư xây dựng cơ sở hạ tầng, xây dựng hệ thống thủy nông nhằm đảm bảo tốt việc tưới tiêu phục vụ sản xuất, đồng thời các hợp tác xã chú

trọng làm tốt khâu dịch vụ phân bón, thuốc trừ sâu, giống mới, tạo điều kiện cho nông dân vay vốn phát triển sản xuất. Sau một thời gian thực hiện Khoán 10, tình hình sản xuất nông nghiệp của Phương Giao đã có nhiều khởi sắc. Chăn nuôi được giữ vững, tính đến 1991 tổng đàn bò, đàn lợn tăng so với năm 1989. Các ngành nghề dịch vụ, phân phối, lưu thông hàng hóa đều chuyển hướng theo cơ chế thị trường. Bộ máy quản lý hợp tác xã được sắp xếp gọn nhẹ, Ban chủ nhiệm quản lý hoạt động có hiệu quả hơn.

Công tác văn hóa, giáo dục cũng được Đảng bộ và chính quyền xã quan tâm, đẩy mạnh. Được sự quan tâm hỗ trợ của cấp ủy, chính quyền, xã tiếp tục duy trì tốt các hoạt động văn hóa - xã hội. Hoạt động thông tin truyền truyền được đảm bảo thường xuyên. Nhiều công trình văn hóa được tu bổ, nâng cấp. Thực hiện Nghị quyết số 14 của Trung ương Đảng về cải cách giáo dục, Đảng bộ xã đã lãnh đạo ban giám hiệu các nhà trường tăng cường cải cách giáo dục, ổn định việc dạy và học, duy trì sĩ số, đảm bảo và nâng cao chất lượng. Tiến hành bổ sung, trang bị thêm cơ sở vật chất, thiết bị dạy học cho trường trung học cơ sở và tiểu học. Công tác y tế, chăm sóc sức khỏe cho nhân dân tiếp tục được phát huy. Phòng khám và các trang thiết bị y tế được đầu tư, sửa chữa nhằm hoàn thiện hơn cơ sở vật chất cho trạm xá xã. Trạm xá xã kết hợp tốt với hội phụ nữ làm tốt công tác dân số kế hoạch hóa gia đình.

Công tác quốc phòng - an ninh được chú trọng và tăng cường. Đảng bộ tổ chức giáo dục sâu rộng Luật nghĩa vụ quân sự cho thanh niên, kiện toàn lực lượng dân quân từ

xã xuống cơ sở sản xuất. Hoàn thành công tác tuyển quân lên đường nhập ngũ theo kế hoạch được giao. Trong thời gian này, trên địa bàn xã có xảy ra việc tranh chấp đòi chia lại ruộng đất cha ông của một số hộ dân (hộ dân gốc). Tuy nhiên, nắm bắt được vấn đề, chính quyền xã đã giải quyết dứt điểm được sự việc.

Trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội, công tác xây dựng Đảng, củng cố hệ thống chính trị luôn được coi là một nhiệm vụ đặc biệt quan trọng của Đảng bộ xã Phương Giao. Chính quyền xã thực hiện các chính sách hợp lý, giải quyết đơn thư khiếu nại, đảm bảo an ninh xã hội, chú trọng công tác tư tưởng bảo đảm quyền làm chủ của nhân dân và các đoàn thể xã hội. Thực hiện Chỉ thị của Tỉnh ủy về “Làm trong sạch đội ngũ cán bộ, đảng viên”, Đảng ủy xã Phương Giao tổ chức nhiều đợt sinh hoạt chính trị sâu rộng trong toàn Đảng bộ.

Cũng trong thời gian này, Đảng bộ tiến hành quán triệt Nghị quyết Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ VI, các Nghị quyết Trung ương 2, Nghị quyết Trung ương 3, Nghị quyết số 02 của Bộ Chính trị. Đồng thời, triển khai thực hiện cuộc vận động xây dựng chính đồn Đảng theo tinh thần Chỉ thị số 79, Thông báo số 74 của Ban Bí thư Trung ương Đảng. Qua đó, nâng cao nhận thức của cán bộ đảng viên về tình hình, nhiệm vụ cách mạng, về vai trò, tầm quan trọng của công cuộc đổi mới. Nhờ vậy, đội ngũ cán bộ Ủy ban nhân dân và đại biểu Hội đồng nhân dân xã thường xuyên được học tập, bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ, năng lực quản lý xã hội được nâng cao nhằm

phát huy vai trò, trách nhiệm của mình đối với nhân dân. Ủy ban nhân dân phát huy trách nhiệm trong quản lý xã hội, đảm bảo lợi ích của nhân dân.

Các đoàn thể tiến hành đổi mới về tổ chức, hoạt động dưới nhiều hình thức phong phú và đa dạng. Chất lượng các phong trào ngày càng được nâng cao, thu hút đông đảo quần chúng tham gia. Các tổ chức đều được cấp trên công nhận là đơn vị vững mạnh trong thời kỳ đổi mới.

Công tác chính trị, tư tưởng trong giai đoạn 1989-1990, tình hình thế giới có những diễn biến phức tạp. Thực tế đó đã gây những hậu quả không tốt đến nhận thức, niềm tin của cán bộ, đảng viên và nhân dân đối với Đảng. Trước tình hình đó, Đảng bộ đã chỉ đạo đẩy mạnh công tác giáo dục về chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, chủ trương của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước, tạo nên sự đoàn kết, thống nhất trong toàn bộ Đảng bộ. Thông qua đó, bồi dưỡng niềm tin cho cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân về đường lối đổi mới của Đảng.

Công tác tổ chức, đào tạo cán bộ được Đảng bộ chú trọng nhằm bồi dưỡng lý luận, chuyên môn nghiệp vụ cho đội ngũ cán bộ, đảng viên, quần chúng ưu tú. Dưới nhiều hình thức và biện pháp giáo dục sinh động, năng lực chiến đấu và năng lực lãnh đạo của cán bộ trong Đảng bộ được nâng lên. Công tác kiểm tra được tiến hành khẩn trương, đảm bảo tính khách quan, nghiêm túc góp phần làm cho tổ chức Đảng và đội ngũ đảng viên ngày càng vững mạnh.

Trong giai đoạn đầu thực hiện đổi mới theo đường lối của Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ VI, nhất là sau khi triển khai thực hiện Nghị quyết số 10 của Bộ Chính trị, Đảng bộ xã Phương Giao đã lãnh đạo nhân dân tiến hành sản xuất và bước đầu đã có những chuyển biến tốt đẹp. Đảng bộ dần trưởng thành, số lượng và chất lượng đảng viên không ngừng được tăng lên. Những kết quả đó đã chứng minh sự trưởng thành của Đảng bộ, sự phối hợp nhịp nhàng giữa các ban ngành, đoàn thể và hơn hết là sự cố gắng của nhân dân. Thành quả ấy đã củng cố thêm niềm tin của nhân dân vào giai đoạn phát triển mới, đưa đất nước dần thoát khỏi đói nghèo.

II. PHƯƠNG GIAO TIẾP TỤC TIẾN HÀNH SỰ NGHIỆP ĐỔI MỚI VÀ PHÁT TRIỂN KINH TẾ - XÃ HỘI TOÀN DIỆN (1991-1995)

Sau hơn 5 năm triển khai thực hiện công cuộc đổi mới do Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ VI khởi xướng (1986-1991), tình hình kinh tế - xã hội nước ta đã có những bước chuyển biến đáng kể. Nền kinh tế bước đầu thoát khỏi giai đoạn khủng hoảng kéo dài. Tuy nhiên, đất nước ta vẫn gặp rất nhiều khó khăn: kinh tế còn lạm phát ở mức cao, đời sống của người lao động còn khó khăn. Trong bối cảnh đó, Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VII của Đảng Cộng sản Việt Nam họp từ ngày 24 đến 26-7-1991 tại Hà Nội đã đề ra phương hướng, mục tiêu và các nhiệm vụ chủ yếu trong kế hoạch 5 năm lần thứ năm (1991-1995). Đồng thời, Đại hội đã thông qua “Chương trình xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội” và “Chiến lược

ổn định, phát triển kinh tế - xã hội đến năm 2000". Đại hội khẳng định tiếp tục xây dựng nền kinh tế hàng hóa nhiều thành phần theo định hướng xã hội chủ nghĩa, vận hành theo cơ chế thị trường có sự quản lý của Nhà nước.

Đầu năm 1991, Đại hội Đảng bộ huyện Võ Nhai lần thứ VI vòng 1 (19-20/4/1991) và chuẩn bị cho vòng 2 (26-18/12/1991). Trên cơ sở phân tích đánh giá tình hình trong nước, quốc tế và thực tế địa phương, Đại hội đã thảo luận và thông qua Báo cáo Chính trị, xác định phương hướng, nhiệm vụ và mục tiêu kinh tế - xã hội nhiệm kỳ mới.

Trong bối cảnh đó, thực hiện chỉ thị của cấp trên, tháng 12-1991, Đảng bộ xã Phương Giao tổ chức Đại hội Đảng bộ (nhiệm kỳ 1991-1994). Đại hội tiến hành tổng kết, đánh giá những thành tựu mà Đảng bộ và nhân dân Phương Giao đã làm được trong hơn 5 năm đổi mới (1986-1991), đồng thời chỉ ra những hạn chế, yếu kém cần khắc phục. Đại hội thông qua những mục tiêu, phương hướng phát triển kinh tế - xã hội nhiệm kỳ 1991-1994, bổ sung quyết tâm đẩy mạnh sự nghiệp ổn định và phát triển kinh tế, nhấn mạnh vai trò lãnh đạo của Đảng.

Đại hội đã đề ra phương hướng hoạt động cho nhiệm kỳ 1991-1994 của Đảng bộ. Đại hội nhất trí thông qua một số mục tiêu cơ bản sau:

- Tăng cường chỉ đạo sản xuất, đặt sản xuất nông nghiệp là mục tiêu quan trọng hàng đầu, không ngừng tăng nhanh sản lượng lương thực và sản lượng hoa màu.

- Phân đấu phát triển vững chắc sự nghiệp văn hóa, xã hội, giáo dục, y tế, quốc phòng - an ninh, xây dựng Đảng,

chính quyền và các đoàn thể vững mạnh. Đảng bộ luôn đạt danh hiệu trong sạch vững mạnh.

- Tiếp tục củng cố đoàn kết nội bộ, nâng cao năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của Đảng, đẩy mạnh công tác tư tưởng, phát huy quyền làm chủ của nhân dân. Mạnh dạn đổi mới phương thức lãnh đạo, tư duy kinh tế cho nhân dân.

Đại hội bầu Ban Chấp hành Đảng bộ gồm 9 đồng chí, Ban Chấp hành bầu Ban Thường vụ gồm 3 đồng chí. Đồng chí Đặng Đình Bát được bầu làm Bí thư Đảng ủy, đồng chí Đặng Quốc Điện làm Phó Bí thư, đồng chí Dương Quang Tường được bầu làm Ủy viên Ban Thường vụ, Thường trực Đảng ủy.

Sau Đại hội, Đảng bộ lãnh đạo nhân dân các dân tộc xã Phương Giao bắt tay ngay vào thực hiện nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội phấn đấu thực hiện thắng lợi mục tiêu mà Đại hội Đảng bộ xã đã đề ra. Quán triệt tinh thần Nghị quyết Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ VII, Đảng bộ xã Phương Giao tiến hành mở nhiều đợt sinh hoạt chính trị, học tập các nghị quyết của Đại hội Đảng, nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh Bắc Thái, Đại hội đại biểu Đảng bộ huyện Võ Nhai. Sau các đợt học tập, cán bộ, đảng viên và nhân dân các dân tộc xã Phương Giao hết sức tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng, góp phần thực hiện thắng lợi công cuộc đổi mới do Đảng lãnh đạo.

Thực hiện Nghị quyết Trung ương 5 (khóa VII) và Nghị quyết Đại hội Đảng bộ xã đã đề ra, Đảng bộ đã tập trung lãnh đạo, chỉ đạo việc định hướng sản xuất, chuyển

giao và ứng dụng khoa học - kỹ thuật, tạo điều kiện cho kinh tế hộ gia đình phát triển.

Giai đoạn này, mặc dù còn gặp nhiều khó khăn, song nhờ vận dụng đúng đắn, sáng tạo chủ trương, đường lối đổi mới của Đảng vào điều kiện cụ thể của địa phương nên sản xuất nông nghiệp ở Phương Giao vẫn giữ vững được nhịp độ tăng trưởng. Các hộ nông dân tích cực đầu tư thâm canh tăng năng suất, phát huy vai trò tự chủ, mở rộng diện tích đất canh tác, đầu tư mua sắm trâu, bò, máy bơm, máy xát gạo... nhằm phục vụ cho sản xuất và chăm sóc cây trồng. Đảng bộ chỉ đạo đưa các giống lúa mới vào gieo cấy và cho năng suất cao. Mặt khác, xã đã chủ động tu sửa, điều chỉnh các công trình thủy lợi nhằm đảm bảo cung cấp nguồn nước tưới tiêu và làm tốt công tác bảo vệ thực vật ngăn chặn sâu bệnh phá hoại mùa màng. Chính nhờ những biện pháp tích cực đó mà sản xuất nông nghiệp của xã Phương Giao đạt được những thành tựu đáng khích lệ. Diện tích gieo cấy lúa, trồng ngô của xã năm 1994 đạt đạt cao, năm sau cao hơn năm trước.

Đi đôi với phát triển sản xuất lương thực, Đảng bộ xã luôn quan tâm chỉ đạo phát triển chăn nuôi. Nhân dân đã tích cực đẩy mạnh phát triển chăn nuôi gia súc, gia cầm tăng về cả số lượng, sản lượng và hiệu quả. Ngoài trâu bò cày kéo, thời kỳ này nhiều hộ nông dân tiến hành chăn nuôi trâu bò sinh sản và lấy thịt cung cấp cho thị trường. Chăn nuôi gà, vịt phát triển khá nhanh, mỗi năm cung cấp hàng chục tấn thực phẩm cho thị trường. Năm 1991, toàn xã có 400 con trâu, đến năm 1994 đã tăng lên

500 con. Đàn lợn của xã đạt 700 con (năm 1994). Công tác thú y phòng bệnh cho đàn gia súc, gia cầm được coi trọng, nhờ đó hạn chế thấp nhất các dịch bệnh lây lan, đảm bảo an toàn cho đàn gia súc, gia cầm. Ủy ban nhân dân còn tạo điều kiện cho các hộ nông dân vay vốn phát triển chăn nuôi, nhờ vậy kinh tế hộ gia đình ở Phương Giao ngày càng khởi sắc, nhiều gia đình giàu lên nhờ làm kinh tế gia đình giỏi.

Các ngành nghề tiểu thủ công nghiệp được củng cố và phát triển đa dạng: các nghề truyền thống của xã như nghề mộc, nghề xây tiếp tục được phát triển. Bên cạnh đó, còn có nhiều gia đình chuyển sang làm dịch vụ tổng hợp như buôn bán lương thực, thực phẩm, hàng tiêu dùng, vật liệu xây dựng, xay xát, vận tải... Qua đó, bước đầu đáp ứng được nhu cầu sản xuất và sinh hoạt của nhân dân.

Công tác xây dựng cơ bản, giao thông thủy lợi có những bước chuyển biến tích cực, góp phần quan trọng vào sự nghiệp hiện đại hóa nông nghiệp, nông thôn ở xã Phương Giao.

Cùng với phát triển kinh tế, Đảng bộ xã Phương Giao thường xuyên quan tâm, phát triển văn hóa - xã hội, bồi dưỡng và phát huy nhân tố con người. Các hoạt động văn hóa - thông tin luôn được gắn liền với mọi chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước.

Đảng bộ luôn có phương hướng đầu tư cho ngành giáo dục, coi đây là nhiệm vụ quan trọng hàng đầu. Do vậy, sự nghiệp giáo dục của địa phương tiếp tục đạt được

những thành tích mới. Các lớp nhà trẻ, mẫu giáo tiếp tục được củng cố, mở rộng. Các trường học được trang bị thêm cơ sở vật chất, những đồ dùng phục vụ cho công tác dạy và học. Nhờ đó, chất lượng giáo dục của xã ngày càng được nâng cao.

Công tác y tế cũng được Đảng bộ xã dành sự quan tâm đặc biệt. Các hoạt động chăm sóc sức khỏe bà mẹ, trẻ em, thực hiện tiêm chủng mở rộng được đẩy mạnh và tới được với tất cả các tầng lớp nhân dân trong xã. Nhận thức đúng đắn mối quan hệ giữa dân số, sức khỏe và đời sống, cấp ủy Đảng và chính quyền đã coi trọng đẩy mạnh công tác truyền thông dân số bằng mọi hình thức. Với lực lượng y tế đã qua đào tạo cơ bản, trạm xá xã luôn tổ chức tốt các chương trình y tế công cộng như: khám bệnh cho nhân dân, khám mắt cho học sinh, khám chữa các bệnh như: bệnh phong, broun cổ... Công tác dân số kế hoạch hóa gia đình có nhiều tiến bộ, trạm đã tổ chức cho nhân dân thực hiện các biện pháp tránh thai có hiệu quả, nhờ đó, tỷ lệ tăng dân số hàng năm đều giảm.

Do có sự phát triển mạnh về kinh tế, nên đời sống nhân dân đã có những cải thiện đáng kể. Số hộ nghèo được thu hẹp, hộ có mức sống khá tăng lên, đời sống văn hóa tinh thần của nhân dân được nâng lên. Những chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước đã kịp thời được tuyên truyền đến người dân. Tính hiệu quả trong công việc được nâng lên, góp phần tích cực phục vụ nhiệm vụ chính trị của Đảng bộ. Trình độ dân trí được nâng cao là động lực thúc đẩy sự nghiệp phát triển kinh tế - xã hội

ở địa phương. Các tệ nạn xã hội như mê tín dị đoan, các hủ tục lạc hậu trong cưới hỏi, ma chay được cải thiện đáng kể. Phong trào văn hóa, văn nghệ, thể dục - thể thao diễn ra sôi nổi.

Công tác đền ơn đáp nghĩa và hoạt động từ thiện luôn được Đảng ủy xã coi trọng, phong trào “Đền ơn đáp nghĩa” được xây dựng và phát triển đồng đều ở các khu dân cư. Bên cạnh việc chi trả đầy đủ, kịp thời chế độ cho các đối tượng chính sách theo quy định của Nhà nước, còn có nhiều việc làm thiết thực như: lập sổ tiết kiệm, trồng vườn cây tình nghĩa, thường xuyên thăm hỏi, tặng quà, động viên kịp thời các gia đình thương binh liệt sỹ.

Quán triệt chỉ thị của Trung ương, coi công tác bảo vệ an ninh Tổ quốc là một phong trào cách mạng của quần chúng, Đảng bộ xã chú trọng công tác quốc phòng - an ninh. Lực lượng dân quân xã đều tổ chức tập luyện, diễn tập quân sự theo kế hoạch chung của Ban Chỉ huy quân sự huyện, nâng cao khả năng sẵn sàng chiến đấu.

Thực hiện chỉ đạo của cấp trên, Đảng bộ xã đã tổ chức các đợt huấn luyện và diễn tập quân sự đạt chất lượng và hiệu quả cao, tổ chức tốt các buổi khám tuyến nghĩa vụ quân sự và tiễn quân nhân mới lên đường nhập ngũ. Bằng nhiều biện pháp thiết thực, cấp ủy Đảng, chính quyền và đoàn thể nhân dân đã tập trung đến công tác giáo dục ý thức pháp luật cho mỗi công dân.

Cùng với các nhiệm vụ phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội thì nhiệm vụ xây dựng hệ thống chính trị, xây dựng Đảng cũng được Đảng bộ xã Phương Giao quan tâm, chỉ

đạo sâu sát. Hoạt động của chính quyền được Đảng bộ hết sức coi trọng. Dưới sự lãnh đạo của Đảng bộ, Hội đồng nhân dân xã đã phát huy vai trò là cơ quan quyền lực ở địa phương, thực hiện chức năng giám sát Ủy ban nhân dân. Đồng thời, Hội đồng nhân dân xã đã ra nhiều nghị quyết quan trọng về phát triển sản xuất, quy hoạch phân loại đất đai, xây dựng cơ bản về trường học, giao thông... Ủy ban nhân dân xã Phương Giao với sự cố gắng, nhiệt tình trong công việc đã quản lý xã hội, điều hành sản xuất, đảm bảo trật tự trị an, phát triển kinh tế và từng bước ổn định đời sống nhân dân.

Hoạt động của Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể đã có những bước tiến mới, bám sát hơn vào nhiệm vụ phát triển kinh tế, văn hóa - xã hội trên địa bàn. Các đoàn thể quần chúng đã bám sát hơn nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội ở xã. Mặt trận Tổ quốc đã cải tiến nội dung hoạt động từ hội họp quần chúng sang phương thức vận động nhân dân tham gia xây dựng và quản lý. Thường xuyên làm tốt chính sách đại đoàn kết dân tộc, tôn giáo của Đảng, tích cực tham gia xây dựng, củng cố chính quyền. Hội Cựu chiến binh đã tăng cường ổn định hệ thống tổ chức và cán bộ. Hội Phụ nữ góp phần hạ tỉ lệ tăng dân số tự nhiên, hưởng ứng các chương trình chăm sóc sức khỏe bà mẹ trẻ em. Đoàn Thanh niên bằng những hoạt động thiết thực đã góp phần không nhỏ vào việc vận động, cổ vũ thanh niên lên đường nhập ngũ, tham gia tích cực vào các hoạt động văn hóa, thông tin, thể thao.

Đi đôi với nhiệm vụ đẩy mạnh phát triển kinh tế - xã hội, Đảng bộ xã đặc biệt quan tâm đến công tác xây dựng

Đảng và coi đây là nhiệm vụ then chốt để Đảng bộ hoàn thành chức năng lãnh đạo phong trào ở địa phương. Công tác bồi dưỡng tư tưởng lý luận chính trị cho đảng viên và các đoàn viên thanh niên được thực hiện có hiệu quả. Qua các đợt sinh hoạt chi bộ, học tập nghị quyết của Đảng, giúp cho cán bộ đảng viên và nhân dân nhận thức đúng đắn hơn. Đảng bộ luôn đảm bảo nguyên tắc tập trung dân chủ, tập thể lãnh đạo, cá nhân phụ trách.

Về công tác cán bộ và phương thức lãnh đạo, đội ngũ cán bộ xã về cơ bản đã giữ được phẩm chất chính trị vững vàng, tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng. Hàng tháng, các chi bộ sinh hoạt đều đặn, với nội dung phong phú, thiết thực, phù hợp với tình hình hiện tại của địa phương.

Đầu năm 1994, Đảng bộ xã đã lãnh đạo nhân dân hoàn thành cuộc bầu cử Hội đồng nhân dân 3 cấp: tỉnh, huyện và xã theo Luật bầu cử đại biểu Hội đồng nhân dân (sửa đổi). Tại kỳ họp thứ nhất, ông Đặng Đình Bát được bầu Chủ tịch Hội đồng nhân dân, ông Đỗ Mạnh Đệ làm Phó Chủ tịch Hội đồng nhân dân. Ông Đỗ Thuật Nhiên được bầu làm Chủ tịch Ủy ban nhân dân, ông Tô Đình Nghĩa làm Phó Chủ tịch Ủy ban nhân dân.

Cũng trong năm 1994, Đại hội Đảng bộ xã Phương Giao nhiệm kỳ 1994-1996 được tiến hành. Đại hội tổng kết, đánh giá và khẳng định: trong nhiệm kỳ vừa qua Đảng bộ đã lãnh đạo nhân dân vượt qua mọi khó khăn, liên tiếp giành được những kết quả to lớn trên các lĩnh vực, đồng thời chỉ ra khuyết điểm, yếu kém và rút ra những bài học kinh nghiệm. Đại hội đề ra phương hướng, nhiệm vụ cho

nhiệm kỳ tiếp theo, khắc phục những mặt yếu kém, tiếp tục đưa công cuộc đổi mới vào chiều sâu, tạo bước phát triển mới và ổn định vững chắc trên các lĩnh vực, giữ vững quốc phòng - an ninh, chú trọng xây dựng nền kinh tế thị trường có sự điều tiết của Nhà nước, nâng cao đời sống nhân dân.

Đại hội bầu Ban Chấp hành Đảng bộ gồm 9 đồng chí, Ban Chấp hành bầu Ban Thường vụ gồm 3 đồng chí, đồng chí Đặng Đình Bát được bầu làm Bí thư Đảng ủy, đồng chí Đỗ Thuật Nhiên được bầu làm Phó Bí thư phụ trách chính quyền, đồng Tô Đình Nghĩa làm Thường trực Đảng ủy.

Bước vào thực hiện Nghị quyết Đại hội Đảng bộ xã nhiệm kỳ 1994-1996, Đảng bộ và nhân dân xã Phương Giao phải đương đầu với nhiều khó khăn, thử thách. Khi chuyển đổi cơ chế kinh tế, một bộ phận nhân dân chậm đổi mới, kể cả trong nhận thức và trong sản xuất, kinh doanh, chậm chuyển dịch cơ cấu cây trồng vật nuôi hay mở rộng ngành nghề trong các hộ gia đình.

Với tinh thần đổi mới, Đảng bộ đã kêu gọi mỗi cán bộ, đảng viên và toàn thể nhân dân trong xã phát huy truyền thống cách mạng của quê hương cùng những thành tích đạt được trong thời gian qua, phấn đấu thực hiện thắng lợi Nghị quyết Đại hội Đảng bộ xã nhiệm kỳ 1994-1996.

Thực hiện Nghị quyết Trung ương 5 (khóa VII) và Nghị quyết Đại hội Đảng bộ xã, Đảng ủy đã tập trung lãnh đạo, chỉ đạo việc chuyển giao ruộng đất lâu dài cho nông dân. Tính đến năm 1995, việc giao ruộng đất cho nông

dân về cơ bản đã hoàn thành, đảm bảo tính công bằng, dân chủ, tạo sự phấn khởi, yên tâm tích cực đầu tư, sản xuất cho nhân dân.

Trong giai đoạn 1994-1995, nền kinh tế Phương Giao có những chuyển biến rõ nét. Nhờ làm tốt công tác thủy lợi, thủy nông, ứng dụng tiến bộ khoa học - kỹ thuật nên sản xuất nông nghiệp xã đã có những bước tiến đáng kể. Sản xuất phát triển, phong trào thâm canh tăng vụ được đẩy mạnh, diện tích cây trồng vụ đông chiếm trên 60% diện tích canh tác. Năm 1995 mặc dù gặp phải thời tiết xấu trong vụ lúa xuân, sâu bệnh hại lúa, năng suất cây trồng giảm, song sản lượng lương thực quy thóc cả năm của xã vẫn đạt 1.090 tấn. Về trồng và chế biến ngô, trong 2 năm (1994-1995), toàn xã đã trồng mới được 60ha, nâng tổng diện tích ngô có trên địa bàn xã là 200ha.

Xã đã thực hiện cơ chế khoán và giao quyền sử dụng ruộng đất lâu dài cho nông dân tự chủ trong sản xuất, làm tốt khâu khuyến nông, chuyển giao khoa học - kỹ thuật, thâm canh cây trồng, vật nuôi, cung ứng kịp thời các giống cây trồng tốt cho nông dân và tưới tiêu phục vụ tốt cho sản xuất.

Chăn nuôi tiếp tục phát triển cả gia súc và gia cầm, đàn trâu được giữ vững ở mức gần 700 con. Đảng bộ xã chỉ đạo phát triển chăn nuôi theo hướng tăng cả về số lượng và chất lượng. Công tác tiêm phòng cho gia súc được chú ý, không có dịch bệnh xảy ra. Về lâm nghiệp, giai đoạn này công tác chăm sóc, bảo vệ rừng ở Phương Giao được thực hiện tương đối tốt. Xã đã tiến hành khoanh

vùng, giao 190ha đất rừng cho tập thể các gia đình theo Chương trình 327. Đồng thời thực hiện cấm phá rừng dưới mọi hình thức. Sản xuất tiểu thủ công nghiệp, dịch vụ ở Phương Giao giai đoạn này gặp nhiều khó khăn, quy mô sản xuất còn hạn chế. Mặc dù vậy, Đảng bộ đã đề ra nhiều biện pháp nhằm phát triển dịch vụ, tiểu thủ công nghiệp trên địa bàn.

Công tác quản lý và xây dựng nguồn thu ngân sách được thực hiện đúng theo Nghị quyết Đại hội đề ra. Được sự lãnh đạo và chỉ đạo kịp thời, hoạt động thu chi ngân sách xã đã được đảm bảo và đạt được những kết quả đáng khích lệ. Năm 1995, tổng thu ngân sách xã đạt 116 triệu đồng. Các hoạt động thu thuế được đảm bảo, hầu hết các chỉ tiêu thuế đều đạt kế hoạch.

Công tác xây dựng cơ bản được Đảng bộ xã quan tâm, khai thác mọi tiềm năng và huy động mọi nguồn vốn để đầu tư. Xã đã xây dựng, cải tạo và nâng cấp các công trình phục vụ cho sự nghiệp văn hóa giáo dục, y tế như: tu sửa phòng học, trụ sở Ủy ban nhân dân xã và trạm xá xã, sửa chữa đường trục xã, đường thôn, xóm.

Trong giai đoạn này, hoạt động văn hóa thông tin, thể dục - thể thao, truyền thanh được đẩy mạnh. Nội dung tuyên truyền hướng vào việc thực hiện nhiệm vụ chính trị của xã, phong trào xây dựng gia đình văn hóa, làng văn hóa gắn liền với xây dựng đời sống văn hóa mới có chuyển biến tích cực.

Công tác giáo dục đạt được những thành quả khả quan. Các lớp mẫu giáo đã phát triển, thu hút 97% số

cháu trong độ tuổi vào học. Kết thúc năm học 1994-1995, học sinh thi tốt nghiệp các cấp đạt tỷ lệ đỗ cao (98%), các hình thức đào tạo tiên tiến được mở rộng, các lớp chọn được chú ý phát triển. Đội ngũ giáo viên nhiệt tình, phát huy tốt chuyên môn. Đồng thời, cơ sở vật chất các trường học được quan tâm sửa chữa và nâng cấp, bảo đảm đủ giáo viên, từng bước nâng cao chất lượng giảng dạy và học tập.

Công tác chăm sóc vào bảo vệ sức khỏe cho nhân dân được chú ý. Năm 1995, trạm xá xã đã khám và chữa bệnh cho hàng nghìn lượt người. Tiêm chủng mở rộng cho trẻ em đạt tỷ lệ 97%.

Công tác dân số kế hoạch hóa gia đình được tập trung, đẩy mạnh truyền thông dân số ở cơ sở. Tích cực vận động nhân dân thực hiện các biện pháp tránh thai: đặt vòng, đình sản nam, nữ. Trong năm 1994-1995, toàn xã đã có 484 trường hợp thực hiện kế hoạch hóa gia đình. Với thành tích đó, trạm xá xã đã được huyện khen thưởng.

Công tác thăm hỏi, động viên các gia đình, đối tượng chính sách được duy trì thường xuyên. Nhân các dịp lễ lớn, Đảng bộ còn tiến hành tặng quà cho các đối tượng chính sách, hàng năm đều giảm thuế cho các gia đình thân nhân liệt sỹ, các đối tượng neo đơn, tàn tật.

Xuất phát từ tình hình an ninh trật tự trong xã, lực lượng công an đã làm tốt công tác tham mưu cho Đảng, chính quyền, nên giành được nhiều thắng lợi trong công tác an ninh. Hàng năm, xã đều phát động phong trào quần

chúng tham gia công tác bảo vệ an ninh. Thường xuyên ngăn chặn, xử lý kịp thời các vụ việc.

Hoạt động quốc phòng những năm qua được thực hiện một cách nghiêm túc. Ban Chỉ huy quân sự làm tốt công tác tham mưu cho Đảng, chính quyền để thực hiện nhiệm vụ quân sự địa phương. Hàng năm, làm tốt công tác huấn luyện dân quân, công tác tuyển quân được thực hiện đúng luật, đảm bảo chất lượng và thời gian, đảm bảo đạt 100% chỉ tiêu khám tuyển và tuyển quân do Ban Chỉ huy quân sự huyện chỉ đạo. Chính sách hậu phương quân đội được thực hiện tốt.

Về công tác xây dựng chính quyền, thực hiện quan điểm xây dựng Nhà nước pháp quyền của dân, do dân và vì dân, nên Đảng bộ và nhân dân trong xã đã tích cực tham gia xây dựng chính quyền đủ sức điều hành, quản lý xã hội bằng pháp luật, quan tâm chăm lo phát triển kinh tế - xã hội, an ninh - quốc phòng. Bộ máy chính quyền xã được củng cố và kiện toàn theo hướng tinh giảm, gọn nhẹ và có hiệu quả. Nhờ được củng cố, hoạt động của Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân giai đoạn này có nhiều chuyển biến tích cực, phù hợp với yêu cầu nhiệm vụ trong thời đại mới.

Hoạt động của các đoàn thể quần chúng được triển khai hiệu quả, sau mỗi năm, đều được đúc rút, tổng kết kinh nghiệm kịp thời nên từng bước nâng cao được hiệu quả hoạt động. Mặt trận Tổ quốc đã tổng hợp được sức mạnh của các đoàn thể và đông đảo nhân dân thực hiện nhiệm vụ chính trị của địa phương, xây dựng được khối

đại đoàn kết toàn dân, tuyên truyền nhân dân tích cực phát triển kinh tế, tham gia sản xuất.

Công tác xây dựng Đảng được coi là nhiệm vụ then chốt. Theo tinh thần Nghị Quyết 03 của Trung ương Đảng, công tác chính trị tư tưởng được coi trọng và tăng cường. Việc học tập nghị quyết của các cấp ủy Đảng tập trung chỉ đạo, chuẩn bị tài liệu xây dựng chương trình hành động kịp thời, chu đáo. Do đó, số đảng viên tham gia sinh hoạt đảm bảo số lượng và chất lượng, nhất là đợt sinh hoạt học tập thực hiện Nghị quyết 08 và chuyên đề nâng cao nhận thức cho đảng viên. Các chi bộ duy trì chế độ sinh hoạt định kỳ hàng tháng theo đúng hướng dẫn của cấp trên, từ đó đảng viên nâng cao được nhận thức, tư tưởng, tin tưởng vào mục tiêu cách mạng mà Đảng và Nhà nước đã đề ra. Các hoạt động tuyên truyền nghị quyết, chủ trương, đường lối của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước được duy trì, các tài liệu báo chí, thông tin nội bộ, được cấp phát đầy đủ, kịp thời.

Công tác xây dựng và tổ chức cán bộ được các chi bộ kiện toàn theo định kỳ. Các cấp ủy Đảng luôn xác định công tác cán bộ có tính chất quyết định đến thắng lợi nhiệm vụ chính trị của Đảng, nên đã tập trung chỉ đạo tích cực làm chuyển biến công tác cán bộ. Tính riêng năm 1994, xã đã cử 3 đồng chí đi học lớp quản lý nhà nước, tiến hành tập huấn công tác Đảng cho hơn 20 đồng chí cấp ủy. Ngoài ra, các đồng chí đảng viên còn thường xuyên đôn đốc nhắc nhở lẫn nhau, nêu cao tinh thần đấu tranh tự phê bình và phê bình.

Công tác phát triển đảng viên mới có nhiều chuyên biến, nhất là trong tư tưởng, chất lượng nhận thức chính trị, ý thức trách nhiệm. Đảng viên tuổi cao, sức yếu được xét miễn sinh hoạt theo hướng dẫn. Đảng viên mắc sai lầm, khuyết điểm được uốn nắn, góp ý, kiểm điểm, xử lý, kỷ luật kịp thời nên đảng viên hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ đạt tỷ lệ cao, uy tín của Đảng bộ được nâng cao. Đảng bộ đã cử 18 đồng chí đi học lớp bồi dưỡng nhận thức về Đảng do huyện tổ chức.

Cùng với công tác xây dựng và phát triển Đảng, công tác kiểm tra Đảng cũng được diễn ra hết sức nghiêm túc và thực hiện đúng chức năng của mình. Ủy ban Kiểm tra đã tiến hành duy trì chế độ sinh hoạt Đảng, phân công phụ trách các chi bộ, cùng đôn đốc, kiểm tra, thực hiện quy chế hoạt động, chấp hành Điều lệ Đảng tại các chi bộ và đoàn thể.

Sau 10 năm thực hiện đường lối đổi mới (1986-1995) do Đảng ta khởi xướng và lãnh đạo, Đảng bộ và nhân dân các dân tộc xã Phương Giao đã nỗ lực phấn đấu khắc phục khó khăn, vươn lên phát triển kinh tế, hoàn thành thắng lợi kế hoạch đề ra. Cơ cấu kinh tế chuyển dịch đúng hướng, bước đầu phát huy hiệu quả, đời sống của nhân dân được nâng lên rõ rệt. Nền kinh tế nhiều thành phần đã và đang được khuyến khích phát triển. Trong xây dựng cơ bản đã huy động được năng lực của toàn dân và tranh thủ sự hỗ trợ của các cấp, các ngành đầu tư cho các công trình phúc lợi. Các hoạt động văn hóa, giáo dục, y tế ngày càng mở rộng, đáp ứng nhu cầu của nhân dân và xã hội. Quốc

phòng - an ninh được giữ vững, chính trị ổn định, tạo môi trường lành mạnh cho Đảng bộ, nhân dân trong xã xây dựng quê hương trong điều kiện mới. Công tác xây dựng Đảng, chính quyền và các đoàn thể nhân dân có nhiều tiến bộ quan trọng, trình độ, phẩm chất và năng lực lãnh đạo của đội ngũ cán bộ, đảng viên được nâng cao.

Tuy nhiên, trong quá trình triển khai đường lối đổi mới, Đảng bộ và nhân dân các dân tộc Phương Giao vẫn còn một số tồn tại, hạn chế nhất định: chưa khắc phục được thế độc canh của cây lúa trong sản xuất nông nghiệp, công tác xây dựng cơ sở hạ tầng, giao thông, thủy lợi còn chấp vá, nhỏ lẻ, nhiều công trình thủy lợi xuống cấp. Mặc dù còn nhiều hạn chế, nhưng những kết quả mà Đảng bộ và nhân dân các dân tộc Phương Giao đạt được cùng với những hạn chế, thiếu sót sẽ là bài học kinh nghiệm quý báu giúp Đảng ủy, chính quyền và nhân dân toàn xã quyết tâm giành thắng lợi lớn ở những giai đoạn tiếp theo.

III. ĐẢNG BỘ PHƯƠNG GIAO LÃNH ĐẠO NHÂN DÂN BƯỚC ĐẦU THỰC HIỆN SỰ NGHIỆP CÔNG NGHIỆP HÓA, HIỆN ĐẠI HÓA (1996-2000)

Sau hơn 10 năm thực hiện công cuộc đổi mới toàn diện của Đảng, Đảng bộ, quân và dân Phương Giao đã đoàn kết một lòng nỗ lực phấn đấu đạt được nhiều kết quả khả quan trên các lĩnh vực kinh tế - xã hội, quốc phòng - an ninh, xây dựng Đảng, chính quyền. Các hoạt động sản xuất của nhân dân các dân tộc Phương Giao, nhất là về lương thực, thực phẩm chuyển dần sang sản xuất hàng hóa, từng bước xóa bỏ cơ chế quản lý tập trung quan liêu,

bao cấp. Sản xuất, kinh doanh đạt được nhiều kết quả thiết thực, hàng hóa đa dạng. Các lĩnh vực văn hóa, xã hội có tiến bộ tích cực. Đời sống vật chất, tinh thần của nhân dân được cải thiện đáng kể. Hoạt động lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức của Đảng bộ, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức đoàn thể có nhiều đổi mới, được nhân dân tin tưởng. Đây là cơ sở để Đảng bộ và nhân dân các dân tộc trong xã vững bước tiếp tục thực hiện đường lối đổi mới.

Mặc dù vậy, bên cạnh những kết quả đạt được, nền kinh tế Phương Giao vẫn còn tồn tại nhiều hạn chế, có nhiều yếu tố chưa ổn định, việc phát triển kinh tế hàng hóa nhiều thành phần còn chậm. Tỷ lệ lao động trong các hộ gia đình chưa có việc làm còn khá lớn... đây là những vấn đề cần thiết, đòi hỏi Đảng bộ và nhân dân xã phải nhanh chóng khắc phục để bước vào thời kỳ mới.

Dưới sự chỉ đạo của Huyện ủy Võ Nhai về việc tổ chức Đại hội Đảng các cấp, từ ngày 24-25-12-1995, Đại hội Đảng bộ xã Phương Giao nhiệm kỳ 1996-2000 đã diễn ra. Đại hội đã tổng kết những kết quả đạt được trong nhiệm kỳ trước, nêu bật những ưu điểm, thành tích đã đạt được, đồng thời nghiêm túc kiểm điểm những khuyết điểm, hạn chế. Từ đó, căn cứ vào tình hình thực tế ở địa phương và các chỉ thị, nghị quyết của cấp trên, Đại hội đã đề ra phương hướng, nhiệm vụ của giai đoạn 1996-2000.

Đại hội đã bầu Ban Chấp hành nhiệm kỳ (1996-2000) gồm 9 đồng chí. Ban Chấp hành bầu Ban Thường vụ gồm 3 đồng chí. Đồng chí Đặng Đình Bát được bầu làm Bí thư Đảng ủy, đồng chí Đỗ Thuật Nhiên làm Phó Bí thư - Chủ

tịch Ủy ban nhân dân xã, đồng chí Tô Đình Nghĩa làm Thường vụ - Thường trực Đảng ủy.

Nắm vững tinh thần Nghị quyết lần thứ VIII của Đảng, thực hiện nhiệm vụ Đại hội Đảng bộ huyện Võ Nhai, Đại hội Đảng bộ xã nhiệm kỳ 1996-2000, cán bộ và nhân dân xã Phương Giao đã nỗ lực phấn đấu, hoàn thành chỉ tiêu kế hoạch từng năm và kế hoạch 5 năm (1996-2000), tạo được bước chuyển biến rõ rệt về kinh tế - xã hội, quốc phòng - an ninh, xây dựng Đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể trong xã.

Dưới sự lãnh đạo của Đảng bộ, sự phối hợp của các cấp, các ngành và tinh thần chủ động trong phát triển sản xuất của nhân dân, các mục tiêu nhiệm vụ về phát triển kinh tế trong 5 năm (1996-2000) đều đạt được những kết quả đáng khích lệ. Tổng sản lượng lương thực đến năm 1999 đạt 1.926,9 tấn, năng suất lúa trung bình đạt 40 tạ/ha. Bình quân lương thực đầu người đạt 400 kg/năm.

Trong giai đoạn 1996-2000, sản xuất nông nghiệp ở Phương Giao đã có những chuyển biến quan trọng, đạt kết quả khá trên cả ba mặt: diện tích, năng suất, sản lượng. Về sản xuất lương thực, Đảng bộ xã xác định cây lúa là cây nông nghiệp chủ lực của xã (chiếm 70% diện tích). Thông qua công tác khuyến nông, trong 5 năm, xã đã mở hai lớp tập huấn về cây lúa cho bà con nông dân tham gia học tập, nâng cao trình độ, kiến thức nhằm áp dụng vào sản xuất. Nhờ những cố gắng của cán bộ và nhân dân xã nên sản lượng lương thực năm 1996 đạt 1.523 tấn thì đến

năm 1999 đạt 1.926,9 tấn; năng suất tăng từ 34 tạ/ha (năm 1996) lên 40 tạ/ha (năm 1999).

Ngoài hai cây chủ lực là lúa và ngô, xã còn tăng cường khuyến khích các hộ gia đình phát triển kinh tế hộ, nhiều mô hình làm kinh tế có hiệu quả đã xuất hiện. Phong trào hộ gia đình sản xuất, kinh doanh giỏi được phát động và thu được những kết quả khả quan.

Bên cạnh trồng trọt, chăn nuôi cũng được Đảng bộ xã quan tâm, chú trọng đúng mức. Nhiều hộ gia đình đã đầu tư, cải tạo chuồng trại, áp dụng khoa học - kỹ thuật mang lại hiệu quả kinh tế cao cho ngành chăn nuôi. Số lượng đàn gia súc, gia cầm của xã không ngừng tăng mạnh qua các năm. Tính đến năm 2000, tổng đàn trâu toàn xã giữ vững ở mức 800 con. Tổng đàn lợn có 2.600 con (năm 1999).

Với những kết quả đạt được, trong những năm qua ngành sản xuất nông nghiệp xã Phương Giao đã có những bước phát triển khả quan. Nhờ đó, đã đem lại nguồn thu nhập tương đối cao và ổn định cho các hộ gia đình, có nhiều hộ nông dân nhờ nguồn thu nhập này mà đã đáp ứng được mức sinh hoạt hàng ngày, số hộ nghèo trong xã giảm dần.

Về lâm nghiệp, trong những năm qua, việc chăm sóc, bảo vệ rừng theo chương trình dự án được thực hiện tương đối tốt, diện tích rừng dự án của xã có 197ha. Ý thức của người dân được nâng lên nhờ những buổi giao lưu, tập huấn về bảo vệ, phát triển rừng, chính vì vậy, công tác bảo vệ rừng tự nhiên đã được triển khai có hiệu quả. Việc

khai thác rừng bừa bãi đã giảm rõ rệt, xã phối hợp với Ban Quản lý vườn khu bảo tồn Thần Sa lập quy hoạch giao đất, giao rừng cho 35 hộ với diện tích 53ha để chăm sóc và bảo vệ 200ha rừng. Nhờ đó, ý thức của nhân dân lại càng được nâng cao.

Tiểu thủ công nghiệp, dịch vụ của xã bước đầu có bước phát triển. Do Phương Giao là một xã miền núi, địa hình đi lại còn khó khăn, cho nên việc giao lưu, buôn bán với thị trường bên ngoài còn hạn chế. Tuy nhiên, Đảng bộ xã trong nhiệm kỳ đã đề ra nhiều chính sách nhằm thúc đẩy ngành dịch vụ, tiểu thủ công nghiệp trong xã phát triển.

Nhờ những cố gắng trong phát triển kinh tế, đời sống của nhân dân trong xã đã có sự chuyển mình rõ rệt, số hộ nghèo trong xã giảm dần, năm 1997 có 110 hộ thì đến năm 1999 giảm xuống còn 75 hộ. Tổng thu ngân sách xã cũng tăng lên đáng kể.

Giai đoạn 1996-2000, Phương Giao triển khai đường lối Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ VIII về xây dựng cơ sở hạ tầng: “Nâng cấp, cải tạo, mở rộng và xây mới có trọng điểm kết cấu hạ tầng kinh tế, trước hết ở những khâu ách tắc và yếu kém, cản trở sự phát triển”. Với phương châm tự lực và tranh thủ sự giúp đỡ của cấp trên, xã đã tiến hành tu sửa, xây mới nhiều công trình, tiêu biểu: xây mới nhiều phòng học trị giá hàng trăm triệu đồng. Đồng thời, năm 1999, hệ thống điện cũng được xây dựng. Được sự đầu tư của Nhà nước, đường điện cao thế 35KV với chiều dài 9km đã được xây dựng và hoàn thiện.

Không chỉ đầu tư phát triển toàn diện nền kinh tế, Phường Giao còn chú trọng đến lĩnh vực văn hóa - xã hội. Các hoạt động văn hóa, thông tin, truyền thanh đã bám sát nhiệm vụ chính trị của địa phương, có tác dụng cổ động, đưa chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước đến với nhân dân. Các ngày lễ, tết được tổ chức và duy trì thường xuyên. Ban Văn hóa xã còn phát động phong trào văn nghệ, giải bóng đá cho đoàn thanh niên... Phong trào xây dựng làng văn hóa, gia đình văn hóa, tiếp tục được triển khai, thực hiện cuộc vận động “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa mới ở khu dân cư”. Công tác tuyên truyền được tăng cường, đặc biệt nhân dịp những ngày lễ lớn, nhân những sự kiện chính trị trọng đại của đất nước, của địa phương. Bên cạnh đó, phong trào thể dục - thể thao được duy trì và phát triển. Tất cả tạo nên không khí phấn khởi, động viên toàn thể nhân dân hăng hái tham gia lao động sản xuất.

Về công tác giáo dục, trong 5 năm, dưới sự lãnh đạo của các cấp, các ngành và nỗ lực của cán bộ, giáo viên trong dạy và học, chất lượng học tập và giảng dạy của cán bộ và giáo viên các trường trên địa bàn xã từng bước được nâng cao. Các phong trào thi đua trong nhà trường luôn được duy trì và đạt kết quả tốt. Bên cạnh đó, cơ sở vật chất, trang thiết bị cũng được đầu tư, xây dựng. Nhờ vậy đã thu hút được 60% số cháu trong độ tuổi từ 3-5 tuổi vào học, số học sinh chuyển cấp đạt 98%.

Công tác y tế, dân số và kế hoạch hóa gia đình là nhiệm vụ quan trọng luôn được cấp ủy Đảng quan tâm,

đáp ứng nhu cầu về chăm sóc sức khỏe ban đầu cho nhân dân. Đội ngũ cán bộ y tế từ các làng đến xã đều được tăng cường và ổn định. Cơ sở vật chất của trạm xá thường xuyên được củng cố, bổ sung. Năm 1998, trạm xá của xã đã được đầu tư trang thiết bị cần thiết cho công tác khám chữa bệnh, có 3 y sỹ thường trực khám chữa bệnh cho nhân dân.

Bên cạnh đó, trạm phối hợp với Ban Dân số, Kế hoạch hóa gia đình làm tốt công tác truyền thông dân số, hướng ứng chương trình Quốc gia về dân số và kế hoạch hóa gia đình. Đội ngũ cộng tác viên luôn được duy trì đầy đủ và hoạt động với trách nhiệm cao. Năm 1997, trạm đã tổ chức một buổi mít tinh tuyên truyền trong toàn xã, có tác dụng thiết thực đến mọi tầng lớp nhân dân. Nhờ đó, nhiều xóm đã đăng ký và thực hiện tốt việc không sinh con thứ 3, tỷ lệ sinh con thứ 3 giảm xuống.

Chính sách xã hội và phong trào xóa đói giảm nghèo được các ban ngành, đoàn thể và nhân dân quan tâm, tích cực hưởng ứng. Trong giai đoạn 1996-2000, xã đã hỗ trợ cho các gia đình chính sách được 15 sổ tiết kiệm với trị giá 1,5 triệu đồng, tiến hành thăm hỏi, tặng quà các gia đình có hoàn cảnh khó khăn với trị giá 1,3 triệu đồng. Ngoài ra, xã còn hỗ trợ 5 vườn cây tình nghĩa, tặng quà 4 trường hợp nhiễm chất độc màu da cam, xét miễn giảm thuế cho các hộ nghèo...

Song song với việc chú trọng phát triển kinh tế, văn hóa - xã hội, công tác quốc phòng - an ninh được Đảng

ủy quan tâm và quán triệt sâu sắc. Công tác thực hiện các Nghị quyết 87-88, Chỉ thị 351 cùng các chỉ thị, nghị quyết khác về giữ gìn an ninh trật tự, bài trừ tệ nạn xã hội được triển khai và bước đầu có hiệu quả. Mặc dù còn gặp nhiều khó khăn, tình hình tiêu cực trong một số lĩnh vực giảm chưa đáng kể, nhưng với sự lãnh đạo của Đảng ủy, chính quyền, sự nỗ lực của lực lượng an ninh xã đã giữ vững được tình hình an ninh, trật tự trên địa bàn. Năm 1996-1997, công an xã được nhận bằng khen đơn vị tiên tiến về công tác an ninh của huyện.

Công tác quốc phòng được thực hiện một cách nghiêm túc. Ban Chỉ huy quân sự xã thường xuyên hoàn thành tốt công tác huấn luyện quân sự, xây dựng lực lượng theo chương trình hàng năm của huyện. Hoàn thành chỉ tiêu tuyển quân hàng năm, số lượng thanh niên nhập ngũ đều vượt so với mục tiêu đề ra và đảm bảo chất lượng trên giao.

Cùng với nhiệm vụ trọng tâm là lãnh đạo phát triển kinh tế - xã hội, trong xu hướng đổi mới đang diễn ra toàn diện và đồng bộ, công tác xây dựng Đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể giai đoạn này có những bước tiến mạnh mẽ.

Về mặt chính quyền, hoạt động của Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân xã đã thể hiện được vai trò của mình trong công tác điều hành, quản lý kinh tế - xã hội, tổ chức tốt việc thực hiện chủ trương, đường lối của Đảng. Trong nhiệm kỳ 1994-1999, Hội đồng nhân dân xã Phương Giao đã có những hoạt động đem lại hiệu quả tốt,

phát huy được trách nhiệm và chức trách của mình. Đồng thời phối hợp với Mặt trận Tổ quốc, tổ chức tốt các hội nghị tiếp xúc cử tri với đại biểu Quốc hội, đại biểu Hội đồng nhân dân tỉnh và huyện. Triển khai kịp thời nghị quyết các kỳ họp của Hội đồng nhân dân tới người dân, thường xuyên thực hiện tốt chức năng là cơ quan giám sát, chỉ đạo hoàn thành tốt cuộc bầu cử đại biểu Quốc hội và bầu cử Hội đồng nhân dân 3 cấp nhiệm kỳ 1999-2004 theo đúng luật định.

Ủy ban nhân dân xã đã xây dựng được quy chế làm việc cụ thể, phân định trách nhiệm rõ ràng và quyền hạn của từng bộ phận nhằm đáp ứng yêu cầu phát triển đi lên của xã nhà.

Thực hiện đường lối đổi mới của Đảng, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức đoàn thể quần chúng đã có nhiều chương trình hoạt động thiết thực, góp phần đẩy mạnh phát triển kinh tế - xã hội, tăng cường khối đại đoàn kết toàn dân, xây dựng và củng cố chính quyền, đoàn thể ngày càng vững mạnh.

Hội Phụ nữ đẩy mạnh thực hiện 6 chương trình trọng tâm của Hội. Kết hợp với các ban ngành, đoàn thể, Đoàn Thanh niên đã tổ chức giáo dục truyền thống cho đoàn viên, học sinh qua các ngày kỷ niệm lớn trong năm, phối hợp với Hội Cựu chiến binh thực hiện các hoạt động tham quan, thể dục - thể thao. Phát huy truyền thống “Bộ đội cụ Hồ”, Hội Cựu chiến binh của xã đã tích cực vận động hội viên tham gia xây dựng đời sống gia đình, xây dựng Đảng, chính quyền và thực hiện các nhiệm vụ chính trị

của địa phương. Hội Nông dân tích cực vận động hội viên áp dụng khoa học - kỹ thuật vào sản xuất, chuyển đổi cây trồng, vật nuôi, xây dựng mô hình hộ sản xuất kinh doanh giỏi. Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể còn tăng cường thực hiện đoàn kết dân tộc, tôn giáo, góp phần thực hiện thắng lợi những mục tiêu kinh tế - xã hội của xã đã đề ra trong nhiệm kỳ Đại hội đã đề ra.

Công tác xây dựng và phát triển đảng viên được Đảng bộ xác định là nhiệm vụ then chốt. Việc triển khai các đợt học tập nghị quyết của Trung ương, tỉnh, huyện được thực hiện nghiêm túc. Chất lượng tự phê bình và phê bình được nâng lên rõ rệt. Qua đó, tư tưởng, đạo đức, lối sống của cán bộ, đảng viên và nhân dân trong xã được ổn định hơn. Nhằm nâng cao năng lực, phẩm chất cách mạng của đội ngũ lãnh đạo trong tình hình mới, Đảng ủy xã đã có nhiều nghị quyết chuyên đề về công tác tổ chức và cán bộ. Tính đến năm 2000, toàn xã có 8 chi bộ với tổng số 88 đảng viên. Trong nhiệm kỳ 1996-2000, Đảng bộ đã cử nhiều đồng chí đi học tập, nâng cao trình độ, năng lực.

Công tác cán bộ được quán triệt thường xuyên và thực hiện nghiêm túc. Căn cứ vào quy chế phân cấp quản lý cán bộ, theo Nghị quyết Trung ương 6 (lần 2), nghị quyết của Ban Thường vụ Huyện ủy Võ Nhai, Đảng bộ xã đã xây dựng kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng cán bộ để bố trí, sắp xếp đủ tiêu chuẩn, đáp ứng với yêu cầu nhiệm vụ mới. Bộ máy tổ chức Đảng ủy, Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân và các đoàn thể được sắp xếp, đảm bảo gọn nhẹ, hiệu quả. Hàng năm, Đảng ủy đều tiến hành rà soát,

đánh giá thực trạng đội ngũ cán bộ. Thực hiện Nghị quyết Trung ương 3 (khóa VIII) về xây dựng Nhà nước trong sạch, vững mạnh và chiến lược cán bộ.

Công tác kiểm tra, giữ gìn kỷ luật Đảng được duy trì, từ Ban Chấp hành Đảng bộ, chi ủy kiểm tra việc thực hiện điều lệ, nghị quyết của Đảng, nhiệm vụ của đảng viên, kiểm tra tổ chức Đảng và đảng viên có dấu hiệu vi phạm, các sai phạm đều được kết luận và xử lý kịp thời.

Trong quá trình lãnh đạo nhân dân thực hiện sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước từ 1996-2000, Đảng bộ và nhân dân xã Phương Giao đã phấu phấu giành được nhiều kết quả đáng ghi nhận. Nền kinh tế trong xã có mức tăng trưởng khá, nhiều chỉ tiêu cơ bản hoàn thành vượt mức kế hoạch. Cơ sở hạ tầng, các công trình phúc lợi, văn hóa, giáo dục, y tế phục vụ đời sống văn hóa, xã hội có bước phát triển. Chính trị ổn định, quốc phòng - an ninh được giữ vững. Đời sống nhân dân được cải thiện và nâng cao rõ rệt. Thực hiện cơ chế, chính sách đổi mới của Đảng, sự điều hành của chính quyền và các tổ chức đoàn thể trong xã đã phát huy được tính chủ động, sáng tạo, thúc đẩy sản xuất phát triển. Công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng được coi trọng, năng lực lãnh đạo, chỉ đạo của đội ngũ cán bộ, đảng viên từng bước được nâng cao đáp ứng yêu cầu và nhiệm vụ của địa phương.

Mặc dù còn những hạn chế, khó khăn, thiếu sót, song những thắng lợi đã đạt được trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc vẫn là cơ bản và to lớn. Thắng lợi đó không những tạo được khí thế phấn khởi, lòng tự hào trong cán

bộ, đảng viên và nhân dân mà còn khẳng định được vai trò lãnh đạo của Đảng, tạo ra tiền đề vật chất quan trọng để Đảng bộ và nhân dân các dân tộc xã Phương Giao vững bước tiến vào thời kỳ mới.

Chương VI

ĐẢNG BỘ XÃ PHƯƠNG GIAO LÃNH ĐẠO NHÂN DÂN ĐẨY MẠNH SỰ NGHIỆP CÔNG NGHIỆP HÓA - HIỆN ĐẠI HÓA NÔNG NGHIỆP VÀ XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI (2000-2014)

I. PHƯƠNG GIAO THỰC HIỆN KẾ HOẠCH 5 NĂM PHÁT TRIỂN KINH TẾ - XÃ HỘI (2000-2005)

Bước vào thế kỷ XXI, thuận lợi cơ bản của Phương Giao là sau 15 năm đổi mới, Đảng bộ và nhân dân trong xã đã đạt những thành tựu quan trọng, bước đầu có những kinh nghiệm về mặt phát triển kinh tế - xã hội. Đời sống của nhân dân đã được nâng cao. Địa bàn xã có điều kiện mở mang phát triển kinh tế và giao lưu với các địa bàn khác. Tiềm năng đất đai, rừng của xã có giá trị về mặt phát triển kinh tế nông nghiệp toàn diện.

Khó khăn cơ bản của Đảng bộ và nhân dân Phương Giao là trên địa bàn xã, cơ cấu kinh tế nông nghiệp vẫn là chủ yếu. Việc chuyển đổi cơ cấu cây con còn kém hiệu quả. Một bộ phận dân cư vẫn có thói quen sản xuất manh mún, du canh du cư, chưa thích ứng với sự phát triển kinh tế thị trường. Cơ sở hạ tầng phục vụ sản xuất, sinh hoạt, học tập của các tầng lớp nhân dân còn thấp kém, đặc biệt

là hệ thống đường giao thông. Sự nghiệp giáo dục - đào tạo của con cái, nhiều gia đình còn chưa quan tâm. Tệ nạn xã hội ngày một gia tăng.

Thực hiện Chỉ thị số 54-CT/TW, ngày 22-5-2000 của Bộ Chính trị và Chỉ đạo của Ban Thường vụ Tỉnh ủy Thái Nguyên về Đại hội Đảng các cấp tiến tới Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ X, tháng 9-2000, Ban Chấp hành Đảng bộ xã Phương Giao tổ chức Đại hội Đảng bộ nhiệm kỳ 2000-2005.

Đại hội kiểm điểm đánh giá sự lãnh đạo của Đảng bộ trên các mặt công tác, trong đó nêu bật những kết quả đạt được cũng như những khuyết điểm, nhất là về vai trò lãnh đạo của Ban Chấp hành Đảng bộ.

Đại hội khẳng định: “Nhiệm kỳ (1996-2000) tuy có nhiều khó khăn, nhưng có sự chỉ đạo sâu sát của Ban Thường vụ Huyện ủy, sự nỗ lực phấn đấu của toàn Đảng bộ và nhân dân nên đã đạt những kết quả. Một số chỉ tiêu chủ yếu đạt và vượt Nghị quyết Đại hội Đảng bộ nhiệm kỳ 1996-2000. Đời sống của nhân dân trong xã được nâng lên rõ rệt. An ninh chính trị được giữ vững. Trật tự an toàn xã hội được bảo đảm. Văn hóa - xã hội phát triển và tiến bộ. Nông thôn có nhiều đổi mới. Nhân dân phấn khởi tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng”¹.

---

1. Báo cáo Chính trị của Ban Chấp hành Đảng bộ xã Phương Giao nhiệm kỳ 1996-2000, tại Đại hội Đảng bộ xã Phương Giao nhiệm kỳ 2000-2005.

Đại hội đề ra phương hướng, mục tiêu, nhiệm vụ chủ yếu đến năm 2005 trên các mặt kinh tế, văn hóa - xã hội, an ninh quân sự địa phương, công tác xây dựng Đảng và củng cố hệ thống chính trị. Trong đó về kinh tế là:

- Đẩy nhanh tốc độ tăng trưởng kinh tế từ 7,5-8,5%/năm. Đến năm 2005, tổng sản lượng lương thực có hạt đạt 2.000 tấn. Bình quân thu nhập đầu người đạt 1,1 triệu đồng. Tỷ trọng ngành nông nghiệp giảm xuống còn 93% trong cơ cấu kinh tế của xã.

Về văn hóa - xã hội, mục tiêu trong 5 năm là: Không có hộ đói, giảm hộ nghèo từ 4-6%/năm. Tăng cường công tác truyền thông dân số, kết hợp với các biện pháp tránh thai. Phấn đấu giảm sinh con thứ 3 xuống dưới 10%. Tỷ lệ phát triển dân số tự nhiên đến năm 2005 còn 0,8%. 100% làng có quy ước văn hóa. Có từ 1 đến 2 làng đạt tiêu chuẩn làng văn hóa, 80% số hộ được công nhận là gia đình văn hóa. Thực hiện tốt các mặt chính sách xã hội.

Về công tác xây dựng Đảng, củng cố hệ thống chính trị: Hàng năm có 80% đảng viên đủ tư cách phát huy tác dụng tốt, 90% chi bộ Đảng đạt trong sạch vững mạnh, Đảng bộ đạt tiêu chuẩn trong sạch vững mạnh.

- Củng cố xây dựng chính quyền trong sạch vững mạnh, từng bước cải cách hành chính, nâng cao hiệu lực và vai trò quản lý điều hành của Nhà nước.

- Xây dựng Mặt trận Tổ quốc, hợp tác xã và các đoàn thể nhân dân không ngừng lớn mạnh cả về số lượng và chất lượng.

- Giữ vững an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, thường xuyên xây dựng lực lượng quốc phòng toàn dân vững mạnh.

Đại hội bầu Ban Chấp hành Đảng bộ xã nhiệm kỳ 2000 - 2005 gồm 9 đồng chí, bầu đoàn đại biểu đi dự Đại hội Đảng bộ huyện Võ Nhai. Sau Đại hội, Ban Chấp hành Đảng bộ xã Phương Giao đã tổ chức phiên họp đầu tiên bầu Ban Thường vụ, bầu Bí thư, Phó Bí thư, bầu Ủy ban Kiểm tra Đảng ủy, phân công các Đảng ủy viên. Ban Thường vụ Đảng ủy khóa mới gồm 3 đồng chí: đồng chí Tô Đình Nghĩa được bầu làm Bí thư Đảng ủy, đồng chí Đặng Thanh Lực là Phó Bí thư, đồng chí Dương Hữu Kiều làm Thường trực Đảng ủy.

Sau 5 năm thực hiện các nghị quyết, chỉ thị của Trung ương Đảng, Tỉnh ủy, Huyện ủy và Nghị quyết Đại hội Đảng bộ xã nhiệm kỳ 2000-2005, dưới sự lãnh đạo của Đảng ủy, cán bộ, đảng viên và nhân dân các dân tộc xã Phương Giao đã nỗ lực phấn đấu, vượt qua khó khăn thử thách để thực hiện thắng lợi các mục tiêu kinh tế - xã hội đã đề ra, đạt được nhiều thành tựu to lớn trên tất cả các lĩnh vực.

Về phát triển kinh tế, Đảng bộ xã tập trung lãnh đạo phát triển kinh tế nông nghiệp. Sản xuất nông nghiệp đã có những bước đi khá vững chắc, chủ động áp dụng các tiến bộ khoa học - kỹ thuật và giống mới vào sản xuất, đặc biệt chú trọng khâu đổi mới giống cây trồng, vật nuôi cho năng suất cao.

Với sự quyết tâm, đồng lòng của Đảng bộ, chính quyền và nhân dân các dân tộc Phương Giao, năng suất bình quân các giống cây trồng đều tăng qua các năm. Năng suất lúa bình quân tăng từ 35 tạ/ha (năm 2000) lên 38 tạ/ha năm 2005. Diện tích ngô, năm 2001 là 60ha với năng suất bình quân 24,6 tạ/ha, đến năm 2004 tăng lên 104,5ha với năng suất bình quân 37,3 tạ/ha. Những kết quả trên đã góp phần đưa tổng sản lượng lương thực có hạt hàng năm tăng mạnh. Bình quân lương thực có hạt đầu năm 2005 là 586kg. Thu nhập bình quân đầu người năm 2005 là 1,2 triệu đồng, vượt chỉ tiêu Đại hội đề ra.

Đi đôi với việc đẩy mạnh trồng cây lương thực, Đảng bộ xã cũng tập trung chỉ đạo trồng các loại cây công nghiệp ngắn ngày như cây đỗ tương, lạc, hàng năm đều vượt kế hoạch đề ra cả về diện tích, năng suất và sản lượng.

Song song với phát triển ngành trồng trọt, ngành chăn nuôi cũng được Đảng bộ xã coi trọng chỉ đạo. Nhờ đó, chăn nuôi của xã có những bước phát triển khởi sắc. Đàn gia súc, gia cầm của xã tăng hàng năm: năm 2005, đàn trâu có 1.080 con; đàn bò có 70 con, đàn lợn có 1.880 con; đàn gia cầm tăng 3,5%.

Thực hiện giai đoạn 2 của Dự án 661 - Chương trình kinh tế - xã hội - sinh thái trọng điểm của Nhà nước theo đó sẽ trồng mới 50ha rừng và bảo vệ diện tích rừng hiện có trong thời kỳ từ năm 1998 đến năm 2010 nhằm nâng cao độ che phủ của rừng Việt Nam lên mức 43% vào năm 2010. Trong 5 năm (2000-2005), xã Phương Giao đã trồng được hàng trăm héc ta rừng, vượt chỉ tiêu đề ra. Những

cánh rừng trồng theo Dự án 661 được người dân chăm sóc, bảo vệ và phát triển tốt. Địa phương cũng đã có nhiều cố gắng trong vấn đề quản lý, bảo vệ và phát triển rừng. Xã cùng với các cơ quan chức năng của huyện ngăn chặn, thu giữ, xử lý nhiều vụ vi phạm theo quy định. Tuy nhiên, tình trạng buôn bán, vận chuyển gỗ trái phép qua địa bàn xã vẫn còn xảy ra.

Đảng ủy xã đã chỉ đạo Ủy ban nhân dân xã thực hiện tốt các nội dung về quản lý nhà nước trong lĩnh vực đất đai trên địa bàn như: làm thủ tục ban đầu thu hồi đất, cấp đất, quy hoạch đất, giải phóng mặt bằng, chuyển nhượng quyền sử dụng đất, cấp giấy chứng nhận quyền sử dụng đất, xử lý các hộ gia đình sử dụng đất sai mục đích theo luật định. Nhìn chung, việc chấp hành Luật đất đai của nhân dân trên địa bàn xã đều tốt, song việc mua bán, chuyển nhượng, tự tiện chuyển đổi mục đích sử dụng đất vẫn còn diễn ra, hiểu biết về Luật đất đai của một bộ phận người dân còn hạn chế.

Sản xuất tiểu thủ công nghiệp, dịch vụ trên địa bàn xã đã và đang phát triển theo hướng đa dạng hóa ngành nghề, thích nghi với cơ chế thị trường và có sự quản lý của Nhà nước. Các nghề dịch vụ hoạt động có hiệu quả, đảm bảo phục vụ nhu cầu đời sống nhân dân cũng như sản xuất nông nghiệp và giao lưu hàng hóa. Tổng giá trị sản phẩm, tổng doanh thu của ngành dịch vụ trên địa bàn xã hàng năm tăng từ 4-6%. Đảng và Nhà nước đã tạo điều kiện để các thành phần kinh tế phát triển, khuyến khích mở rộng và đa dạng hóa các loại hình sản xuất, kinh doanh như

phát triển tiểu thủ công nghiệp, dịch vụ... Đã có nhiều hộ gia đình trở thành tấm gương tiêu biểu cho việc làm kinh tế, kinh doanh, dịch vụ giỏi, hàng năm có thu nhập hàng chục triệu đồng.

Công tác thu chi ngân sách đảm bảo sự hoạt động của Đảng, chính quyền, các đoàn thể trong quá trình lãnh đạo, chỉ đạo các mục tiêu kinh tế - xã hội ở địa phương. Chỉ tiêu hàng năm thu đều đạt và vượt mức kế hoạch được giao, năm sau cao hơn năm trước. Năm 2005 tổng thu ngân sách là 640 triệu đồng, trong đó thu trong cân đối là 137,4 triệu đồng, thu bổ sung từ ngân sách cấp trên là 505,5 triệu đồng; tổng chi ngân sách đạt 632,66 triệu đồng. Tuy nhiên, việc triển khai thu đối ứng các công trình, đóng góp xây dựng trường lớp vẫn còn chậm, chưa kiên quyết, kết quả chưa cao. Chi ngân sách được thực hiện đảm bảo đúng luật, theo kế hoạch và tiết kiệm.

Các hoạt động vay vốn phát triển sản xuất đã có nhiều cố gắng. Thông qua ngân hàng Nông nghiệp và Phát triển nông thôn, ngân hàng Chính sách xã hội, các hộ được vay vốn phát triển sản xuất kinh doanh làm ăn có hiệu quả.

Về xây dựng cơ sở hạ tầng, được sự quan tâm của Đảng và Nhà nước, xã đã nhận được các chương trình, dự án đầu tư từ Trung ương, tỉnh, huyện để xây dựng các công trình điện, đường, trường, trạm, thủy lợi. Nhân dân đối ứng và tham gia ngày công lao động trị giá khoảng hàng trăm triệu đồng.

Việc triển khai xây dựng các công trình dưới sự chỉ đạo của Đảng ủy xã đều đảm bảo dân chủ công khai,

thống nhất giữa huyện, xã và các cơ sở xóm. Nhìn chung các công trình sau khi bàn giao đưa vào sử dụng đã phát huy được hiệu quả, đáp ứng phục vụ thiết thực đời sống và sản xuất của nhân dân, tạo điều kiện thúc đẩy kinh tế - xã hội Phương Giao phát triển.

Công tác giáo dục đào tạo được cấp ủy Đảng, chính quyền thường xuyên quan tâm. Chất lượng dạy và học của các trường ngày càng nâng cao, trong đó có nhiều giáo viên dạy giỏi, nhiều học sinh đạt khá, giỏi và danh hiệu cháu ngoan Bác Hồ. Đến năm 2005, tiểu học có 13 lớp với 250 học sinh, tỷ lệ lên lớp đạt 98,6%; bậc mầm non có 12 lớp với 198 cháu, tỷ lệ vào lớp 1 đạt 100%; bậc trung học cơ sở có 13 lớp với 407 học sinh, tỷ lệ lên lớp đạt 100%. Cơ sở vật chất giáo dục được đầu tư xây dựng kiên cố, đáp ứng nhu cầu học tập cho học sinh học 2 ca.

Trong lĩnh vực y tế, Các chương trình y tế quốc gia, chương trình truyền thông dân số kế hoạch hóa gia đình được xã thực hiện tốt. Công tác chăm sóc sức khỏe ban đầu cho nhân dân, phòng chống các dịch bệnh được quan tâm, tiêm chủng mở rộng đạt từ 90-95%, đội ngũ y tá thôn bản hoạt động có hiệu quả.

Công tác văn hóa - thể dục thể thao dưới sự lãnh đạo của Đảng bộ được củng cố và phát triển. Các hoạt động văn hóa văn nghệ - thể dục thể thao được tổ chức hàng năm vào các ngày kỷ niệm, ngày lễ tết và có nhiều đổi mới theo hướng xã hội hóa. Thực hiện tốt phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa”, thể hiện qua các phong trào: xây dựng gia đình văn hóa, xóm bản

văn hóa, cơ quan văn hóa theo 6 mục tiêu và 8 nội dung. Hàng năm tiến hành bình xét gia đình văn hóa, làng bản văn hóa, đơn vị văn hóa... Đến năm 2004, xã có trên 50% hộ đạt danh hiệu gia đình văn hóa, hầu hết các cơ quan đạt đơn vị văn hóa.

Công tác chính sách xã hội được Đảng ủy và các cấp chính quyền quan tâm chỉ đạo, chăm lo đến đời sống vật chất, tinh thần của các đối tượng chính sách xã hội. Phong trào đền ơn đáp nghĩa, “Uống nước nhớ nguồn”, quan tâm giúp đỡ các gia đình thương binh, liệt sĩ, bà mẹ Việt Nam anh hùng, gia đình chính sách, đã được triển khai hàng năm. Cụ thể như: giúp đỡ bằng ngày công lao động; thăm hỏi, thăm viếng khi ốm đau, hoạn nạn; xét đề nghị hỗ trợ tiền tu sửa nhà cửa, mua đất, mua trâu bò đối với các hộ nghèo, hộ chính sách. Việc chi trả chế độ chính sách được tiến hành kịp thời, đúng quy định. Ngoài ra, xã còn quan tâm, chăm sóc đến các đối tượng như: người già cô đơn không nơi nương tựa, trẻ mồ côi, người tàn tật... để họ có cuộc sống ổn định như các gia đình khác. Các chương trình phòng chống tệ nạn xã hội được thực hiện hàng năm. Những quỹ phúc lợi xã hội cũng được vận động xây dựng như: quỹ ngày vì người nghèo, quỹ đền ơn đáp nghĩa, quỹ vì trẻ thơ, quỹ quốc phòng an ninh...

Xã đã thực hiện tốt chương trình xóa đói giảm nghèo, giúp đỡ và tạo điều kiện cho các hộ nghèo vay vốn, hỗ trợ kinh phí sản xuất và sinh hoạt, từ đó số lượng hộ nghèo giảm bình quân hàng năm từ 2-5%.

Công tác quân sự địa phương: Đảng bộ chính quyền, các đoàn thể quần chúng và nhân dân Phương Giao quán triệt sâu sắc Nghị quyết Trung ương 8 (khóa IX) về chiến lược bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới; Chỉ thị số 16 của Ban Bí thư Trung ương về công tác huấn luyện dân quân tự vệ, dự bị động viên và nghị quyết của Ban Thường vụ huyện ủy về tăng cường lãnh đạo đối với công tác quân sự, quốc phòng ở địa phương.

Từ nhận thức cơ bản về đường lối đổi mới của Đảng đối với nhiệm vụ quốc phòng - an ninh, công tác quân sự địa phương ở Phương Giao được cấp ủy Đảng và chính quyền rất quan tâm. Hàng năm công tác này được củng cố và tăng cường, xây dựng kế hoạch, phương án tổ chức sẵn sàng chiến đấu bảo vệ Đảng, chính quyền và nhân dân khi có tình huống xảy ra. Thực hiện tốt công tác tuyển quân, huấn luyện dân quân tự vệ, quản lý chặt chẽ quân dự bị động viên, sẵn sàng nhận nhiệm vụ khi có lệnh của cấp trên. Chỉ tiêu tuyển quân, chỉ tiêu huấn luyện hàng năm đều đảm bảo cả về chất lượng và số lượng. Bên cạnh đó, công tác phòng thủ chiến đấu, phòng chống lụt bão, phòng chống âm mưu diễn biến hòa bình của các thế lực thù địch cũng được tiến hành đều đặn.

Về công tác an ninh, việc giữ gìn an ninh trật tự là một trong những nhiệm vụ nhận được sự quan tâm sâu sát của Đảng ủy xã. Do đó tình hình an ninh trật tự, an toàn xã hội trong 5 năm (2000-2005) trên địa bàn xã được giữ vững, ổn định; phong trào quần chúng bảo vệ an ninh Tổ quốc được thực hiện thường xuyên. Ban Công an xã hoạt

động có hiệu quả, tiến hành ngăn chặn, phòng ngừa các tệ nạn xã hội, nắm chắc các đối tượng trên địa bàn, quản lý tốt nhân khẩu, hộ khẩu, chuyển đi, chuyển đến đúng quy định, kịp thời xử lý những vụ vi phạm pháp luật xảy ra. Đảng ủy và chính quyền xã còn chỉ đạo thực hiện đẩy mạnh các tổ hòa giải, phát huy được năng lực của đội ngũ công an viên cơ sở.

Công tác tư pháp hộ tịch của xã hàng năm được thực hiện tốt, đăng ký khai sinh, khai tử, đăng ký kết hôn theo đúng quy định pháp luật. Công tác phổ biến, giáo dục pháp luật được Đảng bộ quan tâm, đẩy mạnh tuyên truyền qua các hội nghị và hệ thống loa truyền thanh.

Công tác xây dựng Đảng, chính quyền và phát huy vai trò Mặt trận Tổ Quốc và các đoàn thể đã được Đảng bộ xã quán triệt đầy đủ quan điểm, chủ trương, đường lối của Đảng và các nghị quyết, chỉ thị của cấp trên. Trọng tâm là Nghị quyết Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ IX, Nghị quyết Đại hội Đảng bộ huyện lần thứ XVIII, Nghị quyết Đại hội Đảng bộ xã nhiệm kỳ 2000-2005. Quán triệt quan điểm của Đảng: “Phát triển kinh tế là trọng tâm, xây dựng Đảng là then chốt”, trong giai đoạn 2000-2005 bên cạnh việc lãnh đạo, chỉ đạo kinh tế - xã hội của xã, cấp ủy Đảng thường xuyên quan tâm đến công tác xây dựng Đảng, kịp thời triển khai các nghị quyết, chỉ thị và văn bản hướng dẫn của cấp trên, để nâng cao nhận thức, ý thức chính trị, đạo đức, lối sống của cán bộ, đảng viên. Từ đó nâng cao vai trò, sức chiến đấu của tổ chức cơ sở Đảng, đảm bảo là hạt nhân lãnh đạo cho cả hệ thống chính trị của xã.

Song song với việc học tập, quán triệt xây dựng chương trình, kế hoạch thực hiện các chỉ thị, nghị quyết của Đảng, Đảng ủy xã còn tiến hành chỉ đạo triển khai tổ chức thực hiện nghiêm túc kết luận của Hội nghị Trung ương 4 (khóa IX) về tiếp tục thực hiện Nghị quyết Trung ương 6 (lần 2) khóa VIII, đẩy mạnh việc thực hiện quy định những điều đảng viên không được làm, pháp lệnh chống tham nhũng, pháp lệnh thực hành tiết kiệm, chống lãng phí qua các kỳ phân tích chất lượng Đảng viên 6 tháng, cả năm. Nghiêm túc kiểm điểm tự phê bình và phê bình tập thể, cá nhân, cán bộ đảng viên trong cấp ủy và tổ chức Đảng từ Ban Chấp hành Đảng bộ đến cấp ủy các chi bộ, tập trung vào 3 vấn đề: tư tưởng chính trị, đạo đức lối sống, trách nhiệm đối với nhiệm vụ được giao. Từ đó, cho thấy được kết quả về năng lực và sức chiến đấu của tổ chức Đảng, hệ thống chính trị của xã có sự chuyển biến tích cực, tạo dựng được lòng tin trong nhân dân.

Hoạt động đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, bồi dưỡng phát triển Đảng ở Đảng bộ xã Phương Giao ngày càng được quan tâm. Trong 5 năm (2000-2005), toàn xã có 10 đồng chí được cử đi học trung cấp lý luận chính trị, trung cấp kinh tế và học lớp quản lý nhà nước. Về công tác phát triển Đảng, toàn Đảng bộ có hơn 40 quần chúng ưu tú được xét đi học lớp cảm tình Đảng, kết nạp Đảng cho 37 đồng chí, chuyển số đảng viên dự bị thành đảng viên chính thức, trao tặng huy hiệu 60, 50, 40 và 30 năm tuổi Đảng cho những đồng chí đủ điều kiện.

Đảng ủy xã hàng năm đã làm tốt công tác kiểm tra thực hiện điều lệ Đảng, nhiệm vụ đảng viên, kiểm tra thực

hiện nhiệm vụ chính trị, thực hiện Quyết định số 19-QĐ/TW của Bộ Chính trị về những điều đảng viên không được làm, thực hành tiết kiệm chống lãng phí và các chính sách, pháp luật của Nhà nước. Kết quả công tác kiểm tra đã góp phần nâng cao năng lực lãnh đạo của các Ban Chi ủy và chi bộ, kịp thời biểu dương các mặt tích cực và uốn nắn những lệch lạc, khuyết điểm của đảng viên.

Hàng năm Đảng bộ đều coi trọng công tác sơ kết, tổng kết đánh giá rút kinh nghiệm gắn với việc phân tích chất lượng đảng viên, các chi bộ trong sạch vững mạnh, đảng viên hoàn thành tốt nhiệm vụ. Năm 2005, Đảng bộ có 123 đảng viên, 8 chi bộ, trong đó 3 chi bộ đạt trong sạch vững mạnh.

Công tác tổ chức cán bộ trong 5 năm 2000-2005 đã được Đảng ủy lãnh đạo thực hiện tốt. Theo đề án nâng cao chất lượng cán bộ giai đoạn 2000-2005 của Huyện ủy Võ Nhai, Đảng bộ xã đã kịp thời bổ sung, kiện toàn, củng cố cấp ủy Đảng, chính quyền các ban ngành của xã. Lãnh đạo chặt chẽ cuộc bầu cử đại biểu Hội đồng nhân dân các cấp nhiệm kỳ 2004-2009, đảm bảo tiêu chuẩn cơ cấu, đề bạt và người giới thiệu bầu cử các chức danh lãnh đạo Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân xã, trưởng các ban ngành, cán bộ chuyên môn, đoàn thể xã.

Hội đồng nhân dân xã phát huy tốt vai trò là cơ quan quyền lực Nhà nước ở địa phương, làm nhiệm vụ đại diện cho dân trong bộ máy chính quyền ở cơ sở. Hội đồng nhân dân xã là cơ quan quyết định các vấn đề quan trọng trong đời sống kinh tế, văn hóa, xã hội...đồng thời cũng là cấp

tổ chức giám sát trực tiếp việc thực hiện chính sách, pháp luật của Nhà nước, nghị quyết của Hội đồng nhân dân các cấp ở cơ sở. Hội đồng nhân dân xã Phương Giao căn cứ vào các chỉ tiêu, kế hoạch của cấp trên và nghị quyết của Ban Chấp hành Đảng bộ xã để xây dựng mục tiêu kinh tế - xã hội hàng năm.

Các kỳ họp của Hội đồng nhân dân được tổ chức theo đúng luật định, phát huy dân chủ, chú trọng bàn bạc và đề ra các nghị quyết cụ thể, không ngừng đổi mới về nội dung, chất lượng. Thường trực Hội đồng nhân dân và các đại biểu Hội đồng nhân dân xã tích cực thực hiện vai trò giám sát việc triển khai các nhiệm vụ kinh tế - xã hội, đồng thời liên hệ chặt chẽ với cử tri, có trách nhiệm thu thập và phản ánh trung thực ý kiến, nguyện vọng, kiến nghị, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của cử tri; thực hiện chế độ tiếp xúc và trả lời những yêu cầu và kiến nghị của cử tri. Tổ chức tốt công tác bầu cử Đại biểu Quốc hội khóa XII và bầu cử Hội đồng nhân dân các cấp nhiệm kỳ 2004-2009.

Ủy ban nhân dân xã trong quá trình tổ chức, quản lý, điều hành các nhiệm vụ kinh tế - xã hội đã bám sát các chủ trương của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước, nghị quyết của Đảng ủy, của Hội đồng nhân dân xã để triển khai thực hiện các chỉ tiêu, nhiệm vụ kinh tế - xã hội được giao. Các chương trình, dự án đã kịp thời được triển khai, đảm bảo về thời gian, chất lượng. Chế độ chính sách, pháp luật của Nhà nước được tổ chức thực hiện nghiêm túc, đạt hiệu quả cao. Công tác tiếp dân, giải

quyết đơn thư khiếu nại, tố cáo của công dân được thực hiện theo đúng quy định của pháp luật. Tiến hành thực hiện cải cách hành chính theo cơ chế “một cửa”, xây dựng quy chế và đổi mới lề lối làm việc. Đội ngũ cán bộ xã, xóm được kiện toàn, đào tạo bồi dưỡng về lý luận, chuyên môn nên hiệu quả quản lý nhà nước về kinh tế - xã hội được nâng cao, hoạt động có hiệu quả.

Hoạt động của Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể có nhiều đổi mới cả về nội dung và hình thức, đảm bảo sự lãnh đạo, chỉ đạo của cấp ủy Đảng. Công tác vận động quần chúng đạt được nhiều kết quả tích cực, nhân dân đã có ý thức tự giác chấp hành chủ trương, đường lối, của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước. Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể đã chủ động xây dựng chương trình hành động, đẩy mạnh phong trào thi đua yêu nước, tạo khí thế thi đua sôi nổi trong quần chúng nhân dân, góp phần thực hiện thắng lợi các mục tiêu kinh tế - xã hội, quốc phòng - an ninh của xã. Khối đại đoàn kết dân tộc được tăng cường và củng cố. Trong giai đoạn 2000-2005, toàn xã có 5 đoàn thể được huyện công nhận đạt khá và vững mạnh.

Những thành tích đáng tự hào trên xuất phát từ sự cố gắng, chung sức, chung lòng của Đảng bộ và nhân dân xã Phương Giao, trong đó có vai trò lãnh đạo và điều hành của Ban Chấp hành Đảng bộ nhiệm kỳ 2000-2005. Đảng bộ đã vận dụng sáng tạo những tư tưởng, quan điểm của Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX của Đảng và các nghị quyết Đại hội các cấp vào tình hình

thực tế của địa phương, trên cơ sở đó đề ra những mục tiêu, nhiệm vụ và giải pháp phù hợp thực tiễn. Đảng bộ cũng tập trung lãnh đạo, chỉ đạo tốt việc xây dựng quy hoạch, kế hoạch các nhiệm vụ trọng tâm, trọng điểm của xã trong giai đoạn 2000-2005. Bên cạnh đó, Phương Giao với đặc điểm là một xã vùng cao, điều kiện kinh tế còn gặp nhiều khó khăn thì những cơ chế, chính sách hỗ trợ cụ thể của Đảng, Nhà nước, ban ngành cấp trên đã có tác dụng kịp thời thúc đẩy kinh tế - xã hội của xã ngày càng phát triển.

Đảng ủy xã đã có sự đoàn kết, nhất trí cao trong lãnh đạo, chỉ đạo phát triển kinh tế - xã hội, không ngừng đổi mới phương pháp, biện pháp lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện nhiệm vụ. Đồng thời, tranh thủ sự giúp đỡ, tạo điều kiện của cấp trên, khắc phục khó khăn, duy trì nghiêm túc các chế độ sinh hoạt của cấp ủy, chính quyền theo quy chế, quy định trong Điều lệ Đảng và pháp luật của Nhà nước. Nhờ đó, năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của tổ chức Đảng và hiệu quả quản lý điều hành của chính quyền ngày càng được nâng cao. Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể của xã phát huy tốt khả năng tập hợp, vận động quần chúng, tạo sự đồng thuận trong nhân dân và đẩy mạnh phong trào thi đua yêu nước trên tất cả các lĩnh vực.

Cán bộ, đảng viên và nhân dân các dân tộc Phương Giao luôn tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng và Nhà nước, đoàn kết, giúp đỡ lẫn nhau trong sinh hoạt và sản xuất. Đồng thời tích cực khắc phục những yếu kém còn tồn tại, áp dụng tiến bộ khoa học - kỹ thuật vào sản xuất,

xóa đói giảm nghèo, đổi mới phương pháp lao động và làm việc, chủ động sáng tạo tập trung cho phát triển kinh tế - xã hội.

Bên cạnh những thành tựu, Đảng bộ và nhân dân xã Phương Giao cũng mạnh dạn và thẳng thắn nhìn vào những thiếu sót, yếu kém, khuyết điểm còn tồn tại trong giai đoạn 2000-2005: Phát triển kinh tế chưa tương xứng với tiềm năng sẵn có của địa phương, chưa xây dựng được mô hình kinh tế trọng điểm để nhân rộng, phát triển ngành nghề còn hạn chế, một số nguồn thu chưa được khai thác triệt để. Chất lượng dạy và học tuy đã đạt được nhiều kết quả nhưng chưa cao, tỷ lệ học sinh khá, giỏi còn thấp. Công tác phối hợp hoạt động giữa chính quyền và các đoàn thể đôi lúc chưa đồng bộ. Chất lượng sinh hoạt cấp ủy, chi bộ và Đảng bộ còn hạn chế, một số chi bộ duy trì chế độ sinh hoạt theo Điều lệ Đảng chưa được nghiêm túc.

Những hạn chế trên xuất phát từ nhiều nguyên nhân khách quan và chủ quan, tuy nhiên được Đảng bộ, chính quyền và các ban ngành đoàn thể xã Phương Giao đã sớm phát hiện, khắc phục và rút ra nhiều bài học kinh nghiệm quý báu. Chính vì vậy, sau 5 năm thực hiện Nghị quyết Đại hội Đảng bộ xã nhiệm kỳ 2000-2005, Đảng bộ và nhân dân các dân tộc Phương Giao đã đạt được nhiều thành tựu tích cực. Các chỉ tiêu phát triển kinh tế - xã hội được hoàn thành và vượt kế hoạch đề ra, cơ cấu kinh tế tiếp tục chuyển dịch theo hướng tích cực, kết cấu cơ sở hạ tầng được quan tâm đầu tư xây dựng, công tác xây

dựng Đảng được thực hiện đúng tiến độ. Hoạt động văn hóa - xã hội có nhiều khởi sắc, các lĩnh vực y tế, giáo dục, xóa đói giảm nghèo đạt được nhiều thành tích nổi bật. Hệ thống chính trị được củng cố, quốc phòng - an ninh, trật tự an toàn xã hội ổn định, đời sống nhân dân được nâng cao thêm một bước. Những kết quả đạt được này là cơ sở vững chắc để Đảng bộ và nhân dân xã Phương Giao viết tiếp những trang sử vẻ vang truyền thống của quê hương trên con đường đổi mới và phát triển.

II. PHƯƠNG GIAO TIẾP TỤC ĐẨY MẠNH CÔNG NGHIỆP HÓA, HIỆN ĐẠI HÓA NÔNG NGHIỆP ĐI VÀO CHIỀU SÂU VÀ XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI (2005-2014)

Sau 5 năm thực hiện Nghị quyết Đại hội Đảng bộ xã nhiệm kỳ 2000-2005, Đảng bộ và nhân dân các dân tộc xã Phương Giao đã đạt được nhiều thắng lợi quan trọng trên các lĩnh vực phát triển kinh tế - chính trị, văn hóa - xã hội. Đó là những tiền đề vững chắc để Đảng bộ và nhân dân có những bước tiến lên trong các giai đoạn tiếp theo.

Thực hiện Chỉ thị số 46-CT/TW ngày 6-12-2004 của Bộ Chính trị về Đại hội Đảng bộ các cấp, tiến tới Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X của Đảng, được sự chỉ đạo của huyện ủy Võ Nhai, tháng 7-2005, Đại hội đại biểu Đảng bộ xã Phương Giao nhiệm kỳ 2005-2010 được tổ chức tại Hội trường Ủy ban nhân dân xã. Đại hội thông qua Báo cáo Chính trị và kiểm điểm vai trò lãnh đạo của Ban Chấp hành Đảng bộ nhiệm kỳ 2000-2005, đề ra mục tiêu, nhiệm vụ cho nhiệm kỳ tiếp theo, thảo luận các vấn

kiện của cấp ủy cấp trên.

Trên cơ sở đó, Đại hội đã đề ra mục tiêu tổng quát trong 5 năm (2005-2010) là: Phát huy sức mạnh đoàn kết toàn Đảng bộ và nhân dân xã dân tộc trong xã, giữ vững an ninh chính trị - trật tự an toàn xã hội, đẩy mạnh chuyển dịch cơ cấu kinh tế, xóa đói giảm nghèo, tăng cường công tác xây dựng Đảng, chính quyền và các đoàn thể quần chúng trong sạch vững mạnh.

Mục tiêu cơ bản trên được Đại hội cụ thể hóa thành những mục tiêu chi tiết như: Tốc độ tăng trưởng kinh tế hàng năm đạt 10%. Tỷ trọng cơ cấu kinh tế: Nông - lâm nghiệp chiếm 92%, tiểu thủ công nghiệp và dịch vụ chiếm 8%. Bình quân thu nhập trên đầu người đạt 4 triệu đồng/năm. Tổng sản lượng lương thực có hạt đến năm 2010 là 3.000 tấn, bình quân lương thực 520 kg/người/năm. Duy trì đàn gia súc, gia cầm, cung cấp sản lượng thịt hơi các loại đạt 210 tấn/năm. Trồng rừng theo Chương trình 661 và rừng trên đất sản xuất đạt 99ha. Phấn đấu thu ngân sách trên địa bàn xã đạt 2 tỷ đồng. Giảm tỷ lệ hộ nghèo theo tiêu chí mới hàng năm giảm 2,5-7%. Trên bình diện xã hội, phấn đấu nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo, tỷ lệ lên lớp đạt 94-100%, tỷ lệ tốt nghiệp đạt 92-99%, học sinh khá giỏi đạt từ 35-39%. Thực hiện tốt công tác chăm sóc sức khỏe cho nhân dân, đảm bảo vệ sinh môi trường, quan tâm đến công tác kế hoạch hóa gia đình. Phấn đấu 100% số hộ được nghe sóng phát thanh, 70% số hộ được xem truyền hình, 520 hộ đạt danh hiệu gia đình văn hóa, 93% các xóm có nhà văn hóa. Trong công tác xây dựng

Đảng, phần đầu hàng năm có 2/3 số chi bộ đạt trong sạch vững mạnh, không có chi bộ yếu kém, hàng năm đều kết nạp được đảng viên mới.

Đại hội đã bầu Ban Chấp hành Đảng bộ xã nhiệm kỳ 2005-2010 gồm 11 đồng chí. Ban Chấp hành bầu Ban Thường vụ gồm 3 đồng chí: đồng chí Tô Đình Nghĩa được bầu làm Bí thư Đảng ủy, đồng chí Đặng Thanh Lực được bầu làm Phó Bí thư, đồng chí Dương Hữu Kiều¹ làm Thường trực Đảng.

Trong 5 năm (2005-2010), dưới sự lãnh đạo của Ban Chấp hành Đảng bộ, Đảng bộ và nhân dân các dân tộc xã Phương Giao đã vượt qua khó khăn, nỗ lực hoàn thành các nhiệm vụ to lớn, thực hiện tốt những mục tiêu, nhiệm vụ mà Đại hội Đảng bộ xã nhiệm kỳ 2005-2010 đã đề ra, đời sống nhân dân không ngừng được cải thiện, nâng cao.

Trên lĩnh vực kinh tế: Đảng bộ đã chỉ đạo nhân dân chủ động đưa các tiến bộ khoa học - kỹ thuật và giống mới vào sản xuất. Chú trọng vào khâu đổi mới cơ cấu giống cây trồng, vật nuôi có năng suất cao, phù hợp với điều kiện thổ nhưỡng, khí hậu của địa phương. Nhờ đó, các chỉ số trong ngành nông nghiệp của xã đều đạt và vượt mức chỉ tiêu kế hoạch đã đề ra.

Tổng sản lượng lương thực có hạt năm 2009 đạt 3.565 tấn, vượt mục tiêu đề ra. Bình quân lương thực năm

2009 là 884 kg/người/năm. Thu nhập bình quân trên đầu người có sự gia tăng vượt bậc: năm 2005 là 1,2 triệu đồng/người/năm; năm 2010 là 5,5 triệu đồng/người/năm. Năng suất lúa bình quân tăng từ 38 tạ/ha (năm 2005) lên 49,1 tạ/ha (năm 2010), ngô tăng từ 24 tạ/ha (năm 2005) lên 55,7 tạ/ha (năm 2009). Diện tích các loại cây trồng ngắn ngày và các loại rau màu được nhân dân quan tâm sản xuất và đều đạt và vượt mức kế hoạch đã đề ra.

Ngành chăn nuôi phát triển ổn định. Duy trì tốt đàn gia súc, gia cầm, hàng năm không có dịch bệnh lớn xảy ra. Tổng đàn gia súc, gia cầm năm sau cao hơn năm trước. Mạng lưới thú y viên hoạt động hiệu quả, hàng năm đều tiến hành tổ chức tiêm phòng theo đúng kế hoạch được giao.

Về lâm nghiệp, thực hiện Chi thị 12 và 08 của Chính phủ về công tác quản lý bảo vệ rừng, dưới sự chỉ đạo của Đảng ủy xã, đến năm 2010 toàn xã đã ngăn chặn được nạn khai thác, vận chuyển gỗ trái phép và tiến hành trồng được 80,6 ha rừng trên đất sản xuất, trồng được 27,3ha rừng theo Chương trình 661. Vấn đề quản lý, bảo vệ và phát triển rừng trên địa bàn xã đã có nhiều cố gắng, phối hợp cùng các cơ quan chức năng của huyện tiến hành ngăn chặn, thu giữ và xử lý nhiều vụ vi phạm theo quy định. Qua đó góp phần gìn giữ được nguồn tài nguyên quý giá của xã, góp phần tích cực vào sản xuất và tăng thu nhập cho nhân dân.

Về dịch vụ, việc phát triển mạng lưới dịch vụ ở Phương Giao còn nhiều hạn chế, tuy nhiên trên cơ sở tư duy đổi

---

1. Tháng 9-2010, đồng chí Dương Hữu Kiều được bầu làm Chủ tịch Ủy ban nhân dân xã Phương Giao.

mới, dưới sự chỉ đạo của Đảng ủy xã, dịch vụ và thương nghiệp đã bước đầu phát triển mạnh ở Phương Giao, đáp ứng được một phần cơ bản về vật tư nông nghiệp để phục vụ cho nhân dân sản xuất. Một số hộ duy trì dịch vụ nhỏ phục vụ các mặt hàng thiết yếu trong sinh hoạt hàng ngày của nhân dân, đồng thời góp một phần vào nguồn thu ngân sách xã hàng năm.

Công tác quản lý đất đai và xây dựng cơ bản, Đảng bộ và chính quyền xã đặc biệt quan tâm đến công tác quản lý đất đai, xây dựng cơ sở hạ tầng, tạo cơ sở cho kinh tế phát triển. Các nội dung về quản lý nhà nước trong lĩnh vực đất đai trên địa bàn được triển khai thực hiện tốt như: xây dựng quy hoạch tổng thể và kế hoạch sử dụng đất đai, thủ tục cấp đất, thu hồi đất, đền bù giải phóng mặt bằng, chuyển nhượng quyền sử dụng đất, từ 2005 - 2010 đã tiến hành phân định rõ giữa đất nông thôn và đất chuyên dùng để quy hoạch xây dựng các công trình hạ tầng cơ sở. Đồng thời, xử lý kịp thời những hành vi sử dụng đất sai mục đích. Nhìn chung, công tác quản lý đất đai đã từng bước đi vào nề nếp, tuân theo trình tự quy hoạch.

Trong 5 năm (2005-2010), được sự quan tâm của Đảng, Nhà nước, Tỉnh ủy Thái Nguyên và Huyện ủy Võ Nhai, công tác xây dựng cơ sở hạ tầng ở Phương Giao đã nhận được tổng số vốn đầu tư từ các chương trình, dự án trong thời gian từ năm 2005 đến năm 2009 là trên 13 tỷ đồng. Cụ thể: đường Xuất Tác đi Lân Thùng, đường Là Canh đi Na Bả, đường bê tông xóm Cao, xóm Bản, xóm La Mè, cầu Đá Lở, cầu ngầm Suối Cạn, ngầm và đập Giai

Luông, xây dựng các điểm trường Mầm non cụm Phương Giao 1, Phù Trì, Xuất Tác, Lân Thùng. Xây trường Tiểu học Xuất Tác, phân trường Lân Thùng, trường Tiểu học Phương Giao phân trường Na Bả. Xây trạm y tế xã, xây dựng trụ sở làm việc của xã 2 tầng khang trang sạch đẹp.

Việc triển khai xây dựng các công trình đều đảm bảo tính dân chủ công khai, thống nhất giữa huyện, xã và các xóm. Nhìn chung, các công trình sau khi bàn giao đưa vào sử dụng đều đảm bảo chất lượng, phát huy hiệu quả, đáp ứng phục vụ nhu cầu thiết thực trong đời sống và sản xuất của nhân dân, tạo điều kiện thúc đẩy kinh tế - xã hội của Phương Giao phát triển. Tiêu biểu có gia đình ông Bàn Phúc Thuận ở bản Na Bả đã hiến 3.400 m² đất để xây trường học.

Công tác thu chi ngân sách của xã được thực hiện đạt chỉ tiêu cấp trên giao, đảm bảo sự hoạt động của Đảng, chính quyền và các ban ngành, đoàn thể trong quá trình lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện các mục tiêu kinh tế - xã hội. Năm 2009, tổng thu ngân sách trên địa bàn và trợ cấp của cấp trên là 2.077.001.209 đồng tăng so với năm 2005 là 324,56%, trong đó thu trong cân đối ngân sách đạt gần 200 triệu đồng, thu bổ sung từ ngân sách cấp trên là 1.892.855.000 đồng. Hoạt động chi ngân sách được thực hiện đảm bảo đúng Luật Ngân sách của Nhà nước và tiết kiệm. Các hoạt động vay vốn tín dụng đã có nhiều cố gắng. Thông qua Ngân hàng Nông nghiệp và Phát triển nông thôn, Ngân hàng Chính sách xã hội, các hộ vay vốn để phát triển sản xuất kinh doanh và đạt hiệu quả tốt.

Bên cạnh những thành tựu về kinh tế, trên lĩnh vực văn hóa - xã hội, quốc phòng - an ninh của xã trong giai đoạn 2005-2010 cũng đạt được nhiều kết quả tích cực. Đời sống nhân dân được cải thiện cả về vật chất lẫn tinh thần, trật tự an ninh xã hội được đảm bảo.

Nguồn nhân lực và nhân tài đóng vai trò hết sức quan trọng đối với nước ta trong thời kỳ đẩy mạnh sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa. Tại Phương Giao, công tác giáo dục và đào tạo nhận được sự quan tâm chỉ đạo sát sao của cấp ủy Đảng và chính quyền ngay từ những ngày đầu thực hiện nghị quyết. Đảng bộ quan tâm chỉ đạo việc xây dựng cơ sở vật chất để đáp ứng được quy mô phát triển của mỗi cấp học.

Nhờ đó, chất lượng dạy và học tại các trường hàng năm được nâng cao, số lượng giáo viên dạy giỏi, học sinh có học lực khá giỏi, đạt danh hiệu cháu ngoan Bác Hồ ngày càng tăng. Năm học 2008-2010, ở 3 cấp học toàn xã có 49 lớp học với tổng số học sinh là 900 em; cấp mầm non có 12 lớp, tỷ lệ lên lớp đạt 100%; cấp 1 có 23 lớp, tỷ lệ lên lớp đạt 94,15%; cấp 2 có 14 lớp, tỷ lệ lên lớp đạt 93,5%. Cơ sở vật chất giáo dục được đầu tư xây dựng, giữ vững phổ cập giáo dục Tiểu học đúng độ tuổi và phổ cập trung học cơ sở. Riêng trường Tiểu học Phương Giao đạt chuẩn Quốc gia mức độ I.

Cùng với giáo dục, công tác y tế, dân số, kế hoạch hóa gia đình cũng được sự quan tâm lãnh đạo sâu sát của cấp ủy Đảng và chính quyền nên có nhiều chuyển biến tích cực. Trạm y tế xã tiếp tục duy trì chuẩn Quốc

gia, làm tốt công tác phòng chống dịch bệnh, chăm sóc sức khỏe ban đầu cho nhân dân. Các chương trình y tế quốc gia được thực hiện đầy đủ, đảm bảo việc khám chữa bệnh, hoạt động tiêm chủng mở rộng hàng năm đạt trên 90%. Đội ngũ y tá thôn bản hoạt động có hiệu quả. Các chương trình truyền thông dân số - kế hoạch hóa gia đình hàng năm đều được triển khai theo đúng kế hoạch đề ra. Kết quả đã giúp giảm tỷ lệ sinh thô hàng năm xuống 0,3‰, giảm tỷ lệ sinh con thứ 3, tỷ lệ tăng dân số tự nhiên bình quân hàng năm là 1,547%, giảm tỷ lệ suy dinh dưỡng xuống còn 26%.

Công tác văn hóa - văn nghệ - thể dục thể thao được củng cố, phát triển và được tổ chức hàng năm vào các ngày kỷ niệm lớn của dân tộc, các dịp lễ, tết, mang tính chất giải trí và giáo dục cao đối với quần chúng nhân dân. Thực hiện cuộc vận động “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa” bằng nhiều hoạt động cụ thể như: xây dựng gia đình văn hóa, xóm bản văn hóa, cơ quan văn hóa theo 6 nội dung và 8 mục tiêu. Năm 2009 xã có 13/14 xóm đã xây dựng được nhà văn hóa. Năm 2005 có 2 khu dân cư đạt danh hiệu khu dân cư tiên tiến với 300 hộ đạt gia đình văn hóa. Năm 2009, cả xã có 6 khu dân cư tiên tiến và 534 gia đình văn hóa. Các hoạt động thể dục - thể thao được tổ chức thường xuyên theo kế hoạch của cấp trên. Năm 2009, Phương Giao có 70% số hộ được xem truyền hình, 100% hộ có phương tiện để nghe.

Đảng ủy và chính quyền thường xuyên quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo đến công tác chính sách xã hội của xã. Các

hoạt động đền ơn đáp nghĩa, “uống nước nhớ nguồn”, giúp đỡ các gia đình chính sách được tổ chức hàng năm dưới nhiều hình thức: hỗ trợ ngày công lao động, thăm hỏi, thăm viếng ốm đau, hoạn nạn, hỗ trợ tiền tu sửa nhà cửa, chi trả chế độ chính sách kịp thời... Bên cạnh đó, các đối tượng đặc biệt như người già cô đơn không nơi nương tựa, trẻ em mồ côi, người tàn tật... cũng được lãnh đạo xã quan tâm, chăm sóc. Các quỹ phúc lợi xã hội hàng năm đều được vận động xây dựng như: Quỹ Ngày vì người nghèo, quỹ Đền ơn đáp nghĩa, quỹ Vì trẻ thơ, quỹ An ninh quốc phòng... Thực hiện tốt chương trình giảm nghèo, giúp đỡ và tạo điều kiện cho các hộ nghèo vay vốn, hỗ trợ kinh phí sản xuất và sinh hoạt đời sống. Nhờ đó, tỷ lệ hộ nghèo trong xã hàng năm đều giảm từ 5-7%.

Công tác quốc phòng - an ninh được duy trì và ổn định. Công tác quân sự địa phương thường xuyên được Đảng ủy quan tâm chỉ đạo nhằm kiện toàn, đi vào hoạt động có nền nếp, hoàn thành xuất sắc các nhiệm vụ được giao hàng năm như: Công tác huấn luyện dân quân, tuyển chọn và gọi công dân nhập ngũ; đăng ký quản lý, huấn luyện, kiểm tra sẵn sàng chiến đấu của quân nhân dự bị hạng 1; diễn tập chiến đấu trị an, bồi dưỡng kiến thức quốc phòng cho các đối tượng đạt 100%. Phương Giao luôn là một trong những ngọn cờ đầu trong công tác quốc phòng quân sự địa phương trên địa bàn huyện Võ Nhai.

Bên cạnh đó, tình hình an ninh - trật tự, an toàn xã hội trong 5 năm (2005-2010) của xã cũng giữ vững ổn định. Phong trào quần chúng bảo vệ an ninh Tổ quốc

được thực hiện thường xuyên, các tệ nạn xã hội được đấu tranh ngăn chặn kịp thời, quản lý tốt nhân khẩu, hộ khẩu theo đúng quy định, xử lý kịp thời các vụ phạm pháp xảy ra trên địa bàn xã, phát huy tốt đội ngũ công an viên, thực hiện có hiệu quả Nghị quyết số 32 của Chính phủ về một số giải pháp cấp bách nhằm kiềm chế tai nạn giao thông. Trong 5 năm, lực lượng công an xã đã lập hồ sơ xử lý vi phạm hành chính trật tự an toàn xã hội là 50 đối tượng, phạt tiền 15 triệu đồng nộp cho kho bạc Nhà nước. Lập hồ sơ giáo dục tại xã theo thẩm quyền 23 đối tượng, quản lý tạm trú tạm vắng theo Luật Cư trú 32 đối tượng. Tuần tra, kiểm soát xử lý vi phạm trật tự an toàn giao thông đường bộ 106 trường hợp, phạt tiền 8,5 triệu đồng nộp vào kho bạc Nhà nước.

Về công tác xây dựng Đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể, Đảng bộ đã tập trung làm tốt công tác xây dựng Đảng trên cả 3 mặt: Chính trị, tư tưởng và tổ chức. Tổ chức cơ sở Đảng trong sạch vững mạnh tăng cả về mặt số lượng và chất lượng. Hệ thống chính trị ổn định, vai trò lãnh đạo, sức chiến đấu của tổ chức Đảng và đảng viên ngày càng được nâng cao, lòng tin của nhân dân vào sự lãnh đạo của Đảng được củng cố vững chắc.

Quán triệt quan điểm của Đảng “Phát triển kinh tế là trọng tâm, xây dựng Đảng là then chốt”, trong giai đoạn 2005-2010, Đảng bộ xã Phương Giao đã xây dựng các nghị quyết theo từng tháng, từng quý, từng năm để cập nhật tình hình thực tế, kịp thời lãnh đạo, chỉ đạo hoạt động của địa phương. Tổ chức học tập, quán triệt tới cán

bộ, đảng viên các chi thị, nghị quyết của cấp trên. Từ đó, nhằm nâng cao nhận thức, ý thức trách nhiệm, đạo đức lối sống, đề cao vai trò tiên phong, gương mẫu, tính kỷ luật, tự giác của cán bộ, đảng viên.

Công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, bồi dưỡng phát triển Đảng đặc biệt được quan tâm. Trong thời gian từ 2005-2010, xã đã cử 7 đồng chí đi học trung cấp chính trị, 20 đồng chí đi học sơ cấp chính trị, 7 đồng chí đi học lớp trung cấp chuyên môn, 1 đồng chí học Đại học tại chức. Toàn xã có 67 quần chúng ưu tú đi học lớp bồi dưỡng phát triển Đảng, trong đó kết nạp được 42 đảng viên mới, làm thủ tục chuyển Đảng chính thức cho 23 đồng chí (đạt 100% chỉ tiêu nghị quyết đề ra). Phát thẻ đảng viên cho đảng viên chuyển đến, đổi thẻ và trao tặng huy hiệu 30 năm, 40 năm tuổi Đảng cho các đảng viên đủ điều kiện theo đúng quy định Điều lệ Đảng.

Công tác tổ chức, củng cố cán bộ được thực hiện nghiêm túc, theo đúng quy hoạch. Nâng cao chất lượng cán bộ, kịp thời bổ sung kiện toàn, củng cố cấp ủy Đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các ban ngành, đoàn thể của xã. Công tác sơ kết, tổng kết đánh giá, rút kinh nghiệm hàng năm được coi trọng, gắn liền với việc phân tích chất lượng đảng viên, chi bộ. Năm 2005, toàn Đảng bộ có 8 chi bộ, đến năm 2010, toàn Đảng bộ có 17 chi bộ, trong đó có 11 chi bộ nông thôn và 6 chi bộ sự nghiệp. Trong nhiệm kỳ 2005-2010, có 2 năm Đảng bộ xã hoàn thành nhiệm vụ, 3 năm đạt trong sạch vững mạnh, trong đó 2/3 chi bộ đạt trong sạch vững mạnh.

Bên cạnh công tác tổ chức, củng cố Đảng, công tác kiểm tra, giám sát, kỷ luật Đảng cũng được tăng cường. Ủy ban Kiểm tra Đảng ủy được kiện toàn, công tác kiểm tra luôn bám sát yêu cầu, nhiệm vụ của công tác xây dựng, phát triển Đảng. Trong nhiệm kỳ 2005-2010, Ủy ban Kiểm tra Đảng đã tiến hành kiểm tra theo kế hoạch trong tất cả các chi bộ. Trong quá trình kiểm tra đã xem xét xử lý và kỷ luật bằng hình thức khai trừ 2 đồng chí, cảnh cáo 2 đồng chí, xóa tên 1 đồng chí. Dựa trên tinh thần Nghị quyết Trung ương 6 lần 2 (khóa VIII), Đảng bộ tiến hành triển khai và thực hiện tốt cuộc vận động “xây dựng, chỉnh đốn Đảng”, giữ nghiêm tính kỷ luật, tự phê bình và phê bình, duy trì sự đoàn kết, thống nhất trong Đảng bộ.

Đặc biệt năm 2007, Đảng bộ đã tập trung lãnh đạo thực hiện nghiêm túc Chi thị số 06-CT/TW của Bộ Chính trị về tổ chức cuộc vận động “Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh”. Cuộc vận động đã tạo nên những chuyển biến tích cực trong mỗi cá nhân và cộng đồng xã hội. Nhiều cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức đã hình thành ý thức tự giác rèn luyện đạo đức, lối sống, học tập và tinh thần trách nhiệm với công việc được giao. Kết quả nghiên cứu, học tập các chủ đề có 100% cán bộ, đảng viên đã viết bài thu hoạch và định hướng phấn đấu rèn luyện cho bản thân. Đảng bộ xã Phương Giao được đánh giá là đơn vị thực hiện tốt cuộc vận động.

Hoạt động của Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân xã ngày càng hiệu quả và toàn diện, nội dung, phương thức hoạt động luôn được đổi mới cho phù hợp với chuyển biến thực tế của địa phương.

Hội đồng nhân dân xã căn cứ vào các chỉ tiêu được giao của cấp trên và Nghị quyết của Ban Chấp hành Đảng bộ xã đã xây dựng Nghị quyết về mục tiêu kinh tế - xã hội hàng năm sát với yêu cầu nhiệm vụ và điều kiện thực tế của địa phương. Thông qua hoạt động của các đại biểu Hội đồng nhân dân, tổ Hội đồng nhân dân để thực hiện vai trò giám sát việc thực hiện các nhiệm vụ kinh tế - xã hội, tiếp thu phản ánh của cử tri. Các kỳ họp của Hội đồng nhân dân được tổ chức tốt theo luật định, đồng thời không ngừng đổi mới về nội dung chất lượng, quyết định các chỉ tiêu và đề ra biện pháp phát triển kinh tế - xã hội hàng năm ở địa phương.

Ủy ban nhân dân xã Phương Giao trong tổ chức, quản lý, điều hành các nhiệm vụ kinh tế - xã hội luôn bám sát các chủ trương, đường lối của Đảng và chính sách pháp luật của Nhà nước, nghị quyết của cấp ủy và Hội đồng nhân dân để triển khai thực hiện các chỉ tiêu kế hoạch đã đề ra. Các chương trình, dự án được thực hiện kịp tiến độ đề ra, đảm bảo về mặt thời gian và chất lượng. Công tác tiếp dân, giải quyết đơn thư khiếu nại, tố cáo của công dân có hiệu quả, theo đúng quy định của pháp luật. Quy chế và lề lối làm việc được xây dựng và thực hiện nghiêm túc. Công tác cải cách hành chính được thực hiện tốt, nhất là trong việc áp dụng cơ chế “một cửa”, quy ước thôn bản. Đội ngũ cán bộ xã, xóm được kiện toàn, có trình độ chuyên môn và lập trường chính trị vững chắc nên hiệu quả quản lý nhà nước ngày càng được nâng cao.

Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể trong xã tích cực đổi mới phương thức hoạt động gắn với sự nghiệp phát

triển kinh tế - xã hội, thực hiện tốt các đề án, chỉ thị, nghị quyết của cấp trên về công tác đại đoàn kết toàn dân thông qua các phong trào thi đua yêu nước. Đồng thời, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể tích cực tuyên truyền, vận động quần chúng nhân dân thực hiện tốt các chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, các quy định của địa phương, đẩy mạnh phát triển kinh tế, xóa đói giảm nghèo, xây dựng cơ sở hạ tầng. Tăng cường khối đại đoàn kết, làm tốt công tác dân tộc, không để xảy ra các hoạt động mê tín, dị đoan. Các tổ chức đoàn thể trong xã tiến hành tập huấn chuyên giao khoa học kỹ thuật trong sản xuất nông - lâm nghiệp và chăn nuôi cho các đoàn viên, hội viên. Kết quả là trong 5 năm (2005-2010), tỷ lệ thu hút đoàn viên, hội viên vào các tổ chức đoàn thể đạt trên 75%. Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể hàng năm được huyện công nhận đạt khá và vững mạnh. Năm 2009, Mặt trận Tổ quốc xã Phương Giao đã thực hiện tốt công tác tổ chức lấy phiếu tín nhiệm, các chức danh Chủ tịch Hội đồng nhân dân, Phó Chủ tịch Hội đồng nhân dân, Chủ tịch Ủy ban nhân dân và Phó Chủ tịch Ủy ban nhân dân xã, kết quả là mỗi đồng chí đều đạt trên 80%.

Bước vào năm 2010, thực hiện Chỉ thị số 37-CT/TW ngày 04-8-2009 của Bộ Chính trị và các kế hoạch của Tỉnh ủy Thái Nguyên, Huyện ủy Võ Nhai về công tác tổ chức Đại hội Đảng các cấp tiến tới Đại hội đại biểu lần thứ XI của Đảng, Đảng bộ xã Phương Giao đã triển khai kế hoạch tổ chức Đại hội các chi bộ, đồng thời làm công việc chuẩn bị cho Đại hội Đảng bộ xã nhiệm kỳ 2010-2015. Quá trình làm công tác chuẩn bị Đại hội, Đảng bộ đã quán

triệt sự chỉ đạo của Tỉnh ủy, Huyện ủy là: Báo cáo chính trị cần đi sâu phân tích, đánh giá những kết quả đạt được, những hạn chế và khuyết điểm, phân tích nguyên nhân, rút ra bài học kinh nghiệm. Căn cứ vào tình hình cụ thể để xác định phương hướng, mục tiêu, nhiệm vụ, giải pháp trong nhiệm kỳ tới. Cho đến cuối tháng 4-2010, mọi công việc chuẩn bị cho Đại hội Đảng bộ xã đã hoàn thành.

Ngày 15-5-2010, Đảng bộ xã Phương Giao đã long trọng tổ chức Đại hội Đảng bộ xã (nhiệm kỳ 2010-2015). Đại hội đã đánh giá từng mặt công tác, phân tích các nguyên nhân và kết quả đạt được và chưa đạt được, đồng thời đề ra một số kinh nghiệm lãnh đạo trong nhiệm kỳ 2005-2010. Đồng thời đề ra phương hướng, nhiệm vụ và mục tiêu của nhiệm kỳ 2010 - 2015, với mục tiêu tổng quát là: Phát huy nội lực, khai thác có hiệu quả tiềm năng, lợi thế của xã nhằm đẩy mạnh chuyển dịch cơ cấu kinh tế, cây trồng, vật nuôi, phát triển nông nghiệp, nông thôn theo hướng hiệu quả, bền vững, nâng cao giá trị trên một hecta canh tác, đẩy mạnh phát triển tiểu thủ công nghiệp và thương mại dịch vụ tương xứng với tiềm năng, lợi thế của xã. Giữ vững an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, hoàn thành tốt các nhiệm vụ quốc phòng, công tác quân sự địa phương, xây dựng Đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc xã và các đoàn thể ngày càng thực sự trong sạch vững mạnh, xây dựng xã Phương Giao ngày càng giàu đẹp, văn minh, tiến bộ.

Đại hội bầu Ban Chấp hành Đảng bộ khóa mới gồm 15 ủy viên. Trong phiên họp đầu tiên Ban Chấp hành bầu

Ban Thường vụ Đảng ủy có 5 ủy viên. Đồng chí Đặng Thanh Lực được bầu làm Bí thư, đồng chí Đặng Văn Tuấn là Phó Bí thư Thường trực, đồng chí Dương Hữu Kiều được bầu làm Phó Bí thư, đồng chí Hoàng Văn Thức được bầu làm Ủy viên Thường vụ, đồng chí Đặng Thành Quang được bầu làm Ủy viên Thường vụ. Đại hội Đảng bộ xã Phương Giao nhiệm kỳ 2010-2015 là dấu mốc kết thúc 10 năm đầu cán bộ và nhân dân trong xã bước vào thế kỷ XXI, đồng thời mở ra hướng đi mới cho những năm tiếp theo. Đây cũng là thời điểm, Huyện ủy - Ủy ban nhân dân huyện chọn Phương Giao là xã xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2010 - 2015.

Năm 2011, cuộc bầu cử đại biểu Hội đồng nhân dân các cấp được tiến hành. Hội đồng nhân dân xã Phương Giao nhiệm kỳ 2011-2016 đã được bầu đủ đại biểu. Tại kỳ họp thứ nhất Hội đồng nhân dân xã đã bầu đồng chí Đặng Thanh Lực làm Chủ tịch Hội đồng nhân dân, đồng chí Đặng Văn Văn làm Phó Chủ tịch Hội đồng nhân dân xã, đồng chí Dương Hữu Kiều làm Chủ tịch Ủy ban nhân dân xã, đồng chí Đặng Minh Thông làm Phó Chủ tịch Ủy ban nhân dân xã.

Tháng 5-2011, Ủy ban nhân dân tỉnh Thái Nguyên ra Quyết định số 1282 về xây dựng nông thôn mới tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2011-2015, định hướng đến năm 2020. Đồng thời căn cứ vào Chương trình hành động số 16-CTr/HU của Huyện ủy Võ Nhai ngày 19-11-2008 về thực hiện Nghị quyết Trung ương Đảng khóa X về “tam nông” và các văn bản hướng dẫn của Ủy ban nhân dân huyện Võ

Nhai, Phường Giao đã xây dựng đề án xây dựng nông thôn mới của xã giai đoạn (2012-2020) và đã được Huyện phê duyệt tại Quyết định số 3255/QĐ-UBND ngày 17-12-2012 của Ủy ban nhân dân huyện Võ Nhai. Như vậy, từ năm 2012, Đảng bộ xã Phường Giao lãnh đạo nhân dân trên các mặt công tác gắn liền với xây dựng nông thôn mới. Đến năm 2014, sau 4 năm thực hiện Nghị quyết Đại hội Đảng bộ xã nhiệm kỳ 2010-2015 và 3 năm thực hiện chương trình xây dựng nông thôn mới, Đảng bộ và nhân dân xã Phường Giao đã đạt được những thành tựu nhất định, đáng khích lệ.

Về kinh tế, trong lĩnh vực nông nghiệp. Với quyết tâm tạo sự chuyên biến trong sản xuất nông - lâm nghiệp, xã tập trung lãnh đạo quy hoạch lại sản xuất, thực hiện chuyển đổi cơ cấu cây trồng nhằm đem lại hiệu quả kinh tế cao. Đồng thời Đảng ủy tập trung chỉ đạo kịp thời vụ, cơ cấu giống hợp lý, chỉ đạo nhân dân thực hiện các biện pháp phòng trừ sâu bệnh có hiệu quả. Diện tích gieo trồng năm sau cao hơn năm trước, tổng sản lượng lương thực có hạt đến cuối năm 2014 đạt 5.081 tấn tăng 127,02% so với Nghị quyết Đại hội. Bình quân lương thực đạt 1.184kg/người/năm đạt 124,63% so với Nghị quyết Đại hội đề ra.

Trong chăn nuôi, để duy trì và phát triển, xã đã chú trọng công tác chuyển giao tiến bộ khoa học kỹ thuật trong chăn nuôi. Đàn trâu năm 2010 có 1.150 con, năm 2014 chỉ còn 353 con giảm 797 con. Đàn bò, năm 2010 là 100 con đến năm 2014 còn 40 con giảm 60 con. Nguyên nhân cơ bản do giảm diện tích bãi chăn thả nên nhân dân

chuyên đổi mua máy để thay thế sức kéo. Đàn lợn năm 2010 là 2.000 con, năm 2014 còn 1.449 con giảm 551 con. Nguyên nhân cơ bản là do tác động của giá cả thị trường nên nhân dân hạn chế nhập đàn để chăn nuôi. Công tác phòng chống dịch bệnh cho gia súc, gia cầm, kiểm soát giết mổ, kiểm dịch động vật được chủ động và tăng cường nên trên địa bàn xã không có dịch bệnh lớn xảy ra.

Về lâm nghiệp, Đảng ủy chỉ đạo thực hiện tốt công tác quản lý bảo vệ rừng, công tác phòng cháy chữa cháy rừng, xử lý kịp thời các vi phạm trong lĩnh vực lâm nghiệp. Trồng rừng theo dự án phát triển khá, năm 2010 trồng mới 60ha rừng, năm 2011 trồng mới 70ha rừng, năm 2012 trồng mới 28ha rừng, năm 2013 trồng rừng 36ha mới. Các nhiệm vụ trồng rừng, khoanh nuôi bảo vệ được thực hiện đúng kế hoạch, không có vụ cháy rừng nào xảy ra. Các ngành nghề tiểu thủ công nghiệp và dịch vụ tiếp tục được phát triển như: vận tải, dịch vụ nông nghiệp, mộc dân dụng, xây dựng và dịch vụ khác. Tổng giá trị thu nhập hàng năm của xã đạt hàng tỷ đồng. Trong giai đoạn thực hiện chỉ tiêu xây dựng nông thôn mới nên giao thông thủy lợi được Đảng ủy xã quan tâm chỉ đạo đầu tư tu bổ và xây dựng mới nhiều hạng mục.

Về tài chính, ngân sách, dư nợ ngân hàng, dưới sự lãnh đạo của Đảng ủy, Ủy ban nhân dân xã tổ chức thực hiện tốt việc thu ngân sách, đảm bảo thu và chi đúng luật và có hiệu quả. Riêng năm 2013, thu là 111,7 triệu đồng (đạt 131,42% kế hoạch năm), chi 3,01 tỷ đồng (đạt 79,9% kế hoạch năm).

Công tác quản lý đất đai và xây dựng cơ sở hạ tầng, Đảng ủy chỉ đạo Ủy ban nhân dân xã thực hiện các quy trình cấp đổi, cấp mới các loại đất theo kế hoạch của cấp trên. Tiếp nhận nguồn vốn để cải tạo sửa chữa trạm y tế xã với số tiền lên đến 150 triệu đồng. Xây mới 2 phòng học cho trường Mầm non ở Lân Thùng và 2 phòng học cho trường tiểu học, trường Trung học cơ sở Xuất Tác với nguồn kinh phí trên 1,2 tỷ đồng. Tu sửa đường sá với số tiền là 335 triệu đồng. Bàn giao mặt bằng để xây dựng công trình Đập thủy lợi Bác Tác do Chi cục Thủy Lợi làm chủ dự án. Vận động nhân dân xóm Na Canh, Xuất Tác, Đồng Dong hiến 8.000m² đất để mở đường từ Na Canh đi Đồng Dong Dao với số vốn là 3,3 tỷ đồng. Sửa chữa Trung tâm học tập cộng đồng để phục vụ cho các cuộc họp và tập huấn của xã. Thực hiện công tác quy hoạch khu dân cư trung tâm và chợ xã theo chương trình xây dựng nông thôn mới. Thực hiện các quy trình giải phóng mặt bằng để xây dựng công trình điện trung thế từ cụm Phương Giao đi Xuất Tác bằng vốn IVO do Công ty Điện lực Thái Nguyên làm chủ dự án.

Về văn hóa - xã hội, từ 2010-2014, xã đã làm tốt công tác tuyên truyền kỷ niệm ngày thành lập Đảng 3-2, ngày 30-4, 2-9... và các chủ trương nghị quyết của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước, các mục tiêu phát triển kinh tế xã hội, quốc phòng - an ninh. Nhất là tổ chức tốt công tác tuyên truyền, thực hiện chương trình xây dựng nông thôn mới. Đảng ủy thường xuyên quan tâm công tác tuyên truyền và chỉ đạo xây dựng làng văn hóa, cơ quan văn hóa, gia đình văn hóa. Số hộ đạt gia đình văn hóa năm sau

cao hơn năm trước, năm 2014 toàn xã có 663 hộ gia đình văn hóa (đạt 67,24%), có 5 xóm đạt chuẩn văn hóa. Thực hiện tốt Chỉ thị số 27-CT/TW “Về tiếp tục đổi mới trong việc cưới, việc tang và lễ hội” của Trung ương.

Về công tác giáo dục, Đảng ủy thường xuyên quan tâm chỉ đạo, đảm bảo cơ sở vật chất cho các trường học, góp phần nâng cao chất lượng dạy và học, làm tốt công tác khuyến học, khuyến tài. Đến năm 2014, trên địa bàn xã có đầy đủ 3 cấp học từ Mầm non đến Trung học cơ sở với tổng số 36 phòng học, có 1/4 trường đã đạt chuẩn Quốc gia, còn một trường học chung giữa cấp 1 và 2

Về công tác y tế, trạm y tế xã đã đạt chuẩn Quốc gia, công tác chăm sóc sức khỏe cho nhân dân luôn được Đảng ủy quan tâm chỉ đạo đúng mức. Thái độ phục vụ nhân dân của đội ngũ y tế đã dần được nâng lên, thực hiện công tác vệ sinh môi trường. Hoạt động của Ban Dân số - gia đình và trẻ em được duy trì thường xuyên, vì thế đến năm 2013 tỷ lệ gia tăng dân số tự nhiên đã giảm xuống còn 1,6‰.

Các chế độ chính sách và bảo trợ xã hội, được xã chỉ đạo chi trả thường xuyên cho các đối tượng gồm: lương hưu trí, bảo hiểm xã hội, đối tượng chính sách, hộ nghèo. Cấp quà tết cho các hộ khó khăn. Rà soát người có công với cách mạng có khó khăn về nhà ở để đề nghị Nhà nước hỗ trợ. Tổ chức rà soát hộ nghèo và hộ cận nghèo, năm 2012 tỷ lệ hộ nghèo là 6,3%, đến năm 2014 giảm xuống còn 2,74%.

Trong việc thực hiện quy chế dân chủ, Đảng ủy quan tâm chỉ đạo đúng mức, công tác tiếp dân, giải quyết đơn

thư khiếu nại, tố cáo và thực hiện pháp lệnh dân chủ ở cơ sở tiếp tục được quan tâm đảm bảo công khai, dân chủ trong mọi công việc, từ đó đã tạo niềm tin cho cán bộ, đảng viên và nhân dân nên tình hình chính trị, quốc phòng an ninh trong xã luôn ổn định, kinh tế phát triển. Công tác hòa giải ở cơ sở được được quan tâm, đã góp phần giải quyết những mâu thuẫn trong nhân dân.

Công tác quốc phòng - an ninh thường xuyên được củng cố và giữ vững, Đảng ủy chỉ đạo Ban Chỉ huy quân sự xã duy trì nghiêm chế độ trực SSCĐ, đón nhận các quân nhân hoàn thành nghĩa vụ quân sự về xã, tiến đưa thanh niên lên đường nhập ngũ đúng theo quy định. Ngoài ra xã tổ chức huấn luyện cho lực lượng dân quân tự vệ, đảm bảo lực lượng sẵn sàng chiến đấu. Công tác an ninh luôn được giữ vững, ổn định, phong trào quần chúng bảo vệ an ninh Tổ quốc luôn được duy trì thường xuyên, lực lượng công an luôn được củng cố đủ số lượng, đảm bảo công tác trực, tuần tra, kiểm tra về trật tự an toàn giao thông trên địa bàn và bảo vệ tốt các ngày lễ, ngày kỷ niệm lớn. Duy trì hoạt động của các tổ an ninh trật tự và tổ an ninh xã hội, đã tiến hành kiện toàn lại tổ an ninh xã hội ở các thôn bản. Song vẫn còn hiện tượng một số hộ người H'Mông nghe theo lời xúi giục của người xấu đi theo tà đạo Dương Văn Minh nhưng đã được phối hợp xử lý kịp thời.

Về công tác xây dựng Đảng. Thực hiện quan điểm của Đảng “phát triển kinh tế là trọng tâm, xây dựng Đảng là then chốt” do đó Đảng bộ thường xuyên duy trì thực

hiện tốt quy chế làm việc của cấp ủy, hàng tháng xây dựng Nghị quyết theo đúng tinh thần Chỉ thị, Nghị quyết của cấp trên và phù hợp với điều kiện cụ thể ở địa phương, tổ chức học tập quán triệt sâu sắc các Chỉ thị, Nghị quyết của Đảng, triển khai đẩy mạnh cuộc vận động “học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh”. Đặc biệt là triển khai thực hiện việc kiểm điểm tự phê bình và phê bình theo tinh thần Nghị quyết hội Nghị lần thứ 4 Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa XI) “một số vấn đề cấp bách về xây dựng Đảng hiện nay”. Nhằm nâng cao nhận thức ý thức trách nhiệm đạo đức lối sống cho cán bộ đảng viên từ đó nêu cao được tính tiên phong gương mẫu, tính kỷ luật tự giác, nâng cao năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của tổ chức Đảng để thực hiện thắng lợi nhiệm vụ theo nội dung Nghị quyết đề ra.

Trong công tác tổ chức, ngay từ đầu nhiệm kỳ Đảng bộ có 17 chi bộ trực thuộc, trong đó có 11 chi bộ nông thôn và 6 chi bộ sự nghiệp. Đảng bộ 2 năm đạt Đảng bộ trong sạch vững mạnh, năm 2012 đạt hoàn thành tốt nhiệm vụ, chỉ đạo các chi bộ tổ chức Đại hội hết nhiệm kỳ xong trước tháng 10-2012.

Trong công tác đào tạo bồi dưỡng cán bộ, từ năm 2010 - 2014, Đảng bộ cử được 4 đồng chí tham gia lớp trung cấp chính trị tại chức, 1 đồng chí đi học trung cấp chuyên môn, 3 đồng chí đi học đại học tại chức, 2 đồng chí đi học lớp bồi dưỡng kiến thức quản lý nhà nước chương trình chuyên viên, tiếp tục cử các đồng chí đi học lớp sơ cấp lý luận chính trị.

Trong công tác phát triển Đảng, từ năm 2010 đến năm 2014, Đảng bộ cử được 49 quần chúng ưu tú đi học lớp bồi dưỡng nhận thức về Đảng, kết nạp được 47 đảng viên mới (đạt 94% chỉ tiêu Đại hội đề ra), trong đó 17 đảng viên là nữ, 9 đảng viên là người dân tộc thiểu số. Làm thủ tục chuyển đảng viên dự bị thành đảng viên chính thức là 53 đồng chí. Công tác nghiệp vụ của Đảng như: chuyển đi, chuyển đến, đổi thẻ, phát thẻ, kiểm tra đóng dấu thẻ, báo cáo tăng giảm đảng viên... đều được thực hiện theo quy định của Điều lệ Đảng. Đề nghị và làm lễ trao tặng huy hiệu Đảng cho 24 đồng chí.

Trong công tác kiểm tra Đảng, ngay từ đầu nhiệm kỳ, Đảng bộ đã xây dựng quy chế làm việc của Ủy ban kiểm tra Đảng ủy, đồng thời ban hành chương trình kiểm tra giám sát toàn khóa, xây dựng kế hoạch kiểm tra hàng năm và thực hiện kiểm tra được 7 chi bộ. Đã thi hành kỷ luật khiển trách tại chi bộ 1 đồng chí về vi phạm phẩm chất đạo đức lối sống. Chấp hành tốt các kế hoạch kiểm tra của cấp trên đối với cơ sở, thực hiện các chương trình tập huấn nghiệp vụ về công tác kiểm tra, giám sát do cấp trên tổ chức.

Trong công tác quy hoạch cán bộ, thực hiện hướng dẫn của cấp trên về việc quy hoạch cán bộ lãnh đạo quản lý nhiệm kỳ 2015-2020, hàng năm cấp ủy thường xuyên rà soát bổ sung công tác quy hoạch cán bộ, coi trọng việc trẻ hóa cán bộ, các cán bộ là người dân tộc thiểu số, cán bộ là nữ... đảm bảo tính kế thừa, đảm bảo về tiêu chuẩn và trình độ lý luận cũng như chuyên môn.

Về công tác chính quyền, đối với Hội đồng nhân dân, dưới sự lãnh đạo của Đảng bộ, đã có nhiều đổi mới về phương thức hoạt động, phát huy được quần chúng làm chủ của nhân dân, thực sự có chất lượng qua các kỳ họp. Từ năm 2010 - 2014, Hội đồng nhân dân xã đã thực hiện tốt Luật Tổ chức Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân đồng thời bám sát vào Nghị quyết của Đảng ủy cũng như kế hoạch của Hội đồng nhân dân cấp trên để tổ chức thực hiện. Hàng năm, tổ chức tốt các kỳ họp theo quy định, phối hợp với Mặt trận Tổ quốc và Ủy ban nhân dân tổ chức các hội nghị tiếp xúc cử tri với đại biểu Hội đồng nhân dân trước kỳ họp, tiếp thu các ý kiến chính đáng của cử tri đưa vào Nghị quyết các kỳ họp để kịp thời phản ánh những tâm tư nguyện vọng chính đáng với Đảng và Nhà nước. Các kỳ họp đều ra được Nghị quyết sát, đúng với nhu cầu phát triển kinh tế - xã hội ở địa phương, thực hiện việc theo dõi giám sát, đôn đốc thực hiện Nghị quyết theo quy định.

Công tác điều hành của Ủy ban nhân dân tiếp tục phát huy được hiệu quả tích cực. Là cơ quan thực hiện các Nghị quyết của Đảng, của Hội đồng nhân dân để quản lý điều hành các nhiệm vụ mục tiêu kinh tế - xã hội ở địa phương, qua đánh giá hàng năm chỉ tiêu đề ra đều hoàn thành và hoàn thành vượt mức kế hoạch, các chương trình, dự án cơ bản được tiếp nhận và triển khai thực hiện, công tác tiếp dân, giải quyết đơn thư khiếu nại của công dân đều được thực hiện theo quy định.

Hoạt động của Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể: Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể nhân dân thường xuyên

được kiện toàn, luôn chủ động tổ chức phối hợp với các cơ quan liên quan thực hiện các Chỉ thị, Nghị quyết của Đảng cũng như kế hoạch của cấp trên, tuyên truyền vận động các hội viên, đoàn viên và nhân dân thực hiện các chủ trương, đường lối của Đảng cũng như chính sách pháp luật của Nhà nước, vận động hội viên, đoàn viên tích cực thực hiện các chương trình, dự án về phát triển kinh tế - xã hội, mở nhiều lớp tập huấn về khoa học - kĩ thuật cây trồng, vật nuôi và áp dụng vào sản xuất nhằm tăng thu nhập cho gia đình góp phần vào việc xóa đói giảm nghèo ở địa phương. Trong 3 năm vừa qua Mặt trận Tổ quốc, Hội Phụ nữ, Hội Nông dân, Hội Cựu chiến binh, Công đoàn xã đều được cấp trên đánh giá hàng năm đạt vững mạnh trở lên, đoàn thanh niên đạt khá.

Về xây dựng nông thôn mới, đến năm 2014, xã đã hoàn thành 6/19 tiêu chí là: (1) Quy hoạch và thực hiện quy hoạch, (2) Chợ nông thôn, (3) Bưu điện, (4) Cơ cấu lao động, (5) Y tế, (6) Hệ thống chính trị. Đối với các tiêu chí khác chưa đạt, Đảng ủy xã tiếp tục chỉ đạo các ban ngành liên quan tổ chức tuyên truyền cho nhân dân về xây dựng nông thôn mới, phân đầu hoàn thành chỉ tiêu đúng thời hạn.

Tuy nhiên, bên cạnh đó, công tác lãnh đạo, chỉ đạo của Đảng ủy đối với các lĩnh vực còn một số hạn chế nhất định, do đó từ 2010-2014, xã còn một số tồn tại cần khắc phục như: Công tác lãnh đạo, chỉ đạo của cấp ủy và chính quyền có lúc còn chưa nhịp nhàng thống nhất, sự phối hợp giữa chính quyền và các đoàn thể thiếu đồng bộ, công tác

đi cơ sở bám nắm tình hình còn ít, trình độ của một số cán bộ đảng viên còn hạn chế. Việc chuyển dịch cơ cấu kinh tế ở địa phương còn chậm, chưa phát huy được hết nguồn lực tại địa phương, chưa có các mô hình phát triển kinh tế đạt hiệu quả, trong công việc được giao trong đội ngũ cán bộ, một số cán bộ làm việc còn tùy tiện, chậm trễ, hiệu quả thấp. Việc tiếp nhận một số nguồn vốn để xây dựng cơ sở hạ tầng chưa được triệt để, như làm đường nội thôn, vốn cấp xi măng, hỗ trợ đường nội thôn và vốn trường Mầm non. Hoạt động của Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể hiệu quả chưa cao, thiếu đồng bộ thu hút hội viên, đoàn viên chưa cao, nội dung hoạt động của một số tổ chức hội chưa phong phú.

Nguyên nhân những tồn tại yếu kém được Đảng bộ xác định là do: Chưa thường xuyên phát huy tinh thần đấu tranh thẳng thắn về tự phê bình và phê bình. Công tác lãnh đạo, chỉ đạo, việc quản lý kiểm tra đôn đốc chưa được thường xuyên một số ít cán bộ được phân công từng lĩnh vực công tác chưa tham mưu kịp thời để đưa ra bàn bạc, thảo luận, thống nhất để giải quyết. Là xã vùng cao đời sống nhân dân các dân tộc trong xã còn gặp nhiều khó khăn, dân cư thưa thớt, địa bàn rộng dẫn đến việc đối ứng một số công trình xây dựng, tiếp nhận một số dự án... còn gặp nhiều khó khăn, còn kiêm nhiệm.

Những kết quả đạt được là niềm tự hào và những tồn tại yếu kém đó là những bài học kinh nghiệm sâu sắc, là động lực để Đảng bộ và nhân dân các dân tộc xã Phương Giao phấn đấu thực hiện hoàn thành Nghị quyết Đại hội Đảng bộ xã nhiệm kỳ 2010-2015 đã đề ra.

Như vậy, trong 14 năm đầu của thế kỷ XXI, Đảng bộ và nhân dân Phương Giao phát triển kinh tế - xã hội theo Nghị quyết Đại hội Đảng bộ xã qua 3 nhiệm kỳ: (2000-2005), (2005-2010) và (2010-2015). Đây là những năm, cán bộ và nhân dân trong xã thực hiện sự nghiệp công nghiệp hóa - hiện đại hóa nông nghiệp, nông thôn theo Nghị quyết Đại hội Đảng Toàn quốc lần thứ IX, X và XI. Trong 14 năm đó, nổi bật về sự lãnh đạo của Đảng bộ xã là chuyển đổi cơ cấu kinh tế giảm dần cơ cấu kinh tế nông nghiệp. Tổng thu ngân sách ngày một tăng, văn hóa - xã hội được đẩy mạnh theo hướng công nghiệp hóa - hiện đại hóa nông nghiệp, nông thôn, giữ gìn bản sắc và truyền thống quê hương. An ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội luôn giữ vững. Xây dựng được tuyến đường nhựa nổi trung tâm xã đến thị trấn Đình Cả... Thành quả đó là cơ sở để Đảng bộ và nhân dân trong xã có bước tiến nhanh và mạnh hơn nữa trong những năm tiếp theo.

KẾT LUẬN

Tám mươi tư năm kể từ khi Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời (năm 1930), nhân dân cả nước phấn đấu cho sự nghiệp giải phóng dân tộc và đi lên chủ nghĩa xã hội. Trong 84 năm đó, đối với Phương Giao, nổi bật là trong cuộc vận động giải phóng dân tộc, khi thời cơ cách mạng chín muồi, cán bộ và nhân dân trong xã sát cánh cùng cả nước đấu tranh giành chính quyền trong cách mạng Tháng Tám năm 1945, chấm dứt ách cai trị của thực dân - phát xít trên quê hương, sau đó là kháng chiến chống thực dân Pháp và đế quốc Mỹ xâm lược, giải phóng miền Nam, thống nhất Tổ quốc, cùng cả nước đi lên chủ nghĩa xã hội. Tám mươi tư năm kiên cường đấu tranh chống giặc ngoại xâm, xây dựng quê hương đó là khoảng thời gian ngắn ngủi, nhưng là giai đoạn lịch sử thay đổi to lớn cả về chính trị, kinh tế, văn hóa - xã hội.

Mỗi thời kỳ, mỗi giai đoạn, mỗi nhiệm vụ có đặc trưng khác nhau, song truyền thống đoàn kết đã giúp cho Đảng bộ và nhân dân xã Phương Giao vượt qua những khó khăn, gian khổ, hy sinh, giành những thắng lợi to lớn về mọi mặt. Đặc biệt trong cuộc kháng chiến chống Pháp, kháng chiến chống Mỹ và trong sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc,

là xã thuộc vùng ATK, Phương Giao không chỉ là nơi hội họp, nơi trú ẩn an toàn cho bộ đội, cho các cơ quan Nhà nước, cho các lãnh tụ mà còn cung cấp hàng trăm tấn lương thực, thực phẩm cho Chính phủ để nuôi quân đánh quân xâm lược. Nhiều người con của quê hương Phương Giao hăng hái vào bộ đội, đi thanh niên xung phong, dân công hỏa tuyến, hoặc tham gia chiến đấu, phục vụ chiến đấu. Dấu chân của con em Phương Giao đã in trên khắp các nẻo chiến trường, chiến đấu vì độc lập, tự do của dân tộc, vì tinh thần Quốc tế, vì biên cương của Tổ quốc. Toàn xã có 21 người con đã anh dũng hy sinh trong cuộc kháng chiến chống Pháp, kháng chiến chống Mỹ. Nhiều cá nhân được Nhà nước tặng thưởng huân, huy chương, kỷ niệm chương và danh hiệu các loại. Cán bộ và nhân dân trong xã được Chính phủ tặng Huân chương Kháng chiến hạng Nhất do làm tốt công tác tuyển quân chi viện cho tiền tuyến.

Nhiệm vụ kháng chiến bảo vệ độc lập dân tộc được nhân dân trong xã tiến hành trên cơ sở không ngừng xây dựng, củng cố hệ thống chính trị, bao gồm tổ chức Đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể quần chúng, đồng thời không ngừng phát triển sản xuất nông nghiệp toàn diện trên cơ sở đẩy mạnh xây dựng cơ sở vật chất, làm thủy lợi cải tạo đồng ruộng, đưa tiến bộ khoa học - kỹ thuật vào sản xuất, không ngừng nâng cao năng suất cây trồng. Do vậy, Đảng bộ và nhân dân Phương Giao vừa bảo đảm chi viện sức người - sức của cho kháng chiến, vừa không ngừng bảo đảm đời sống kinh tế, văn hóa - xã

hội của nhân dân, đạt những thành tựu ban đầu trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội. Đặc biệt, từ sau Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ VI, đường lối đổi mới đi vào cuộc sống của nhân dân. Phương Giao đã sát cánh cùng các xã trong huyện tiếp bước trên đường công nghiệp hóa, hiện đại hóa nông nghiệp - nông thôn. Đời sống nhân dân được nâng cao về mọi mặt theo hướng công nghiệp hóa, hiện đại hóa. Một số gia đình có tiện nghi sinh hoạt theo bước tiến của xã hội. Các công trình công cộng của xã như: trụ sở làm việc, trường học, nhà văn hóa các thôn, bưu điện văn hóa xã, quỹ tín dụng nhân dân, trạm y tế, công trình điện, đường giao thông đều được xây dựng kiên cố. Các di tích lịch sử được quan tâm chỉ đạo bảo vệ để khi có điều kiện sẽ trùng tu, xây dựng. Văn hóa xã hội, trình độ học vấn của nhân dân và con em nhân dân không ngừng được nâng cao. Tới nay, tính chung toàn xã Phương Giao đã có 20 cử nhân ở nhiều ngành khác nhau, 18 người có trình độ cao đẳng. Qua các thời kỳ cách mạng, Phương Giao có được những thành quả đó là do Đảng lãnh đạo; Đảng đã đem lại cuộc sống độc lập tự do.

Nhân dân các dân tộc trong xã giàu truyền thống đoàn kết, yêu nước, kiên cường đấu tranh chống giặc ngoại xâm, bảo vệ độc lập dân tộc, cần cù, sáng tạo trong lao động sản xuất, xây dựng quê hương. Đảng bộ, chính quyền xã Phương Giao luôn chăm lo sự nghiệp giáo dục, đào tạo, xây dựng đội ngũ cán bộ, đảng viên và các thế hệ trẻ tiếp theo. Đó là cơ sở để Đảng bộ và nhân dân trong xã đóng góp xây dựng quê hương ngày càng giàu đẹp, văn minh.

Những thành tựu quan trọng mà Đảng bộ xã Phương Giao đạt được qua các chặng đường phát triển được bắt nguồn từ các nguyên nhân và bài học kinh nghiệm sau:

Một là: *Quán triệt sâu sắc, vận dụng sáng tạo đường lối cách mạng của Đảng và các chủ trương, chính sách của Nhà nước trong từng giai đoạn, phù hợp với tình hình thực tiễn ở địa phương*

Những thắng lợi đạt được hơn 80 năm qua của cách mạng cả nước nói chung luôn gắn liền với sự lãnh đạo của Đảng. Vai trò lãnh đạo của Đảng được đề cao, hiệu lực quản lý của chính quyền được phát huy, hoạt động của Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể nhân dân được tăng cường. Thông qua các nhiệm kỳ, cấp ủy Đảng đã tập trung tổ chức, quán triệt và thực hiện thắng lợi các Nghị quyết của Đảng, đổi mới phương thức lãnh đạo, nâng cao năng lực và sức chiến đấu của Đảng trên cả 3 mặt chính trị, tư tưởng và tổ chức. Đảng bộ Phương Giao luôn đi sâu, bám sát, nắm bắt tình hình địa phương, đồng thời quán triệt sâu sắc chủ trương, đường lối của Đảng, nghị quyết của Đảng bộ tỉnh Thái Nguyên, Huyện Võ Nhai, từ đó đề ra những nhiệm vụ cụ thể, lãnh đạo nhân dân toàn xã, thực hiện thắng lợi nhiệm vụ chính trị của toàn Đảng bộ.

Hai là: *Thường xuyên làm tốt công tác giáo dục chính trị tư tưởng, vận động quần chúng*

Đảng bộ xã Phương Giao luôn quan tâm chỉ đạo công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho cán bộ, đảng viên và các tầng lớp nhân dân, thực hiện cuộc vận động xây

dựng chính đồn Đảng. Thông qua việc quán triệt, học tập các Chi thị, Nghị quyết của Trung ương Đảng, Tỉnh ủy, và Huyện ủy cùng với việc củng cố, kiện toàn, duy trì hoạt động thường xuyên của các báo cáo viên. Sử dụng tốt thông tin nội bộ gắn với sinh hoạt chi bộ đã góp phần nâng cao một bước nhận thức cho cán bộ, đảng viên và nhân dân về đường lối chủ trương đường lối của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước. Trên cơ sở có bản lĩnh chính trị vững vàng, cảnh giác trước âm mưu “diễn biến hòa bình” của các thế lực thù địch, tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng, vào thắng lợi của công cuộc đổi mới đất nước. Đi đôi với công tác giáo dục chính trị tư tưởng, công tác bồi dưỡng lý luận, chuyên môn nghiệp vụ cũng được cấp ủy Đảng, chính quyền thường xuyên quan tâm.

Ba là: *Xây dựng Đảng vững mạnh về chính trị, tư tưởng, tổ chức để Đảng bộ thực sự trở thành hạt nhân lãnh đạo các phong trào của quần chúng. Coi trọng xây dựng củng cố chính quyền và các tổ chức đoàn thể vững mạnh.*

Đảng bộ đã thường xuyên lãnh đạo, tập trung lãnh đạo đẩy mạnh nhiệm vụ xây dựng chi bộ Đảng trong sạch vững mạnh, đổi mới và nâng cao năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của tổ chức Đảng và đảng viên gắn với công cuộc xây dựng chính đồn Đảng. Triển khai đợt sinh hoạt chính trị tự phê bình và phê bình trong cấp ủy Đảng và các chi bộ. Với tinh thần triển khai nghiêm túc đã thu được kết quả khả quan, củng cố được lòng tin của đảng viên và quần chúng đối với sự lãnh đạo của Đảng. Cấp ủy Đảng đã làm tốt công tác quy hoạch cán bộ, sắp xếp đội ngũ cán

bộ đúng người, đúng việc, đồng thời xây dựng quy chế làm việc của Đảng ủy nghiêm túc.

Hội đồng nhân dân đã duy trì thường xuyên, nền nếp các cuộc họp và ra các Nghị quyết chuyên đề về kinh tế - xã hội đúng luật định, thu được kết quả tốt đẹp trong công tác bầu cử Hội đồng nhân dân các cấp. Ủy ban nhân dân xã đã từng bước đổi mới trong công tác điều hành, quản lí Nhà nước bằng pháp luật. Duy trì tốt lịch tiếp dân, giải quyết kịp thời các đơn thư khiếu nại tố cáo. Chỉ đạo sản xuất, tổ chức đời sống văn hóa - xã hội, đảm bảo an ninh trật tự trên địa bàn.

Bốn là: *Phải dựa vào dân, giữ mối liên hệ mật thiết với nhân dân, kiên trì giáo dục, thuyết phục và phát huy những mặt tích cực trong nhân dân.*

Tăng cường mối liên hệ với quần chúng, coi trọng và không ngừng phát huy quyền làm chủ của nhân dân cả về chính trị, kinh tế và văn hóa, cần dựa vào nhân dân, phát huy sức mạnh tiềm tàng trong nhân dân. Những thành quả đạt được đều xuất phát từ sự nỗ lực phấn đấu, hi sinh, tinh thần lao động cần cù sáng tạo của quần chúng dưới sự lãnh đạo trực tiếp của Đảng bộ. Đảng bộ luôn xác định mục tiêu phục vụ nhân dân, phát huy quyền làm chủ của nhân dân, luôn coi trọng ý kiến đóng góp của nhân dân đối với tổ chức và từng cán bộ, đảng viên. Một trong những thành công lớn trong quá trình lãnh đạo của Đảng bộ là đã phát huy được sức dân trong các phong trào thi đua lao động sản xuất, xóa đói giảm nghèo, kiến thiết cơ bản, xây

dựng làng văn hóa... tạo nên chuyển biến lớn của bộ mặt nông thôn Phương Giao.

Thực tế lịch sử đã chứng minh điều này. Phương Giao cùng cả nước từ khi còn chìm trong đêm trường nô lệ với một vài cuộc khởi nghĩa nhỏ, không đủ sức nặng để làm nên sự thay đổi từ những năm 20 của thế kỉ trước. Song, dưới ngọn cờ cách mạng của Đảng, của Bác Hồ cùng với tình yêu quê hương đất nước và lòng căm thù giặc sâu sắc đã tạo động lực cho nhân dân làm nên lịch sử của quê hương mình. Xuyên suốt quá trình lãnh đạo, Đảng bộ luôn biết dựa vào dân, liên kết mọi người bằng những hành động thiết thực. Trong kháng chiến chống Pháp và chống Mĩ cũng như trong thời bình, Đảng bộ đã làm tốt công tác dân vận, bám đất, bám làng, bám nhân dân, cùng nhân dân chiến đấu, được nhân dân che chở. Ngày nay trong giai đoạn cách mạng mới, hoàn cảnh mới, đảng viên phụ trách các ban ngành đoàn thể luôn gắn bó với nhân dân, chăm lo đời sống nhân dân, thuyết phục và phát huy quyền làm chủ của mỗi người dân, với phương châm: “Dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra”. Thấy được mặt tích cực trong dân, mọi phong trào đều đi đến thắng lợi, như lời Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nói: “Dễ mười lần không dân cũng chịu, khó vạn lần dân liệu cũng xong”.

Năm là: *Quán triệt và tổ chức thực hiện tốt chủ trương đường lối của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước, đồng thời tranh thủ tối đa sự chỉ đạo giúp đỡ của Huyện ủy đối với địa phương để hoàn thành nhiệm vụ.*

Cách mạng nước ta do Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo. Những đường lối của Đảng và Nhà nước ban hành là sợi chỉ đỏ xuyên suốt vạch đường lối cho toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta giành thắng lợi. Để tăng cường hiệu lực quản lý nhà nước trong mọi điều kiện, hoàn cảnh, đảm bảo triển khai nhanh và có hiệu quả các nhiệm vụ chính trị tại địa phương, đòi hỏi phải tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với chính quyền, tạo cơ chế phù hợp, không chồng chéo chức năng; đội ngũ cán bộ đảng viên làm nhiệm vụ quản lý nhà nước phải có đủ năng lực, phẩm chất và uy tín. Hoạt động của chính quyền phải bám sát chủ trương đường lối của Đảng, dựa vào dân, có quy chế làm việc thích hợp, không ngừng kiện toàn đội ngũ và cải tiến thủ tục hành chính. Mặt trận và các đoàn thể quần chúng phải không ngừng củng cố về tổ chức, đổi mới nội dung và hình thức hoạt động, bám sát những nhiệm vụ chính trị của địa phương, với nguyện vọng của hội viên, đoàn viên từ đó phát động các phong trào thi đua phù hợp.

Dưới sự chỉ đạo trực tiếp của Huyện uỷ Võ Nhai, thực tế địa phương Phương Giao đã chứng minh điều đó. Trong kháng chiến chống Pháp, Đảng đề ra đường lối kháng chiến “Toàn dân, toàn diện, trường kì và tự lực cánh sinh”. Đến những năm đầu thập niên 1950, quán triệt được chủ trương thay đổi của Đảng, Nhà nước, địa phương đã kịp thời áp dụng cho tình hình thực tế đơn vị mình là: Xây dựng cơ sở kháng chiến, lấy đấu tranh chính trị và kinh tế làm nội dung chính. Cuộc chiến đấu ở địa phương cũng như trên toàn Huyện được phục hồi nhanh chóng và chuyển nhanh sang thể chủ động tiến công cho

đến ngày giải phóng. Trong kháng chiến chống Mỹ cứu nước, nhờ những chủ trương đúng đắn kịp thời của Đảng, Nhà nước toàn dân đã dấy lên phong trào vừa chiến đấu, vừa sản xuất, tất cả vì miền Nam ruột thịt, góp phần vào chiến thắng giải phóng hoàn toàn đất nước. Trong thời bình với đường lối đổi mới toàn diện, phát triển kinh tế đất nước theo kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, với nhiều thành phần kinh tế, vì mục tiêu: “Dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh”, với khẩu hiệu: “Sống và làm việc theo pháp luật”.

Những trang lịch sử là những dấu mốc ghi lại các thời kỳ đấu tranh cách mạng của Đảng bộ và nhân dân Phương Giao. Mọi người dân có quyền tự hào về truyền thống tốt đẹp của mình. Những gì đã làm được trong quá khứ và hiện tại sẽ là hành trang để Đảng bộ và nhân dân Phương Giao bước vào thập kỷ thứ hai của thế kỷ XXI trong sự nghiệp công nghiệp hóa - hiện đại hóa nông nghiệp, nông thôn.

PHỤ LỤC

NHỮNG SỰ KIỆN ĐÁNG NHỚ CỦA ĐẢNG BỘ VÀ NHÂN DÂN XÃ PHƯƠNG GIAO

- Chi bộ Đảng Phương Giao thành lập năm 1946.
- Năm 1954, xã Phương Giao chia tách thành 2 xã Phương Giao và Bình Long. Chi bộ Phương Giao cũng chia thành 2 Chi bộ Phương Giao và Bình Long.
- Đảng bộ xã Phương Giao được thành lập năm 1965

NHỮNG PHẦN THƯỞNG CAO QUÝ CỦA ĐẢNG VÀ NHÀ NƯỚC TẶNG THƯỞNG CÁN BỘ VÀ NHÂN DÂN XÃ PHƯƠNG GIAO

- Huân chương chiến công hạng Ba do Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng Lực lượng hậu bị và dân quân xã năm 1962
- Đảng bộ trong sạch vững mạnh

CÁC KỶ ĐẠI HỘI ĐẢNG BỘ XÃ PHƯƠNG GIAO

Khóa	Năm Đại hội	Nhiệm kỳ	Số lượng Thường vụ
I	1966	1966-1969	
II	1969	1969-1971	
III	1971	1971-1974	
IV	1974	1974-1979	
V	1979	1979-1982	
VI	1982	1982-1985	3
VII	1985	1985-1987	3
VIII	1987	1987-1989	3
IX	1989	1989-1991	3
X	1991	1991-1994	3
XI	1994	1994-1996	3
XII	1996	1996-2000	3
XIII	2000	2000-2005	3
XIV	2005	2005-2010	3
XV	2010	2010-2015	5

**DANH SÁCH CÁN BỘ LÃO THÀNH CÁCH MẠNG
XÃ PHƯƠNG GIAO**

STT	Họ và tên	Năm hy sinh	Ghi chú
1	Đặng Văn Cử	7/12/1942	Cán bộ Việt Minh
2	Đặng Văn Do	2/10/1941	Cán bộ Việt Minh
3	Đặng Văn Khải	6/1942	Cán bộ Việt Minh
4	Đặng Văn Giá	12/9/1941	Cán bộ Việt Minh
5	Đặng Văn Niên	11/11/1941	Cán bộ Việt Minh
6	Đặng Văn Tiến	11/11/1941	Cán bộ Việt Minh
7	Đặng Văn Trù	1941	Cán bộ Việt Minh
8	Đặng Vĩnh Phụng	Mất năm 1992	Cán bộ Việt Minh

**DANH SÁCH BÍ THƯ CHI BỘ, ĐẢNG BỘ
XÃ PHƯƠNG GIAO CÁC THỜI KỲ**

STT	Họ và tên	Thời gian công tác	Ghi chú
1	Đặng Đình Trấn	1954-1958	
2	Đặng Đình Đôn	1958-2/1963	Năm 1963 đi thoát ly
3	Đặng Đình Thượng	3/1963-4/1965	
4	Hoàng Ninh Quang	5/1965-1967	BTĐU
5	Dương Xuân Tuyết	1967-1968	
6	Đặng Đình Đôn	1/1969-12/1969	Điều lên huyện
7	Đặng Văn Khôi	1/1970-1974	
8	Đặng Đình Trấn	1974-12/1982	
9	Dương Xuân Tuyết	1/1983-12/1989	
10	Đặng Đình Đốc	12/1989-12/1991	
11	Đặng Đình Bát	12/1991-11/2000	
12	Tô Đình Nghĩa	12/2000-5/2010	
13	Đặng Thanh Lực	5/2010-nay*	

(*): Thời gian công tác của các đồng chí giữ các chức danh trong phần phụ lục được cập nhật đến quý I năm 2015, tại thời điểm xuất bản cuốn sách.

**DANH SÁCH CHỦ TỊCH HÒND XÃ PHƯƠNG GIAO
QUA CÁC THỜI KỲ**

STT	Họ và tên	Thời gian công tác	Ghi chú
1	Đặng Đình Bát	1989-1999	TBTK, từ 1994 là CT. HÒND ⁽¹⁾
2	Tô Đình Nghĩa	1999-2000	CT.HÒND
3	Dương Hữu Kiều	2000-2010	-
4	Đặng Thanh Lực	2010-nay	-

**DANH SÁCH PHÓ CHỦ TỊCH HÒND
XÃ PHƯƠNG GIAO QUA CÁC THỜI KỲ**

STT	Họ và tên	Thời gian công tác	Ghi chú
1	Đặng Thanh Lực	1989-1994	P.BTK
2	Đỗ Mạnh Đệ	1994-1999	PCT. HÒND
3	Đặng Đình Bát	1999-2010	-
4	Đặng Văn Vân	2010-nay	-

(1) TBTK là viết tắt của Trưởng Ban thư ký Hội đồng nhân dân. CT. HÒND là viết tắt của Chủ tịch Hội đồng nhân dân.

**DANH SÁCH CHỦ TỊCH UBHC, UBND XÃ
PHƯƠNG GIAO QUA CÁC THỜI KỲ**

STT	Họ và tên	Thời gian công tác	Ghi chú
1	Đặng Đình Trán	1954-5/1956	UBHC
2	Đặng Đình Thượng	5/1956-1958	-
3	Đặng Đình Đôn	1958-1963	-
4	Hoàng Ninh Quang	1963-4/1965	-
4	Đặng Văn Khôi	1965-1967	-
5	Trần Văn Giáp	3/1967-1968	-
6	Hoàng Ninh Quang	1969-1970	-
7	Đặng Văn Khôi	1970-5/1972	-
8	Dương Xuân Tuyết	5/1972-9/1975	-
9	Đặng Quốc Chung	9/1975-7/1977	UBND
10	Dương Xuân Tuyết	7/1977-1/1982	-
11	Đặng Đình Đốc	2/1982-8/1987	-
12	Dương Quang Tường	8/1987-1989	-
13	Đặng Quốc Điện	1989-5/1994	-
14	Đỗ Thuật Nhiên	5/1994-12/2000	-
15	Đặng Thanh Lực	12/2000-5/2010	-
16	Dương Hữu Kiều	5/2010-nay	-

**DANH SÁCH THƯỜNG TRỰC, PHÓ BÍ THƯ
THƯỜNG TRỰC ĐẢNG ỦY XÃ PHƯƠNG GIAO
QUA CÁC THỜI KỲ**

STT	Họ và tên	Thời gian công tác	Ghi chú
1	Đặng Quốc Chung	1974-1975	Ủy viên trực
2	Dương Xuân Tuyết	1975-1977	Phó Bí thư
3	Đặng Quốc Chung	1977-1984	Ủy viên trực ¹
4	Đặng Văn Nhu	1984-1986	
5	Đặng Quốc Điện	1986-1989	
6	Đặng Đình Bát	1989-1991	
7	Dương Quang Tường	1991-1994	
8	Tô Đình Nghĩa	1994-2000	
9	Dương Hữu Kiều	2000-2010	
10	Đặng Văn Tuấn	2010-nay	Phó Bí thư TT

(1) Từ năm 1982, Đảng bộ xã Phương Giao mới có Thường vụ trực Đảng. Trước đó là Đảng ủy viên trực Đảng (Ủy viên trực).

**DANH SÁCH PHÓ CHỦ TỊCH UBHC-UBND XÃ
PHƯƠNG GIAO QUA CÁC THỜI KỲ**

STT	Họ và tên	Thời gian công tác	Ghi chú
1	Đỗ Văn Hoè	1954-1955	
2	Đặng Văn Quang	1956-1958	
3	Dương Văn Sách	1958-1966	
4	Triệu Ngọc Kim	1967-1969	TCA
5	Đỗ Đình Tôn		VX
6	Giáp Hiến Tửu	1969-1973	TCA
7	Lường Văn Lân		VX
8	Triệu Ngọc Kim	1974-1978	TCA
9	Lường Văn Lân		VX
10	Đặng Văn Nhu	1979-1981	TCA
11	Triệu Đức Hưởng		VX
12	Hoàng Đông	1982-1983	
13	Đặng Việt Thắng	1984-1986	
14	Dương Quang Tường	1987-1990	
15	Đỗ Thuật Nhiên	1991-1993	
16	Đặng Thanh Lực	1994-1999	
17	Đặng Minh Thông	2000-nay	

**DANH SÁCH XÃ ĐỘI TRƯỞNG XÃ PHƯƠNG GIAO
QUA CÁC THỜI KỲ**

STT	Họ và tên	Thời gian công tác	Ghi chú
1	Dương Văn Đô	1956-1958	
2	Dương Xuân Tuyết	1958-1961	
3	Triệu Ngọc Kim	1961-1969	
4	Đặng Đình Đốc	1969-1975	
5	Lao Văn Kế	1975-1980	
6	Đỗ Mạnh Đệ	1981-1984	
7	Hoàng Trường Giang	1984-1985	
8	Đặng Tài	1985-1986	
9	Lao Văn Nguyên	1986-1987	
10	Trần Đình Đặng	1987-1989	
11	Tô Đình Nghĩa	1989-1994	
12	Đặng Minh Thông	1994-1999	
13	Đặng Đình Thử	1999-2008	
14	Đặng Thành Quang	2008-nay	

**DANH SÁCH TRƯỞNG CÔNG AN
XÃ PHƯƠNG GIAO QUA CÁC THỜI KỲ**

STT	Họ và tên	Thời gian công tác	Ghi chú
1	Đỗ Văn Hoè	1954-1955	
2	Đặng Văn Quang	1956-1958	
3	Dương Khắc Sinh	1959-1961	
4	Bé Đình Xin	1965-1967	
5	Triệu Đức Chi	1968-1970	
6	Giáp Hiến Tửu	1971-1973	
7	Triệu Ngọc Kim	1974-1978	
8	Đặng Văn Nhu	1979-1981	
9	Hoàng Đông	1982-1983	
10	Đặng Viết Thắng	1984-1986	
11	Dương Quang Tường	1987-1990	
12	Đỗ Thuật nhiên	1991-1993	
13	Đặng Thanh Lực	1994-1999	
14	Đặng Minh Thông	2000-2002	
15	Đặng Thế Hùng	2003-5/2006	
16	Hoàng Văn Thức	6/2006-nay	

**DANH SÁCH CHỦ TỊCH MẶT TRẬN TỔ QUỐC XÃ
PHƯƠNG GIAO QUA CÁC THỜI KỲ**

STT	Họ và tên	Thời gian công tác	Ghi chú
1	Đặng Thế Kỳ	1948-1950	
2	Đặng Văn Trường	1950-1958	
3	Dương Văn Tuân	1958-1967	
4	Dương Văn Sách	1967-1974	
5	Đặng Quốc Chung	1974-1982	
6	Đặng Liên Việt	1982-1983	
7	Hoàng Ninh Quang	1983-1987	
8	Hoàng Xuân Hỷ	1987-1992	
9	Đặng Minh Thông	1992-1995	
10	Đặng Văn Thử	1995-2000	
11	Đỗ Mạnh Đệ	2000-nay	

**DANH SÁCH CHỦ TỊCH HỘI NÔNG DÂN XÃ
PHƯƠNG GIAO QUA CÁC THỜI KỲ**

STT	Họ và tên	Thời gian công tác	Ghi chú
1	Đặng Văn Vượng	1954-1961	
2	Hoàng Trung Phẩm	1961-1962	
Từ 1962 đến 1991 là thời kỳ HTX			
3	Dương Quang Tường	1991-1994	
4	Đặng Văn Nhu	1994-1997	
5	Đặng Đức Thuận	1997-2001	
6	Đặng Văn Tuấn	2001-2010	
7	Đặng Văn Huyền	2010-nay	

**DANH SÁCH BÍ THƯ ĐOÀN THANH NIÊN XÃ
PHƯƠNG GIAO QUA CÁC THỜI KỲ**

STT	Họ và tên	Thời gian công tác	Ghi chú
1	Lao Văn Xuân	1954-1957	
2	Lường Văn Lân	1957-1967	
3	Giáp Hiến Từu	1968-1972	
4	Dương Quang Tường	1972-1974	
5	Đặng Liên Việt	1974-1979	
6	Tô Đình Nghĩa	1979-1981	
7	Dương Hữu Sáng	1981-1989	
8	Lao Văn Nguyên	1989-1996	
9	Dương Văn Toạ	1996-2001	
10	Đặng Văn Huyền	2001-2010	
11	Dương Xuân Lai	2010-2013	
12	Đặng Văn Tường	2013-nay	

**DANH SÁCH CHỦ TỊCH HỘI CỰU CHIẾN BINH XÃ
PHƯƠNG GIAO QUA CÁC THỜI KỲ**

STT	Họ và tên	Thời gian công tác	Ghi chú
1	Dương Xuân Tuyết	1992-1997	
2	Đặng Viết Thắng	1997-2001	
3	Hoàng Xuân Thắm	2001-2012	
4	Đặng Văn Loan	2012-nay	

**DANH SÁCH CHỦ TỊCH HỘI PHỤ NỮ
XÃ PHƯƠNG GIAO QUA CÁC THỜI KỲ**

STT	Họ và tên	Thời gian công tác	Ghi chú
1	Đặng Thị Phấn	1954-1960	
2	Đặng Thị Tước	1961-1968	
3	Tô Thị Thanh	1968-1974	
4	Đặng Thị Kiệt	1975-1982	
5	Đặng Thị Kiềm	1983-2000	
6	Đặng Thị Kiệt	2000-2001	
7	Đặng Thị Phin	2001-nay	

**DANH SÁCH CÁC ĐỒNG CHÍ ĐẢNG VIÊN XÃ
PHƯƠNG GIAO ĐƯỢC TẶNG HUY HIỆU 65-60-55-50-
40-30 NĂM TUỔI ĐẢNG**

STT	Họ tên	Ngày vào Đảng	Ghi chú
ĐẢNG VIÊN 65 NĂM TUỔI ĐẢNG			
1	Đặng Quốc Chung	15-11-1947	Đã mất
2	Lao Văn Kế	20-12-1946	
3	Dương Văn Thuận	13-6-1948	
4	Dương Khắc Sinh	3-8-1948	
5	Đặng Đình Thượng	28-11-1948	Đã mất
6	Tô Thị Thanh	01-7-1949	
7	Lường Văn Lân	10-7-1950	
ĐẢNG VIÊN 60 NĂM TUỔI ĐẢNG			
1	Hoàng Ninh Quang	5-10-1946	Đã mất
2	Đặng Đình Đôn	15-5-1948	Đã mất
3	Đặng Văn Thắng	3-6-1949	Đã mất
4	Đặng Đình Trán	18-5-1950	Đã mất
5	Bế Văn Xin	15-8-1952	Đã mất
ĐẢNG VIÊN 40 - 50 - 55 NĂM TUỔI ĐẢNG			
1	Dương Xuân Tuyết	10-9-1959	55 năm
2	Đặng Thi	01-5-1958	50 năm
3	Đặng Đình Đốc	15-5-1962	50 năm
4	Triệu Ngọc Kim	14-4-1962	40 năm

5	Đặng Văn Đề	2-9-1965	40 năm
6	Đặng Thị Kiềm	25-2-1968	40 năm
7	Đặng Liên Việt	5-2-1968	40 năm
8	Đặng Văn Đa	12-9-1969	40 năm
9	Hoàng Đông	03-2-1970	40 năm
10	Bế Văn Tính	18-4-1970	40 năm
11	Đặng Văn Lâm	15-9-1970	40 năm
12	Đặng Văn Thu	21-02-1971	40 năm
13	Đặng Thanh Hộ	02-11-1971	40 năm
14	Đặng Văn Nhậm	23-04-1972	40 năm
15	Phan Kim Phương	26-9-1972	40 năm
16	Đặng Văn Nhu	27-01-1973	40 năm
17	Giáp Hiến Tửu	7-7-1961	40 năm
18	Đặng Văn Nghi	18-12-1948	40 năm
19	Đặng Thị Kiệt	10-12-1967	40 năm
ĐẢNG VIÊN 30 NĂM TUỔI ĐẢNG			
1	Hoàng Đình Minh	21-7-1976	
2	Đặng Văn Thử	28-7-1978	
3	Đặng Viết Thắng	19-5-1980	
4	Đỗ Mạnh Đệ	31-10-1980	
5	Đặng Minh Thông	25-5-1982	
6	Lê Thanh Tinh	21-8-1982	

7	Dương Hữu Sáng	7-7-1983	
8	Đỗ Thuật Nhiên	7-7-1983	
9	Tô Đình Nghĩa	14-10-1983	
10	Đặng Quốc Điện	16-10-1983	
11	Hoàng Trường Giang	17-10-1983	
12	Đặng Văn Tài	14-10-1983	
13	Dương Quang Tường	4-4-1984	
14	Bế Minh Tuấn	4-6-1984	

**DANH SÁCH CÁC LIỆT SỸ XÃ PHƯƠNG GIAO
QUA CÁC THỜI KỲ**

STT	Họ và tên	Năm sinh	Năm hy sinh
THỜI KỲ CHỐNG PHÁP			
1	Đỗ Văn Phát	1919	Chưa rõ
2	Dương Văn Hợp	1920	1949
3	Đặng Văn Niên	1919	1941
4	Đặng Văn Giá	1918	1941
5	Đặng Văn Tiến	1921	1941
6	Dương Văn Vạn	1930	1952
7	Đặng Văn Khải	1922	1942
8	Đặng Văn Do	1918	1941
9	Đặng Văn Cử	1921	1942
10	Dương Văn Tuy	1923	1947
11	Dương Văn Thuyết	1920	1945
12	Đặng Văn Trụ	1921	1941
THỜI KỲ CHỐNG MỸ			
13	Đỗ Tiến Kim	1942	1967
14	Hoàng Hữu Đức	1952	1972
15	Dương Văn Đại	1946	1970
16	Dương Đình Chứ	1947	1971
17	Tô Quốc Định	1948	1970
18	Đặng Văn Hoạt	1948	1970

19	Dương Văn Mão	1948	1970
20	Hoàng Văn Thành	1948	1969
21	Đỗ Văn Bảo	1947	1970

MỤC LỤC	Tr
LỜI MỞ ĐẦU	7
<i>Chương I</i>	
VÙNG ĐẤT, CON NGƯỜI VÀ TRUYỀN THỐNG LỊCH SỬ - VĂN HÓA XÃ PHƯƠNG GIAO	
I. Khái quát chung về vị trí địa lý, điều kiện tự nhiên và điều kinh tế - xã hội	11
II. Quá trình hình thành, phong tục tập quán và truyền thống yêu nước, đấu tranh cách mạng xã Phương Giao	17
<i>Chương II</i>	
DƯỚI SỰ LÃNH ĐẠO CỦA ĐẢNG, NHÂN DÂN PHƯƠNG GIAO THAM GIA GIÀNH CHÍNH QUYỀN TRONG CÁCH MẠNG THÁNG TÁM NĂM 1945 VÀ KHÁNG CHIẾN CHỐNG THỰC DÂN PHÁP XÂM LƯỢC (1946-1954)	
I. Tình hình kinh tế, chính trị, văn hóa - xã hội Phương Giao dưới thời Pháp thuộc	27
II. Dưới sự lãnh đạo của Đảng, nhân dân Phương Giao tham gia cuộc vận động giải phóng dân tộc và đấu tranh giành chính quyền trong Cách mạng tháng Tám năm 1945	30
III. Chi bộ Đảng xã Phương Giao được thành lập, lãnh đạo nhân dân tham gia xây dựng và bảo vệ chính quyền cách mạng (1945-1946) và kháng chiến chống thực dân Pháp thắng lợi (1946-1954)	37

<i>Chương III</i>	
CHI BỘ, ĐẢNG BỘ XÃ PHƯƠNG GIAO LÃNH ĐẠO NHÂN DÂN XÂY DỰNG CHỦ NGHĨA XÃ HỘI VÀ GÓP PHẦN ĐẤU TRANH THỐNG NHẤT ĐẤT NƯỚC (1954-1975)	
I. Chi bộ Đảng xã Phương Giao lãnh đạo nhân dân khôi phục, cải tạo và phát triển kinh tế - xã hội (1954-1965)	61
II. Đảng bộ xã Phương Giao thành lập, lãnh đạo nhân dân tích cực xây dựng hậu phương, đẩy mạnh chi viện cho chiến trường miền Nam, góp phần thống nhất đất nước (1965-1975)	79
<i>Chương IV</i>	
ĐẢNG BỘ XÃ PHƯƠNG GIAO LÃNH ĐẠO NHÂN DÂN HÀN GẮN VẾT THƯƠNG CHIẾN TRANH, KHÔI PHỤC VÀ PHÁT TRIỂN KINH TẾ - XÃ HỘI (1976-1985)	
I. Khôi phục và phát triển kinh tế - xã hội và thực hiện kế hoạch Nhà nước 5 năm lần thứ hai (1976-1980)	99
II. Phương Giao những năm thực hiện Khoán sản phẩm trong nông nghiệp theo Chỉ thị 100 (1981-1986)	112

Chương V

ĐẢNG BỘ XÃ PHƯƠNG GIAO LÃNH ĐẠO NHÂN DÂN THỰC HIỆN CÔNG CUỘC ĐỔI MỚI (1986-2000)

- I. Phương Giao trong những năm đầu thực hiện công cuộc đổi mới của Đảng (1986-1990) 129
- II. Phương Giao tiếp tục tiến hành sự nghiệp đổi mới và phát triển kinh tế - xã hội toàn diện (1991-1995) 139
- III. Đảng bộ xã Phương Giao lãnh đạo nhân dân bước đầu thực hiện sự nghiệp công nghiệp hóa - hiện đại hóa (1996-2000) 155

Chương VI

ĐẢNG BỘ XÃ PHƯƠNG GIAO LÃNH ĐẠO NHÂN DÂN ĐẨY MẠNH SỰ NGHIỆP CÔNG NGHIỆP HÓA, HIỆN ĐẠI HÓA NÔNG NGHIỆP VÀ XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI (2000-2014)

- I. Phương Giao thực hiện kế hoạch 5 năm phát triển kinh tế - xã hội đầu thế kỷ XXI (2000-2005) 167
- II. Phương Giao tiếp tục đẩy mạnh công nghiệp hóa - hiện đại hóa nông nghiệp đi vào chiều sâu và xây dựng nông thôn mới (2005-2014) 184

KẾT LUẬN 211

PHỤ LỤC 221

NHÀ XUẤT BẢN HỒNG ĐỨC

Địa chỉ: 65.Tràng Thi - Quận Hoàn Kiếm - Hà Nội

Email: nhaxuatbanhongduc@yahoo.com

Điện thoại : 04.3 9260024 Fax :04.3 9260031

LỊCH SỬ ĐẢNG BỘ XÃ PHƯƠNG GIAO (1946-2014)

Chịu trách nhiệm xuất bản

Giám đốc: **BÙI VIỆT BẮC**

Chịu trách nhiệm nội dung

Tổng biên tập: **LÝ BÁ TOÀN**

Biên tập

TS. KHUẤT DUY KIM HẢI

Thiết kế chế bản

LÊ HIỀN

TỔ CHỨC THỰC HIỆN VÀ LIÊN KẾT XUẤT BẢN

Trung tâm nghiên cứu, biên soạn và xuất bản Lịch sử

Công ty Cổ phần Đầu tư Truyền hình

Truyền thông Việt Nam

Trụ sở chính: 15 Vũ Thạnh - Đống Đa - Hà Nội

VPGD: P 1102 - CT2 - Khu đô thị Nàng Hương -

Thanh Xuân - Hà Nội

Điện thoại: 0982.354598

Email: dautuvct@gmail.com

In: 300 cuốn, khổ: 21 x 29. In tại: Công ty in Sao Việt

Địa chỉ: Số 9 Ngõ 40 Ngụy Như Kon Tum - Hà Nội

Số xác nhận ĐKXB: **90 - 2015/CXBIPH/91 - 02/HĐ.**

Số QĐXB của NXB: **400/QĐ-NXBHD**

In xong và nộp lưu chiểu năm 2015. Mã số sách tiêu chuẩn quốc tế (ISBN): 978-604-86-3883-2

